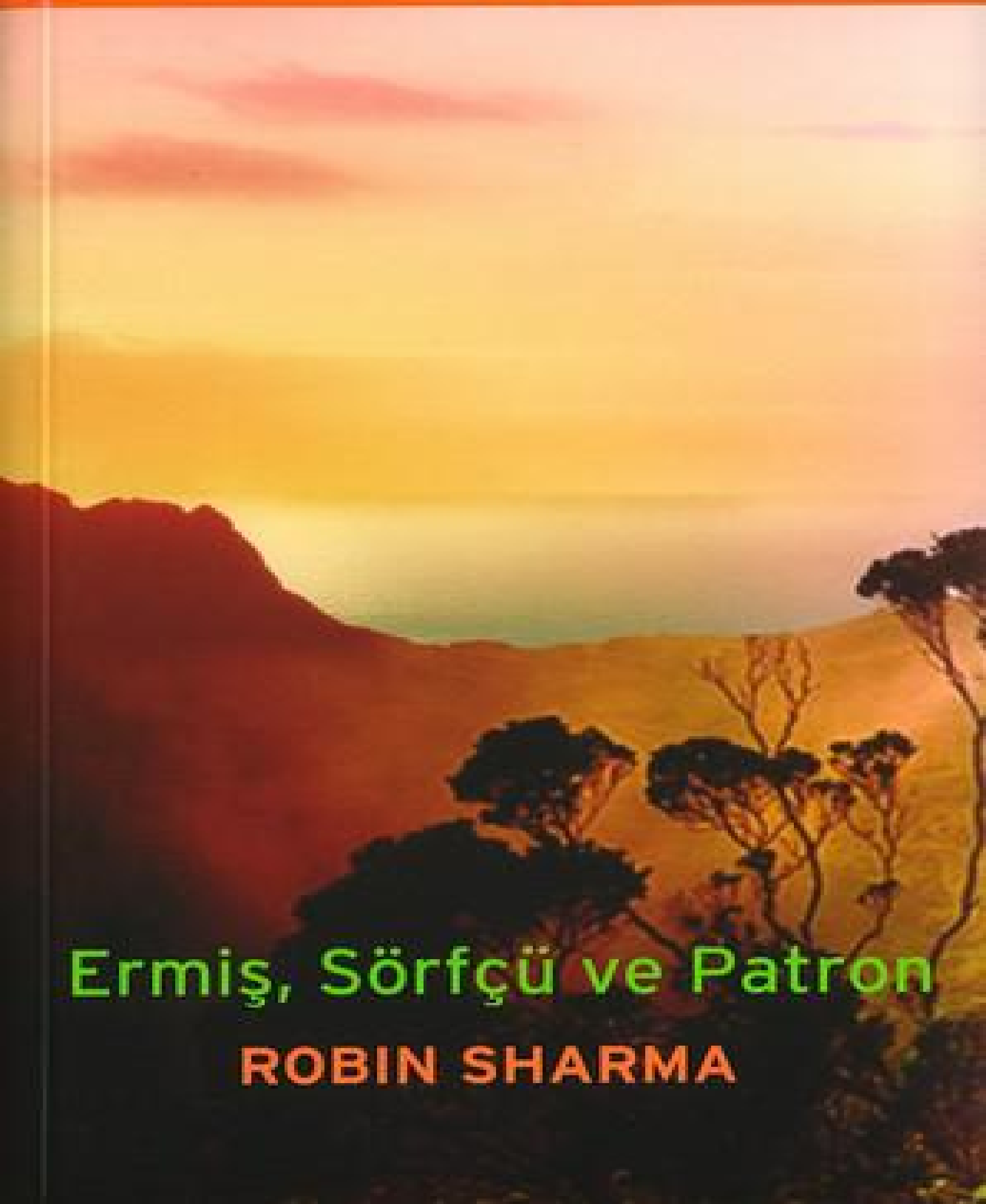
GOA

Ermiş, Sörfçü ve Patron

ROBIN SHARMA

Ermiş, Sörfçü ve Patron

ROBIN SHARMA

GOA

Tarama ve Düzenleme: AYHAN (matrixx2030@hotmail.com)

Telif Hakkı © 2003 Robin Sharma, Hay House İne, California, USA

© 2006 GOA Basım Yayın ve Tanıtım Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.

Kitabın orijinal ismi *The Saint, The Surferand The Ceo* olup tüm yayın hakları Türkiye'de GOA Yayınları'na aittir. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Akçalı Telif Hakları

Bahariye Caddesi No: 8/6 Kadıköy-İSTANBUL

Tel: (0.216) 338 87 71

Editör: Pantha Nirvano

Türkçeye Çeviren: Belkıs Dişbudak

Redaktör: Pınar Savaş

Düzelti: Fulya Tükel

Yayına Hazırlayan: Işıl Ölmez

Kapak Tasarım: Pınar Kazma

Bu kitap GOA Basım Yayın ve Tanıtım Hizmetleri tarafından hazırlanmış ve Kitap Matbaası'nda basılmıştır.

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit.

No: 81/21 Topkapı-İstanbul 0212.501 46 36

GOA Basım Yayın ve Tanıtım Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.

Akaretler Cad. BJK Plaza A Blok No: 27

Beşiktaş-İstanbul

Tel: (0.212) 261 76 76

info@goa.com.tr www.goa.com.tr

Güzeldir Hayatın Kapıları

'Her insanın bir tek gerçek işi vardı, kendine giden yolunu bulmak. ... Kişiye düşen görev, kendi öz kaderini bulmaktı - rasgele bir kaderi değil- ve onu tümüyle ve kararlılıkla kendi içinde yaşamaktı. Bunun dışındaki her şey sanal bir varoluştu, kaçmaya yönelik bir girişimdi, kitlelerin ideallerine doğru bir kaçıştı uyumluluktu ve insanın kendi iç varlığından duyduğu korkusuydu, "

Hermann Hesse'nin *Demian* adlı kitabından

"Belki de sevgi, seni yavaşça kendine doğru yönlendirmemin yoludur. Olmanı istediğim kişiye değil, gerçekte olduğun kişiye doğru."

Antoine de Saint-Exupery

Teşekkür

Adına hayat dediğim kişisel yolculuğumun her adımında bana yardımcı olan dostlarımdan, ailemden ve iş arkadaşlarımdan oluşan olağanüstü bir destek ekibine sahip şanslı insanlardanım. Bu kişiler çok büyük teşekkürü ve gerçek minneti hak ediyor. Ben de onlara, kişisel misyonumun yolunda ilerlerken her adımda bana yardımcı oldukları için minnet ve şükranlarımı sunmak istiyorum.

Önce *Sharma Leadership Internationale* kocaman bir teşekkür. Anlayışlı ve duygulu yönetim yardımcım ve Uluslararası Müşteri İlişkileri Müdürüm Ann Green yıllardır bana desteğini vermiş, kendini adamış, teşvikini esirgememiştir: Harikasın Ann. Ayrıca Konuşma Hizmetleri ve Öğrenim Araçları Başkan Yardımcımız Mamie Ballane'a da teşekkürlerimi sunmak isterim. Kendisi sakin etkililik ve neşeli verimlilik örneğidir - kuruluşumuza getirdiğin her şey çok makbule geçiyor. Birinci Başkan Yardımcımız ve Genel Müdürümüz Al Moscardelli'ye de minnetimi belirtmeliyim. Yaptığın işte bir harikasın, yepyeni bir düzeyde fark yaratmamıza yardımcı oldun. Hepiniz inanılmaz insanlarsınız ve sizinle çalışmaya bayılıyorum.

Dünyanın her tarafındaki kurumsal müşterilerimize, kuruluşunuzda liderlik konferansları vermek, koçluk yapmak, danışmanlık etmek üzere beni davet ettiğiniz için teşekkür ederim. Hizmette bulunma ve katma değer artırma şansını bana verdikleri için herkese minnet duyuyorum. Ayrıca koçluk yapma onuruna sahip olduğum müşterilerime de tek

tek teşekkürler: Bana cesaretinizle, en iyi hayatınızın sınırlarını yoklama konusundaki kararlılığınızla ilham verdiniz. Bunlara ek olarak, *Aylık Koç* diye adlandırdığımız çekirdek grubumuzun üyesi olan müşterilerimize de, hayatinizi değiştirmek için harikulade bir araç olduğuna inandığım şeyin değerini görebildiğiniz için teşekkürlerimi sunmak isterim. Sizin başarınız, benim de başarım.

Temsilcim Ken Browning; sen bir süperstar'sın sevgili dostum. Vizyonumu bir anda sezebilmenden, neleri sunabileceğimi görebilmenden, bir şeyleri oldurabilmenden ötürü sana teşekkür ederim.

California'da Hay House'daki tüm ekibin fevkalade desteğine şükran duyuyorum. Yazarlarınızdan biri olduğum için kendimi kutsanmış hissediyorum. Özellikle editörüm Jill Kramer'a her zaman elimden tutmaya hazır olduğu için; Christy Salinas'a son derece güzel kapak tasarımı için; halkla ilişkiler ekibine beni ortaya çıkardıkları için; Reid Tracy'ye bana inandığı için; Danny Levin'e de sonsuz cesaretlendirmeleri, mükemmel öğütleri ve gerçek dostluğu için teşekkür etmem gerek. Bu kitap bir ekip çalışmasını temsil ediyor. Ben yalnızca kelimeleri yazma işini üstlenmiş olan kişiyim.

Dünyanın her yanındaki stratejik ortaklarımıza, insanların gerçek kimliklerini keşfetmelerine ve çalışanların birer lidere dönüşmesine katkıda bulunmaya yönelik misyonumu geliştirmeme yardımcı oldukları için teşekkür ederim. New Jersey'deki The Britt Sales Corporation'dan Tony Britt'e, İsrail'deki Orit Valency'ye ve birlikte çalıştığımız herkese teşekkürlerimi sunarım.

Diane Bliss'e ve PBS Detroit'teki mükemmel ekibine, televizyon özel programımı yaptıkları, yaşam liderliği konusundaki mesajımı yaymama yardımcı oldukları için teşekkür borcum var. Büyük fark yarattınız.

Jonathan Creaghan'ın katkılarına da teşekkür ederim. "İmkân içinde yaşama" konusunda yeni bir anlayışa ulaşmama yardımcı oldu. Gerçekten yetenekli bir besteci olan Neil Parfitt'e ve her zaman enerjik desteğiyle yanımda olan Lyndsey Parfitt'e de şükran borcum var.

İş arkadaşlarım John Gray, Victor Hansen, Nido Qubein, Denis Waitley ve Wayne Dyer'a da, bu kadar iyi, bu kadar verici oldukları için teşekkür ederim. Hem ABD'de hem de Kanada'daki tüm seminer promosyonlarını yapanların verdikleri desteğe de minnet duyuyorum. Özellikle Salim Khoja ve Toronto'daki *4 Wafls'da* çalışan o istisnai ekibe, *Portland'daki High Performers International dan* Mike Walsh'a, Phoenix'de *High Achievers Network'ten* Jeff Liesener'e ve Minneapolis'te *Peak Performers'taki* tüm gruba şükranlarımı ifade etmek isterim.

Düşüncelerimi biçimlendiren ve beni yolumda destekleyen dostlarım olmasa, ben de bu insan olamazdım. Milyonlarca insanın hayatına dokunabilen ve dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeye katkısı olan Richard Carlson'a, dâhi ortağım Jeffrey Feldberg'e (parlak bir lider), Wayne Stark'a (korkusuz bir hayalci), Azim Jamal'e (bilge bir insan), Emie Pavan'a (yetenekli bir rehber), Kevin Higgins'e (üstün bir düşünce adamı), Darren ve Lipi Bagshaw'a (gerçekten sevgi dolu değişim misyonerleri), Malcolm McKillop'a (her sırrınızı açabileceğiniz harikulade bir dost) ve Jerry Weiner'e (çok

değerli bir danışman) özel teşekkürler. Hepiniz hayatıma çok önemli katkılarda bulundunuz. Teşekkür ediyorum.

Yetenekli kardeşim Dr. Sanjay Sharma -fikirler, yaratıcılıklar ve kayıtsız şartsız sevgiler konusunda gerçek bir üretim deposu— sana ne kadar saygı duyduğumu bilemezsin. Sen ve bir o kadar mükemmel, yetenekli eşin Susan, pek çok konuda bana örneksiniz. Büyük ihtiyaç anlarımda yanımda oldunuz, ben de buna ebediyen minnet duyuyorum. Yeğenim Neel'e de onca keyif ve oyun için teşekkürler.

Annem Shashi ve Babam Shiv'e de saygılarımı, sevgilerimi ve minnetimi ifade etmek isterim. Her ikinize öyle çok şey borçluyum, rehberliğinizin, iyiliğinizin ve desteğinizin öylesine farkındayım ki! Benim için ne kadar çok şey yapmış olduğunuzu çok iyi bildiğimi söylemek istiyorum. "Anne babamızı kendimiz seçeriz," diyenler olmuştur - bana en büyük armağan da sizin ikinizi seçmiş olmaktır.

Jill Hewlett'e olağanüstü desteğinden, bilgeliğinden ve sevgisinden ötürü özel teşekkürler.

Ve benim gerçekten şaşılası çocuklarıma, Colby ile Bianca'ya (bana sonsuz keyif ve mutluluk kaynağı oluyorlar), getirdikleri tüm armağanlar ve hayatimi sınır tanımaz bir sevgiyle doldurdukları için yürekten teşekkürler.

Giriş

Bu kitap hayal ürünü bir çalışmadır. Jack Valentine adlı bir adamın hikâyesidir. Bu adamın hayatta seçtiği yol, birçok bakımdan benim yoluma benziyor. Kendinde insan olarak pek çok eksiklik hisseden bu adam, daha mutlu, daha sağlıklı, daha güzel bir hayat yaşamak için gerekli olan bilgeliği arama yoluna koyulur. Üç dikkate değer öğretmenle bir dizi görüşmeden sonra Jack, kendi gerçeğini yeniden biçimlendirecek ve kendisini kaderine ulaştıracak güçlü bir felsefe keşfeder. Jack'in bu olağanüstü serüvende öğreneceği dersler, sizin de hayatınızda harikulade değişiklikler y arata anızı sağlayacak. Bunu nereden mi biliyorum? Çünkü o dersler, *benim* hayatımı değiştiren dersler de ondan.

Bu yolculukta benim de pek çok engelle karşılaştığım oldu. Yine de, önüme çıkan her engel, sonunda bir sıçrama tahtası oldu, beni yüreğimin gerçeğine ve olabilecek en güzel hayatıma biraz daha yaklaştırdı.

Ben, birkaç yıl önce bir avukattım. Bu meslekle birlikte gelen çeşitli başarıları ve maddi ödülleri kovalayıp duruyor, kalıcı tatminin bu olduğuna inanıyordum. Daha çok çalışıp daha fazla şey başarırken aslında hiçbir şeyin değişmediğini fark ettim. Maddi varlıklarımı ne kadar artırırsam arttırayım, sabah olduğunda banyo aynasında gördüğüm adam hep aynıydı, daha mutlu değildim, kendimi daha iyi hissetmiyordum.

Hayatımın düşündükçe yüreğimin içindeki boşluğu fark etmeye başladım. Derken o boşluğun sessiz fısıltılarına dikkat eder oldum. O fısıltılar bana, seçtiğim mesleği bırakıp ciddi

bir vicdan muhasebesi yapmaya başlamamı söylüyordu. Neden burada, bu gezegende olduğumu, özel misyonumun ne olduğunu düşünmeye koyuldum. Hayatımın neden iyi gitmediğini, yönümü bulabilmek için ne gibi değişiklikler yapmam gerektiğini merak ettim. Dünyaya bakarken mercek olarak kullandığım temel inançları, varsayımları, filtreleri gözden geçirdim, bunlar arasında pek sağlıklı olmayanları temizlemeye karar verdim.

Bu yoğun değişim döneminde kişisel gelişim, kişisel liderlik, felsefe ve maneviyatla ilgili kitaplar okudum. Arka arkaya kişisel gelişim kurslarına gittim. Beslenme rejimimi, düşünce biçimimi, davranışlarımı değiştirdim. Sonunda bende ortaya çıkan kişi, eski benle karşılaştırıldığında daha özgün, daha uyumlu, daha bilge birisiydi.

Birçok bakımdan, bu keşif yolculuğunun daha başında olduğumu size ilk söyleyecek insan benim. Benim için aşılması gereken her dağın doruğu, bir sonrakinin eteği, insan üzerine araştırmalarım sonu gelmeyecek bir süreç. Şimdi, bu kelimeleri yazarken bile, büyük bir kişisel değişim sürecinden daha geçiyorum, en temel değerlerimi yeniden ölçüyorum, dünyaya bakış biçimimi elden geçiriyorum. Kendime de yumuşak davranmaya çalışıyorum. Sabırlı olmak gerektiğini, nehri bastırmaktan yarar gelmeyeceğini kendime tekrarlayıp duruyorum. Her yeni gün daha bir netlik, daha bir kesinlik ve yeni yeni iyilikler getiriyor. Benim için hayatın bu güzel açılımının bütün anlamı burada.

Ermiş, Sörfçü ve Patron'un sizi derinden etkileyeceğini umarım. Bu malzemeye gerçekten "sahip" olmak istiyorsanız, onu öğretmek çok önemli. Kitabı bitirdikten sonraki ilk 24 saat içinde oturup öğrendiğiniz felsefeyi sevdiğiniz biriyle

paylaşmanızı öneririm. O zaman anlayışınız netleşir, dersleri kendi hayatınıza aktarıp onunla bütünleştirmeniz kolaylaşır.

Aynı zamanda, bu kitaptaki bilgilerden keyif alacağınızı umuyorum. Takip eden sayfalarda keşfedeceklerinize çocuksu bir merak ve tutku katmak, gerçekte olduğunuzu bildiğim insana dönüşmenizin en iyi yollarından biridir. Bu kitabı sizinle paylaşma fırsatını bana tanıdığınız için teşekkür ederim. Size olanak, sevinç ve huzurla zenginleşmiş bir hayat dilerim. Yeni bir dünyanın kurulmasına yardımcı olmak için üstünüze düşeni yapacağınızı umuyorum.

Robin Sharma

Yeni Başlangıçlar

Savaşçı olalım ya da olmayalım, zaman zaman hepimizin önüne bir santimetreküplük bir şans düşüverir. Sıradan insanla savaşçının farkı, savaşçının bunu biliyor olması, uyanık kalması, bekliyor olması, o bir santimetreküplük şans ortaya çıktığı anda onu yakalamasıdır."

Carlos Castaneda

Ömrümde hiç bu kadar çok acı çekmedim. Sağ elim kontrol edemediğim titremelerle sarsılıyor, kolalı beyaz gömleğime kanlar boşalıyordu. Pazartesi sabahıydı ve kafamdaki tek düşünce, bugünün ölmek için iyi bir gün olmadığıydı.

Arabamda hareketsiz yatarken, içinde bulunduğum sahnenin sessizliğini fark ettim. Az önce bana çarpan kamyonun içinde hiçbir kıpırtı yoktu. Çevreye toplanmış izleyicilerin dehşet içinde olduğu belliydi. Tek duyabildiğim, yanımdaki yol boyunca dizilmiş ağaçlarda hışırdayan yaprakların sesiydi.

Kenarda seyredenlerden ikisi koşarak geldi, yardımın yolda olduğunu, hiç kıpırdamamamı söyledi. Biri elimi yakaladı, dua etmeye başladı: "Tanrım, bu adama yardım et. Lütfen koru onu." Birkaç dakika geçmeden konvoy halinde cankurtaranlar, itfaiye ve polis arabaları sirenlerini bağırtarak kaza yerini kuşattılar. Her şey yavaşlamış gibiydi. Kurtarma görevlileri sistemli bir şekilde işlerine başlarken içime garip bir huzur duygusu yayıldı. Adamlar baskı altında çalışırken pırıl pırıl birer zarafet anıtı gibiydi. Kendimi bir tanık gibi

hissettim, neredeyse sahnenin tümünü yüksek bir yerden seyrediyor gibiydim.

Bundan sonra ilk hatırladığım şey gözlerimi bir hastane odasında açışımdı. Ortalık taze limon ve çamaşır suyu kokuyordu. O kokuyu asla unutmayacağım. Vücudum değişik bandajlarla sarılmıştı. Bacaklarımın ikisi de alçıdaydı. Kollarım çürük içindeydi.

Beni genç ve güzel bir hemşire selamladı. "Bay Valentine! Uyandığınıza inanamıyorum! Hemen doktoru çağırayım," deyip telaşla yatağımın yanındaki dâhili telefonu çevirmeye koyuldu.

Hemşire telefonda işini bitirince, ben boğuk bir sesle, "Bana Jack deyin," dedim. Durumun ciddi olduğunu bildiğim için sakin olmaya çalışıyordum. "Neredeyim?"

"Lakeview Hastanesi'nde, Jack. Burası yoğun bakım odası. Geçen hafta kötü bir kaza geçirmişsin. Doğrusunu söylemek gerekirse hayatta olduğun için çok şanslısın."

"Öyle mi?" diye sordum saf saf.

"Hi hi," derken hemşirenin yüzünde zoraki bir gülümseme vardı. Bir yandan ayak ucumdaki grafiklere, tablolara bakıyordu. "Kamyon sana çarptıktan sonra komaya girmişsin. Seni buraya getiren sağlık görevlileri o kazadan sağ çıktığına inanamamış. Her neyse, şu anda tek kaygılanman gereken şey o berbat yaralarla kırık bacaklarının iyileşmesi. İyi olacaksın ve dediğim gibi, inanılmayacak kadar şanslı bir genç adamsın."

Şanslı, şu anda kendimle ilişkilendirebileceğim bir kelime değildi, ama kızın ne demek istediğini anlıyordum. Hayatta olduğum için şanslıydım gerçekten de.

"Bu odada neden yalnızım?" Çevreme bakarken bunu adeta kendi kendime sordum. "Birileri olsa fena olmazdı."

"Daha kendine geleli birkaç dakika oldu, Jack. Rahat bırak kendini, biraz soluk payı tanı. Sakin ol. Doktorun neredeyse gelir, senin için çok kaygılanıyordu."

O gün saatler akıp geçerken akın halinde doktorlar ve hemşireler beni muayene etti, kontrolden geçirdi ve cesaret verdi. Yavaş yavaş geçirdiğim kazanın ne kadar ciddi bir şey olduğunu idrak etmeye başladım. Kamyonun sürücüsü oracıkta ölmüştü. Doktorum bana, hiç kendime gelemeyeceğime inandığını itiraf etti. Gerçekçi bir ifadeyle, "Hiç böyle bir vaka görmedim," dedi.

Ben içimden bunların hepsinin bir nedenden ötürü olduğunu biliyor gibiydim. *Her şey* bir nedenle olurdu, hayatta rastlantı diye bir şey yoktu, bunu daha önce de duymuş olduğunuzdan eminim. Şahsen öğrendim ki, şu bizim soluk kesici evrenimiz yalnız işlerliği açısından çok zeki olmakla kalmayıp aynı zamanda çok da dost canlısı bir yer. Bu dünya bizim harikulade hayatlar yaşamamızı istiyor. Mutlu olmanızı istiyor. Kazanmamızı istiyor.

İçimde ince bir ses (o sesi ilk olarak o hastane odasında duydum, ama daha sonra en zor ve duyarlı zamanlarımda beni avutmayı sürdürdü), çok önemli bir şeyin yaklaştığını haber veriyordu. Şu birkaç gün içinde olacakların yalnız benim hayatımda bir devrim yaratmakla kalmayıp başka pek çok kişinin hayatını da etkileyeceğini söylüyordu. Yapabileceğimin en iyisinin daha yeni ortaya çıkmakta olduğunu bildiriyordu.

Bana öyle geliyor ki çoğumuz, içimizden gelen o incecik, ama çok bilge sesi dinlemiyoruz. Her birimizin kalbinin

derinliklerinde bir yer var, en büyük sorunlarımızın cevabını biliyor. Yani aslında her birimiz, kendi gerçeğimizi de, kendimize olağanüstü hayatlar yaratmak için ne yapmamız gerektiğini de biliyoruz. Çoğumuz bu doğal bilgelik kaynağıyla bağlantımızı kaybettik, çünkü günlerimize çok fazla kuru gürültü, çok fazla dağınıklık egemen oldu. Oysa ben, sessizliğe, sükûnete ve yalnızlığa zaman ayırdığımda, gerçeğin sesinin konuşmaya başladığını öğrendim. Ayrıca ben onun rehberliğine ne kadar güvenirsem, hayatım da o kadar zenginleşti.

O gece saat 21.30 sularında bir hastabakıcı, yeni bir hasta taşıyan sedyeyi odama soktu. Yalnızlığım son bulduğu için sevindim, yeni geleni görmek üzere kafamı kaldırdım. Yaşlıca bir adamdı. Herhalde 75 yaşında vardı. Kırlaşmış gür saçları modaya uygun bir şekilde arkaya taranmıştı. Yüzünde, yıllarca güneşte kalmaktan olduğu anlaşılan kahverengi lekeler oluşmuştu. Narin yapısından ve soluk alırken zorlanışından, adamın enikonu hasta olduğunu anladım. Ayrıca ıstırabı vardı, gözlerini kapalı tuttu, hastabakıcı onu yeni yatağına alırken hafifçe inledi.

Yaklaşık on dakika sonra, yeni konuk gözlerini yavaşça açtı. Afallamıştım: Gözleri büyüleyici bir maviydi ve omurgamdan yukarı doğru ürpermeme neden olan bir parlaklık ve netlik yayıyordu. Karşımdaki adamın şu şipşak işler ve hızlı yaşamlar dünyasında ender rastlanan bir bilgeliğin derinliğine sahip olduğunu hemen sezdim. Bir ustanın huzurunda olduğumu hissediyordum.

Gururlu bir sesle yavaşça, "İyi akşamlar," diye fısıldadı. "Görünüşe göre bir süre burada birlikteyiz."

"Evet. Bir cuma gecesini geçirmek için en iyi yer olmadığı ortada, değil mi?" diyerek sıcak bir gülümsemeyle karşılık verdim. "Adım Jack," diye ekledim, selamlamak için elimi havaya kaldırarak. "Jack Valentine. Bir hafta kadar önce oldukça ciddi bir trafik kazası geçirdim. Varılan hükme göre bir süre bu yatağa mahkûmum. Bütün gün yalnızlık çektim, tanıştığımıza memnun oldum, efendim."

"Ben de tanıştığımıza memnun oldum, Jack. Adım Cal. Yedi aydır bu hastanenin çeşitli bölümlerinde kalıyorum. Testlerim yapıldı, tedaviler gördüm, yapılmadık şey kalmadı. Olayların gidişine bakılırsa, korkarım buradan hiç çıkamayacağım." Alçak sesle konuşuyordu. Gözleri tavana dönüktü. Bir an durakladı. "Buraya mide ağrısıyla geldim. Yediğim bir şeyden olduğunu sanmıştım. Altı gün sonra beni kemoterapiye soktular."

"Kanser mi?" diye sordum. Mümkün olduğu kadar duyarlı davranmaya çalışıyordum.

"Evet. Doktorlar, durum anlaşılıncaya kadar hastalığın bütün vücuduma yayıldığını gördüler. Akciğerlerime, bağırsaklarıma, hatta artık kafama bile." Titrek sağ elini kaldırıp saçlarının arasında gezdirdi. "Her neyse," diye devam etti düşünceli bir sesle. "Nice insanla karşılaştırınca, ben oldukça harika bir hayat yaşadım. Çok yoksul büyüdüm. Beni annem tek başına büyüttü. Öyle soylu bir kadındı ki!"

"Benimki de," diye lafa karıştım.

Cal, "Annemi her gün düşünürüm," diye karşılık verdi. "Duygulu, neşeli ve yeni dövülmüş çelik kadar güçlüydü. Bana gördüğüm herkesten fazla inandı. Beni hep büyük amaçlara, büyük hayaller kurmaya teşvik etti. Bana olan sevgisi gerçekten kayıtsız şartsızdı, aslında gerçek sevgi

budur, Jack. Bu benim aklıma Victor Hugo'nun bir sözünü getiriyor: 'Hayatta en büyük mutluluk sevildiğimize inanmaktır.' Ve... Tanrım, o olağanüstü kadın tarafından sevildiğime öylesine inanıyordum ki! Hikâyemi seninle paylaşmamdan rahatsız olmuyorsun, değil mi?"

"Hiç olmuyorum," diye karşılık verdim. "Aslında çok ilgimi çekiyor."

"İyi. Eh, çocukluğum basit, ama eğlenceli geçti. Yaz mevsimlerini yüzme çukuruna dalışlar yaparak, kışlan da gürüldeyen ateşin karşısında hikâyeler anlatıp harika kitaplar okuyarak geçiriyorduk. Annem bana kitapları sevmeyi öğretti."

"Ben de çok severim kitapları," dedim. "Okulu o kadar sevmedim aslında, ama kitaplarım çok değerliydi."

"Ben de aynen öyleydim. Büyük düşünür Judah İbn Tibbon'un bilgelikle söylediği gibi: 'Kitaplarını yoldaşın kıl. Sandıkların ve rafların senin keyifli alanların, bahçelerin olsun.'"

"Çok güzel sözler, Cal."

Cal devam etti: "Okul beni sıkıyordu, ama kitapları çok ilginç buluyordum. Annemin, bir kitapta okuduğun bir fikir hayatını değiştirme gücüne sahiptir, lafını hiç unutmam. İşin püf noktası, bizim uyanışımızı sağlayacak o tek fikrin hangi kitapta olduğunu bilmiyor oluşumuz, derdi. Apaçık belli olan bir sevgiyle bana, görevimin o kitabı aramak, bulunca da yeterli cesareti gösterip o fikri uygulayarak sonuçlarını kendi hayatıma aktarmak olduğunu söylerdi. Jack, kitap okumayı sen de çok sevdiğine göre, okumanın gücüyle ilgili bir alıntıyı daha seninle paylaşmak istiyorum."

"Buyurun."

"'İnsanın okuyabileceğinden daha fazla kitap satın alması, ruhun sonsuzluğa uzanışından başka bir şey değildir; bizi yok olup giden hayvanlardan üstün yapan tek şey bu tutkudur.' Bu sözü A. Edward Norton söylemiş. Lisedeyken öğrenmiştim bunu," dedi Cal, yatağında duruşunu değiştirip rahatlamaya çalışırken.

"Her neyse, yaşım biraz büyüyünce eğitimimi sürdürmek üzere askeri akademiye gittim. Annem gitmemi hiç istemedi, ama ben burs kazanmıştım. İçinde büyüdüğüm yoksulluktan kurtuluş biletimdi o benim. Oradan sonra üniversiteye gittim, kampüsteki ilk günümde on sekiz yaşında, altın saçlı, fildişi tenli, tatlı bir kıza âşık oldum. Tarih dersinde görmüştüm onu. Tam anlamıyla ilk görüşte aşktı. Birbirimiz için yaratıldığımızdan emindim. Tanrım, nasıl seviyordum Grace'i, öyle masum, öyle tatlıydı ki! Hayat yolculuğunu birlikte yapmak için bundan daha harika bir insan düşünemiyordum."

"Annemin adı da Grace'ti," dedim.

"Güzel isim, değil mi, Jack?"

"Evet, öyle."

"Grace'le evlendik, çocuğumuz oldu. Bir oğlan. O çocuğu öyle çok sevdim ki. Bizim için çok özel bir dönemdi. Eğleniyorduk, gülüyorduk, seviyorduk, hayatın en güzel yanları. O sıralar kendimi iş dünyasında da denemeye karar verdim. Bir kereste şirketi kurdum. Birçok büyük müteahhite kereste veriyorduk. O günler ekonominin parlak günleriydi. İnşaat patlaması yaşanıyordu. Yıllar boyunca dünya kadar para kazandım, doğrusunu istersen milyonlarca dolar, Grace'le ve oğlumla birlikte sürdüğümüz hayat sanki hikâye kitaplarından alınmaydı. Tam bir hayal, itiraf etmem gerek."

Cal söylediklerine kendisi de inanamıyor- muş gibi başını iki yana sallayıp duruyordu.

"Ama ne kadar çok para kazanırsam, işim beni o kadar çok yiyip bitiriyordu. Giderek daha telaşlı ve aileme karşı daha az özenli oldum. Hayatta ilerlerken hep birtakım toplan havaya atıp tutarak adım attığımızı söylerler. Bazı toplar, örneğin kariyerimizi temsil edenler, lastikten yapılmıştır. Onlardan birini yere düşürürsek, gerisin geriye zıplama yetenekleri vardır. Ama bazı toplar camdan yapılmıştır, aile de öyle. O topu düşürürsen, geri gelmez. Benim yaptığım hata da buydu. Para benim gözümde işleri daha karmaşık hale getiriyor, beni yanlış yola yöneltiyordu. En derin değerlerimi, en gerçek önceliklerimi göremez olmuştum. Aileme daha çok yaklaşacağım yerde, onlardan uzaklaşmaya başladım. Çok daha sonra anladım ki, dünyanın en zengin adamı, en çok şeye sahip olan değil, ihtiyaçları en az olanmış. Bu dersi öğrenmem çok uzun sürdü. Üstelik, ah ulu Tanrım, bedelini de çok ağır ödedim."

Dikkatle dinliyordum. Hayat tecrübelerini benimle bu kadar açıkça paylaşan bu adamın hikâyesine tümüyle gömülmüş durumdaydım. Ben de babasız büyümüştüm. Cal'in güçlü aile yaşamının önemine ilişkin bakış açısı bende hayranlık uyandırmıştı. Hiç tanımadığım babamla bağlantı kurmanın özlemini çekmiştim. Bu eksiklik nedeniyle hayatımın kocaman bir parçasını kaçırdığımı hissediyordum. Henüz çok genç olmama rağmen, hayatımı paylaşacağım, birlikte aile kuracağım bir kadına henüz rastlamamış olmak da belli bir hüzün veriyordu bana. Bu özlemi daha önce pek fark etmemiştim.

"Her neyse," diye devam etti Cal. Hevesle anlatıyordu. "Sanayimiz güç dönemlere girmeye başladı. Hep olur. Servetimin her kuruşunu kaybettim. Paramızın ve mallarımızın *bir kısmım* kaybettim demiyorum, Jack. Ne var ne yoksa hepsini birkaç hafta içinde kaybettik, diyorum. Bu durum Grace'e çok zor geldi. Sıkıntılarımız onu çok kaygılandırıyordu. Ama güçlü insanlardık. Birlikte elimizden geleni yapıp yeniden durumu toparlamaya çalıştık.

"İşimiz hayli küçülmüştü. Grace'le ikimiz çok daha basit bir yaşam biçimini benimsedik. O dönem her ikimiz için de içsel düşüncelerle dolu bir zaman oldu. Başarısızlıklar genellikle buna yöneltir insanları. Bize gerçekte kim olduğumuzu gösterir, silkinmemizi, üstümüzdeki gevşekliği atmamızı sağlar. Böylece, ekonomik açıdan hâlâ kötü durumda olsak da, aramızdaki ilişkinin hâlâ birtakım zorlukları olsa da, insan olarak önemli ölçüde ilerleme kaydettiğimin farkındaydım. Hatta o dönemin sıkıntıları beni kendimi keşfetmeye ve kişisel gelişime yöneltti diyebilirim, o yolda hâlâ devam ediyorum. Hayatımı tümüyle değiştiren de bu oldu."

"Sonra ne oldu, Cal?" diye sordum büyük bir ilgiyle. Vaktin geç olduğuna, hastanenin ışıklarının sönmüş olduğuna aldırmıyordum.

"Filozof oldum," dedi açıkça.

"Filozof mu? Ya işin? Grace'le oğlun?"

"Basitçe felsefenin anlamı 'bilgelik aşkı'dır. Sana söylemeye çalıştığım şey, bilgeliği de hayatın kendisi kadar sever duruma geldiğim, Jack. Bütün günlerimi, hayatın anlamını düşünerek, derin konular üzerine meditasyon yaparak geçiriyordum. Yavaş yavaş, gündelik hayatımda odaklandığım şeyler çok önemsiz görünmeye başladı. Ama ne

yazık ki, Grace'le birbirimizden giderek uzaklaştık ve sonunda ayrıldık. Bazı insanlar, ilişkilerin bize birer görev gibi geldiğine inanır. Kimi birkaç hafta, kimi bir ömür boyu sürer, ama hepsi de bize bir ders öğretmek, kişisel gelişimimizi sürdürmek için gelmiştir. Ne yazık ki Grace giderken oğlumuzu da götürdü, bir daha ikisini de görmedim. Bu beni ezdi bitirdi." Cal'in sesi titremişti. "Birdenbire benliğimin bir parçası öldü. Aile hayatımı mahvedişimden ötürü kendimi bağışlamakta hâlâ güçlük çekiyorum. Tanrım, nasıl özledim o çocuğu.

"Son duyduğumda Grace ülkenin öbür ucuna taşınmıştı, sınırlı kaynaklarıyla oğlumuzu büyütmeye çalışıyordu. Onunla teması sürdürmeye, ona yardımcı olmaya çalıştım, ama kalbinin kırılmış olduğunu biliyordum. Gururlu bir insandı. Benimle herhangi bir ilişkisi olsun istemiyordu. Hayatımın en büyük hatası oldu ailemi kaybetmek. Karımla oğlum bana öyle olağanüstü mutlu anlar yaşattı ki! İş işten" geçene kadar bunu fark edemedim. Ama en büyük hatalarımız, aynı zamanda bize en büyük dersleri öğretenlerdir. Arak daha bilgeyim. Galiba hayatta asıl mesele, bir olayı her şey olup bittikten sonra kavrama yeteneğimizi, içgörüyü açığa çıkaran, geleceği görme yeteneğine dönüştürmek."

"Güzel ifade ettin, Cal. Söylediklerinden anladığım kadarıyla, yaşam içinde geçmişin bize hizmet etmesine izin vermek çok önemli. Doğru mu?"

"Çok doğru. Aynen öyle. Hata yapmak doğal, insanlar öyle büyür. Hata yapmak üzere yaratılmışız, çünkü hataların içinde gelişme var. Ama aynı hatayı tekrarlamak olmaz. Bir yarayı

bilgeliğe dönüştürmek gerek ya da senin dediğin gibi, geçmişin bize hizmet etmesine izin vermeliyiz.

"Her neyse, Grace ve oğlumuz gittikten sonra ben daha da içime döndüm, yıllarca dünyayla aramdaki kapıyı kapattım, kendimi incelemeye ve içsel sorgulamaya derinlemesine gömüldüm. Tüm ihtirasım, insan olarak kim olduğumu keşfetmeye, hayatımın neden bu türlü geliştiğini anlamaya yönelikti. İnsanların çoğunun *dışarıda* yaşadığı bir dünyada, ben *içimde* yaşıyordum. İnsanların korkularından kaçtığı bir dünyada, ben onlara doğru koşuyordum. Ve benliğimin en derin bölümlerinde gördüğüm şeyler inanılacak gibi değildi."

"Kendi içinde neler gördüğünü de paylaşabilir misin?" diye sordum hevesle. Cal'in ağzından çıkan her sözcüğü dikkatle izliyordum.

"Bunu kendi kendine anlamana izin vereceğim, evlat," diye karşılık vererek zaten alevlenmiş olan merakımı daha da artırdı. "Biliyorsun, her birimiz kendi iç işlerimizi kendimiz yürütmek durumundayız. Bu bizim en yüce sorumluluğumuz. Kendini inceleyip 'gerçek sen'in kim olduğunu bulmak. Gerçek kimliğini. İnsan olarak baştan sona ne olduğunu anlamak, hayatın temel amacı. Kendini daha iyi tanıyıp dünyaya daha büyük bir 'sen' sunmak, nihai yolculuğun ta kendisi. Hayattaki gerçek basan, içsel başarıdır, biliyorsun."

"Çok iyi allıyorum."

"Ben, bir insanın keşfedeceği en büyük hazinelerin, yüreğinde saklı olduğunu anladım. En büyük armağanlar, ancak hayatlarında yüzeyin ötesine bakma cesaretini gösterenlere verilir."

Söylediği sözleri bir an düşündüm. "Ne yazık ki ben hiçbir zaman kişisel gelişmeden yana bir insan olmadım, Cal,"

dedim. "Bir reklam şirketinde çalışıyorum, bu yüzden de günlerimi iş dünyasının içinde geçiriyorum. Orada bütün mesele para kazanmak ve iyi gözükmek. İçinde bulunduğum bu dünyadan gurur duyuyor değilim, ama oyunu oynamasını öğrendim. Oldukça da iyi oynuyorum. Güzel bir arabam var, daha doğrusu vardı. Güzel bir apartman dairesinde yaşıyorum, çok hoş arkadaşlarım var. Gerçi yine de çok mutlu değilim. Eksik olan bir şeyler var. Başarının içsel bir şey olduğu konusunda söylediklerini çok iyi anlıyorum. Kendimle ilgili duygularım daha iyi olsa, eminim hayatım konusunda da çok daha iyi şeyler hissederdim. Ben şimdi bu 'içsel iş' dediğin şeye nasıl başlayacağım?"

"Kendi ölümünle bağlantı kurarak başlayabilirsin, Jack. Ölümü düşünmek hayatı kuvvetle onaylayan bir şeydir, biliyorsun."

"Sahi mi?"

"Tabii. Ancak ömrümüzün kısa, saatlerimizin sınırlı olduğu gerçeğiyle derin ve duygusal bir bağlantı kurduğumuz zaman tam anlamıyla yaşamaya başlarız, sahip olduğumuz her şeyi uyanık olduğumuz saniyelere veririz. Yalnızca bir yıllık ömrün kalsa, eminim şimdi yaşadığından çok daha farklı biçimde yaşardın. Hiç pişmanlık duymadan yaşamaya çalışırdın; risklere girerdin; yüreğini sevgilere açmayı göze alırdın; ihtirasla dopdolu, ağız tadıyla yaşar, değerli şeylere sevinçle odaklanırdın."

"Değerli şeylere odaklanmak ne demek?"

Cal yavaşça doğruldu, yanındaki masada duran kaleme uzandı.

"Şu kalem gibi yaşarsan, iyi bir hayatın olur," dedi güven dolu bir sesle. "Çoğumuz hayatlarımızı ucu yuvarlakmış gibi

yaşıyoruz. Odağımızı keskinleştirip sivriltmek, bir noktaya dönük yaşamak gerek, şu kalem gibi. Kendin için olağanüstü bir hayat tecrübesini böyle tasarımlar, böyle yaşarsın. Büyük yazar Michel Eyquem de Montaigne şöyle ifade etmiş: 'İnsanoğlunun en büyük ve en harikulade şaheseri, doğru yaşamaktır. Başka şeylerin hepsi önemsiz destekler ve uzantılardır.' Görüyor musun, Jack, çoğumuz hayatımızı, sanki dünya kadar zamanımız varmış gibi yaşıyoruz. Tutkularımızı inkâr ediyor, onlardan vazgeçiyor, rüyalarımızı erteliyoruz. Ama hayat aslında çok kırılgan bir armağandır ve hemen o anda yaşanmalıdır. Geriye kaç tane yarınımız kaldığını ikimiz de bilemeyiz. Lütfen bu konuda bana güven."

"Güveneceğim," dedim içtenlikle. Yeni dostum için bu dersin ne kadar önemli olduğunu sezmiştim.

"Hayatında gerçekten önemli olan şeylere odaklan. Ben artık daha yaşlı ve daha bilge olduğuma göre, bir zamanlar önemli sandığım şeylerin aslında önemsiz olduğunu anlama fırsatı buldum. Benim küçük ve önemsiz saydığım şeylerse, sonunda en büyük ve en önemli olduklarını gösterdiler, aslında en vazgeçilmez olanlar onlardı."

"Peki ya ölümümle bağlantıyı nasıl kuracağım?"

"Kendine 'Kapanış Soruları' sor." Cevap çok kesindi.

"'Kapanış Soruları' mı? Ben o soruları bilmiyorum, Cal. Sen neden söz ediyorsun?" Yatağımda doğrulup oturdum.

Bu benzersiz, biraz da esrarengiz adamın söyledikleri beni esir almıştı.

"Ölüm döşeğinde, son nefeslerini alıp vererek yatarken zihninin ön bölümünde yalnızca üç soru olur. İşte ben onlara, kişinin 'Kapanış Soruları' diyorum. Hayatının sonunda en

önemli düşünceler bunlar olacağına göre, neden cesaret gösterip onları bugünden en önemli yere oturtmayalım?"

"O sorular nedir peki?" Hayatimi değiştirecek bir şey duymak üzere olduğumu seziyordum.

"Çok basit: 'bilgelikle yaşadım mı?' 'iyi sevdim mi?' Yeterince hikmet ettim mi?'"

"Bunların her birini açıklar mısın lütfen?" diye sordum hevesle. "Vakit geç oldu, biliyorum, ama bunu bilmek benim için her şeyi değiştirebilir."

"Jack, uykuya çok ihtiyacım olsa da, şendeki o hevesi görebiliyorum. Seninle bir araya getirilişimizin ardında bir sebep bulunduğundan en ufak bir kuşkum yok. Dünya böyle işliyor zaten. Hayatına giren herkes, tam onun öğreteceği derse en çok ihtiyacın olduğu anda geliyor."

"Buna inanıyorum."

"Dünyamız çok bilge bir yer, hayatlarımız da bir dizi doğal yasaya göre gelişiyor. O yasalar da bir o kadar mükemmel. Biz insanlar, hayatlarımızı rasgele olaylar yönetiyor sanıyoruz, birilerinin hayatımıza tesadüfen girip çıktığına inanıyoruz. Oysa bundan yanlış bir şey olamaz. Dünyamızda hiç karmaşa yok, yalnızca düzen var. Hiçbir rastlantı yok, *asla*. Hayatlarımız iyi ya da kötü şans tarafından değil, en iyi benliklerimize doğru gelişebilmemiz için tasarımlanmış zeki bir süreç tarafından yönetiliyor."

"Nereden biliyorsun?"

"Biliyorum işte. Sen de bileceksin." Cal'in sesinde güven

"İlginç," dedim. Derin düşünceler içindeydim.

"Sen dünyaya armağanlarını sunmak için doğdun. Ama olay öyle kurgulanmış ki, bir birey olarak parıldayabilmek için,

gerçek anlamda parıldamaktan söz ediyorum, önce demin sözünü ettiğim içsel çalışmayı yapman gerek. Kendini tanımalısın; sınırlayıcı inançlarına yakından bakmalı, bunları yeniden yaratmalısın. Ayrıca, kim olabileceğine, nelere sahip olabileceğine, insan olarak neler yapabileceğine dair yanlış varsayımlarını analiz etmeli, onları düzeltmelisin. Korkularınla uğraşmalı, onları birer birer aşmalısın. O zaman yüreğini açabilir, başkalarının mutluluğuna kendi mutluluğundan daha fazla önem verebilirsin. Bunu bir basardın mı, garip ama sen kendin de mutlu olacaksın."

Yeni edindiğim bilgileri özetledim. "Yani her şey çok sistemli bir biçimde kurgulanmış," dedim. "Dünyada büyük bir tasarım, bir düzen var. Herhalde ilk yapmam gereken, bunu yöneten doğal yasaları anlamaya çalışmak, öyle mi?"

"Evet, oğlum," diye karşılık verdi Cal. Anlattığı hayat felsefesine böylesine açık oluşuma sevindiği belliydi. "Bu yasalarla uyum içinde yaşadığında, gerçek gücüne erişebileceksin. Bir doğa gücü haline geleceksin, hayatın bir mücadele alanı olmaktan çıkıp bir kolaylık, bir akış alanı olacak. Hayalinde ne olmayı düşlemişsen hepsini olabileceksin. Yüreğinin arzu ettiği her şeyi doğal olarak ve hiç çabasız hayatına çekebileceksin. Hayatın sanki sihirliymiş gibi bir işlerlik kazanacak."

Söylediklerini bir an sindirdim, sonra konuştum: "Ama tam nereden başlamam gerektiğini düşünüyorum. Şu sıralar benim için gerçek bir mücadele dönemi, bunu itiraf etmem gerek. Artık kim olduğumu bile bilmiyorum, ama hayatımı daha iyiye götürebilmek için istek duyuyorum. Kız arkadaşımla ilişkimi yeni bitirdim. İşime tahammül edemiyorum. Ayın sonunda elimde avucumda pek bir para kalmıyor, oysa

maaşım iyi. İçimde hiç geçmeyen derin bir sızı varmış gibi geliyor."

"O sızıya güven, evlat."

"Ne?" diye patladım. Doğru duyduğumdan emin değildim.

"O sızıya güven," diye tekrarladı Cal. "Öğretmenlerimden öğrendiğime göre, ancak çoğumuzun kaçtığı duygu ve özlemlere özen gösterdiğimiz zaman en büyük cevaplara ulaşabiliyoruz. Duygularımız bize çok büyük bir bilgelik kazandırıyor, bilinçaltımızdaki bilgileri getiriyor. Bilinçaltımız, evrenin bilgeliğiyle aramızdaki bağlantıdır. Bilinçli düşüncelerimiz çok sınırlıdır, ama bilinçaltımızdaki düşüncelerimiz sınırsızdır, sonsuzdur.

"Biliyorsun, çoğumuz duygularımızı inkâr ederiz. Toplum öğretmiştir bize bunu yapmayı. Küçük yaştan itibaren kendimizi hissettiğimiz şeylerden koparır, ayırırız. Ağlama, denir bize. Çok yüksek sesle gülme, denir. Üzüntü duymanın, hatta öfkeye kapılmanın yanlış olduğu söylenir. Oysa duygularımız doğru da değildir, yanlış da; yalnızca duygularımızda onlar; insanlık deneyiminin gerekli bir parçasıdır. Onları inkâr etmek, sana ait bazı bölümleri kapatmak, kepengi indirmek demektir. Bunu yapmaya devam edersen, gerçekte kim olduğunla bağlantını kaybedersin. Yalnızca kafanın içinde yaşamaya başlarsın ve duygularını hissetmez olursun."

Cal bir an sustu, gözlerimin içine baktı. "Bahse girerim, gün boyu tek yaptığın şey düşünmek, düşünmek, düşünmektir Jack," dedi. "Zihnin durmak bilmeyen bir kelime makinesi ve hiç iç huzurun yok. Mevcut ânı yaşamayı, tamamen hayatta olmanın nasıl bir şey olduğunu *hissetmeyi* bırakmışsın, geçmişte ya da gelecekte yaşamakla çok fazla meşgulsün.

Zihin nadiren şimdiki zamanda yaşar, bunu biliyor muydun? Her an, ya geçmişe kaygılanır ya da geleceği düşünür. Ama onların hiçbiri gerçek değildir. Gerçek olan şeylerin hepsi, karşında olanlardır. O ânı kaçırma, çünkü hayatının olduğu yer orası."

İçimi çekerek, "Ne kadar doğru," diye yorumda bulundum. Bu adamın sözleri gerçeği yansıtıyordu, bunu bedenimin içinde hissediyordum. "Hepsi son derece anlamlı gözükmeye başlıyor," diye mırıldandım. "Keşke benimle paylaştığın bu bilgeliği daha çok kişi duysaydı da gözleri açılsaydı. Dünya çok daha iyi bir yer olurdu."

"Hazır oldukları zaman onlar da duyarlar. Eski bir söz vardır: 'Öğrenci hazır oldu mu, öğretmen ortaya çıkar.' Nehri yukarı akıtamazsın, biliyorsun."

"Günümüzde galiba çok fazla kinizm var," diye cevap verdim. "Çocukken sahip olduğumuz büyük hayallere artık inanmıyoruz. İstediğimiz hayatı yaratacak gücümüz olduğuna inanmıyoruz. Yaptıklarımızla gerçek bir fark yaratabileceğimizin farkında değiliz."

Cal başını sallayarak doğruladı. "Çoğumuzun takılıp kalması da ondan zaten," dedi. "İçimizde şaşılacak büyüklükte bir güç var; biz onunla olan bağımızı kaybetmişiz. Bunun nedeni biraz da korku. Hayatımızda bizi bekleyen olanaklar mucize düzeyinde. Yaratma potansiyeline sahip olduğumuz şeyler gerçekten mucize gibi! Bunu yapmak için doğanın gücüyle uyum içinde olmamız gerek; inanılmaz şeyler yapabiliriz, gerçekten. Ama bütün o potansiyel, yanında bazı sorumlulukları da getiriyor... ve bu bizi korkutuyor. Bu yüzden, kendimize inanmıyoruz. Gücümüzü inkâr ediyor,

yaşamamız gereken olağanüstü hayatların başarısına engel oluyoruz."

"Sanki kendi kendimizi baltalıyoruz. En çok istediğimiz şeyden kaçıp duruyoruz."

"Evet, tam öyle yapıyoruz. Kendimiz önemli değilmişiz gibi numara yapıyor, özel biri değilmişiz gibi hareket ediyoruz. Dünyanın gerçek işleyiş biçimine gözlerimizi yumuyor, onu yöneten doğa kanunlarına güvenmiyoruz. Bu kanunların hayatında harekete geçmesi için, senin insan olarak onlara bütünüyle güvenmen gerek. *İşe yarayacaklarına inanmazsan, ise yaramaklar.* En iyi hayatlarımıza erişmek için hepimiz zihnimizde bazı temel değişiklikleri gerçekleştirmeliyiz. Hatta daha bile önemlisi, her birimiz yüreğimizde de bazı temel değişiklikler yapmalıyız. O da ancak sana sözünü ettiğim doğa kanunlarına güvenerek olabilir."

"Demek önce bu kanunların işe yarayacağına *güvenmem* gerek, ancak o zaman sonuç alacağım?"

"Doğru. Şömine gibi bir şey. Isı elde etmek için önce odunları oraya koyman gerek. Odunsuz bir şöminenin karşısında oturmak ısınmanı sağlamaz. İnsanların çoğu güvenmiyor, evrenin parlaklığına ve kendilerinin oradaki güzel rolüne inançları yok. O yüzden de hayatlarında hiçbir sihir yok. Dünyanın nasıl işlediğini anlamadıkları ve aynı zamanda artık lider olmadıkları için."

Bu söz beni şaşırtmıştı. "O da ne demek?"

"Aydınlanmanın ilk başladığı nokta, herkesin uğrunda mücadele verdiği anaç, içsel liderliktir. Liderlik iş dünyasındaki insanların ofiste yaptığından çok daha öte bir şeydir. Liderlik baştan sona kişisel sorumlulukla, kendini keşfetmekle, dönüşeceğimiz insan olarak dünyada değer

yaratmakla ilgili bir şeydir. Pek çok insan, hayatında ters giden şeyler için hep başkalarını suçlamakla vakit harcıyor. Evdeki mutsuzluğumuz için eşimizi, işteki sıkıntılarımız için patronumuzu, otoyolda bizi kızdırdıkları için yabancıları, güçsüz kalmamıza neden oldukları için annemizle babamızı suçluyoruz. Suçlama, suçlama, suçlama, suçlama. Oysa başkalarını suçlamak, kendine bahane uydurmaktan başka bir şey değildir. Şimdiki hayatiniz için başkalarını suçlamak çok hazin bir yaşama biçimidir. Öyle yapmakla kurban rolü oynamış olursun."

"Sahi mi?"

"Kesinlikle. Çünkü böyle yaşamak derken, kendi hayatını yönlendirme gücün olmadığını ifade ediyorsun. Hayatinin değişmesi için, eşinin, patronunun ya da otoyoldaki yabancıların değişmesi gerektiğini söylüyorsun. Bu son derece 'iktidarsız' bir yaşama biçimi. Liderlik bu tür bir hayat felsefesinin neresinde?" Cal'in sesindeki yoğunluk artarken, tonu da yükseliyordu. "Hayatını bir üst seviyeye yükseltmenin tek yolu, lider gibi davranmak, hayatinin gerçek liderliğini ele almaktır. Aynaya bakıp kendine, içindeki en derin yerden, 'Hayatimin değişmesi için ben kendim değişmeliyim,' dediğin anda, işte o anda büyürsün; seni en iyi hayatına götürecek kapıdan geçersin."

"Acaba neden bu böyle?"

"Çünkü, Jack, o anda hayatını kendi eline almış oluyorsun," dedi Cal heyecanla. Ellerini dikkat çekici bir edayla havaya kaldırmışa. "Sana sunulan yazgının sorumluluğunu üstleneceksin. Hayatına *direnmekten* vazgeçip olanı kabulleneceksin. Sana anlatıp durduğum o asla değişmeyen doğa kanunlarıyla uyum içinde olacaksın. Hayatin işleyişini

zamanın başlangıcından beri yönetmiş olan kanunlarla. *Gücünü geri alacaksın."*

Cal sustu, gözlerime derin derin baktı. "İşaret parmağını bana doğru uzat, evlat," dedi.

"Ne?"

"Dediğimi yap." Sesi sertti.

Elimi kaldırdım ve doğruca tuhaf oda arkadaşıma doğru uzattım.

"Ne görüyorsun?" diye sordu.

Dürüst bir cevap verdim. "Derim soyuluyor sanki."

"Hayır, çocuğum. Daha derinlemesine düşün. Hayat yolculuğunda bunu hepimizin daha sık yapması gerek. Tefekkür bilgeliğin anasıdır, bilirsin. Tamam, tek parmağınla beni gösteriyorsun, ama öteki parmakların kimi gösteriyor?"

Cal'in basit ama güçlü gösterisi beni etkilemişti. Demek istediği çok açıktı: Birine doğru yönelttiğimiz bir parmağa karşılık, diğer üç parmak bizi gösteriyordu. Bunu anladığımı ona da söyledim.

"İşte kavradın!" dedi neşeyle. "Hayatında beğenmediğin şeyler için başkalarını suçlamaktan vazgeç. Aynaya bak, hayatinin hesabını vermeyi kabullen. Kişisel değişim ve hayat liderliği böyle başlar."

Ona gülümsedim. "Tamam. Ne demek istediğini anlıyorum." Cal'in bilgeliğini ve verdiği dersleri sindirmek için bir an bekledikten sonra, "Senin düşünüş biçimin birçok kişiden çok farklı," dedim.

"Biliyorum. Bunun nedeni, çoğu kişiden daha fazlasını görebilmem. Başkalarından üstün olduğum için değil, en

iyilerden bir şeyler öğrendiğim için." Alçakgönüllülükle konuşuyordu.

"Ne demek istiyorsun?"

"Aklıma klasik fiziğin babası Isaac Newton'un bir sözü geliyor: 'Başkalarından daha uzağı görüyorsam, devlerin omuzlarında ayağa kalktığım içindir.' Anlıyor musun? Ben de hayatımda bazı olağanüstü rehberlere rastlama şansına eriştim. Seninle paylaştığım bu bilgelik, bana ait değil."

"Değil mi?"

"Hayır, benim sayılmaz. Bunları üç öğretmenden öğrendim. Üç tane olağanüstü insan hayatimi değiştirdi. Her şeyi onlara borçluyum."

"Onlarla tanışabilir miyim?" diye sordum heyecanla.

"Elbette, hatta sandığından da erken aslında. Daha önce sözünü ettiğim 'Kapanış Soruları'nın anlamını sana onlar anlatacak. Aradığın cevapları sana asıl onlar verecek. Hayatının gerçek lideri olmanın, dünyanın doğal kanunlarıyla uyumlu yaşamanın ne anlama geldiğini öğrenmek için en iyi kaynak onlar. Usta olan onlar. Ben yalnızca öğrenciyim."

Tam o sırada Cal öksürmeye başladı. Başlangıçta yumuşaktı, ama hızla şiddetlendi. Yüzü kızardı, alnından aşağı bir ter damlası süzüldü.

"Tanrım, Cal! Hemşireyi çağırayım mı?" Kaygılanmıştım.

"Yok, iyiyim," dedi. Soluğu hırıldıyordu, yüzü ölü gibi bembeyazdı. "Gerçekten biraz uykuya ihtiyacım olduğunu düşünüyorum," dedi. "Bak, inan bana, yarın senin için çok büyük bir gün olacak, belki şimdiye kadar yaşadığın günlerin en önemlisi bile olabilir. Senin yeni başlangıcın olabilir," diye

ekledi gerilimli bir sesle. Mavi gözleri soğuk kış gecelerindeki yıldızlar gibi parlıyordu.

"Seni tanımak gerçekten harika oldu, Jack," diye devam etti Cal. "Dediğim gibi, *böyle olman gerekiyordu* — bu güzel bağlananın oluşması gerekiyordu. Bu gece birbirimizin hayatına bir sebeple girdik. *Dünya böyle işliyor,"* diye gülümsedi, sonra dönerek örtüleri omzuna çekti, kendi kendine kıkır kıkır güldü. "Dünya böyle işliyor," diye tekrarladı. "Hayat gerçekten güzel."

Oda bir an sessiz kaldı.

Sonra, "Ha, bu arada, evlat," diye ekledi yavaşça, "seni seviyorum."

Yola Koyulmak

"Geride bıraktığımız kalplerde yaşamak, ölmek değildir. "

Thomas Campbell

Ertesi sabah uyandığımda pırıl pırıl güneş ışığım yüzümde buldum. Kendimi çok daha iyi hissediyordum. Tam olarak iyileşmem için daha zamana ihtiyacım olduğunu bildiğim halde, yepyeni bir umut duygusu vardı içimde. Ne olursa olsun, her şeyin iyi olacağından emindim.

Gece Cal'le, o benzersiz ilginç adamla konuşmalarımız, içimde yıllardır yaşamadığım bir sevinç duygusunun uyanmasını sağlamıştı. Onun bilgeliği ve hayatlarımızın akışına ilişkin felsefesi gerçekten müthişti. Sabırsızlıkla beni hayatını değiştiren üç öğretmenle tanıştırmasını bekliyordum.

Gerçi uykuya dalarken beni sevdiğini söylemesini garip bulmuştum, ama bunun daha zengin bir hayat yaşamak ve gerçek liderliği göstermek için kullandığı yöntemlerden biri olduğunu varsaydım. Sohbetimizi sürdürmeye, çabucak saygı uyandırabilen bu adamdan daha fazla şey öğrenmeye can atıyordum.

Hevesle, "Günaydın, Cal," diyerek hastane yatağında kediler gibi gerindim. "Bugün bizim için harika bir gün olacak, dostum."

Cal öbür duvara dönük yatıyordu. Cevap vermedi.

"Hey, Cal, saat on olmuş, uyanma vakti. Beni oraya kadar getirme şimdi," diye şakalaştım.

Cal kıpırdamadı. Bir anda midemde bir düğüm oluştu, başım dönmeye başladı, en kötü şeyden korkmaya başladım. "Hemşire!" diye bağırdım. "Lütfen gelin, hemen yardıma ihtiyacım var!"

Üç hemşire birden odaya daldı.

"Cal'e bir şey oldu galiba! Dün gece iyiydi, sonra öksürüğü tuttu. Geçer, dedi ama şimdi iyi değil sanırım."

Hemşireler ona yardım etmeye çalışırken Cal hâlâ hareketsizdi.

Giderek artan bir kaygıyla, "Umarım iyidir," dedim.

Hemşirelerden en kıdemli olanı, "Cal ölmüş," dedi. Sonra daha yumuşak bir sesle ekledi. "Üzgünüm."

Başka bir hemşire, "Cal çok uzun süreden beri hastaydı, Jack," diye belirtti. "Kanser tüm vücuduna yayılmış, yapılabilecek bir şey kalmamıştı. Dün gece buraya getirilmeyi kendisi özellikle istedi, nedenini hiçbirimiz bilemedik. Son dileğiydi. Biz de istediğini memnuniyetle yaptık."

"Seni çok uzun zamandan beri tanıdığını, konuşmak istediğini söyledi," diye araya girdi kıdemli hemşire. "Cal oldukça esrarengiz bir adamdı, anlarsın ya."

"Biliyorum," dedim. Hayatıma bir melek gibi giren, yaşamımın yönünü başka tarafa çeviren, onca zaman özlemini çektiğim yeni başlangıcı bana sunan adamın kaybı yüreğimi gerçek bir hüzünle doldurmuştu.

Saygı dolu bir sesle, "Cal şaşırtıcı bir adamdı," dedim. "Öldüğüne inanamıyorum, kısacık bir zamanda beni öylesine değiştirdi ki, değerini ancak zaman içinde anlayabileceğim."

Üç hemşire hep bir ağızdan, "Dünyada işler böyle yürür," dediler. Kaybettiğim oda arkadaşımın ifadesini

kullanıyorlardı. Birbirlerine gülümsediler.

Bir tanesi, "Cal'i çok severdik," dedi. Öbür ikisi Cal'in yüzünü bir çarşafla örtüp onu özenle odadan çıkarırken, "Bu arada, senin için bir paket bıraktı," diye konuştu. "Paketi sana bu sabah vermemizi tembihledi. Sanki sabah olmadan öleceğini biliyormuş gibi." Konuşurken gözlerine yaşlar hücum etti. "Gidip getireyim onu sana."

Birkaç dakika geçmeden geri döndü, süslü kâğıda sarılmış paketi bana uzattı. Kâğıdın deseni, kumsalda oynayan ve yüzen neşeli çocuklardı. Resimler elle, özenle çizilmiş, sonra boya kalemleriyle boyanmıştı. Harika resimlerdi.

Hemşireye, "Bunu yalnızken açsam bir sakıncası var mı?" diye sordum. "Benim için özel bir an bu. Tek başıma yaşamak istiyorum. Kendimce Cal'e saygımı göstereceğim."

"Tabii. Mahzuru yok," diye karşılık verdi hemşire. "Hepimiz Cal'e çok üzüldük, ama senin için yapabileceğimiz bir şey varsa, söyle yeter. Koridorun ilerisinde, hemşire odasında olacağız."

"Sağ olun."

Paketi dikkatle açtım. İçindeki hediyeye ulaşabilmek

için kat kat ince kâğıtları sıyırmam gerekti. Bunu başarınca, gördüğüm şey karşısında şaşkınlığa uğradım.

Birbiri üzerine özenle yerleştirilmiş üç uçak bileti. Daha dikkatli bakınca, bunların dünyadaki en dikkate değer üç yer için birinci sınıf biletler olduğunu gördüm: Roma, Hawaii ve New York.

Biletlerin yanı sıra, bu yerlerin her biriyle ilgili birer harita üzerinde işaretli bir rota ve kırmızı mürekkeple yuvarlak içine alınmış bir x işareti gördüm, sanırım bunlar gitmem gereken

yerlerdi. Armağanın son bölümü, Cal tarafından elle yazılmış bir nottu:

Sevgili Jack,

Senden bu kadar çabuk ayrıldığım için ününüm, oğlum. Çok iyi bir gençsin, büyük potansiyelin var, kaderinin onurlu, neşeli bir hayat sürmek ve güzel bir şekilde gelişmek olduğunu biliyorum. Senden ayrıldığım için üzgünüm, ama çok da mutluyum ve büyük tatmin duyuyorum, çünkü ben harikulade bir hayat yaşadım, yıldızların altındaki kutlamaların ve güneşin altındaki özel anların tadını hak ettiğimden daha fazla çıkardım.

Hayatın vadilerinden geçip derin hüsünler yaşadım. Yüksek doruklarına tırmandım, hakkım olandan fazla mutluluğa eriştim. Evet, payıma düşenden faikla hatalar da yaptım. Ama oğlum, pratik bir insanım ben, hep öyle oldum. Risk alıp başarısızlığa uğramanın, hiç risk almamaktan çok daha iyi olduğunu öğrendim.

Şu anda hayatında bir dörtyol ağzındasın, biliyorum. Bu sana çok zor bir dönemmiş gibi gözükse de, en büyük sorunlarına cevap ararken, bunun harikulade bir %aman olduğunu da bil. İnsanın en canlı hali bilinmeyende yaşadığı zamandır, çünkü o yerde her şey mümkündür. Dünyaya açılıyorsun, demek dünya da artık sana açılmaya başlayacak.

Tüm öğrenmen gerekenleri sana ben öğretemem. Hayat yolumda giderek bilgeleştim, ama ayağının dibinde oturup söylerini dinlemen gereken, güçlü bilgeliklerini kendi ağıllarından öğrenmen gereken başka öğretmenler de var. özellikle üç tanesi. Tümüyle iyileştiğin "aman, onları ziyaret etmeni şiddetle tavsiye ederim. Onurlu, verici insanlar. Her

biri, olağanüstü bir hayat yaratmanın yolunu keşfetmiş. Senin rehberin olmayı da kabul ettiler.

Sana üç uçak bileti hazırladım, ilk önce Roma'ya git. Haritadaki rotayı izle, ilk öğretmenini bul. Her şey ayarlandı. Oraya vardığında, Kapanış Soruları 'nın ilkini öğreneceksin: "Bilgece yaşadım mı?" Hayatım soylu ve aydınlanmış bir biçimde yaşayabilmek için onu nasıl yönetmen gerektiğini öğreneceksin. Bu ilk öğretmenden, dışarıda büyük bir huzurla yaşayabilmek için hayatının içindeki armağanları keşfetmenin önemini öğreneceksin. Bir insan olarak nasıl derinleşeceğini keşfedeceksin

Sonra Hawaii'ye git. Orada bulacağın rehber müthiş bir karakter. Ama onun basit görünümüne, şakacı tavırlarına aldanma O öğretmen gerçek bir ustadır. Sana Kapanış Soruları'nın İkincisiyle ilgili harikulade bir felsefeyi açıklayacak: İyi sevdim mi?" Ondan hayatın kendisini, onun içinde yer alan her ânı nasıl seveceğini öğreneceksin. Mutluluğunu deneyimlemen, harikulade bir serüven duygusuyla yaşaman ve yüreğini yepyeni bir gerçeğe açman için sana esin kaynağı olacak.

Ondan sonra, kişisel değişimini tamamlamak üzere, New York 'a gideceksin. Orada gerçekten istisnai bir insanla karşılaşacaksın, o da seni Kapanış Soruları'nın üçüncüsünden geçirecek: 'Yeterince hizmet ettim mi?" O öğretmenle, bu gezegende nasıl lider olunabileceğini öğreneceksin, yalnız kariyerin açısından değil, hayatın açısından da.

Bu sürecin tümü senin üç ayını alacak ama bak inan bana, sonunda temelden değişmiş olacaksın. Nereden mi biliyorum? Çünkü ben de onların öğrettikleri sayesinde çekirdekten

değiştim. Lütfen şu anda zihninde uyanmaya başlayan o içsel eleştiriye teslim olma İnsan olarak gelişme fırsatı ne zaman karşımıza çıksa, o küçük cin hemen dır dır konuşmaya başlar. Bu cin, korkunun sesinden başka bir şey değildir O konuşan, senin kendi gerçeğin değildir. Şen. değilsin. Sana sevgiyle önerdiğim sürece güven, yeter. Üzerinde yürümekte olduğun yolla ilgili tüm kaygılarından kurtul, bir çocuğun merakıyla yola koyul, yolun öbür ucundan yeni bir insan olarak çıkacağını bil ya da daha doğrusu, gerçek kimliğine, olmak üzere yaratıldığın kişiye çok daha yakın biri olacak çıkacağına inan.

Keşke sana bütün bu olaylarda rehberlik edebilseydim, ama bu yolculuğu tek başına yapmalısın. Sana iyilikler diliyorum, oğlum. Dua ediyorum. Başarın için dua ediyorum. Ve sana tüm sevgimi veriyorum.

Baban,

' Cal Valentine

Bu nota, özellikle de son kelimelere çok şaşırmıştım. Cal gerçekten hiç tanımadığım babam olabilir miydi? Cevap verilmemiş pek çok soru vardı ve hepsi de zihnimde *kıpır kıpırdı*. Bunca yıldır nerelerdeydi? Neden benimle temas etmeye çalışmamıştı? Onu sevmeli miydim, yoksa yıllar önce beni ve annemi terk etti diye ona kılmalı mıydım? *Kafam karmakarışıktı.*

Eski yaralarımın yeniden açılmaya başladığını hissediyordum. Sonra, uçak biletlerinin gerçek olup olmadığını, Cal'in verdiği talimata güvenilip güvenilemeyeceğini düşünerek pakete baktım. Acaba tavsiye ettiği bu yolculuk güvenli miydi?

O sırada içimde bir şeyler kıpırdamaya başladı. Birlikte geçirdiğimiz o kısa süre içinde Cal bana karşı çok iyi

davranmışa. Hayatının son anlarında tek istediği şeyin bana yardım etmek, rehberlik etmek, bana bir şeyler öğretmek olduğunu sezdim. Bana olan sevgisini hissediyor, bunun gerçek olduğunu biliyordum. Bu yolculuğa çıkmamı istiyordu, ben de kendimi buna zorunlu hissediyordum. İncinmişliğimle, yaralarımla, zaman içinde uğraşırdım, ama sonunun iyi biteceğini biliyordum.

Hasta yatağımda tek başıma otururken, bilincimde bir tek kelime egemendi: *güven.* Ben de güvendim. Her şeyi şu anda anlamak zorunda değildim. Hayatım önümde açılıyordu, ben de o yolculuğun keyfini çıkaracaktım. Geçmişte bir şeyleri oldurmak için çok çaba harcamıştım: plan yaparak, düşünerek, kaygılanarak. Dünya bana harikulade bir fırsat sunmuştu, ben de kendimi o fırsatı kapmakta özgür hissediyordum. Kendi kendime, her zaman istediğim o harika hayatı yaratabilmek için ihtiyaç duyduğum cevapları bulmanın yolu olayları kafamın içinde canlandırmak olsaydı, şimdiye kadar bu cevapları çoktan bulmuş olmam gerekirdi, dedim.

İçimden bir ses, "Başka türlü yaşamak da mümkün, Jack," diyordu. "İş görmek için çok daha güçlü bir yol. Cevapları kafanın içinde bulmakla hiç ilgisi yok, tamamen kalbindeki fısıltıları dinlemekle ilgili. *Yapmakla* bu kadar meşgul olmayı bırak, *olmak* için daha çok zaman ayır. Hayatını dünyayı yöneten doğa kanunlarıyla uyumlu hale getirmeye niyetli ol. Cevapların orada yatıyor."

Bir zamanlar saygın psikolog Abraham Maslow'un bir sözünü okumuş, hiç unutmamıştım. Şimdi başlayacağım yolculuk için o söz çok uygundu. Bunu sizinle paylaşmak istiyorum:

"En yüce olanaklarımızdan korkarız... En mükemmel anlarımızda, en kusursuz koşullarda, çok cesur olduğumuz zamanlarda kısacık bir an görebildiğimiz şey olmak genelde bizi korkutur. O doruk anlarda kendimizde görebildiğimiz olanaklara sevinir, hatta coşarız, ama bir yandan da o olanaklar karşısında zaaf içinde, dehşet içinde, korku içinde titreriz-"

Gözlerimi kapatırken yüzümde güneşin ışığını hissettim, ahenkli kalp atışlarımı dinledim. Benliğimin merkezinde biliyordum ki hayatım -en iyi hayatım- bana doğru yaklaşmaktaydı. Kaderimin bana doğru gelmekte olduğunu hissediyordum.

ERMİŞ

Dünyanın İşleyiş Biçimine Açılmak Gerçekten İşe Yarar

"Mertçe yaşayanlar, yaşarken dikkat çekmeseler bile, boşa yaşadıklarım düşünmemeleri gerekir. Onların hayatlarından bir şey yayılmakta, o yayılan şey, arkadaşlarına, komşularına, hatta belki geleceğin çok uzaklardaki çağlarına bir ışık gibi yol göstermektedir "

Bertrand Russell

"Kim olduğunu hatırla, dedi. Sen bir ustasın. "

Aniesa Thames

İlkbahardı ve ben Roma'daydım. Yaşamak için çok güzel bir zamandı. Kazadan sonra tümüyle iyileşmiştim. Kendimi hiç bu kadar iyi hissettiğimi hatırlamıyordum. Çalıştığım reklam ajansından üç aylık ücretsiz izin almış, oturduğum daireyi de eski bir üniversite arkadaşıma kiralamıştım; kızcağız iyi talihine inanamamıştı. Kız arkadaşımla ilişkime zaten son vermiştim. Dost olarak ayrıldığımızı söylemekten mutluluk duyuyorum. Yıllardır ilk defa hayatım konusunda iyi duygular taşıyordum... ve maceraya da hazırdım.

Cal'le yaşadığım tecrübe hiç aklımdan çıkmıyordu. O sihirli karşılaşmamızdan bu yana, onu ve bilgeliğini en azından birkaç dakikalığına düşünmediğim bir tek gün bile

geçirmemiştim. Bilgisi köklerimin derinlerine kadar işlemişti. Onun ölümünden bu yana geçen her gün, benimle paylaştığı benzersiz bakış açısıyla ilgili yeni içgörüler kazanıyordum. Güvenimi gerçekten hak ettiğini anlamıştım: Roma'ya birinci sınıf uçak bileti gerçekti. Tıpkı söz verdiği gibi bu yolculukla ilgili her şey en iyi biçimde ayarlanmıştı. Cal benim kişisel değişimimi enine boyuna düşünmüş, bu benzersiz yolculuğun her ayrıntısını en iyi şekilde ayarlamaya büyük özen göstermişti. Bana olan sevgisini şu anda bile hissedebiliyordum.

inanamıyorum; burada, Roma'dayım, dünyanın bütün yamanları benim ve içinde birkaç parça giysi olan bir sırt çantasından başka kaygılanacak bir şeyim yok, diye düşündüm kentin tarihi kesimindeki dar parke taşlı yollarda yürürken. Havada gülümsememe ve bu yeni çevrede kendimi rahat hissetmeme neden olan tatlı bir koku vardı. Sanki bu inanılmaz yerde olmam *gerektiğini* hissediyordum, kişisel keşif yolculuğum buradan başlayacaktı. Sanki kader getirmişti Cal'i hayatıma. Beni şu an bulunduğum yere de kader getirmişti. Tek yapabileceğim, tümüyle mevcut anda kalmak, karşıma çıkacak şeylere açık olmaktı. Bu benim için tam anlamıyla değişik bir yöntemdi. Trafik kazasına kadar olan hayatımı şekillendiren o planlı ve katı yaşam biçiminden tamamen farklıydı.

Yine de, benliğimin bir bölümü, bu yeni tarzın eskisinden çok daha güçlü olacağını biliyordu. Artık hayatım önde gidiyor, beni ardından sürüklüyordu. Getirdiği armağanların keyfini çıkarmaya, sürprizlerin lezzetim tatmaya hazırdım. Daha da açık konuşmak gerekirse, sanki bir çift gizli el ya da görünmez bir güç beni en yüce ve en gerçek hayatıma doğru götürüyordu. Hayatımın o noktasında bütün bunların bana

nasıl bir duygu verdiğini anlatabilmek çok zor. Yalnızca son derece rahat ve derin bir huzur içinde olduğumu söyleyebilirim.

Bu kuvvetin, bu görünmez gücün aslında doğanın gücü olduğunu daha sonra anladım. Yıldızları yaratan, günbatımını getiren gücün aynısı. Her canlı varlığın nabzında atıyor, onu fark edecek ve onunla uyum içinde yaşayacak herkesin erişebileceği bir yerde.

Her şey, dünya görüşümüzün önüne çektiğimiz perdeyi açmakla ve hakikati aramakla başlıyor. Kendi içime ne kadar derinlemesine girersem, hakikat bana o kadar net görünüyor. İnsan olarak liderliğin anlamının da bu olduğuna inanıyorum. Olay kişinin hakikati arama çabasından başka bir şey değil, geçmişte yaşadıklarımızın ve gelecekte olacağımız şeyin hakikatini; neden burada olduğumuzun ve bulunduğumuz yere geliş şeklimizin hakikati. Bizi özgür kılan şey, hakikati keşfetmek ve sonra da hayatlarımızı o doğrultuda yaşamaktır.

Tecrübelerimden ve zaman içinde karşıma çıkan kişisel derslerden, hayatımın liderliğinin aynı zamanda sıkı sıkıya tutunduğum mevcut hakikat anlayışımı bırakmama bağlı olduğunu öğrendim. Hayatlarımızın nasıl olacağını şimdiden tahmin etme alışkanlığından hepimiz kurtulmalıyız. Aslında en güçlü benliğimize erişmek için (ya da o süreci başlatmak için), böylesine korkuyla tutunduğumuz kontrolü bütünüyle bırakmamız, harikulade evrenimizin getireceği her türlü olanağa kendimizi açmamız gerekiyor. Bunun için alçakgönüllü olmamız lazım, çünkü öncelikle bizim için neyin en iyi olduğunu ancak *biçim* bileceğimiz inancını bir kenara bırakmalıyız. Mutlu olmak için hayatımızda ihtiyaç duyduğumuzu düşündüğümüz şeylere hiç de ihtiyacımız

atmayabileceğim anlamamız lazım. Bu adımın büyük bir alçakgönüllülük istediğim söylüyorum, çünkü gerçekten kendimizi, içinde yaşadığımız dünyanın o çok daha güçlü aklına teslim etmemizi gerektiriyor. Başlangıçta bu çok korku verici bir şey, kabul ediyorum ama en büyük korkularımızın öteki tarafında en büyük servetimizin saklı olduğunu öğrendim.

Sanırım her şey, planladığımız gibi gelişmese de, hayatlarımızda her şeyin iyi olacağına inanmamıza bağlı. Aynı zamanda, şu anda görebildiğimizin çok ötesinde ve çok daha büyük bir başarıya inanmakla ilgili. Arthur Shopenhauer aşağıdaki sözlerinde aşağı yukarı bunu anlatıyordu: "Her insan kendi görüş alanının sınırlarını, dünyanın sınırları olarak algılar." Bazıları öyle yapmaz. Onlara katılın.

Bir saat boyunca Cal'in yol tarifim izleyerek ilerledikten sonra, haritada çarpı işaretiyle gösterilmiş pazaryerine yaklaştım. El yazısıyla yazdığı not adeta şifre gibiydi: "Vitray camlı pencereyi bul, hayatı yeni bir mercekten göreceksin." Yürümeyi sürdürürken haritada işaretli binayı arıyordum ki, birdenbire soluğumu kesen bir şey gördüm.

Tam karşımda inanılmaz güzellikte bir katedral vardı. Kapıları ardına kadar açıktı, basamaklarında gül buketleri göze çarpıyordu. Girişten dışarı barok müzik sesleri geliyor, bu harikulade sesler dalga dalga sokağa kadar ulaşıyordu. Katedralin önündeki sütunlar taş kaplamaydı ve tabii orta yerde de mağrur ve heybetli bir vitray pencere duruyordu, ömrümde gördüğüm renkli cam desenlerin en etkileyicilerinden biriydi!

Orada huşu içinde durdum, müziği dinledim, o ânın ışıltısını tattım. Gözlerime gerçekten yaşlar doluyordu. Kalbimin

atışları hızlandı, avuçlarım terlemeye başladı. Hayatlarımızın yalnızca bir dizi "an"dan oluştuğunu anladım; bir ânı kaçırırsanız, hayatınızı kaçırmış oluyorsunuz.

Bereket versin o özel ânın keyfini çıkaracak bilgeliğe sahiptim. Bu da bir bakıma beni kendimden daha büyük bir şeye bağlıyordu. Duygularım yalnız olmadığımı söylüyordu bana. Hayatım boyunca hiçbir zaman yalnız kalmamış olduğumu söylüyordu. Aklıma Margaret Fishback Powers'in ünlü "Ayak İzleri" hikâyesi geldi. O hikâyede bir adam rüyasında kendini Tanrı'yla birlikte bir kumsalda yürürken görüyordu. Gökyüzünde adamın hayatından çeşitli sahneler parlayıp sönüyor, adam kumlara baktığında iki kişilik ayak izi görüyordu. Biri kendisine, diğeri de Tanrı'ya aitti.

Derken adam, hayatının sahnelerini izlerken birdenbire hayranlık uyandırıcı bir şeyi fark ediyordu: Belli zamanlarda kumdaki ayak izleri bir kişiye aitti. Bu tek kişilik izler, yalnızca hayat yolculuğunun en zor ve acılı zamanlarında ortaya çıkıyordu. Adam bu gözlemini Tanrı'ya açtı, yardıma en çok ihtiyaç duyduğu dönemlerde yalnız bırakılmış olmaktan ötürü ne kadar üzüldüğünü söyledi. Tanrı durumu büyük bir sevgiyle izah etti: O acılı dönemlerde Tanrı, adamı *kucağına alıp taşımıştı*.

Adamın dünyaya bakışını değiştiren bu çok özel rüyayı düşünüyordum ki, katedralin içinden güçlü bir ses duydum: "Jack, başardın! Seni burada görmek harika!"

Bir rahip beni karşılamak üzere koşarak geldi. Geleneksel ibadet giysileri içindeydi, bir elinde tespih, diğerinde kırmızı kurdeleyle bağlanmış bir kitap vardı. Basamaklardan indi, tam karşımda durup sırıttı.

"Bu senin için, Jack," diyerek kitabı uzattı. "Cal senin geleceğini bana söyledi. Bizimle kalabilmen için hazırlandık. Umarım bu armağandan hoşlanırsın, içgörülerini yazman için bir anı defteri. Günlük tutmak, öz-değişim için çok güçlü bir uygulamadır, ayrıca burada kaldığın süre boyunca not etmek isteyeceğin pek çok gözlemin olacağını da biliyorum."

"Kalış sürem mi?"

"Evet, genç dostum. Dört hafta boyunca burada benimlesin. Sana hayat koçluğu yapacağım, en yüce ve en iyi benliğine erişmene yardım edeceğim. Sana kader gibi, özgünlük gibi, kişiliğin bütünlüğü ve dürüstlük gibi şeyleri öğreteceğim. Gerçek gücüne nasıl erişebileceğini gösterip seni ruhuna ulaştıracağım. Birlikte *harika* vakit geçireceğiz! " Rahibin sesi enerji doluydu.

"Teşekkür ederim, ama doğrusunu isterseniz ben pek dindar bir insan sayılmam," diye itirafta bulundum samimiyetle.

"Benim sana öğreteceklerimin dinle hiçbir ilgisi yok. Maneviyat sahibi bir insan olmak, aslında *hakiki* bir insan olmak demek. En soylu kişisel değerlerine göre yaşamak, hayatını yönetirken dürüst olmak, dünyayı daha gelişkin ve daha aydınlık bir gözle görmek demek."

"Peki. Bunlara kesinlikle varım," diye cevap verdim, sırt çantamı yere koyup su şişemden bir yudum içtim. "Hayatımda değişiklik yapmaya bundan daha fazla hazır olamazdım."

"Mükemmel. Cal, senin için her şeyi ayarlamamı istedi, ben de memnuniyetle kabul ettim. Sana hayatın anlamını öğreteceğim. Sana en yüksek yeteneklerini uyandırmanın, en derin bilgeliklere erişebilmenin, geriye bir miras bırakmanın yollarını göstereceğim. Esas olarak, nasıl bilgece

yaşanabileceğini, hayatın nasıl akıllıca yaşanabileceğini göstereceğim."

"Kapanış Soruları'nın ilki," dedim. Hastanedeki o unutulmaz gecede Cal'in izah ettiği üç önemli soruyu hatırlamıştım.

"Evet. Sonunda zamanı gelip de kendine, 'Bilgece yaşadım mı?' diye sorduğun zaman, cevabın, 'Kesinlikle!' diye gelmesini sağlayacağım. Bilgece yaşamanı, bu sayede de mutlu ölmeni istiyorum. Roma'ya hoş geldin!" diye haykırdığında, sesi bir opera yıldızının tüm duygu ve hevesini taşıyordu. "Kendimi tanıtmadığım için özür dilerim. Ben Peder Michael Antonio Di Franco. Arkadaşlarım bana Peder Mike derler," diyerek göz kırptı.

"Tanıştığımıza çok sevindim, Peder Mike. İçten konukseverliğiniz makbule geçti." Samimiyetle konuşuyor, bu yuvarlak yüzlü, düz siyah saçlı, ufak tefek adamın yanında kendimi son derece rahat hissediyordum. "Cal'i tanıyor muydunuz?"

"Ah, tabii. Baban büyük bir insandı, Jack. Birçok bakımdan, son derece özel bir insandı. Seni bana çok anlattı. Şimdi artık koskoca bir erkek olduğun halde, hep yanında taşıdığı o küçük çocuğun resmine çok benziyorsun. Bugün seni bu yüzden o kadar kolay tanıdım."

"Cal'in babam olduğuna inanmak hâlâ biraz güç geliyor. Annemle beni neden terk ettiğini biliyor musunuz? Neden hiç benimle temas etmeye çalışmadı? O benim babamsa, herhalde beni bulmaya çalışması normal olmaz mıydı?" Bunları söylerken içimden bir kızgınlığın kabarmakta olduğunu hissediyordum. "Babalar çocuklarını öyle unutuvermez."

"Annenle babanın ayrılmasına neyin sebep olduğunu bilmiyorum. Bana tek söylediği, işinde zorluklarla karşılaş-

aktan sonra annenle İkisinin uzaklaştığıydı. Sanırım baban servetini kaybedince içine kapanmaya başlamış ve dünyasının değişmekte olduğunu hissetmiş. Herhalde bir an gelmiş, insan olarak farklı yönlere sürüklenmekte olduklarını anlamışlar. Cal bana, anneni hâlâ çok sevdiğini söylemişti, ama herhalde ikisi kendi yollarına gitmeye karar vermişler. Bunun sana ne kadar acı verdiğini hayal bile edemem, Jack. Ama bilmen gerekir ki baban sevgi dolu bir insandı, insanları gerçekten çok severdi... sana sevgisi çok büyüktü."

"Bunu bana anlattığınız için teşekkür ederim," dedim sessizce. Çocukken babamı düşünerek geçirdiğim uykusuz gecelerin sayısı az değildi. Benim Noel konserlerimi, okul piyeslerini ve futbol maçlarımı kaçırmıştı... Beni çok sevdiğini bilmek biraz huzur bulmama neden olmuştu.

"Baban bana 'Ermiş' diye isim takmıştı, çünkü ben hayatimi çok soylu, bilge, hakiki bir biçimde yaşamaya adadım. Baban yıllar önce bana geldi, yalanda senin de keşfedeceğin bilgileri öğrenmek istedi. Cal kelimenin tan anlamıyla bir filozoftu. Öğrenmeye bayılırdı ve kendini derinleşmeye çok adamıştı. Bana kalırsa, bir insanın yapabileceği en iyi şey de budur. O da senin şimdi çıktığın yolculuğu yapmışa, biliyor muydun? Babasına bak, oğlunu al," diyerek kıkır kıkır güldü. "Her neyse, sonunda gelebildiğin için çok mutluyum."

"Ben de burada olmaktan heyecan duyuyorum, Peder Mike. Ama dürüst olmak gerekirse, bütün bunlardan pek de emin değilim. Aslında biraz ürktüğümü de kabul ediyorum. Kısacık bir zaman içinde bütün bunları sindirmek kolay değil."

"Seni anlıyorum, Jack. Ne dediğini duyuyorum. Yepyeni şeyler öğreneceksin, bu yüzden korkularının kabarmaya başlaması, bu korkuların belirsizlik ve asabiyet şeklinde dışa

vurulması doğal. Ama güvenmen gerek, ne de olsa olay baştan sona güvenle ilgili değil mi? Cal'i görmeye en çok ihtiyaç duyduğun anda ortaya çıktı, buna güven. Seninle ikimizin özel bir nedenle bir araya geldiğimize güven. Dünyada şu bulunduğun yerden daha iyi bir yerde bulunamayacağına güven. Ve benimle geçireceğin dört haftanın tümüyle yeni bir düşünüş ve varoluş biçimini ortaya koyacağına güven. Dünyayı nasıl gördüğümüzü bir anda değiş- irebiliriz, biliyorsun. Bir saniyede açığa çıkan bir farklılık, yepyeni bir gerçeği uyandırmaya yeterli olabilir." "Yani babamın sözünü ettiği üç büyük öğretmenden biti sizsiniz, öyle mi?" diye sorduğumda, kolunu omzuma attı, beni taş basamaklardan çıkarıp katedrale götürdü.

"Evet, bu doğru. Baban harika bir insandı. Hayatında hatalar da yaptı, biliyorum, örneğin seni tanımamak, sevgini sana vermemek gibi. Ama ben kusursuz insan diye birine henüz rastlamış değilim. İnsanın içinde bulunduğu koşullar her zaman kusurlu olmakla ilgilidir. Ama ben artık anladım ki, biz o kusurluluğumuz içinde mükemmeliz aslında. Zaaflarımız olmasa, hayatta ilerlerken üzerinde çalışacağımız hiçbir şeyimiz olmazdı. Mistiklerin dediği gibi: "Gideceğin yere varınca, artık yolun bir değeri yoktur.' Bizim idealden yoksun niteliklerimiz aslında çok değerli hazinelerdir, çünkü bizi şimdi olduğumuzdan daha yüce insanlar haline getirecek kapıları işaret ederler."

Bu son sözü ilgimi çekti. Peder Mike haklı olabilir miydi? Kendi hayat yolculuğumu düşündüm, çocukluğumda karşılaştığım zorlukları, o yolculuk boyunca nerelerde tökezlediğimi; peş peşe başarısız ilişkilerimi; ne kadar uğraşırsam uğraşayım bana, benim kimliğime uyacak bir işi bir türlü bulamamış oluşumu. Belki de hayatimin bütün bu

kusurları gerçekten mükemmeldi; her şey tam gerektiği gibi açılıyordu belki önümde; belki benim bir türlü göremediğim daha büyük bir plan vardı. Belki insan olarak bütün kusurlarım, yalnızca gelişmem için fırsatlardı. Bu düşünceler beni rahatlattı, içime bir anda huzur dolmasına neden oldu.

"Kusurlu oluşumuz hayatımıza anlam katar," diye devam etti Peder Mike. "Bize temel bir misyon yükler: doğarken sahip olduğumuz ilk ve ideal benliklerimize geri dönmek ve gerçekte olduğumuz insanı geri getirmek. İnsani başarısızlıklarımız olmasa, kendimizle ilgili yapacağımız içsel çalışmalarımız da olmazdı. Oysa bizi kişisel ihtişamımıza tekrar kavuşturacak olan şey bu içsel çalışmalardır. Anlıyor musun, Jack, hayatta istediğinden daha fazlasını elde etmek için, önce daha fazla gerçekte kimsen o *olmaksın*. Başarılı olmak, daha çok şey yapmakla değil, daha çok şey *olmakla* ilgilidir."

"Buna kesinlikle katılıyorum. Zaten ne kadar çok şey yaparsam yapayım, kendimi ne kadar çok meşgul edersem edeyim, yine de yetersiz olduğunu hissetmekten çok usandım."

Peder Mike bu duygularıma şaşırmış görünmüyordu. "Eski hayatından memnun değilsin, değil mi?"

"Yok, memnun sayılmam," diye karşılık verdim. "Aslında nefret ediyorum. Artık hiç iyi vakit geçiremiyormuşum, eğlenemiyormuşum gibi geliyor. Her şey öyle ciddileşti, öyle sıradan oldu ki. Tanrım, doğrusunu söylemek gerekirse hayatın bu kadar zor olacağını hiç düşünmemiştim."

"Eh, o halde yeni bir hayata sahip olmak için, önce yeni bir insan gibi düşünmen, hissetmen ve davranman gerek. Aslında biz hayatta istediğimiz yere varıyor değiliz, gerçekte

olduğumuz *şeyi* elde ediyoruz. Hayatında yeni bir ilişki, yeni sevinç düzeyleri, yeni mutluluk deneyimleri gibi yenilikler olması için, yeni şeyler yapmaya başlamalısın."

"Ne gibi?"

"Örneğin kendi zaaflarını tanımak gibi. Bu çok iyi bir başlama noktası olur; aslında ben de o noktadan başlamıştım. Zaaflarını temizlemek, burada bulunuşumuzun en başta gelen nedenlerinden biri. Hayatlarımızın amacı birçok bakımdan, karanlığımızla yüzleşip ardından da aydınlığımızda yaşayabilmektir. Hepimizin kör noktaları vardır; onları kabullenmeli, yeniden bilincin ışığına çıkarmalıyız;

bu kör noktalar ancak orada iyileşebilir. Ayrıca, yanlış inançlarımızı yeniden çözmeli, tıkalı duygularımız üzerinde çalışmalıyız. Garip ama bizler, ileriye doğru giderken aslında geriye gidiyoruz; geriye, doğumumuz sırasında olduğumuz o güzel, mükemmel varlığa doğru."

Peder Mike'ın gözleri katedralde dolaştı, sonra gülümsedi. "Ben çok düşüncesiz bir tiptim," diye itirafta bulundu. "Gençliğimde kendimden başka kimseyi umursamazdım. Başka insanlarla ilişkilerimde, odaklandığım şeyler, elde edem ediklerim di. Derken bir gün, Fransa'da eğitimime devam ederken, bir telefon geldi, erkek kardeşimin bir gece kulübünde çıkan kavgada vurularak öldürüldüğünü öğrendim. O olay beni mahvetti ve her şeyi değiştirdi. O dönemde, bana yol göstermesi, cesaret vermesi için Tanrı'ya dua etmeye başladım. Zaman zaman durum öyle zorlaştı ki, kendi hayatıma son vermeyi bile düşündüm. Ama dua ettikçe, hayatımın bir anlamı olduğunu, dünyada bana ihtiyaç olduğunu görebildim. Sonunda ilahiyat eğitimine başladım, kendimi burada papazlık yaparken buldum. Artık

ilişkilerimde, başkalarından ne alabileceğimi düşünmüyorum. Onun yerine, benim onlara ne verebileceğime odaklanıyorum. İşte bu beni çok daha mutlu bir insan yapıyor, dostum."

Durakladı, bir kere daha, "Roma'ya hoş geldin!" diye bağırdı. Bu tuhaf davranışlarına gülmeden edemedim.

"Jack, sana bir şey söyleyeyim: Kendinle ilgili sahip çıkmadığın ne varsa, o şeyler sana sahip olur," diye devam etti, katedralin ana bölümüne girerken.

"Böyle bir şeyin farkında değildim."

"Doğru ama. Örneğin bencil olan karanlık tarafına sahip çıkmazsan, o sana sahip çıkar. Ya da başka bir örnek, hiçbir zaman yeterince iyi olamayacağına inanan tarafına sahip yıkmazsan, o sana sahip olur. Diğer insanlara güvenmeyen karanlık yanına sahip çıkamazsan, o sana sahip çıkar, ardından da çeşitli yollarla seni yönetir, hayatını mahveder. Ben gençken, bencilliğime sahip çıkaktan sonra değişmeye başladım, anlarsın ya."

"Akla yakın geliyor. Bunları neden hiç öğrenmediğimi merak ediyorum. Herhalde hayatta önemsiz şeylerle meşgul olmaktan, daha büyük resmi kaçırmışım," dedim düşünceler içinde.

"Bu çok yaygın bir davranıştır. Dünyada pek çok insan hayatlarını uyuyarak, bu bilgeliği görmeyerek geçirir, ama sen artık bir sonraki adıma hazırsın. Daha önce hazır değildin, o yüzden de olmaması gerekiyordu. Oysa şimdi, yüceliğine erişmek ve en iyi hayatin için ayağa kalkmanın zamanı geldi. Daha azma razı gelecek olsan, hayat seni buraya kadar yönlendirmezdi."

"Katılıyorum."

"Tamam. Her neyse, çoğu insan sahip çıkılmamış, gölge benliğiyle bağlantı kurmaktan kaçınır ve inkâr eder. Bilge insanlar bu yanlarını, dünyaya gösterdikleri taraflarından bile daha iyi bilirler. Ancak bu temel ilkeyi anladığın zaman hak ettiğin iç huzurunu ve dış sevinci bulacaksın. Çünkü kendini ancak tümüyle bilip kabullendiğin zaman tam anlamıyla sevebilirsin. Kendini sevmeyince huzur olmaz; huzur olmayınca da sevinç olmaz. Çelişkili gibi görünse de, insan olarak ışığını ne kadar çok keşfeder, onun dünyaya doğru pırıl pırıl parlamasına ne kadar çok izin verirsen, kendinden sakladığın öteki yanların da kendilerini o kadar çok ortaya çıkarmaya başlar."

"Ne kadar doğru," dedim. "Yakın ilişkilerimde bunun olduğunu çok gördüm. Örneğin âşık olur, içimi hiç yapmadığım kadar açardım. Çok sevgi dolu ve ihtiraslı olurdum. Ama aynı anda bütün çirkin yanlarım da kendilerini göstermeye başlardı. Son ilişkimde de oldu bu. Jane'e duyduğum sevgi, hiç düşünmediğim kadar büyüktü. Onurdayken olağanüstü bir tarafım canlandı: Evinin mutfağında saatlerce dans eder, dolunayın altında şarkı söylerdik. Gecenin geç saatlerinde birbirimize en derin sırlarımızı açardık. Birbirimizin hayallerini hiç beklemediğim kadar desteklerdik. Ama onca aşkla birlikte, nedense en kötü niteliklerim de ortaya döküldü, zaman zaman çok da aşırıya kaçtı. Herhalde onunlayken kendimi çok güvende hissettiğim için. Galiba kendimizi güvende hissettiğimiz zaman, dünyaya iyi gözükmek için hazırladığımız o zırhın ardından gerçek kimliğimiz sırıtıveriyor."

"Çok iyi ifade ettin, Jack. Bu kadar keskin bir gözlem yeteneğiyle fak ettiğin şeye ben de şunu ekleyeyim: Doğadaki işleyişi incelersen, hayatın nasıl işlediğini de bilirsin. Doğayı

yöneten kanunlar, bizim hayatlarımızı yönetenlerle aynı. Örneğin, güneşin en parlak olduğu zamanlarda gölgelerimizin en büyük göründüğüne hiç dikkat ettin mi?"

"Tabii," diye karşılık verdim.

"Eh, aynı şey biz insanlar için de geçerli."

"Güzel bir benzetme, Peder Mike," dedim beğeniyle.

"Kendimizle ilgili içsel çalışmaları yapmadığımız zaman, çok gelişmiş, evrimlerden geçmiş, en iyi halimize ulaşmış olduğumuza inanmak öyle kolay ki! Ama ters bir şey oldu mu, bunu başkasının suçu olarak görürüz. Bunun nedeni hep o sınırlayıcı inançlar, yanlış varsayımlar ve içimizde derin, karanlık bir yerde saklanarak bizi güçsüz bırakan duygusal yük. Onun orada olduğunu bile bilmiyoruz. Hayatlarımızı onun yönettiğini, hayallerimizi onun baltaladığını bilmiyoruz. Kendimizi birçok açıdan kusursuz sanmaya başlıyoruz. Zaaflarımızla yüzleşmek zorunda kalmamak ve bunları sağlamlığa dönüştürecek çalışmaları yapmamak için kendi propagandamıza inanıyoruz. Bizi hayatlarımızda güçsüz kılan o karanlığa girmek içsel bir güç gerektirir.

Yaşayış biçimimize ciddi bir bakış atmak ve düzeltmeler yapıp yeniden yola girmek cesaret ister."

"Nasıl yani?"

"İnsani zaaflarımıza göz atmak, değişmemiz gerektiğini fark etmemize yol açar ve insanoğlu doğal olarak değişime karşıdır. Aslında beyinlerimizde alışkanlıklarımıza tutunmamıza neden olan bir bağlantı sistemi var. Bilim beynimizde, *amigdala* olarak bilinen, alışkanlıklara bayılan ve kişisel değişime direnen çok eski bir bölüm olduğunu kanıtladı. Bu bölümün tek istediği sürekli güvenlik ve kontrol.

Bu eğilim en eski atalarımızın işine yaramış, ilkel çağlarda sağ kalmalarını sağlamış, ama günümüz dünyasında işimizi görmüyor."

"O halde beynimizin o bölümünü nasıl alt edeceğiz?"

"Bilinçli olarak değişiklik yapma niyetini her gün ortaya koymanı öneriyorum. Kendi hayatımdan öğrendiğime göre, niyetlerim hayatımı biçimlendiriyor. Kendini esnetip genişletme yollarını ara. Beynine değişimin iyi bir şey olduğunu öğret, insan olarak meydana çıkış şeklin açısından hiç kimsenin yürümediği bir yolda ilerle."

Bu noktada Peder Mike beni şaşırtan, ardından da güldüren bir şey yaptı. Büyük salonun boş sıralan arasında koşarak ilerledi ve yandaki küçük odaya daldı. Bir de baktım, Frank Sinatra'nın "My Way" adlı şarkısı avaz avaz çalmaya başlamış, Peder Mike da gözleri kapalı, keyifle dans ediyor. Öylece seyrettim adamı. Neler olup bittiğinden pek de emin değildim.

Şarkı bitince Peder Mike gözlerini açtı. "Dans etmekten öyle korkardım ki," dedi. "Şimdi bayılıyorum! Yüreğimi açık tutmama yardımcı oluyor. Az önceki şeyi yaparak risk aldım, Jack. İnsanların önünde dans etmekten öyle korkuyordum ki! Şimdi artık içimdeki şeytanları kovalamak için en büyük korkularımla yüzleşmekte kararlıyım."

"İlginç," diyebildim ancak.

"Sürekli olarak kendimi, en büyük korkularımla yüzleşecek durumlara sokuyorum. Bu strateji şaşılacak kadar iyi işliyor. Ha, bu arada, figürlerimi nasıl buldun?" Yüzünde koskoca bir gülümsemeyle bakıyordu bana. "MTV'ye çıkmaya hazır mıyım?"

"Pek sayılmaz," diye güldüm.

"Bütün önerim, kendini sürekli ve sonu gelmeyen bir öz-keşif sürecine adaman. Benim bildiğim kadarıyla, ışığının tamamını talep etmek için tek yol bu. Erich Fromm'un bir zamanlar dediği gibi: 'İnsanın hayatta esas işi, kendi kendini doğurmak, potansiyel olarak neyse, o olmaktır.' Bunu başarınca, yaşayabileceğin en güzel gerçeklik düşü önünde açılmaya başlar. Bu kesin.

"Bu arada, baban buradayken senden büyük bir sevgiyle söz etmişti. O yüzden, senin hakkında bir hayli şey biliyorum.'

"Ne gibi?"

"Çocukken yüzmeyi çok sevdiğini biliyorum. Gençliğinde büyük hayallerin varmış, onu biliyorum. Çikolatayı çok sevdiğini de biliyorum." Cebinden bir şekerleme çıkardı. "Buyur, bir tadına bak," dedi.

Görkemli katedralin içinde ilerlerken, "Hem acı hem tatlı," dedim.

"Evet, hayatın kendisi gibi. Çünkü Jack, hayatın iniş ve çıkışları vardır. Çoğumuz bu oyuna kapılır gideriz. İşler yolundayken kendimizi mutlu hissederiz, bozulunca üzülürüz. Yaşama bu tür bir yaklaşım güçsüz bir yaşama biçimidir. Dalgalarla sürüklenen dal parçası gibisin demektir. Akıntıya göre gidersin: Şu anda bir yönde gidiyorsun, bir sonraki anda başka bir yöne. Oyunu oynamanın çok daha bilgece bir yolu, tüm yargılardan kurtulmaktır. Hayat tecrübelerine etiketler yapıştırmaktan vazgeç, onları direnme - den kabul et. Bir sonraki adım, hayatın bir gelişim okulundan başka bir şey olmadığını anlamaktır. Başına gelen *her şey* güzeldir."

"Her şey mi? Sevdiğin birinin ölümünü ya da sana büyük mutluluk getirmiş bir ilişkinin bitişini güzel bir şey olarak kabul etmek zor."

"Bir şeyi doğru ya da yanlış gösteren şey, insanın sınırlı düşünüş biçimidir," diye karşılık verdi Peder Mike. "Hayatımızdaki bir olay *doğal* bir doğru ya da yanlış olamaz; bir olaydır yalnızca. Ama bizim insanca her şeyi kontrol etme eğilimimiz yüzünden, ona bir etiket takarız."

"İyi ya da kötü olarak," diye sözünü kestim.

"Evet. Ama aslında dünyanın işleyişinin derinliklerine inersen, iyi olaylar olmadığı gibi, kötü olaylar da yoktur. Başına gelen *her şey* yalnızca bir büyüme fırsatıdır, iyileşme ihtiyacında olan bir yanını iyileştirmeye yarar. Bilge kişiler bunu görür ve sonra bu fırsatları daha çok kendileri olabilmek için değerlendirirler. İşte bu yüzden de, hayat bir gelişim okuludur, diyorum."

Bu kavramla ilgili düşündüm. Hâlâ tam olarak emin değildim. Hayatlarımız gerçekten bu amaç için kurgulanmış olabilir miydi?

Peder Mike devam etti: "Her gün dünyaya çıkarken, aslında okula gidiyorsun. Tıpkı geleneksel bir okulda olduğu gibi, farklı konular öğreten derslerden oluşan bir müfredat var. Bir dersi öğrenip sınıfı geçince, sıra bir sonraki derse geliyor."

"Ya dersi öğrenemezsem?"

"O zaman aynı sınıfa tekrar devam ediyorsun tabii." Sesi ciddiydi. "Buna *geri dönüşüm* deniyor. Hayatınla kesişen her tecrübe, yaşamında bir sonraki platforma yükselmek için en çok ihtiyacın olan dersi öğretmeye gelir. Öğrenci hazır olduğunda, öğretmen her zaman ortaya çıkar."

"Cal bana bundan bahsetti," dedim yumuşak bir sesle, çok az tanıdığım bir babanın ölümünün ardından biraz hüzünlendiğimi hissederek.

"Bu yüzden ona önce bunu anlattım," diye cevapladı Peder Mike gülümseyerek. "Her neyse, bu işlemi anlar ve *her* durumun içindeki ders fırsatını fark edersen, bir sonraki sınıfa geçebilirsin. Eski sınıfı geçtiğinde, eski hayatından da ayrılmış olursun, çünkü ilginç bir şekilde, gerekli dersi bir kez öğrendiğinde, o dersi getiren kişi ya da durum seni bir daha asla ziyaret etmez. Sanki her yeni dersi öğrendiğimizde, yeni bir sınıfa geçtiğimizde, eski derimizi çıkarıp atarız ve hayat yollarımızın sonraki, daha yüksek bölümlerine yöneliriz."

"Çok zekice bir kurgu, bütün bu işleyiş," diye mırıldandım.

"Öyle. Ama o tecrübenin temsil ettiği şeyi öğrenmeyi kabul *etmez*, diyelim ki olup bitenlerden ötürü bir başka insanı suçlayarak öğrenmekle yazgılı olduğun bilgeliği görmekte başarısızlığa uğrarsan, sen sonunda dersi öğrenene kadar olay yaşamında tekrarlanmaya ya da farklı şekillerde karşına çıkmaya devam eder. Üstelik sen dersleri kaçırdıkça, bu dersler bir sonraki olayda daha acık bir şekilde gelir, sonunda o kadar çok acı çekersin ki, öğrenmekten başka çaren kalmaz."

"Çarpıcı, dünyanın işleyişi benim sandığımdan çok daha olağanüstü," dedim heyecanla, bana ifşa edilen bu alışılmadık yaşam felsefesi karşısında daha rahat olduğumu hissederek.

"Evet, Jack, doğru söylüyorum. Her şeyi yöneten doğa kanunları beni hep şaşırtmıştır. Her neyse, aslında söylemeye çalıştığım şey şu: *Senin bugünkü gerçeğin, öğrenmeye en çok ihtiyaç duyduğun derslerin tam bir yansımasından başka bir şey değildir."*

"Bu çok güçlü bir söz, Peder Mike. Aslına bakılırsa, devrim niteliğinde."

"Evet. Ayrıca, hayatında kötü giden şeylerden öğrendiğin dersler, iyi giden şeylerden öğrendiklerine göre çok daha fazla olduğu için, iyi gitmeyen her şey bir armağandır. Milton Erickson bir yazısında şöyle demiş: 'Hayat size acıyı zaten getirir. Sizin sorumluluğunuz neşeyi yaratmaktır.' Başarıyla kıyaslanınca, başarısızlıkta kendinle ilgili daha çok şey keşfettiğine göre, başarısızlığı değer verdiğin ve dersler aldığın bir dost olarak gör. Onun yardımıyla neşeyi yarat."

"Başarısızlığı dost edinmek ne demek?"

"Eh, hayatınla ilgili nefret ettiğin şeyler, seni her gün sinir eden her şey ve seni strese sokan her bir olay çok önemli birer öğretmendir. Seni harekete geçiren şeyler, içinde büyüme ve gelişme gerektiren yönlerin hakkında en güzel ipuçlarıdır. Hayatında sevmediğin, sinir olduğun ve sıkıntıya girdiğin şeylerin hepsi şu andaki sınıfında öğrenmen gereken dersleri içeren araçlardan başka bir şey değil. Bu sınıfı geçmelisin ki bir sonrakine başlayabilesin."

"Ben bunu yaparak hayatımın bir sonraki bölümüne mi geçiyorum?"

"Aynen öyle."

"Yani hayatımda hoşlanmadığım şeyler aslında benim en iyi dostlarım, en büyük öğretmenlerim, çünkü kaderime, ideal hayatıma ulaşmamda bana yardımcı oluyorlar," diye özetledim.

"Ve en yüce benliğine. Bütün bunlarla ilgili daha sonra başka şeyler de anlatacağım, ama şimdilik, hayatın olağanüstü bir gelişim okulu olduğunu, başına gelen her şeyin çok kutsal

olduğunu bil. Gerçekten de büyük hayranlık uyandıracak bir kurgudur bizim akıllı evrenimizin işleyiş biçimi," dedi Peder Mike.

Durakladı, gözlerime derin derin baktı. "Soru var mı?"

"Şey, geridönüşüm konusunda birkaç örnek görsem çok iyi olurdu. Sanırım bu, hayatımda ortaya çıktığında, süreci tanımama yardım ederdi."

"Tabii. Hayatının belli bir noktasında en çok ihtiyaç duyduğun ders kabullenmeyi öğrenmekse, seni deli eden insanların sürekli hayatına girdiğini görebilirsin. Yok, öğreneceğin ders kontrolü elinde tutma hevesini azaltmaksa, gün boyu bir sürü kontrol heveslisi insan görmeye başlarsın. Yıllar önce Buda'nın söylediği bir söz geliyor akla: 'Dünyada sen hariç herkesin aydınlandığını düşün. Hepsi senin öğretmenlerin, hepsi senin sabrı, mükemmel bilgeliği, mükemmel merhameti öğrenmen için doğru şeyleri yapıyor.'"

"Harika sözler, ama bir rahibin Buda'dan alıntı yapması beni şaşırttı," dedim.

"Eh, Jack, ne de olsa benim çabam gerçeği aramak. Dünyanın bütün büyük dinleri hep aynı gerçeği anlatır. Buda benim paylaşmaya değer bulduğum bir bilgelik noktasına ulaşmışsa, bunu seninle paylaşmaya kendimi mecbur hissediyorum."

"Güzel cevap," dedim şakayla karışık, ellerimi çırpıp mimikler yaparak.

"Gelelim geridönüşüm meselesine," dedi Peder Mike, bulunduğumuz salonun ön tarafındaki masanın üzerinde duran nefis çiçek demetini düzeltirken. "Olup biteni fark edecek durumda değilsen, hayatına çekip durduğun senaryolarla ilgili kişisel sorumluluğunu inkâr ediyorsan, o

zaman bu tür insanlar ya da istersen öğretmenler diyelim, hayatında tekrar tekrar ortaya çıkar. Bu insanlar, sen *kendi* rolünü, her karşılaşmadaki gelişim fırsatım görene kadar, giderek daha acı verici şekillerde yeniden üretilmeye devam ederler."

"Yani ancak hayatımın her noktasında sorumluluğu gerçek anlamda üstlendiğimde büyüyebilirim ve hayatım gelişebilir. Asıl mesaj bu mu?"

"Tamam. Bundan sonra, asıl şaşılacak nokta bu, o tip insanlar ve durumlar hayatında ortaya çıkmaz olur."

"İnanılmaz. Gerçekten inanılmaz."

"Eh, aslında bu kadar da siyah-beyaz değil tabii, onu da söylemek zorundayım. Sen dersini öğrendiğinde, birkaç şey olabilir. Zamanla bu tür insanlar eskisi kadar sık ortaya çıkmaz, çünkü sana öğretmen olarak gelmişlerdi ve artık işleri bitti."

"Peki. Öbür olasılık ne?"

"Bu insanların tavrı birdenbire çok değişebilir. Ömründe gördüğün en iyi, en anlayışlı, en sevgi dolu insanlar gibi görünmeye başlarlar."

"Nasıl öyle birdenbire değişebilirler ki?"

"Bunun bir açıklaması şu: Bu tür durumlarda çoğumuzun yaptığı gibi o insanları suçlamaktan vazgeçip kendin üzerinde çalışmaya ve içinde temizlenmesi gereken sıkışıklıkları ortadan kaldırmaya başladığında, güçlü bir şekilde *o insanlar için*, daha önce geçimsiz davranmalarına neden olan durumlarda, en iyi benliklerini ortaya koyabilecekleri bir alan yaratmış olursun. İnsanlar özünde iyidir, biliyorsun. Saldırmak ya da suçlamak yerine koşulsuz sevgi ve anlayış

yağdırdığında, daha yüce ve aydınlanmış tepkiler vermek zorunda kalır, eskiden olduğu gibi davranmazlar. Gerçek sevgiyle karşılaşan hiçbir insan, yüreğinden uzak kalmaya dayanamaz. Işık girdiğinde, bütün gölgeler yok olur. Bir başka açıklama da şöyle: Hayatımızda bizim için önemli olan her bir insanla tek tek bir dans yaparız."

Gülmeye başladım, "Yok, artık dans yok," dedim.

"Bu farklı. Bu ilişki dansıdır ve bunu hepimiz yaparız. Bu durumu iyice açıklığa kavuşturmak istiyorsan, hayatında önemi olan insanların her biriyle yaptığın dansın akış tablosunu çizebilirsin. Diyelim ki birlikte olduğun kadın, yemekten sonra bulaşıkları yıkamanı söylüyor. İşte, dansı başlatan, tetikleyici olay bu olabilir. Senin buna tepkin, kız arkadaşın tarafından kontrol edildiğini düşünüp sinirlenmek olabilir. Bu sefer de kız arkadaşının düğmelerine basılır, danstaki adımı seni incittiği için kendini suçlu ve güçsüz hissetmek olabilir, bu da kendini öfke kılığında gösterebilir. Bu böyle sürer gider, ikiniz farkında bile olmadığınız birbirini takip eden tepkisel adımlardan oluşan karmaşık bir dans yaparsınız. Herkes birbirinin düğmelerine basar. O düğmeler de zaten daha eski incinmelerin izleridir. Çözümlenme ya da iyileşme fırsatı bulamamış yaralardır. Aslında bu yaraların çoğu çocukluktan kalmadır ve şimdi birlikte olduğun insanla pek ilgisi yoktur.

"Pek çok ilişkide, aynı dans onlarca yıl tekrarlanır. Tarafların ikisi de durumdan habersiz olduğu ve oynanan kalıbın farkına varmak için gerekli içsel çalışmaları üstlenmediği için, bu böyle sürer gider. Şimdi varmak istediğim yere geliyorum: Dansı bıraktığın anda, herhangi bir ilişkinin bütün dinamiğini değiştirebilirsin. Dansın başladığını fark ettiğin anda, her

zaman yapağın hareketi yapmayı hemen bırak, kalıbın dışına çık ve bir üst yola gir."

"Bunu nasıl yapabilirim?"

"Sana verdiğim senaryoda, daha ilk başta kontrol edildiğine sinirlenmek yerine, daha iyi bir alternatifi seçebilirsin. Eski, kendi kendini baltalayıcı davranışını göstermek üzere olduğun her seferde, hemen daha bilgece bir seçim yap. Bunu yapağında, eski davranışın enerjisi değişimden geçecek, olumlu kişisel güce dönüşecektir. Bunu her yapağında, beyninde yeni yeni patikalar yaratırsın, bu yollar hayatında yeni davranışların kendilerini ifade etmesine olanak' sağlar. İnsan olarak daha güçlü bir hale gelmenin en iyi yolu budur, yalnızca her durumda en yüce, en *sevgi dolu* yolu seçmek yeter. Bu iş zaman içinde kolaylaşır ve sonuçlan şaşırtıcıdır.

"Yani diyelim ki, konuştuğumuz senaryoda beraber olduğun kadına kızacak yerde, kendi içinin derinliklerine dönüyorsun, onun aslında seni kontrol etmeye çalışmadığını görüyorsun. Annenin sana uyguladığı kontrol edici davranışı, beraberliğine yansıttığını anlıyorsun. Bir başka ifadeyle, hissettiğin kızgınlık şu anda beraber olduğun insanlar değil, annene ait bir sorunu çözememiş olmanla ilgili. Sevgilinin senden bulaşıkları yıkamanı istemesi, seni çocukluğuna geri götüren bir tetiği çekmiş. Bunu anlıyorsun, anlayınca da dansı kesiyorsun. Biriyle dans etmeyi bıraktığın anda, karşındaki ne yapmak zorunda kalır?"

"Eh, tek başına dans edemez herhalde, değil mi?"

"Elbette. Yani *sen* davranışını değiştirdiğinde, insanlar da davranışlarını değiştirmek zorunda kalır. İşte bu yüzden, kendini değiştirmek, enerjini ziyan edip karşımdakini değiştirmeye çalışmaktan çok daha iyi sonuç verir. Bu

nedenle, yaşadığın her durumun içindeki büyüme fırsatını görmek, başkasını suçlamak yerine kişisel sorumluluğu üstlenmek, diğer kişiyi de değişmeye zorlamanın en iyi yoludur."

"Benimle paylaştıkların ilişkilerimi değiştirecek!" diye çığlık attım.

"Tabii ki sevgilinin bir şeyi gerçekten yanlış yaptığı durumlar da olacak," diye devam etti Peder Mike. "Unutma ki, böyle durumlarda korkunun panzehiri sevgidir. Zor bir durumda geri adım atar, sert davranan kişinin aslında senden yardım dilemekte olduğunu görürsen, bunu içten içe korktuğu ya da incindiği için yaptığını anlarsan, ona sevgini rahatça verebilirsin. Öfkeyle hareket eden ya da sevgisiz davranan bir insanın, bunun hemen öncesinde bir acı yasadığını hiç unutma. Bu çok önemli bir nokta. Öfke sergileyen insanların bunu yapmalarının nedeni, incinmiş olmalarıdır. Sevgine ihtiyaçları vardır, suçlamana değil. Unutma ki, o insana hepimizin özlediği sevgiyi verdiğinde, onun da en iyi benliği ortaya çıkacaktır, çünkü ona parıldayacağı güvenli bir alan sunmuş olacaksın. Sen değişince, diğer insanlar da otomatik olarak değişir, çünkü büyümelerine olanak vermiş olursun."

Peder Mike'ın anlattıkları son derece güçlü şeylerdi. Üstelik tümüyle anlam ifade ediyordu. Dünyanın işleyiş biçimiyle ilgili teorisini düşündükçe, geridönüşüm sürecinin hayatım boyunca, ben hiç farkına varmadan nasıl tekrarladığını görmeye başladım. Hep aynı tür tecrübeleri yaşayıp duruyor, aynı tip insanlarla karşılaşıyordum. Örneğin işimde bazı müşterilere sinir olurdum. Büyük alım yapacakmış gibi vaatlerde bulunur, sonra da gerçekleştirmeyip beni hayal kırıklığına uğratır, şirkete dünyanın parasını kaybettirirlerdi.

Ayrıca bana kaba davrandığına inandığım insanlara da çok sık rastlıyordum; bazen gün boyu etkileşimde bulunduğum herkesin omzunda bir mikroçip ve olumsuz bir bakış açısı varmış gibi geliyordu. Peder Mike'ın dediği doğruysa, bu olaylar tek tek rastlantı değildi. Bunlar daha çok benim için yazılmış bir senaryonun parçası olabilirdi. Doğduğumdan beri devam ettiğim gelişim okulunun bir parçası. Bu insanların karşıma çıkıp durmasının, bu olayların kendini tekrarlamasının nedeni, benim öğrenmem gereken hayat dersini bir türlü almamış olmamdı.

Hayatımı dolduran insanlar konusunda biraz daha derin düşünmeye koyuldum. Her nedense kendime çektiğim kız arkadaşlar hep benim hazır olduğumdan daha derin bir ilişki istiyorlardı. Onlar bu ihtiyaçlarını ifade ettikçe, ben mesafe koyuyor, gerçek yakın ilişkilerin kişisel özgürlüğümü elimden alacağından korkuyordum. Belki bunun hep böyle olmasının da bir nedeni vardı; hayatım boyunca tekrarlanıp duran bu senaryodan öğrenmem gereken bir ders vardı.

Bu ders ne olabilirdi? Belki de yüreğimi açmanın, bir başka insanı içeriye alarak daha iyi, daha sevgi dolu bir insana dönüşmenin zamanı gelmişti. Yoksa farkında olmadan annemle babamın ilişkisinden ödünç aldığım bir senaryoyu mu oynuyordum? Belki de özgürlüğümü kaybetmekten bu kadar korkmaya bir son vermem, hayattaki en gerçek zevklerin ancak sevdiğiniz biriyle paylaşıldığı zaman ortaya çıktığını keşfetmem gerekiyordu.

Daha önce hiç bu tür içsel düşüncelerim olmamıştı. Hiçbir zaman derine inip kendi olumsuz niteliklerime ve davranışlarıma bakacak zaman bırakmamıştım kendime. Dedektiflik işi gibi bir şeydi bu, kendi kayıp bölümlerime

farkındalık getiriyordu. Artık bunun, bir insanın yapabileceği en önemli işlerden biri olduğunu görebiliyordum. Kendini doğru dürüst tanımayan bir insan, hiçbir şey bilmiyor demekti. Belki de geçirdiğim trafik kazasının nedeni, beni kendi içime götürmekti.

Hayat düzgün ve durağan olduğunda, yüzeysel yaşamaya eğilim gösterdiğimizi fark ettim. Hayat zorlaştığında ve bir kriz yaşadığımızda, hep bir çeşit içsel tefekkür ve iç gözlem noktasına geliyoruz. Sanırım geçmişin mistikleri ve bilgeleri hayatın en büyük zorluklarının aslında en büyük armağanlar olduğunu söylemekte haklıydılar, çünkü bunlar kendimizi hayatın daha büyük tecrübelerine açmamıza ve derinleşmemize hizmet ediyor. Kırılma noktalan insanı her zaman yeni çıkışlara yöneltir.

Düşündükçe, hayatımda tekrar tekrar ortaya çıkan olayları daha net görmeye başladım. Konulan çoğunlukla duygularımı inciterek ifade eden bir yığın insanı hayatıma çekiyor gibiydim. Belki de bütün bunlar burada öğrenmem gereken bir hayat dersi olduğu için meydana geliyordu. Düşündükçe, belki de benim kendime verdiğim değerin arta ası gerekiyordu ve olayları daha az kişisel almalıydım.

Birdenbire kuşkucu tarafım, hayatın gerçekten bu şekilde yürüyüp yürümediğine ilişkin tereddüt içinde konuşmaya başladı. Belki de, ne kadar iyi niyetli olursa olsun, Peder Mike hayalci biriydi, anlattığı teoriler çok heyecan verici olsa bile, gerçek dünyadan kopuktu. O sırada şu kelime bilincimde tekrar belirdi: *güven.* İçimde onun doğru söylediğini biliyordum. Bunu bilmek yeterliydi.

Peder Mike düşüncelerimi yarıda kesti, "Pekâlâ, genç dostum," dedi. Sırt çantamı alıp beni yuvarlak bir

merdivenden yukarı çıkardı. "Bugünlük bu kadar yeter. Sana odanı göstereyim, manzarasını çok beğeneceksin, eminim. Bütün Roma ayağının altında. Geceleri kayan yıldızları görebilirsin. Bir ay boyunca evin burası olacak. Ha, unutmadan, sana anahtarı da vereyim."

Peder Mike beni konuk odasına soktu. Küçük, sade döşenmiş bir odaydı, ama çok temizdi. Mutluluk çiçeği, tek bir gerbera, gümüş bir vazo içinde komodinin üzerinde duruyordu. Manzara gerçekten inanılmazdı. Peder Mike'a cömert ruhu için teşekkür etmek üzere döndüğümde, gitmiş olduğunu gördüm. Anahtara takılı plakaya baktım. Üstünde bir yazı vardı:

"Dünyadaki şeytanlar, bizim yüreğimizde koşturanlardır. Savaş orada verilmelidir."

Mahatma Gandhi

Kendi Benliğine Karşı Dürüst Ol

"Karanlıktan korkan bir çocuğu kolaylıkla affedebiliriz.

Hayatın gerçek trajedisi, bir yetişkinin aydınlıktan korkmasıdır. "

Platon

"Görünen her şeyin gerisinde daha engin bir şey vardır; Her şey, kendinden başka bir şeye açılan bir yol, bir kapı, bir pencereden başka bir şey değildir. "

Antoine de Saint-Exupery

Çoktan beri yapmadığım kadar uzun bir süre uyudum ve harika bir rüya gördüm; yeniden çocuktum, içim neşeyle, tutkuyla, masumiyetle doluydu. Dağdaki küçük çimenlik bir alanda, yalınayak dans ediyordum. Çevremde karla kaplı doruklar, çiçeklerle dolu vadiler vardı. Dans ederken, diğer çocukların gülüp oynadığını duyuyordum, ânın mucizesine kapılmıştım. Yüreğim mutlu, zihnim sakindi, tümüyle huzur içindeydim.

Yumuşak bir el tarafından uyandırıldım. Peder Mike uyanmam için beni dürtüklüyordu. Gülümsüyordu ve dışarıda başlayan güzel sabaha dair minnettarlığım ifade ederken gözleri parladı.

"Yine harika bir gün var dışarıda, Jack," dedi. "Bir saniyesini bile kaçırmayalım. Seninle paylaşacağım öyle çok şey var ki. Hazırlandıktan sonra beni aşağıda bul. Çabucak kahvaltı eder, sonra çıkıp öndeki basamaklarda otururuz."

"Mükemmel," dedim. "Size dün konuştuğumuzdan bu yana kafama takılan birkaç soruyu sormak istiyorum."

"Mükemmel," diye yankı yaptı Peder Mike.

Gerçekten muhteşem bir sabahtı, katedralin basamakları da oturmak için harika bir yerdi. Yanı başımızdaki güllerin kokusu büyüleyiciydi ve sokaktan geçenleri seyretmek eski Roma ile bağlantımı derinleştirdi. Dünyadaki bilgeliğin çok büyük bir bölümü bu kentte yaratılmıştı.

"Dün bana hayatın bir gelişim okulu olduğunu söylediniz, Peder Mike. Her insan ve her tecrübe bize bir ders öğretmek için gelir ve o ders hayat yolculuğunun belli bir noktasında en çok ihtiyaç duyduğumuz derstir, dediniz. Bu doğa eylemini ya fark ederiz ya da görmezden geliriz, böyle bir durumda geçmişin hatalarını tekrarlayıp dururuz, acı büyüyüp değişmekten başka çaremiz kalmayıncaya kadar."

"Güzel bir özet," dedi Peder Mike. Bir yandan taze pişmiş ekmeğin üzerine koyduğu Gorgonzola peynirinden ısırdığı lokmayı çiğniyordu. Sonra cesaret verircesine, "Öğrenci de yakında öğretmen olma yolunda," diye ekledi.

"Benim merak ettiğim, herkes sizin söz ettiğiniz müfredatı mı izlemek zorunda? Yani bu gelişim okulunda hepimiz aynı dersleri, aynı kursları mı alıyoruz?"

"Çok iyi bir soru, Jack. Burada benimle olmanın sana çok iyi geleceği kesin." Güneşte gevşiyorduk. Pırıl pırıl bir güneşe rağmen mavi gökyüzünde ayın da görülebildiği ender günlerden biriydi.

"Sorunun cevabına gelince, bu gezegende herkese farklı bir müfredat hazırlanmıştır, uyarlanmış eğitim de diyebilirsin. Örneğin, benim hayatımda öğrenmeye ihtiyaç duyduğum

dersler, herhalde senin için yazılanlardan çok farklıdır. Benim müfredatım daha az eleştirici, daha çok kabullenici olmakla ilgili- Hayat derslerim de, daha verici olmakla, seçicilikle ilgili düşüncelerden kurtulmakla, kontrol ihtiyacından vazgeçmekle, kendimi hayatın akışına bırakmakla ilgili olabilir.

"Buna karşılık senin müfredatın," diye devam etti, "sana kafanın içinden çıkıp daha çok kalbinde, anda yaşamayı ve her dakika düşünmek yerine *hissetmeyi* öğretmek üzere düzenlenmiş olabilir. Senin programın her türlü ben-merkezcilikten ve rekabet düşüncelerinden kurtulmak, kendini çıkar gözetmeden başkalarına destek vermeye adamakla ilgili olabilir. Senin öğrenim yolun insanların zaaflarına odaklanmak yerine, herkesin içindeki iyiyi görmekle ilgili olabilir. Hatta bu yol kendi değerini bilmek ve kimsenin senin kendini aşağı hissetmene neden olmasına izin vermemekle ilgili de olabilir."

"Amma doğru gözlem" diye düşündüm. Adam sanki benim en gizli sorunlarımı ve en kişisel iç mücadelelerimi biliyordu. İşini çok ustaca yapıyordu. Annemde de benzer bir yetenek vardı aslında, yaşam biçiminin önemli bölümünü sezgileri belirlerdi. Her durumda ne yapılması gerektiğini mutlaka *bilir,* o bilgiye yürekten güvenirdi. Ben hayattaki bütün kararlarımı mantığa göre verirdim. Annemin daha derin, daha bilge bir yerden hareket ettiğini şimdi anlıyordum.

Peder Mike, ağzında kocaman bir ekmek lokmasıyla konuştu: "Ne olursa olsun, benim dün anlatmaya çalıştığım şey, hayatımıza giren her olay ve insanın bir sebeple ortaya çıktığıydı. Unutma, *rastlantı diye bir şey yoktur.* Dünya, bizim büyüme ihtiyaçlarımızı saptayan ve bize bu ihtiyaçlara

karşılık gelen insanları ve olayları yollayarak büyümeyi destekleyen dev bir radardır. Bununla ilgili bilgeliğin anla-

mı, hayatımızdaki insanların birer ayna oluşudur. Hepsi bizim en parlak ve en karanlık yanlarımızı yansıtır."

"Ciddi misin?" diye sordum.

"Evet. Belli bir niteliği kendinde görmedikçe, başka bir insanın harika niteliğini de göremezsin."

"Sanırım bu akla yakın. Ne olduğuna dair hiçbir fikrim yoksa, başka bir insanda gördüğüm iyi bir şeyi tanıyamam."

"Doğru. Havyarın nasıl bir şey olduğunu ömründe görmemişsen, şık bir partide başkasının tabağında rastladığında ne olduğunu bilemezsin. Aynı şekilde, bir yeteneği ya da iyi bir niteliği kendi içinde görüp tanımadıysan, onu bir başkasında görmen imkânsızdır. Birini gerçek anlamda sevmenin nasıl bir şey olduğunu bilemezsen, biri seni sevgiye boğsa da anlayamazsın. Kişisel bir hünerin, örneğin güçlü bir entelektüel yanın yoksa, onu bir başkasında takdir edemezsin. Bir başkasının büyüklüğünü takdir edebilmek demek, o büyüklüğü kendi içinde görebilmek demektir. Bu ilkenin, başkalarında gördüğün ve tahammül edemediğin olumsuz nitelikler için de geçerli olduğunu söylemek zorundayım."

"Ne demek istiyorsun?"

"Şey," dedi Peder Mike, "başka bir insanın öfkeli olduğunu görebilmek için, önce öfke denilen şeyin neye benzediğini bilmek zorundasın. Birisinin öfkeli olduğunu söylerken, kendi içinde de öfke olmalı. Birini bencil buluyorsan, senin içinde de biraz bencillik olmalı. Birine çıkarcı, diyeceksen, sende de çıkarcı bir taraf olmak zorunda. Yoksa bu nitelikleri asla

tanıyamazsın. Hayatın tümü bir yansımadan başka bir şey değil. Kocaman bir sinema projektörü gibi, iç dünyamızda olduğumuz şeyi dış dünyamıza yansıtırız. *Yansıttığımız şeyi görürüz."*

"Büyüleyici," diye karşılık verdim. "Bana hemen bir örnek verebilir misin?"

"Elbette. Diyelim ki bir müzik markettesin. En son kayıtları dinlemek için özel yerleri olan bir yerde, en yeni şarkıları dinliyor, duyduğun melodilerden zevk alıyorsun. Birdenbire dükkândaki tezgâhtarlardan biri sana doğru yürüyor, bir seferde bu kadar çok kayıt dinlememen gerektiğini söylüyor. Bu isteğini yüksek sesle ve kaba bir biçimde dile getiriyor. Ona bağırarak karşılık verirsen, bence senin içinde dikkat edilmesi, iyileştirilmesi gereken bir şey var demektir."

"Ama *bana* kaba davranan o!" diye patladım. "Ben başlatmadım ki!"

"Jack, yokluktan bir şey yaratamazsın. Senden dışarı çıkacak her şey, içinde var olandır. Ne de olsa, limonu sıkıp domates suyu çıkaramazsın. Bu adamın senin düğmene basarak öfke uyandırmış olması, daha önce senin içinde öfke olduğunu gösteriyor, öyle değil mi?"

"Bunun anlamlı olduğunu kabul etmek zorundayım."

"Demek ki, bu adam senin öfkeli olan bir yanını tetikle di. Bu gerçeğe sen sahip çıkmazsan, o sana sahip çıkmayı sürdürür. Bu eski öfke, o adam senin hayatına girmeden önce de oradaydı; benim *önceki bir durum* dediğim şeydi. Bunu görmen, adamı suçlamaktansa sorumluluğu üstlenmen gerekiyor. O adam sadece bir çözücüydü. Fransız düşünür Antoine de Saint-Exupery'nin bir zamanlar yazdığı gibi: 'Hiçbir olay tek başına, bizim içimizde hiç tanımadığımız bir

yabancıyı uyandıramaz. Yaşamak, yavaş yavaş doğmak demektir.' Yani müzik dükkânında yaşanan olaya aydınlanmış bir açıdan bakmak, bu kaba tezgâhtan harika bir armağan olarak görmektir. Aklı başında yaklaşırsan, bu olayda kocaman bir büyüme ve gelişme fırsatı var.

O adam, kaba davranışıyla seni, bilinçli farkındalığından saklanan bir yanınla tanıştırdı."

Peder Mike bir soluk aldı ve sonra devam etti: "Cari Jung bir zamanlar, 'Başkalarında görüp de sinirlendiğimiz her şey bizi, kendimizi daha iyi anlamaya götürür,' diye yazmıştı. Şimdi artık sen de, önceden var olan öfkeyi içinden atmak, bir sevgi alanına geçmek için gerekli içsel çalışmayı yapacak cesareti ve olgunluğu göster. Hepimizin amaç edinmesi gereken hedef bu, katıksız sevgiden başka bir şey olmamak. Çünkü sevginin bedenlenmiş halinden başka bir şey olmayan bir insan, başkasına baktığında ancak katıksız sevgiyi görür. Biliyorum, bu çabucak başarılacak bir süreç değil; birçok bakımdan, uğrunda mücadele edilmesi gereken bir idealdir. Bazıları için öfkeden ve korkudan uzaklaşıp eksiksiz sevgiye ve kabullenmeye geçmek, ömür boyu sürecek içsel çalışmaları gerektirir. Aslında hayat yolculuğu dediğimiz şey de budur, zayıf noktalarımızı bulmak, onları iyileştirmek, sonunda da en iyi benliklerimize ulaşmak. Amacın kalıcı huzur ve özgürlükse, seçebileceğin tek yol budur. Başka seçenek yoktur."

Peder Mike birdenbire ayağa kalktı, "Yürü haydi," dedi. "Bugün eğlenme günü. Hep öğrenip oyuna hiç vakit ayırmamak olmaz. Benim bulgulanma göre, kendini keşfetme ve kişisel büyüme en iyi, bir keyif ve serüven ruhuyla gerçekleştirilebilir. Hayat fazla ciddiye alınamayacak kadar

kısa. Bugün seninle turist oluyoruz. Seni Colloseum'a, Roma'nın birkaç başka ünlü anıtına götürmek istiyorum. Öğle yemeğinden sonra pikniğe gideriz. Senin için küçük bir şişe İtalyan şarabı bile aldım." Bunu söylerken göz kırptı.

Ardından bu mucize rahip güllerin kokusunu içine çeke çeke katedralin basamaklarından aşağı koştu. Peşinden gitmek için sabırsızlanıyordum. Onun öğretilerinin beni yuvama doğru götürdüğünü artık biliyordum.

Günler geçtikçe Peder Mike'ı daha da çok sevdim. Zeki bir adamdı, bana hayat hakkında daha önce hiç duymadığım içgörüler sunuyor, hayatımı en üst düzeyine nasıl çıkaracağıma dair koçluk ediyordu. Daha da önemlisi, iyi yürekli bir insandı. İnsan doğasından anlıyordu. Beni de anladığını hissediyordum. Kişisel değişimin içimizdeki en eski ve en büyük şeytanları ortaya çıkardığını biliyordu. Kendi ışığımıza doğru büyüdükçe, karanlık yanlarımız da ortaya çıkıyor, bir parçamız küçük kalmak için, eski tarz düşüncelere, duygu ve davranışlara sarılmak için savaş veriyordu. Sevgiye en çok yaklaştığımız anda, en derin korkularımız ortaya çıkmaya başlıyordu. Ben, Peder Mike'ın felsefesini benimseyip en iyi hayatıma doğru ilerlerken, o da beni usulca destekliyordu. Bana kendi görkemimi hatırlatıyor, hayatın çeşitli anlarında kaderimizi biçimlendirme gücüne hepimizin sahip olduğunu söylüyordu. Onu tam zamanında bulmuştum.

Bir sabah, katedralin yan kanadındaki verandada kahvaltımızı ederken Peder Mike beni şaşırtan bir şey söyledi. Onunla geçirdiğim ikinci haftanın içindeydik. Benimle paylaştığı fikirler ve araçlar sayesinde kaydettiğim ilerleme nedeniyle çok mutluydum. İçime derin bir huzur yayılmıştı. Kusursuz

olmayan niteliklerime bakabilmeye, bunları olduğu gibi kabul edebilmeye başlamıştım. Bunlar iyileşmeye ihtiyacı olan karanlık yanlarımdı. İyileştikleri zaman ışığım oralarda da parlayabilir di. Kendimi ömrümde hissetmediğim kadar mutlu hissediyor, dünyamızın gerçekten büyük bir plana göre işlediğine inanmaya başlıyordum. Bu plan benim en yüce çıkarlarımı koruyan bir plandı. Gelişim okulunun sağlam öğrencilerinden biri olmuş, eski davranışlarımı kozasından çıkan bir kelebek gibi atmaya başlamıştım.

Taptaze bir ayçöreğini ısırırken neşeyle, "Biliyor musunuz, Peder Mike," dedim, "bu kendini geliştirme işi gerçekten işe yarıyor. Bana hep bu tür şeyler zaman kaybı gibi gelmişti. Oysa içimde bazı şaşırtıcı değişiklikler hissettiğimi itiraf etmeliyim."

Peder Mike, *"Kendini geliştirme* sözü bence zırvalık," dedi, hâlâ uyumakta olan kente bakarken. "İnsanlar arızalıymış da tamir edilmeleri gerekiyormuş gibi bir şey ima ediyor. Hiçbir şey hakikatten bu kadar uzak olamaz. Hiçbir şey! Temelde her birimiz mükemmeliz, yalnızca o mükemmelliğe geri dönebilmek için katmanlar arasında çalışmamız gerekiyor."

"Bir rahip ve benim yaşam koçum olarak, kendimi geliştirmem, asil bir yaşam sürerek daha bilgece var olmam için, daha nazik, sevgi dolu ve iyi bir insan olayım diye beni teşvik edeceğinizi sanıyordum. Kişisel gelişim fikrinin nesi yanlış olabilir?" diye sordum, şeytanın avukatını oynayarak.

"Yanlış, yanlış olan bu," diye karşılık verdi daha da büyük bir inançla. Sesi tutkuyla yükseldi. "Hayat yolculuğu kendini *iyileştirmekle* ilgili bir şey değildir, Jack. Daha çok, burası son derece önemli, kendini *hatırlamakla* ilgilidir. En iyi hayatını bulmak, yüreğinin arzularını gerçekleştirmek

isteyenlerimiz, içsel bir keşif yolculuğu yapmak zorundadır ve bunun dış değişikliklerle ilgisi olamaz. Hayatta gerçek amaç, kendini ortaya koymaktır: En iyi benliğini şimdiki benliğine göstermek ve dünyayı yepyeni gözlerle görmektir."

"Hiç kimsenin daha iyiye gitmeye ihtiyacı yoksa, dünya neden bu kadar kötü durumda o zaman? Neden bu kadar kötülük var etrafta? Neden savaşlar var, evsiz barksız insanlar var, açlıktan ölen çocuklar var? Neden bu kadar çok nefret, bu kadar az sevgi var?"

"Yavaş ol, Jack. Bütün söylediğim, hiç kimsenin, zaten olduğundan daha fazla iyileşmesinin gerekmediği. Böyle düşünmek insanlarda şimdi olduğundan da fazla suçluluk duygusuna neden olur. Örneğin, sen zaten mükemmelsin, genç dostum."

"Şahımı?"

"Evet."

"O halde neden burada senin öğrencimin?"

"Kendini keşfetmek için, yoksa iyileştirmek için değil," dedi üstüne basarak. "Hepimizin bu gezegene gelişi bu yüzden. Bu, çok zor fark edilen, ama önemli bir farktır. Ben sana değişmeni, daha iyi olmam, başka biri gibi davranmaya başlamam söyleyecek değilim. Böyle bir şeyi sana asla yapmam. Birlikte geçirdiğimiz zaman boyunca odaklandığım tek şey, kendi gerçek benliğini kendine açmana, ilk kez kendini tanımana yardım etmek. Üzerinde yürüdüğün bu yol, uzak bir diyara yapılan bir yolculuk değil. Tam tersine, bir zamanlar bildiğin ama çevrendekiler seni kendilerine mal edip aslından uzaklaşmana neden oldukları için unuttuğun yere geri götürüyor. Bu senin kendi yuvana, doğduğun sırada sahip olduğun o büyüklüğe ve mükemmelliğe yaptığın bir

yolculuk. T.S. Eliot bunu çok iyi ifade etmiş: 'Aramaktan vazgeçmemeliyiz. Bütün araştırmalarımızın sonu, başladığımız yere dönmek ve o yeri ilk kez tanımak olacak.'"

"Anlamlı sözler."

"Ve doğru sözler," dedi Peder Mike. "Hayat gerçekten de yuvaya dönüş yolculuğundan başka bir şey değil. Biliyor musun, Jack, birçok bakımdan, insan olarak büyüklük, büyürken kaybettiğin armağanları yeniden bulmaktan başka bir şey değil. En iyi hayatını yaşamak, daha çok vazgeçmiş olduğun bir şeyi yeniden yakalamaya benziyor."

"İyi bir bakış açısı," dedim.

"Doğru. Çocukken tüm armağanlarının farkındaydın. Masum ve saftın. Son derece yaratıcı ve delicesine ihtiraslıydın. Hayal gücün sınır tanımıyordu ve rüyalarının ucu bucağı yoktu. İnsanlara güveniyordun, kendine de inanıyordun. Büyükler gibi, her şeyi önceden tümüyle bilmek gibi bir ihtiyacın yoktu. İnsan olarak en gerçek özünü korkusuzca, reddedilmekten korkmayarak ifade ediyor, ışığının serbestçe parlamasına izin veriyordun. Tümüyle o anda yaşıyor, hayatlarımızın bizlere getirdiği her basit armağanın tadım çıkarıyordun. Kar tanelerini, örümcekleri, şarkı söylemeyi, kucaklanmayı, dumanı tüten bir fincan kakaoyu seviyordun. Dünya bereketli, sınırsız olasılıkların bulunduğu bir yer ve senin gerçek başarına hazır bir ortaktı. Sonra bir şeyler oldu."

"Neler?" diye sordum anlamlı bir şekilde.

"Açık konuşmak gerekirse, sen bir suç işledin. Aslında bir insanın işleyebileceği en büyük suçu işledin."

Tedirgin oldum. Peder Mike bana yoğun bir ciddiyetle bakıyordu. "Kendine ihanet etmeye başladın," dedi. "İçinde

yaşadığın kabilenin inançlarına katılmak uğruna, kendi benliğini inkâr ettin."

"Kabile mi?"

"Evet, Jack. Toplum senin kabilen. Sen, dünyanın işleyişi ve senin o dünyadaki rolünün yapısı konusunda başka insanların inançlarını benimsemeye başladın. Kendi güzelim duygularını kapatıp zihninin içinde yaşamaya başladın; günlerini yargılayarak, kılıflar uydurarak, kaygılanarak geçirir oldun; oysa sıçraman, dans etmen, oyunlar oynaman gerekirdi. Bir memnun etme makinesine dönüştün. Düşünüş, davranış biçimlerin sana ait değil, annenle babanın, öğretmenlerinin, arkadaşlarının seçtiği şeylerdi. Böylece sosyalleşme süreci başlamış oldu, seni esir aldı, kendi kişisel görkemin saklanmaya başladı. Ne deniyorsa onu yaptın, verilen talimata göre davrandın, insanların öğrettiği gibi düşünür oldun."

"Böyle yaparak bir bakıma küçük bir kutunun içinde yaşamaya başladım," diye ekledim.

"Tam üstüne bastın. Öldüğün zaman küçük bir kutuda kalmak için bol bol vaktin olacak... sağken niye kutuda yaşayasın ki?"

"İyi bir nokta," dedim. Bilge öğretmenimin yarattığı tabloyu kavramaya başlamıştım. "Anne babaların çocuklarını terbiye etmesinin, dünyada sorumlu olmayı öğretmesinin yanlış olduğunu söylemeyeceksin herhalde. Yoksa disiplini öğreten öğretmenlerle, sınırlar getiren yetişkinlerle bir sorunun mu var?"

"Hem evet, hem de hayır. Anne babaların çocuklarına liderlik ve rehberlik etmesi elbette önemli. Disiplin olmazsa, sağlıklı sınırlar olmazsa, çocuk neye uğradığını şaşırır, kaybolup gider. Aslında hayat bir denge meselesidir, bu da sana öğretebileceğim en önemli ilkelerden biri. Çocuğun elbette iyi

davranışlar konusunda eğitilmeye ihtiyacı var. İyi davranışların nasıl şeyler olduğunu bilmesi gerek. Çocuğa sınırların öğretilmesi gerek, buna da kuşku yok. Çocuğun davranışlarına getirilen bazı sınırlar gereklidir, ama ruhuna getirilen sınırlamaların hiçbirine ihtiyaç yoktur."

"Ne demek istediğini anlıyorum."

"Bir an için senin çocukluk tecrübeni ödünç alabilir miyim?"

"Elbette, Peder Mike," dedim, sandalyeme otururken.

"Bahse girerim, üç-dört yaşından sonra kendini ortaya koyuş biçimin önemli ölçüde anneni, babam ya da öğretmenlerini gururlandırmaya yönelikti. Her çocuğun sevilmeye ihtiyacı vardır ve hepsi onaylanmaya bayılır. Böyle olunca, sen de kendine ihanet edip gerçek olmayan biçimlerde davranmaya başladın, sevdiğin insanları mümkün olduğunca mutlu etmeye çalıştın. Onların sevgisini kazanmanın en iyi yolunun onların istediği biçimde davranmak olduğunu gördün, buna inandın. Süpermarkette avazın çıktığı kadar şarkı söylemek, gerçek benliğini dünyaya göstermek yerine, annen utanmasın, sana kızmasın diye şarkını alçak sesle söyledin."

"Ondan beri de şarkımı hep alçak sesle söylüyorum. Mecazi anlamda tabii," dedim. Dinlemekte olduğum bilgeliğin değerini çok iyi anlıyordum.

"Tamam. Thoreau ne demiş? 'Çoğu insan öldüğünde, müziği içinde kalmış olur.'"

"Bir şey daha demişti: 'Bir adam yanındakilere uymuyorsa, belki de o farklı bir davulcuyu dinliyordun Bırakın duyduğu müziğe yönelsin, ölçüsü ne kadar farklı ve uzakta olursa olsun,'" diye ekledim, hayatını okulda incelediğim o büyük Amerikalı filozofun sözlerini hatırlayarak.

"Çok güzel," dedi Peder Mike, gözlerini kapattı. Paylaştığım güçlü sözlerin taşıdığı bilgiyi içine çekiyordu. "Hepimiz, çevremizdeki herkesin gerçek benliğini ortaya koymasına izin vermeliyiz. Senin de öne sürdüğün gibi, insanların kendi tempolarında yürümelerine ve bizimleyken gerçek benliklerini sergileyecek kadar kendilerini güvende hissetmelerine izin vermeliyiz. *Koşulsuz* sevginin anlamı budur; sen onlarla aynı düşüncede olmasan bile insanları ihtirasları, sevgileri ve hayalleri konusunda yüreklendirmektir. Az önce paylaştığın o güçlü sözler, eski bir Sanskrit dizeyi getirdi aklıma: 'İlkbahar geçti, yaz bitti, şimdi ilkbahar geldi. Söylemeye karar verdiğim şarkı hâlâ söylenmeyi bekliyor.' Gerçekten de birçok insan hayatının büyük' şarkısını söylemeden ölüyor. Yaşamaları gereken harika hayatları yaşamadan göçüp gidiyorlar. Bu yalnız kendimize değil, dünyaya da kötülük."

Peder Mike bir an capuccino'sunu yudumladı, sonra yeniden konuştu: "En iyi hayatlarımızı, gerçek hayatlarımızı, asıl hayatlarımızı yaşadığımızda, tüm ihtişamımızla parlarız. Biz dünyaya o halimizle göründüğümüzde, dünya da bizim yaptıklarımızdan yararlanır. Şu *Simyacı* adlı harika kitabın yazan Paulo Coelho'nun dediği gibi: 'Bizim daha iyi ya da daha kötü oluşumuza göre, dünya da daha iyi ya da daha kötü olacaktır.'"

"Aman Tanrım! Ne harika bir bakış açısı," dedim hararetle.

Peder Mike devam etti: "Ne yazık ki pek çok insan bunu hiçbir zaman anlamıyor. Hayatlarının dünya için ne kadar önemli olduğunu göremiyorlar; olmaları gereken kişiyi gerçekleştirmek için cesaret göstermeleri gerektiğini bilmiyorlar. Böyle olunca da, bir zamanlar harika olan hayatın

bir sahteliğe dönüşüyor. Çoğumuz, kendimiz için doğru olan hayatı yaşamıyoruz. Yazgımız olan hayatı yaşama cesaretini göstermek yerine, annemizin hayatını, babamızın hayatını, hatta din görevlisinin hayatını yaşıyoruz. Bence bu en büyük günah."

"Sizi anlıyorum, Peder," dedim saygıyla.

Peder devam etti: "Astronot, şair ya da devlet adamı olmanın hayallerini kurmak yerine, bahse girerim ki, olgunlaştıkça öğretmeninin tavsiye ettiği bir şeyi yapma düşüncesine teslim oldun. Belli bir durumda samimi davranmak, gerçekten söylemek istediğin şeyi söylemek yerine, sosyal bir maske takmaya başladın ve başkalarının uygun bulduğu şekilde düşündün, hissettin ve davrandın. Kendini inkâr etmeye başladın. 'Usta Bir Taklitçi' oldun. Aslında, kendini, ifadeni bastırdın ve sesini kaybettin."

"Ne kadar doğru," diye kabullendim.

"Kendini ve kendi gerçeğini ifade etmemekle, gerçek seni dünyaya ifade eden sesi kaybettin. Kendini ifade etmeyen bir insanın kişisel özgürlüğü olamaz. Gerçekte kim olduğunu dünyaya göstermeyen insanlar, görünmez olur, gerçek kişiliklerinin hayaleti haline gelirler."

"Ben kendime ihanet ettim," dedim, konuyu anladığımı ifade ederek.

Peder Mike başıyla doğruladı. "Üstelik, doğal görkemini, gerçekte kim olduğunu ne kadar çok unutursan, olmadığın bir şeye o kadar çok yaklaşırsın. Böyle yaptıkça da kendine saygını bir o kadar çok kaybedersin. Özsaygın büyük ölçüde azalır, günler geçtikçe en derin tarafın kapanmaya başlar, gerçek benliğinle bağın kopar. Harika bir hayatın gerçek bir hayat olduğunu unuturuz. Şair David Whyte'in dediği gibi:

'Ruh, bir başkasının hayatında başarılı olmaktansa, kendi hayatında başarısız olmayı tercih eder.' Ancak biz bu gerçeği unuturuz. Bu durum insanı öldürür, Jack. Bir parçan ölmeye başlar."

"O halde neden yapıyoruz? Neden soruna çare bulmuyoruz?" diye sordum.

"Korkumuzdan. İlk önce, farklı olmaktan korkuyoruz. Kabileye uymak, toplumun bir parçası olmak istiyoruz. Dünyamızda, herkesin yaptığını yapmaya, herkesin düşündüğünü düşünmeye çok değer veriliyor. *Kendi yolumdan yürür, onların yolundan gitmezsem, arkadaşlarım ne düşünür,* diye kaygılanırız. *Küçük Johnny doktor değil de şair olmak isterse, komşular ne düşünür?* Bu da annemizle babamızın kendilerine sorduğu sorudur. Bu tip düşüncelerle, çocuklarımızın hayatı üzerinde Tanrı rolünü oynamaya kalkarız. Oysa bu, herhangi bir insana yapılabilecek en üzücü şeydir. Onlara güvenmek, en iyi benliklerinin gelişimi için güvenli bir alan yaratmak yerine, çocuklara ne yapmaları, yan komşuyu etkilenebilmek için ne olmaları gerektiğini söyler dururuz.

Aslında anne babalar bunları *kendi* korkularından ötürü yaparlar. Çocuklarına doktor ya da avukat olmalarını, uygun insanlarla evlenmelerini söylemelerinin nedeni, çocukları toplumsal kalıba göre başarılı olmadığı takdirde kendilerinin başarısız görüneceklerinden korkmalarıdır.

"Oysa başarı tam olarak nedir? Bana sorarsan, *başarı hayatım kendi hakikatine ve kendi koşullarına göre yaşamaktan başka bir şey değildir.* Toplumun tüm baskılarına rağmen, senin içindeki en iyiye hitap eden değerlere bağlı kalmaktır. Başarı, hayatını *senin* için -başkası için değil- en önemli şeyi fark

etmeye ve bunu gerçekleştirmeye uygun bir şekilde yaşamak demektir. Senden önce dünyayı dolaşan manevi ağırsıkletler böyle yaşadı. Sana tavsiyem bu. Bu konuda bana güven. Sadece bu bilgelik incisini sindirmen bile, ömrünün geri kalan günlerinde olağanüstü bir hayat yaşamana yeter."

Peder Mike durakladı, bir an gökyüzüne, oradan rehberlik bekliyormuş gibi baka, sonra devam etti: "Kendimize ihanet edip başka birisinin hayat yolunu ödünç almamızın ikinci nedeni, kendi ışığımızdan korkmamızdır," dedi.

"Bununla ne kastediyorsunuz?"

"Jack, şu gezegendeki her insanın içinde, hayal bile edemeyeceğimiz kadar büyük bir güç uyumakta. Ne kadar güçlü ve görkemli olduğumuzu bir bilsek, her günü kendimize tapınmakla geçirirdik. Hayatımızın sunağına gider, kendimizi sürekli onurlandırırdık. Kendimizi eksiksiz sever, hayatlarımızın kahramanı ve gözde kişisi olurduk. Şimdiki korkularımız olmazdı. Kendimizi şu anda olduğu gibi sınırlamazdık. İşin hazin tarafı, içimizdeki o güç bizi aynı zamanda korkutuyor. Büyük bir yetenek, yanında büyük bir sorumluluk da getirir. Derinlerde bir yerlerde, içimizde var olan bu göz kamaştırıcı potansiyelle baş edip edemeyeceğimizi düşünürüz, doğal gücümüzü yanlış kullanır ya da ziyan edersek hissedeceğimiz suçluluk duygusundan korkarız."

"Böylece onu inkâr ederiz," dedim. "Böyle yaparak, sanırım kaderimizi de inkâr etmiş oluruz."

"Çok iyi, genç adam. Çok iyi," dedi Peder Mike, konuşmaya kattıklarımdan etkilendiği belli oluyordu. "Psikologların *inkâr* olarak adlandırdığı safhaya geçeriz. Bu bölüm, hakikatin acısını hissetmeyi engellemek için her insanın başvurduğu bir

kaçış yöntemidir. Bir hikâye uydurmak ya da daha güçlü bir dil kullanmak hepimizin yaptığı bir şeydir; bir konuda yalan söyler ve ruhlarımız yalan olduğunu bilse de, bilinçli zihinlerimizi bunun doğru olduğuna inandırırız."

"İnanılmaz."

"inkâr, bilinçli zihnin bir altında çalışır. Böyle bir şey yaptığımızın farkına bile varmayız. Evet, senin de dediğin gibi, ışığımızı inkâr ederiz. Bir o kadar üzücü olan taraf, karanlığımızı da inkâr ettiğimiz gerçeğidir. Her birimizde var olan bu gizli bölüm, günlerdir sözünü edip durduğum bu gölge benlik, varlığını tanımak istemediğimiz parçamız, böyle yaparak utanmamıza neden olur. Bu yanımız, başkaları başarılı olduğunda kıskanır; biri ihtiyaç içindeyken istif etmeye çalışır; sevgi göstermemiz gerekirken eleştirici davranır; destek vermemiz gerekirken kontrol etmeye kalkar; ve hepimizin birbirimize bağlı olduğumuzu ve birimiz kazandığında hepimizin kazandığını görmemiz gerekirken, o yan rekabet içindedir. Gezegendeki her insanda, bizim dünyadan sakladığımız bir parçamız vardır. Sonu gelmeyen bir kusursuzluk çabası içinde, o yanımızı karanlık bir kutuya kapatırız. Aslında onun biricik varlığını inkâr ederiz ve böyle yaparak kendi parçamızı inkâr etmiş oluruz."

"Sizin yanınıza geldiğimden beri bu kavramı sık sık düşündüm," dedim.

"Harika, Jack. Ama dahası var. Benliğimizin bir parçasını inkâr ettiğimizde, hiçbir zaman tam anlamıyla yaşıyor olmayız. Hayatında liderlik göstermek için, *her* parçanı kabullenecek iç güce sahip olman gerek. Hoşuna giden parçalarını da, hoşuna gitmeyenleri de. Bunu yaptığın anda, en iyi hayatınla çabucak bağlantı kurmanı sağlayacak bir

kişisel takdir duygusu geliştireceksin. Yeniden bütün olacaksın — bütün olmak demek, sağlıklı olmak demektir. Bunu öyle az insan yapıyor ki. Kusurlu yanlarımızı inkâr etmek, dünyaya kendimizi kusursuzmuş gibi sunmak ve bir mükemmellik maskesi takmak çok daha kolay, içimizde bir yerlerde bunun yalan olduğunu bildiğimiz halde, yine de yapıyoruz."

"Demek sözünü ettiğin bu inkâr kavramı, bir bakıma bizi bir yalana tutsak ediyor."

"Aynen öyle yapıyor. İnkâr tam da böyle bir şeydir, gerçeği kabullenmenin acısından kurtulmak için kendine yalan söylemektir. En derinde bütünlükten yoksun kalmaktır. Tabii ki kişilik bütünlüğü ve dürüstlüğü üst seviyelerde biri gibi konuşmayı bilirsin. Kendine iyi bir insan olduğunu, yüksek manevi değerlere sahip olduğunu söylersin. Kendine karşı dürüst olmayı becerebilirsen, inkârını görmeye başlayabilirsin. İkide bir nasıl küçük yalanlar söylediğini ya da nasıl ahlaki konularda özensiz davrandığını fark etmeye başlarsın. Kendini son derece dürüst olduğuna ikna edersin, ama öyle misin? Hiç kimse fark etmiyor sanıyorsun, ama her düşünceyi, her hareketi ve duyguyu gören biri var. O kişi de *sensin.*

"Her birimizin içinde, dürüst, sevgi dolu, soylu bir insanın nasıl olması gerektiğini çok iyi bilen bir ruh vardır. Hepimizin içinde derinde *bilen* bir yer var. Yanlış bir şey yaptığında, bilinç düzeyinde yaptığın şeye bahane bularak kendini kandırmaya çalışabilirsin. Dünyanın dürüstlükten uzak bir yer ve senin kurban olduğuna ilişkin bir hikâye uydurabilirsin. Karşıdaki kişinin, sana yaptıkları yüzünden bunları hak ettiğine, sert davranmanın ona bir ders öğretmek için

olduğuna kendini inandırmaya kalkabilirsin. Ama evrenin polisliğini üstlenmek senin sorumluluğun değildir. Sana düşen, kendi hayatındaki gelişim okulunun derslerini öğrenerek lider konumuna gelmek, böylelikle kendi özgün ve en iyi benliğini bulmaktır."

"Peki," dedim. "O zaman bu savaşın bir özgünlük savaşı olduğunu söylemek doğru olur mu? Ya da daha doğrusu, bir dürüstlük savaşı - çünkü gerçek benliğimizle tutarlı olmayan şeyler yapağımızda, kişilik bütünlüğümüz, dürüstlüğümüz bozulmuyor mu?"

"Kesinlikle öyle, Jack. Benim Bütünlük Boşluğu diye adlandırdığım son derece güçlü bir kavram var. En basit tanımıyla, içerde kim olduğunla, dışarıya nasıl göründüğün arasında, yani sosyal benliğin arasında bulunan o alan. İşte o alan ne kadar geniş olursa, hayatında o kadar mutsuzluk hissediyorsun. Ashley Montague'nün yıllar önce dediği gibi: 'İnsanların yaşadığı en derin kişisel yenilgi, olabileceği kişiyle olduğu kişi arasındaki farktan kaynaklanır.' Çünkü bak, bugün dünyamızda milyonlarca insanın manevi düzeyde bu kadar rahatsızlığı her an sırtlarında taşımalarının en büyük nedeni, o Bütünlük Boşluğu'dur. Kendilerine ihanet ediyorlar, gerçek benliklerinin dünyaya doğru parlamasına izin vermiyorlar. En derin ve en iyi yanları da bütün bunların farkında."

"Annem bana derdi ki: 'Jack, kişi olarak benliğin öyle yüksek sesle konuşuyor ki, onu duyabiliyorum.'"

"Akıllı bir kadın. Haklı da. Hepimiz hayatımızın kendi sesiyle konuşmasına izin vermeliyiz. Kişi olarak benliğinle hayatta nasıl göründüğün, her şeyi ifade etmeye yeter. Ve kendine karşı dürüst olmalısın, yoksa gerçekler peşinden yetişip seni yakalar.

"Öyle güzel kurgulanmış ki," dedi Peder Mike. Sonra yine neşeyle, kıkır kıkır güldü.

"Neden gülüyorsun?"

"Çünkü dünya öyle zekice işliyor, tasarımı da öyle mükemmel ki, biz insanların her şeyi kendi kontrolümüzde sanmamıza ancak gülebilirim de ondan! Yani — bütün bunların birbirine, orkestra gibi nasıl uyduğuna bak. Bir an düşün." Delici bakışları benim gözlerimdeydi. "İçinde uyuyan onca potansiyel var. Senin en çok sevdiğin bazı değerlerin var. Belli düşünce biçimlerin, duyguların, hareketlerin, bu gezegende seni benzersiz kılıyor. Birtakım ihtirasların ve tercihlerin var, seni mutlu ediyor. Hayatınla ilgili bazı hayallerin var, bunlar senin en derin yerlerine, DNA'na şifrelenmiş. Bütün bunlar senin gerçek benliğinin yönleri. Ve sen bunları yansıtan bir hayatı yaşamaktan uzaklaşınca, dünyada parlamayınca, sevdiğin şeyleri yapmayıp en önemli değerlerine göre yaşamayınca, duygularını hissetmeyip kendi doğrularını konuşmadıkça, yavaş yavaş kapatıyorsun kendini. Öz-değerlerin inişe geçiyor, ruhun buruşmaya başlıyor. Yaşadığın mutsuzluklar artıyor. Daha az enerjin oluyor, yaratıcılığın azalıyor, ihtirasın da kalmıyor."

"Yani hissettiğim rahatsızlık da bir armağan," diyerek büyük bir içgörüyü seslendirdim.

"Çok zekisin," dedi Peder Mike. Gururla ellerini çırpıyordu. "İşte mesele o! Hissettiğin tüm tatminsizlikler aslında - en iyi hayatının, kaderinin gelip şimdiki hayatının kapısına vurmasından başka bir şey değil. İç çekirdeğinde hissettiğin o sızı, ruhunun sana uyanmanı, yeniden rotana dönmeni söyleyişi - gerçekte olduğun kişiyle yeniden aynı hizaya gelmelisin. Hermann Hesse'nin *Demian'da* yazdığı şeyi

hatırla: 'Her insanın bir tek gerçek işi vardır - kendine giden yolu bulmak... Ona düşen kendi kaderini keşfetmektir — rasgele bir kaderi değil — ve keşfedince de onu sonuna kadar ve kararlılıkla kendi içinde yaşan aktır. Başka her şey sahte bir varoluştur, kaçınmaya, kitlelerin ideallerine doğru kaçmaya, tutuculuğa ve insanın kendi içselliğinden korkmasına işaret eder.' İşin hazin tarafı, çoğu kişinin içlerindeki o tedirginliğe, o rahatsızlığa, o boşluğa hiç dikkat etmemesi, evrenin onları uyandırıp en iyi benliklerini keşfetmeye yönelttiğini duymamasıdır. Mutsuzluklarının doğal bir şey olduğuna inanıyorlar."

"O halde ben dış dünyamı kendi iç dünyamla nasıl uyum içine çekeceğim?"

"Bilinçli olarak ve her gün, o Bütünlük Boşluğu'nu kapatacak adımları atmalısın, Jack. Böyle yapmakla, gerçekte olduğun kişiye yeniden dönüşürsün. Bu olunca da, büyüklük hayatının her boyutuna nüfuz eder."

"Nereden başlayacağım?"

"İlk önce derinlere inmeli, kendini tanıma sürecini başlatmalısın. Kendini tanımak, kişisel mükemmelliğin başlangıç noktasıdır. En büyük değerlerini belirle, hayatını aslında nasıl yönetmek istediğini tanımla ve nelerin seni mutlu ettiğini düşün. Kendine karşı dürüst olmak için hayatını hangi standartlar çerçevesinde yaşaman gerektiğini netleştir, sonra gerçekten özgün biçimde düşünsen, hareket etsen, hissetsen, dünyada nasıl bir yerde olacağını bul. Nasıl biri olurdun? Nelere artık tahammül göstermezdin? Hangi faaliyetlere artık katılmazdın, hangi insanları hayatından bilinçli olarak çıkarmayı seçerdin?"

"İlginç sorular," dedim.

"Keşfettiğin şeyleri, sana ilk gün verdiğim o günlüğe yazmanı tavsiye ederim. Öylelikle, kendinle devam eden bir diyalog oluşturabilirsin. Kendinle sohbetler son derece önemlidir. Gerçekte kim olduğunu o yolla öğrenirsin. Bir sonraki adım, her gün gerçek benliğini dünyaya gösterecek hareketleri yapmaktır — Bütünlük Boşluğu'nu kapatmaktır. Hayatını kendi koşullarınla yaşamaya başla."

"Boşluğu kapa," diye yankıladım.

"Evet - özgün ol, gerçek ol, kendin ol. Bunu başardığın anda, özsaygın sıçrayarak büyümeye başlayacak, dikkate değer düzeyde bir özgüven edineceksin. Neler olup bittiğini bile fark etmeyebilirsin, çünkü bütün bunlar çok derin bir bilinçaltı düzeyinde olacak. Ama *sosyal* benliğin de *gerçek* benliğini yansıtmaya başlayınca, yaşayış biçiminde büyük değişiklikler görmeye başlayacaksın. İnanılmaz miktarda enerjin olacak, her zamankine göre çok daha yaratıcı olduğunu göreceksin. Derin bir sevinç duygusuna, iç huzuruna sahip olduğunu hissedeceksin. Kendine karşı dürüst olmak seni bambaşka bir düzeye yükseltecek, en iyi benliğini uyandıracak. Metafizik açıdan dış dünyanla iç dünyan uyum içinde olduğu zaman, evren de rüzgârını senin kanatlarının altına üfler, sana yeni yeni hazineler yollar."

Peder Mike ayağa kalktı. "Yarın sabah yedide beni Büyük Salon'da bul," dedi. "Sana bir şey göstermem gerek." Esrarengiz bir hali vardı. "Bugünlük bu kadar yeter. Sana düşünecek çok şey yükledim. Odana çekilip notlarını almanı tavsiye ederim. Benden öğrendiklerini kaydet, sonra kendi keşfettiklerini ekle. Bu uygulamanın sana çok yardımcı olacağını biliyorum."

Sözünü bitirince fırlayıp gitti, beni bir yığın düşünceyle ve yıllardır tatmadığım bir umut duygusuyla baş başa bıraktı.

Vitray Pencere

"Seni şimdi bulunduğun yere getirmiş olan düşünce düzeyi varmayı hayal ettiğin yere götüremez. "

AlbertEinstein

"Herkesin içinde uyuyan bir dev vardır O dev uyanınca, mucizeler başlar. "

FrederickFaust

Ertesi sabah buluştuğumuzda Peder Mike, "Gel benimle, sana bir şey göstermek istiyorum," dedi.

Peşinden yürüdüm. Katedralin en büyük salonunun orta yerine ilerledik. Yaşadığım tüm tecrübenin en şaşırtıcı simgesi olan o müthiş vitray pencereyi işaret etti. Güneşin ışığı çeşitli renklerdeki cam parçalarından süzülüyor, salonu inanılmaz ışıklarla dolduruyordu.

"Her birimiz dünyayı kendi vitray penceremizden görürüz, Jack. Bunu anladığın anda hayatın değişebilir. Benimki değişti."

"Gerçekten mi?"

"Evet. Biz dünyayı, gerçekte olduğu gibi değil, *kendimizin* gerçekte olduğu gibi görürüz," diye gözlemde bulundu Peder Mike. "Her birimiz her sabah dünyaya adımımızı atarken, o yaşadığımız dünyayı bir gerçeklik tecrübesi sanırız. Oysa bu da küstahlığımızın ve inkâr sürecimizin kendini göstermesinden başka bir şey değildir. Herhangi bir durumun gerçeği, bizim iç vitray penceremizin renklerine bürünür, çünkü o pencere, bizim dünyayı algılayışımızın filtresidir.

Tıpkı şu yukarıdaki camların ışığı alıp renklendirdiği gibi, her inancımız, korkumuz, varsayımımız ve tarafgirliğimiz de o ânın tecrübesini çeşitli renklere boyar. Biz hayatı herkesin gördüğü gözle gördüğümüzü sanırız, oysa öyle değildir. O kendimizi inandırdığımız koskoca bir yalandır. Her birimiz dünyayı kendi kişisel bağlamımızın merceğinden görürüz, o mercek de hayatımızın benzersiz tecrübeleriyle biçimlendirilmiştir. Bu gezegendeki hiç kimse, başkasıyla eş kişisel tecrübeler yaşamış olamayacağına göre, herhangi bir durumda hiç kimseyle tam aynı tecrübeyi yaşayamayız. Bunu gerçekten anladığında, hayatın yepyeni bir anlam kazanır. Sana sunduğum bu bilgelik son derece önemli bir noktadır, Jack."

"Hayranlık uyandırıcı bir bilgi. Herhalde hiç kendi düşüncelerimin dışına çıkıp da bunların gerçeği yansıtıp yansıtmadığını merak etmemişim," diye kabullendim.

"Her birimiz dünyayı kendi benzersiz filtremizden görürüz. O bizim zihinsel modelimizi temsil eder. Zihnimizin Vitray penceresi', dünyada gördüğümüz her şeyi renklendirdiği gibi, bizim kendimiz hakkında inandıklarımızı da renklendirir. Hayatımızın ihtiyaç duyduğu liderlik, gördüklerimizin her zaman da dünyanın gerçeği olmadığını bilinçlendirmemizi gerektirir. Olup biten olaylar her zaman da bizim gördüğümüzü sandığımız gibi değildir."

"Bu çok ürkütücü bir düşünce, Peder," dedim. "Buna inanmak beni tedirgin eder. Kaygılandırır."

"Çok iyi, Jack. Korkuyu yeniden hissediyorsun. Bu da doğal bir insan tepkisidir. Hayatımızda yeni bir şey düşünmek ya da yapmak için kendimizi esnetip genleştirdiğimizde ortaya çıkar. Korku kendini stres biçiminde gösterir. Bu doğal süreci

bir kere fark ettin mi, korku artık seni esir alamaz, sen onu aşarsın. Korkunu boşaltmanın en iyi yolu, onu hissedip içinden geçmektir — ona teslim olmak, mücadele etmemek gerekir. Korkunla birlikte otur ve fiilen onun içinde erimeye çalış. Bunu yaptığın zaman, çok şaşılası bir şey olur: Korkun ortadan kaybolur. Ama unutma ki korku da bir duygudan başka bir şey değildir — somutluğu yoktur. Korkularından asla kaçma; her zaman onlara doğru koş. *En büyük korkularının bulunduğu yer, aynı gamanda en çok gelişmenin seni beklediği alandır.* İnsan hayatının tüm amacı da gelişmek olduğuna göre, korkunun sunduğu o harikulade fırsatı kucakla. Daha önce de dediğim gibi, hayatta korktuğun şeyler sana çok bereketli bir 'kendini-keşif ortamı sunarlar."

"Ama her birimizin kendi gerçeğimizi yanlış biçimlerde gördüğümüz sahiden doğru mu?"

"Dünyayı hepimiz yanlış görüyoruz demiyorum - bazen yanlış görürüz, ama bazen de oluyor diye düşündüğümüz şey gerçekten oluyordur. Benim demek istediğim yalnızca, hayatının değişmesi için *senin* değişmen gerektiği. Bunu yapmanın en iyi yollarından biri de dünyayı olduğu gibi değil, kendi olduğumuz gibi gördüğümüzü kavramaktır."

Peder Mike bundan sonra beni yine odama yolladı, gece olup uyuyana kadar yalnız bıraktı. Bu kadar kısa sürede öğrendiğim bunca şey başımı döndürmeye başlamıştı. Sindirilecek öyle çok yeni bilgi vardı ki! Roma'daydım, bir rahip bana "koç"luk ediyor, bir evren görüşü sunuyordu. O görüş, eğer sindirebilir, benimseyebilirsem, hayatımın her alanını devrimden geçirebilecek bir şeydi.

Bu inanılmaz rahibin söylediklerini düşününce içimde hissettiğim şey gerçekten korkuydu. Hayatımı bu yeni

inançlara göre yaşamak demek, dünyayı yepyeni gözlerle görmek demekti. Tanıdığım insanlar arasında bunu yapan pek azdı. Yine de, gözlerimi kentin üzerinde gezdirdim, o görkemli Roma göklerindeki yıldızlara baktım. İçimde hiç tatmadığım kadar derin bir huzur kabardı ve zihnimden bir tek sözcük geçti: *güven.*

Son birkaç hafta boyunca katedralde pek hoş bir rutine alışmıştım: Şafak sökerken uyanıp bir saat boyunca Peder Mike'la birlikte meditasyon yapıyordum. Bu disiplin başlangıçta bana çok zor gelse de, birkaç gün sonra içimden bir güç yükselmeye başladı, uygulama kolaylaştı. Daha bile hızlı değişmeye başladım, yepyeni bir düzeyde işlerlik kazandım. Düşüncelerimle daha az özdeşleşiyor, daha yüksek bir farkındalık düzeyine ulaşıyordum. Derine indikçe, kendimin bir düşünceler yumağı olmadığımı, o düşünceleri düşünen olduğumu daha net görmeye başladım. Ben o düşüncelere tanık oldukça, cır cır konuşan zihnim de bir o kadar sessizleşiyor, sakinleşiyordu.

içimin derinliklerinde daha önce hiç yaşamadığım kadar büyüme kaydettiğimin farkındaydım. Peder Mike'ın yolumuzu tarif ederken kullandığı ifadeye; kendimizi iyileştirip başka birine, örneğin kahramanlarımızdan birine benzemenin geçer akçe bir yol olmadığı görüşüne daha çok katılmaktaydım. Onun yerine, bu hayat yolculuğunun hakikatte kim olduğumuzu bulmak olduğunu derinden derine hissediyordum. Bu bir hatırlama süreciydi aslında. Ama ben buna yalnızca inanmakla kalmıyordum — fiilen *biliyordum* öyle olduğunu.

Sabah meditasyonumuzdan sonra Peder Mike'la basit bir kahvaltı ediyor, meyve ve tahıllarımızı yiyor, ardından

katedralin arka bahçesinde yürüyüşe çıkıyorduk. Birkaç saat boyunca orada bana "koç"luk ediyor, bilge ve soylu bir hayat yaşamakla ilgili temel dersleri öğretiyordu. Bazı sabahlar bilgeliklerini vaaz biçiminde sunuyor, güzel bir gül ağacının yanına dikilip yüreğimdeki en derin yere dokunan bir tutku ve yoğunlukla konuşuyordu. Bazı günlerde de daha rahat davranıyor, soluk kesici bilgilerini mizah dolu hikâyeler halinde paylaşırken beni güldürüyordu.

Her akşam küçük odama çıkıp pencereleri açıyor, gökyüzüne bakıyor, kendimi tanıma konusunda daha geliştiğimi hissediyordum. Her gün dünyayı görüş biçimimde, evrenimizin tasarımını algılayış biçimimde müthiş değişiklikler oluyordu. Çok geçmeden, hepimizin birbirimizle bağlantılı olduğumuzu görebildim. Hayatlarımızın görünüşte tesadüfi olayları arasında gerçekten bir düzen *vardı*, ama çoğumuz bunun hiç farkına varamıyorduk. Hayatımızdaki tüm noktalar birbirine bağlıydı ve başımıza gelen her şeyin bir nedeni vardı. Hayat gerçekten bir gelişim okuluydu, yaşadığımız her olay bizim kişisel büyümemizi teşvik ediyordu - yeter ki olayın bize gösterdiği dersi bulabilelim ve yaşayabilelim.

Hayatımızın her gününde zarif bir güzellik bulunduğunu anladım. Hüzünlü zamanlar bizi geliştiriyor, iyiliğe doğru götürüyor, iyi zamanlarsa bize olanaklarımızın ne kadar zengin olduğunu gösteriyor, takdir etmemiz gereken saadetler sunuyordu. Aynı zamanda, çok iyi ya da çok kötü hiçbir şeyin fazla uzun süreli olmadığını da keşfettim.

Bir Davanın Peşinde

"Hemen hemen yardım ettiğiniz oranda mutluluk hissedersiniz."

Kari Reiland

Bir sabah Peder Mike beni katedralin arka kapısının ardındaki bahçede bir banka oturttu. Burası onun sessiz düşüncelerine, dualarına daldığı yerdi.

"Bu evrenin dost canlısı bir yer olduğuna inanmayı sürdür," dedi. "Dünya gerçekten senin kazanmanı ister. Çoğumuzun en iyi yıllarımızı altına gömdüğü o kontrolü bırak, onun yerine, meraklı olmayı seç. Göreceksin, eğer öyle yaşarsan, senden daha güçlü bir kuvvet seni en iyi hayatına götürecek, hem de bunu her gün yapacaktır. Gerçek anlam da sana yönelik bir çağrıya doğru gideceksin."

"Ben sık sık, hayatın gerçek misyonu nedir diye merak etmişimdir, Peder Mike. Benliğimin derinlerinde, her birimizin dünyada yapacak çok özel bir işi olduğunu hissetmişimdir," dedim.

"İşte sana büyük bir ders: Tutkunun sırrı amaçtır. Bir kere çağrını buldun mu -yani uğruna hayatını feda edebileceğin o zorlayıcı davayı buldun mu- yüreğin şarkı söylemeye başlayacak, hayal edebileceğinden daha fazla tutkuya, güce, iç huzuruna sahip olacaksın. Hayatını adayabileceğin güçlü bir düşü keşfetmek sana müthiş bir güç, motivasyon ve enerji verecek. Güçlü bir düş insana umut verir, Jack. Günlerin odaklanır, çünkü bu gezegene ne yapmak için geldiğini arak biliyor olursun."

"Harikulade."

"Hayatın için kişisel bir vizyon ya da merkezi bir amaç keşfetmenin ana nedenlerinden biri, en yüksek önceliklerine odaklanabilmektir. Edward G. Buhver-Lytton'un dediği gibi: 'Çevresindekilerden daha büyük başarılara ulaşan adam, hayatının erken aşamasında amacını seçmiş, tüm güçlerini oraya yöneltmiş olan adamdır. Dehanın kendisi bile, amacın şahitliğiyle güçlendirilmiş incelikli gözlemdir. Diri bir şekilde gözlemleyen ve dengeli biçimde çözümleyen insan, farkında olmadan dahi düzeyine yükselir.'"

"Dehayı ben hiç öyle düşünmemiştim," dedim.

Peder Mike, "Bütün mesele, en yüksek amaçlarına odaklanmak," diye karşılık verdi. "Hayatında neyin en önemli olduğunu bildiğin anda, artık neyi yapıp neyi yapmayacağın konusunda daha seçici olabilirsin."

'İyi bir nokta."

"Ve hayatının bir numaralı işini bulunca da," diye devam etti, "hiçbir hasım seni durduramaz. Ne kadar güçlü olursa olsun. Hayatın için bir kişisel vizyon benimsemek, sorunlarını aşıp tatminlerini en üst düzeye çıkarmanın en iyi yoludur. Da Vinci bunu öyle güzel ifade etmiş ki! 'Rotanı bir yıldıza bağlarsan, her fırtınayı aşabilirsin.'

"Anlıyor musun, Jack, insan yüreğinin en derin ihtiyacı kendimizden daha yüce bir şey için yaşıyor olmaktır. Hepimizin isteği, dünyaya karşı, başkalarının hayatında bir fark yaratmış kişi olarak, bizi kendi yaşamımızın sınırlarının ötesindeki bir amaca bağlayan şeyi gerçekleştirmiş kişi olarak ortaya çıkmaktır. Hepimizin içindeki insani açlık, ömrümüzün sonu geldiğinde bu gezegenden boşuna gelip geçmediğimizi bilmekle ilgilidir. Çağrını, ana amacını, hayati kaderini

bulduğun anda - işte o anda yepyeni bir varoluşa adım atarsın. Para kazanmak, ünlü olmak, şirket kademelerinde yükselmek umurunda olmaz, yeni ve daha sevgi dolu bir dünya yaratma yolunda kendi işine odaklanırsın. İşte o zaman içindeki en iyi yanın mutlu olmaya başlayacaktır. Derin bir düzeyde, insan olarak kendini daha iyi hissedeceksin. Tatmin duygusu başlayacak, hayatının bir önemi olduğunu hissedeceksin. Hayatın bir büyüklük kalitesi edinmeye o zam an başlayacak."

"Bu harika bir şey."

"Şöyle ifade edeyim: 'Varlığını sürdürme mecburiyetinden kurtulup başkalarına hizmet etmeye adandığın anda, yaşamın başarıyla dolar, başka bir şey yapamaz.

"Sahi mi?"

"Evet. Kendi özgün benliğini geri kazandıkça, kaderin de gözlerinin önünde belirmeye başlar. Daha önce de dediğim gibi, genç dostum, sen içsel işlerini yapmayı sürdür - en önemlisi o. Hollandalı filozof Benedict de Spinoza ne demiş, bilirsin: 'Neysek o olmak ve olabileceğimiz şeye varmak, hayatın tek sonudur.' Kendi öz benliğini buldukça ve onu bütün dünyaya gösterdikçe, hayatın akışına o ölçüde yaklaşırsın. Bunu yapınca da, kaderin seni bulur."

içimde kuşku vardı. "O kadar kolay mı?" diye sordum.

Peder Mike, "Evet, aslında o kadar kolay," diye cevap verdi. "Biraz daha sabırlı ve açık ol, yeter. Thomas Metron bunu çok iyi açıklamış: 'Aradığımızı buluruz. O zaten hep oradadır, biz yeterli zamanı tanırsak, kendini bize gösterir.' Asıl kendin olan insanı ne kadar tanırsan, ömrünce istediğin tüm bilgeliklere, güce ve kapasiteye sahip olduğunu

görürsün. *Hayalinde hep olmak istediğin kişi zaten sensin.* Yalnızca bunu bilmen gerek. Bilince de, sana verilmiş tüm olanaklara ulaşabilirsin. Sen yalnızca kendin üzerinde çalışmaya devam et, giderek daha derinleş. Güvenmeyi ve açık kalmayı da sürdür."

Peder Mike bir an durakladı, sonra devam etti: "Jack, burada çok iyi iş çıkardın. En iyi öğrencilerimden biri oldun. Ama birlikte geçireceğimiz süre bitti. Dört haftadır benimlesin ve sende gördüğüm değişimler harikulade... ama en iyisi daha yolda. Senin içine ektiğim birkaç tohum, daha yeni büyümeye başlıyor. Seninle tanışmak bir şerefti, sevgili dostum Cal'in oğlu. Dünyada iyi işler yapacaksın, müthiş bir yolu aydınlatacaksın, bundan eminim. Kendine karşı dürüst ol, Jack. Gerçeği aramayı sürdür - ve her zaman güven."

Peder Mike beni sıcacık kucakladı, sonra dönüp bahçe yollarından katedrale doğru yürümeye başladı. Yıllardır yuvası olmuştu orası. Güneş pırıl pırıldı. Gül ağacının yanı başında duruyor, son dört haftayı ve yaşadığım tecrübeleri düşünüyordum. Louisa May Alcott'un sözleri geliyordu aklıma:

"Ufaklarda, güneş ışığının altında, benim en yüce umutlarım var. Onlara ulaşamayabilirim, ama başımı kaldırıp onlardaki güzelliği görebilirim, onlara inanabilir, onları izleyebilirim. "

İçimdeki o her şeyi bilen yer, gerçekten yola koyulmuş olduğumu hissediyordu.

SÖRFÇÜ

Yüreğin Ustasıyla Bir Buluşma

"içinde bir fitil var, ruhunun ışığı olmayı bekliyor. 0 iç alev pırıl pırıl yandığı zaman, hayatında muhteşem bir uyanış hissedeceksin."

Bradford Keeney

"Yaşadığım her yılla hayatın ziyan edilen kısmının, vermediğimiz sevgilerde, kullanmadığımız güçlerde, hiçbir riski göze almayan bencilliklerde olduğunu daha çok fark ediyorum; bunlarla acıdan kaçınırken, mutluluğu da yitiriyoruz”

Mary Cholmondeley

Gözlerim bundan güzel bir manzaraya hiç bakmamıştı. Daha önce nice kumsal görmüştüm, ama bu, hiçbiri gibi değildi. Nirvana'dan ufacık bir dilime benziyordu. Bu nedenle taksinin şoförüne parasını verirken, "Eve giden bir yol bulacağım," demiştim.

"Bundan emin misin?" diye sordu. "En yakın kasabadan kilometrelerce uzaktayız. Burası bu adanın en ıssız sahilidir. İstersen birkaç saat sonra seni almaya gelebilirim."

"Hayır... ama teşekkür ederim," diye cevap verdim, "içimde bir duygu burada rahat edeceğimi söylüyor. Evrenimiz dost canlısı bir yerdir, biliyorsun." Bu son sözü bilgiç bir gülümseme eşliğinde eklemiştim.

Taksici yüzüme boş boş baktı, başını iki yana salladı, arabasını sürüp uzaklaştı.

Ortalıkta kimseyi göremiyordum, ama ziyanı yoktu. Ağır adımlarla yol boyunca kuma doğru ilerledim, oraya varınca sandaletlerimi çıkardım. Karşımdaki manzara hipnotize edici bir şeydi. Okyanus pırıl pırıl bir turkuvaz, kumlar incecik ve beyaz, güneş de çok güçlü olmasına rağmen vücudumu okşayan, içimi huzurla dolduran türdendi. Kıyıya oturdum, birkaç hafta önce babam Cal'le karşılaştığımdan bu yana hayatımı doldurmaya başlayan armağanlara sessiz bir şükran sundum.

Yirmi dakika kadar sevinç içinde güneş banyosu yapmıştım ki, kumsalın ucunda bir hareket sezer gibi oldum. Odaklandığımda, bir adamın kumlar üzerinde bir çeşit kabile dansı yapmakta olduğunu gördüm. Kollarını havada çeviriyor, dizlerini birbirine vuruyor, kafasını deli gibi sallayıp duruyordu. Ürkmeye başladım. Burada yalnızdım. Bir an için, güvende olup olmadığıma kaygılandım. Derken harikulade bir şey oldu. Zihnimden *güven* kelimesi yıldırım gibi geçti, Peder Mike'ın bir gün Roma'da bana söylediklerini hatırladım: "Her korkunun arkasında kendi talihini keşfedeceksin." Kendi içimin derinliklerine uzandım, sahip olduğum güçle bağlantımı kurarken yeni bir cesaret duygusu buldum. Son dört haftadan beri bunu yapabilmeye başlamıştım. Sonra uzaktaki adama doğru dengeli adımlarla yürümeye koyuldum.

Yaklaştığımda adamı daha net görebildim. Hâlâ garip hareketler yapıyordu. Vahşi bir transa girmiş gibiydi. Kumsalda arak yalnız olmadığının farkında değil gibi görünüyordu. Çok geçmeden ona iyice yaklaştım, ama o

dansını sürdürdü. En sonunda sessizliği bozdu ve gözlerini açtı.

"Sahilime hoş geldin, Jack. Neden bu kadar geç kaldın?" Dişlek bir gülümsemesi vardı.

Şaşırıp kalmıştım. Bu adam benim adımı nereden bilebilirdi? *Güven* kelimesi zihnimden bir daha geçti.

"Adımı biliyor muydunuz?" diye sorarken, hem şaşkın, hem de hâlâ biraz ürkektim. "Nereden?"

"Evet, adını biliyorum tabii - Cal seni bana baştan sona anlattı. Yaman adamdı. Parti vermesini, eğlenmesini öyle iyi bilirdi ki!"

"Babamla partiler verip eğlendiniz mi?" İnanamamıştım.

"Baştan sona temiz eğlenceydi - kaygılanacak bir şey yok," diyerek göğsünden akan terleri sildi.

Bir an bu esrarengiz karakteri inceledim. Başını güneşe doğru kaldırmıştı. Yaşı herhalde 45 dolaylarında olmalıydı. Teni bronz, vücudu hemen hemen mükemmel durumdaydı. Esnek teninin alanda yağsız kasları kıpır kıpırdı. Gözleri şaşırtıcı bir mavi, saçları güneşten rengi açılmış bir sarıydı. Üstünde yalnız deniz kabuklarından bir kolyeyle eskimiş bir naylon şort vardı. O şortta, gökkuşağının hiçbir rengi eksik değildi.

"Adım Moe. Moe Jackson," dedi, elini uzattı. "Hawaii'ye hoş geldin. Burası benim sahilim. Koca adada en iyi sörf yapılacak yer, üstelik bütünü bana ait. Yerliler burada ruhlar var diyor, o yüzden de kimsenin gelme ihtimali yok. Bana göre hava hoş," diye söylendi. "Bütün gün burada sörf yapabiliyorum. Tek başıma. Çok da hoşuma gidiyor."

"Sörfçü müsünüz?" diye sordum.

"İyi bildin, kardeş," diye karşılık verdi neşeyle. "Tıpkı Cal gibi. O da çok ustaydı bu işte - neredeyse benim kadar iyiydi," diye sırıttı.

"Ya şu demin yaptığınız? O küçük numara?"

"Eh, biraz eğleniyordum. Dans etmeye bayılırım - beni hayatın akışı içinde tutmaya yarıyor, olup bitenleri fazla ciddiye almamayı hatırlatıyor."

"Hayatın akışı içinde mi?"

"Tabii," dedi Moe. "Hayatımı anbean yaşarım. Kesintisiz bir şükran süreci gibi. Şimdiki zamanda kalıp önümde açılan her şeyi yaşamak isterim. Geçmiş bitmiştir - çoktan geride kalmıştır. Benim felsefem nasıl işler, bilir misin? 'Dün'lerimin bugünlerimin içinde fazla zaman işgal etmesine izin vermem."

"Peki ya yarın?" diye sordum.

"Gelecek zaten gerçek değildir, be adam," dedi. "Bana sorarsan, bir hayalden başka bir şey değildir. Ben yalnızca her bir dakikanın büyüsüne odaklanırım. Akışın içinde yaşarım, akıp gelenleri toplarım. Yüreğimi izlerim. Ve buna bayılırım!" Büyük bir hevesle konuşuyordu. "Al, bu senin için," diye ekledi, şortunun cebinden çıkardığı bir zarfı uzattı. "İçindeki sayfayı oku."

Buruşuk kâğıdı zarfın içinden çektim, üzerindeki kelimeleri dikkatle okudum:

"Normal gün, bırak senin nasıl bir hazine olduğunu fark edeyim. Nadir ve mükemmel bir yarını arama uğruna seni pas geçmeyeyim. Günün birinde tırnaklarımı toprağa geçirerek, yükümü yastığıma gömerek, bedenimi gerip uzanmaya

çalışarak ya da ellerimi gökyüzüne kaldırarak, senin geri dönmeni dünyada her şeyden çok isteyeceğim."

Mary Jean Iron

"Herhalde doğru sözler," dedim düşünceli bir sesle. "Çoğumuz hayatımızda yeterli zamanımız olmadığından yakınıyor, ama var olan zamanın da öyle çoğunu ziyan ediyoruz ki! Ve hayatlarımızı hiç olmayan bir küp altını arayarak geçiriyor, sonunda en büyük hazinelerimizin en basitleri olduğunu, onlara zaten baştan beri sahip olduğumuzu, ama farkına varamadığımızı keşfediyoruz."

"Doğru bildin," dedi Moe. Başını sallayıp duruyor, bana katıldığını belli ediyordu. "İnsanların çoğu, habire koşup duruyor, tüm sorunlarını çözeceğine, içlerini sevinçle dolduracağına inandıkları o yere varmayı umuyorlar. Kendilerine, 'Şunu ya da bunu elde eder etmez mutlu olacağım,' diyorlar. Ama ben, mutluluğun ulaşılacak bir yerde olduğuna inanmıyorum - o senin yaratacağın bir içsel durum. *Herkes* mutlu olabilir - o herkese sunulmuş ve hemen şu anda sunulmuş. Tek ihtiyacımız, bir an durup zaten çevremizde olan hazinelere bir dikkat etmek. Bu yüzden ben *şimdi* tüm hayatımı dopdolu yaşıyorum. Gözlerim açık. Uyandım ben. Bu koskoca serüvenin her bir dakikasını çok seviyorum."

"Nerede yaşıyorsunuz?" diye sordum merakla.

Kumsalın ucundaki ufacık, salaş kulübeyi gösterdi. Kıyı orada denize doğru parmak gibi uzanıyordu. Kulübenin bitişiğinde çiçeklerle dolu küçük bir bahçe vardı, duvarına da paslı, eski bir bisiklet dayanmıştı.

"Sarayım orası, Jack. Benim evim o. Ve çok seviyorum orayı!" Sesinde gurur vardı.

"İlginç," diye karşılık verdim. Ne düşünmem gerektiğini tam bilememiştim.

"İlginçten de öte - mükemmel. Kaygılanacak hiçbir şeyim yok, beni rahatsız edecek kimse yok, yüreğimi gümbürdetip duran o dalgalarla yan yanayım. Kendi değerlerime göre, cennetteyim. Cennete hoş geldin! Dört hafta boyunca burası senin de evin olacak."

"Kulağa harika geliyor. Enfes bir ziyafet olacağını biliyorum," diye gülümsedim.

Moe, "Senin için her şey planlandı," diye devam etti. *""Zaten* biliyorsundur, eminim. Ben de senin varlığın gibi bir armağandan ötürü mutlu olacağım. Sana Kapanış Soruları'nın İkincisini öğreteceğim."

"İyi sevdim mi?" diye hatırladım.

"Üstüne bastın."

"Harika. Ama şu anda, Moe, samimi davranmak gerekirse, âşık olmak yerine içsel çalışmalarıma odaklanmaya ihtiyacım var. Öyle çok içsel gelişim yaşıyorum ki, sanki hayatımın tüm unsurları değişiyor. Vitray pencerem baştan sona başkalaşım geçiriyor - ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Bunu sana Peder Mike öğretmiş, anladım. Harika bir adam," dedi Moe samimiyetle.

"Peder Mike'ı tanıyor musunuz?"

"Elbette. Yıllardır dostumdur - ama sörfü sevmez," diye kıkır kıkır güldü. "Sörf borduna bir türlü bindiremedim onu. Ne kadar uğraştımsa boşa gitti. Eh, onun kendi kaybı," diye omuz silkti.

Ardından, "Senin işaret ettiğin noktaya gelince," diye devam etti sözüne, "sevginin pek çok türü vardır: erotik sevgi,

kendini sevme, aile sevgisi ve bir de hayatın kendisini ve getirdiklerini sevme. Bunların en sonuncusu, seninle benim birlikte odaklanacağımız türlüsü, dostum. Yapacağımız çalışmaların hepsi, yüreğini açmakla, hayata ve onun sevinçlerine açılmakla ilgili. Herhalde özel bir 'kalp[1] öğretmenin olacağı hiçbir zaman hayalinden geçmemiştir, değil mi?"

"Kalp öğretmeni mi? Ömrümde duymadım."

"Hımm, biliyorum," dedi Moe. "Biraz tuhaf geliyor, ama Cal öyle istedi. Senin için bu hayat eğitimini o kurguladı, bizden de sana 'koç'luk etmemizi istedi. Sana gerçekten yardım etmek istiyordu, Jack - adamcağız seni samimiyetle seviyordu. Ama dur da devam etmeme izin ver. Çok zengin ve şaşırtıcı bir hayat yaşamanın yolunu buldum ben. Demek istediğim —*gerçekten* zengin ve *gerçekten* şaşırtıcı. Bildiğim insanlar içinde en mutlusu benim. Hem de burada, bu bomboş sahilde. Her sabah yüreğimde derin bir sevinçle uyanıyorum. Sörf yapıyorum. Dans ediyorum. Sabahları, bazen de akşamın geç saatinde, biraz resim yapıyorum. Uyumak üzere yattığımda yıldızları seyrediyorum. Güneş batarken şiir yazıyorum. Kendimi dünyanın en zengin adamı hissediyorum. En güzel yanı da, aslında senden pek de farklı değilim. Benim sahip olduğum şeyler senin de olabilir — eğer istersen."

Moe devam etti: "Bütün hepsi kafamın içinde yaşamaktan vazgeçip kalbimi açmaya başladığım zaman oldu. Benim için anahtar oydu. Bunu en iyi Cari Jung söylemiş: 'Görüşünün netleşmesi ancak kalbinin içine baktığın zaman mümkündür. Dışarı bakan, rüya görür. İçeri bakan, uyanır.'"

"Harika bir söz," dedim. O kelimeleri dinlerken bir huzur ve rahatlık duygusunun üzerime boşaldığını hissetmekteydim.

"Doğrusu seni tanımak enfes bir şey, Moe Jackson. Birlikte geçireceğimiz zamanı gerçekten hevesle bekliyorum." Bunları güvenerek söylüyordum.

"Çok iyi!" dedi. "Jack, bir değişim süreci içindeyim diyorsun, seni anlıyorum. Bu iyi bir şey — hayatta insanın bulunabileceği en iyi dönem. Zaman zaman çok korkutucu olabiliyor, farkındayım, ama sen sebat et. İçinden geçmekte olduğun o sürecin içinde tümüyle var olmaya bak. Bu senin hayatının en önemli dönemi... şimdiye kadarki bölümünün yani. O halde bin o dalgaya - bunu yaptığına sevineceksin. Hatta bak, bahse girerim Peder Mike'la kaldıktan sonra kalbin şimdiden içsel bilgeliğe doğru açılmaya başlamıştır bile."

"Hakkın var. Daha önce hiç bilmediğim içgörülerim oluştu - nereden geldiklerinden pek de emin değilim," derken, bir bakıma rehberlik geleceğini umuyordum.

"Kafanın içinden çıkıp kalbine doğru yaklaşıyorsun. Zaten tüm cevaplar da orada yaşar. Kafanın içinde yaşamak, hayatını sağlamcı yaşamaktır. Her şeyi düşünmeye çalışırsın. Planlar yapar, kaygılanır, geçmişinden, şimdiki zamanından ve geleceğinden yakınırsın. Nelerin olabileceğini, nelerin olacağını analiz etmek için öyle çok zaman harcarsın ki, yaşaman gereken hayatı yaşanana zamanın kalmaz. Hayattan bir şeyler öğrenmenin ideal yolu, sana sunulan her saniyenin içinde var olmaktır — oysa düşüncelerine takılmışsan onu yapamazsın."

Moe bir an durdu, sonra devam etti. "Ben de senin gibiydim, Jack. Kafamın içinde yaşardım. Aslında seninle aynı sanayide çalışıyordum."

"Reklamcılık mı?"

"Evet, reklamcılık. MJ Group Intemational, hiç duymuş muydun?"

"Tabii duydum. Dünyanın en büyük beş reklam şirketinden biri onlar. Merkezi Chicago'da. Dünyanın her yanında yirmi üç tane ofisleri var, yıllık gelirleri yüzlerce milyon dolar."

"Bil bakalım kim kurdu o bebeği?" diye sordu Moe. Bir yandan uçarı bir tavırla kendi sırtını tıpışlıyordu.

"Sen söyleme, ben bileyim!" dedim. "MJ senin adının baş harfleri, Moe Jackson, öyle değil mi?"

"Evet," diye sırıttı.

"İnanılmaz. Sahi mi?" Kumlar üzerinde rahat rahat sohbet ettiğim bu sörfçünün, daha on yıl önce dünyanın en ünlü pazarlama zihinlerinden birine sahip olduğuna inanamıyordum. Kurduğu firma pek çok yeniliğe öncülük etmişti, acımasız taktikleriyle, ne pahasına olursa olsun kazanma zihniyetiyle şöhret yapmıştı. MJ International dünya çapında bir şirketti... dünyanın en güzel kumsallarından birinin üzerinde durmakta olan bu olağanüstü huzurlu adamın gerçekten iddia ettiği insan oluşunu sindirmek de hiç kolay değildi.

"Güven bana, doğru söylüyorum," dedi Moe. "Başarıya tırmanan yolu çok hızlı aştım. İş dünyasındayken parmaklarımda Midas'ın gücü vardı sanki. Yıllarca beni durdurmak mümkün olmadı, o arada milyonlar kazandım. Nasıl ilerleneceği konusunda altıncı hissim vardı. Kırk yaşına geldiğimde, dünyada herkesin hayal edebileceği her şeye sahiptim: özel jet, Cayman Adaları'nda ev, Aspen'de şale, garajımda iki son model Porsche, müthiş bir eş. Ve paranın, şöhretin, saygınlığın peşinde koşarak geçirdiğim onca yıldan sonra, neyi keşfettim bil bakalım!"

"Söyle bana," dedim. Gözlerine derin derin bakıyordum. O gözlere bir hüzün ve pişmanlık ifadesi yerleşmişti.

"Her sabah aynada yine aynı insan olduğumu keşfettim. Acıktığımda, kırıldığımda yine aynı şeyleri hissediyordum. Çocukluğumdan beri içimde hep aynı şeytanları taşıyordum, taşıdığım yükler hiç değişmiyordu. Kendimle ve ne olabileceğimle ilgili hâlâ aynı sınırlayıcı inançlara sahiptim. Öğrendim ki dış dünyan ne kadar güzel görünürse görünsün, önemli olan içerde kalanlarmış. Ve iç dünyan karışıksa, sağlıksızsa, dışarıda elde ettiğin hiçbir şey seni mutlu edemiyor. Beri yandan, eğer iç dünyan sağlıklı ve eksiksiz - se, dış dünyadaki en basit ve en temel şeyler bile yüreğini ve ruhunu doldurmaya yetiyor. Hayatin en büyük hazineleri içsel olanlar, dostum. Emerson'un dediği gibi: 'Zengin bir yürek olmazsa, servet çirkin bir dilencidir.'"

Düşünceli bir sesle, "Derinleştikçe onu görebilmeye başlıyorum," dedim.

"Ne kadar çok şey toplarsak toplayalım, içimizde hissettiğimiz eksikliği hiçbir şey ama hiçbir şey telâfi edemez. Biz hepimiz insan olarak, o boşluklara, çukurlara sahibiz ve hepsinin de dolmaya ihtiyacı var. Bazılarımızın çukurlarını çocukluğumuzda duygusal ihtiyaçlarımıza önem vermeyen anne-babalarımız yaratmış, bazılarının çukurlarına da, gerçek değerimizi göremeyen sevgisiz okul arkadaşlarımız yol açmış. Kiminin çukurları da, ne yaparsak yapalım hiçbir zaman yeterince iyi olamayacağımızı bize öğreten öğretmenler tarafından açılmış. Büyüyüp yetişkin olurken çukurlarımızı doldurmak, kendimizi tamamlamak için hiç farkında olmadan başka insanları ve nesneleri arıyoruz. Çukurlar dolmayınca, bu sefer ikinci çareyi arıyoruz. Sonu

gelmez bir kovalamaca. Üstelik de içimizi boşaltıyor, iç huzurumuzu bozuyor."

"O halde kalıcı çare nedir?" diye sordum. Moe ile birlikte sahilde yürümeye başlamıştık. Tatlı bir rüzgâr yüzümüzü okşuyordu.

"İçe yönelmek," diye geldi cevap. "Kendini tamamlamak için ne gerekiyorsa yap. Kendi çukurlarını doldur. Ve unutma ki tatminin kapısı içeriye doğru açılır, dışarıya değil. İşte o yüzden, her insan için ilk öncelik, benim bildiğim kadarıyla, içerdeki derinliklere inmek, senin demin sözünü ettiğin içsel çalışmaları yapmaktır."

"Bu harikulade bir bakış açısı, Moe."

"Ama doğru. İçeri dalmak, kendinin ne kadar olağanüstü olduğunu anlama olanağını sınırlayan şeyleri ele almak demek."

"Yani hatalı inançlarım, yanlış varsayımlarım, korkularım ve kişisel tarafgirliklerim," diye katkıda bulundum.

"Evet, hem onlar, hem de daha pek çok şey. Bu tür şeylerle çok gerçekçi bir şekilde mücadele edince, dış dünyanda da kendini çok daha iyi hissetmeye başlayacaksın. İç dünyanı ne kadar temizlersen, dış dünyan o kadar güzelleşir."

"Her şey içerden başlıyor," diye özetledim.

Moe, "Evet," dedi. "O içsel çalışmaların ana unsurlarından biri de, yüreği açmak. Yüreğini açmak demek, sevgiyle yaşamak demek - insani olanaklara açık olmak, hayatının mükemmel açılışına güvenmek ve daha canlı olmak. Hayatının mucizesi içinde yaşamaya başla, Jack — çevrendeki tüm parlaklığa hazır olman gerek. Bu gerçekten, gücünün yeteceği bir seçenek. Birazcık alıştırma sonucu bu

becerileri öğreneceksin. Helen Keller'in dediği gibi: 'Hiçbir kötümser yıldızların sırrını bulmuş, haritalanmamış diyarları dolaşmış, insan ruhuna yeni bir cenneti açmış değildir.' Hayatında cesur ol - benim için iyi sonuç verdi. Yüreğini açmak aynı zamanda içgüdülerine daha sık güvenmek, ikide bir hayatlarımıza girip çıkan sürprizlere açık olmak demek. Beklenmeyeni hoş karşılamak, seni bekleyen tüm mucizelere hazır olmak."

"Mucizelere inanıyor muyum, pek emin değilim. Her şeye aslında eskisinden çok daha açığım, ama mucizelere inanmak benim için epey büyük bir çaba gerektirir," diye itirafta bulundum.

Derken Moe koşmaya başladı. Başlangıçta *jogging* yapar gibi koşuyordu, ama sonra yüz metreci gibi koşmaya başladı. "Beni izle," diye talimat verdi.

Ben de koştum. Kendimi bu tecrübeye kapıp koyuvermiş, sonunda bir ders çıkacağına güvenmiştim.

Moe yaklaşık bir on beş ya da yirmi dakika boyunca sahilde koştu. Bu arada, sessiz kalıyor, amacına odaklanıyordu. Varmak istediği yer, kumsalın en ucundaki bir kum tepesiydi. Sonunda oraya yaklaşırken ona yetiştim. Yanaklarımdan aşağı terler boşalıyor, soluk almakta zorlanıyordum.

Moe tepeye tırmanan yokuşu göstererek, "Çok fazla İtalyan yemeği hemen kendini belli ediyor," diye şakalaştı.

"Nereye gidiyoruz?"

"Göreceksin."

Tepenin üstü yemyeşil çimenlikti. Bu tünek gibi yerden diğer adalar, gelip geçen gemiler, dünya güzeli mercan oluşumları görülebiliyordu.

Moe, "Şuraya bak," diyerek uzaktaki bir yeri gösterdi. Eski çağlardan kalma ören yerlerine benziyordu.

"Nedir o öyle?" diye sordum.

Moe kolyesindeki egzotik deniz kabuklarından biriyle oynayarak cevap verdi: "İlk bakışta herhalde tarihi kalıntılara ya da ilkel bir yol-duvar sistemine benziyor. Ama o gördüğün şey hakkında sana müthiş bir şey söyleyeyim. Hawaii yerlileri tarafından çok eski zamanlarda kurulmuş bu yapıdan kalan harabelerin üzerinde yüksekten uçarsan, bilim adamlarının son zamanlarda burayı helikopter ve uçaklarla incelerken bulguladıkları şeyi sen de görebilirsin."

"Kulak kesildim," dedim hevesle.

"Rasgele patikalar ve duvarlar gibi gözüken bu yapılar, yukarıdan, daha kapsamlı bir perspektiften bakıldığında, çok ileri ve karmaşık bir otoyol sistemleri bileşimi olarak ortaya çıkıyor. Bunlar zengin bir uygarlığın temelinde var olmuş şeyler.

"Mesele aslında şu," diye devam etti Moe. "Bir şeylere daha yüksek perspektiften baktığında, birbiriyle ilgisiz sandığın şeylerin aslında bağlantılı olduğunu görebiliyorsun.

Bence bu bir mucize. Çünkü bak, mucize dediğin, baktığın şeyleri farklı biçimde görmeni sağlayan zihinsel bir değişimden başka bir şey değil. Bu tepeye çıkmakla, her şeyi yerdeyken olduğundan farklı görüyorsun. Hayatını yeni açılardan görmeye sürekli açık olduğun zaman, oluşmaktaki mucizeleri de görebilirsin. Ne kadar açık olursan o kadar fazla hayatın süresince karşılaştığın görünüşte ilgisiz şeylerin, aslında çok daha geniş ve tutarlı bir sistemin parçaları olduğunu fark ediyorsun. İşte ben bunu mucize sayıyorum.

Moe sözünü bitirince yere oturdu. Birkaç saniye sonra, hızlı bit tempoyla şnav çekmeye başlamıştı.

"Şimdi ne yapıyorsun sen?" diye sordum şaşkınlık içinde.

"Formda kalmaya çalışıyorum," diye karşılık verdi.

Alnından terler boşalırken öğretilerini sürdürüyordu: "Jack, oralarda bir yerde seni bekleyen öyle çok şey var ki, tahmin bile edemezsin. Bunun anahtarı, güvenmek."

işte yine aynı sözcük. Geçmişte başıma gelen her şeyin ve gelecekte başıma geleceklerin, beni kendi kaderime ve en yüksek gerçeğe götürmek üzere mükemmel şekilde kurgulanmış bir düzenin parçası olduğuna güvenmem gerektiğini biliyordum.

"Kafanın içinde yaşamayı kes," dedi Moe. "O yöntemi ömrün boyunca denedin, bak seni nereye getirdi."

"Hâlâ takılmış durumdayım - bunca yıldan sonra bile," diye itiraf ettim.

"Belki de yeni bir işleyiş sisteminin zamanı gelmiştir. Dakikalarının daha çoğunu kalbinden yaşamak gibi. Daha çok sevgi ol, bak, inan bana, yepyeni bir dünyaya giden altın kapılar önünde açılacak. Hayatının tümünü içindeki en derin yerden yaşamaya başlayıp kendi olduğun kişiyi sevdiğinde, her şey iyiye doğru değişecek. *Hayatım bir sevgi meditasyonu gibi yaşa* — başkalarına sevgi, kendine sevgi, dünyaya sevgi. Benim asıl demek istediğim bu."

"Peki, sen nasıl oldu da buraya geldin? Senin kendin hikâyen ne, Moe?"

"Hepimizin bir hikâyesi var, değil mi? Ben de sonunda kendi hayatımı bırakmaya karar verdim. Nedeni, artık kontrolden çıkmış olmasıydı. Neyim varsa hepsini dağıttım, sırt çantamı

alıp birkaç yıl dünyayı dolaştım. Harikulade insanlar tanıdım, kendimi çeşidi kültürlere gömdüm. Kişisel gelişim seminerlerine katıldım, ıssız yerlerde aylar geçirdim. Hindistan'da meditasyonlar yaptım, ama Avustralya'da sörfe âşık oldum. Kendim üzerinde daha çok çalıştıkça, sonunda hayatımın en karmaşık sorularına cevaplar bulabilecek noktaya vardım. Birçok bakımdan yepyeni bir insana dönüşmeye başladım. Sonra bu inanılmaz adaya bir yolculuk yaptım ve bu sahili keşfettim. *İşte* o zaman kendi yuvamı buldum. Buraya ait olduğumu hissettim. O zamandan beri de buradayım."

"İnanılmaz." Bir an düşündüm, sonra sordum: "İnsanın kendini bulması için yalnız kalmak önemli mi?"

"Yo, hiç değil," diye cevap verdi Moe. "Aslında uzun süreler boyunca yalnız kalmak, üzerinde durulması gereken noktalardan kaçmak demek de olabilir. Tam ele alınması gereken şeyler için derinleşecekken aklının başka tarafa çelinmesi gibi. Ben Hindistan'dayken havadarının en iyi yıllarım yalnız başına geçirmiş pek çok rahip gördüm. Dağların tepesinde. Kasıklarında bir bağ, ellerinde bir pirinç tası, o kadar. O insanların pek de aydınlanmış olanına rastlamadım."

"Buna şaşırdım işte."

"Eh, dağın tepesinde, tefekkürden başka işi olmaksızın öylece otururken huzur içinde olmak epeyce kolay tabii. İnsan kendi başınayken gün boyu mutlu ve stressiz olmak pek de zor bir şey değil. Tepenin tasını attıracak kimse yok, derin konulan ortaya çıkaracak kimse yok. Bence gelişme gerçek dünyada olmaktan gelir. İnsan olarak hakiki benliğimizi başkalarıyla ilişkilerimizden anlarız. Benim tecrübeme göre, kendi

benliğimizi ancak çevremizde insanlar varken tanıyabiliriz. Sana bir metafor önereyim. Diyelim ki kendini beyaz bir kutunun içinde tek başına buldun. Ne pencere var ne de kapı - bir tek sen."

"Tamam, bunu gözümde canlandırıyorum." İki gözümü de kapamıştım.

"İyi. Şimdi sözü nereye vardırmak istediğimi anlıyor musun? Kendini karşılaştıracak, ölçecek hiçbir şey yoksa, nasıl tanırsın kendini? Kutuda bir tek sen varsın."

"Sözü nereye getirdiğini tümüyle anlıyorum. O kutuda benden başka bir şey daha olmalı ki kendimi onunla karşılaştırayım."

"Karşılaştırma sözünün doğru seçilmiş bir söz olup olmadığından tam emin değilim. O kutuya, senin yanına bir sörf tahtası koyarsam, arada bir ilişki olacaktır. Bir tahtaya bakarsın, bir kendine. Artık kendin hakkında birtakım bilgiler elde edebilirsin. Sörf tahtasından farklarını, ona benzerliklerini falan yoklarsın. Tahtadan daha uzun boylu olduğuna dikkat edebilirsin. Ya da daha zeki olduğuna. Ya da daha hareketli olduğuna. Yani biz kendimizi ancak ilişkinin içindeyken tanırız."

"Çok yaman bir nokta," diye karşılık verdim.

"Şimdi aynı metaforu, rahip ve pirinç tasma uygula. Dağın tepesindeyken hiçbir ilişkisi yok. Demek ki gerçek anlamda gelişme ve öz-keşif de yok. Ama onu gerçek dünyaya geri getirdiğimiz anda..." Moe'nun sesi söndü.

"Başkalarıyla ilişkisi başlar," diyerek cümleyi ben bitirdim. "Kendini dünyadaki diğer kimselere göre görmeye başlat'

"Evet. Günler geçerken, dünyanın iniş-çıkışları onun da çeşitli biçimlerde tepki vermesine yol açar. Biri ona kötü davranırsa, kızabilir. Ortaya çıkan öfke, daha derin bir yarayı iyileştirme fırsatından başka bir şey değildir. Bir şey onu korkutuyorsa, bu da kendisi hakkında yeni bir şey öğrenme fırsatıdır, öğrenirken de bilincini bir üst düzeye çıkarabilir. Yaşadığı bir zorluk ona çaresizlik duygusu verirse, o da bir fırsattır, içindeki hangi noktanın güçlendirilmeye ve geliştirilmeye ihtiyacı olduğuna bakabilir. Gerçek dünyada yaşamanın, işe gidip gelmenin, faturaları ödemenin, yani insani varoluşu yaşamanın, aydınlığa giden tek yol olduğunu görebiliyor musun?"

"Görüyorum. Çok net görüyorum. Umarım sormamda bir sakınca görmezsin ama sen neden tek başına yaşıyorsun?"

Moe sessizleşti. Sorumu birkaç saniye düşündükten sonra gülümsedi. "Harika bir nokta. Cevabını da bilemiyorum, Jack. Tek bildiğim, tam olmam gereken yerde olduğum. Ömrüm boyunca dünyanın içinde yaşadım, şimdi yolum beni buraya getirdi. Niyetim burada kalmak, ama hayatlarımız bazen bizim beklemediğimiz yönlere doğru açılır. Bir yıl sonra nerede olurum kim bilir? Şu anda burada olmak hoşuma gidiyor. Şimdiki zamanda oynuyorum, tüm olanaklara ve potansiyellere açığım. Yüreğim çok mutlu burada. O bana farklı bir şey söyleyene kadar da burada kalacağım."

Moe'nun cevabı beni pek de tatmin etmemişti, ama itiraz da etmedim. Adonis'in görünümüne, Buda'nın huzuruna sahip bir adamdı ve herhalde benim bilmediğim birtakım şeyleri de biliyordu. Onun hayat felsefesinin benimkinden çok daha aydınlanmış bir felsefe olduğundan emindim.

Birkaç hafta önce Peder Mike'ı tanıyana kadar, hayatım karmakarışıktı. Onun benzersiz bilgeliğine sarılmakla, hayatım yeni yeni ileriye doğru uçmaya başlamıştı. Moe'nun yaşayış biçimini yargılamak bana mı kalmıştı? Evet, yaklaşımı pek sıradan değildi. Ama hepimiz yalnızca geniş kitlelerin alışıldık düşünüşüne göre yaşasak, toplumumuz Karanlık Çağ'dan hiç çıkamamış olurdu. Bir ilerleme kaydedilebilmesi, dünyadaki yenilikçilerin, cesaret sahiplerinin, hayal gücü geniş olanların sayesinde gerçekleşmişti. Ayrıca Moe'nun öğrettikleri mantığa da uygundu.

"Jack, bugün seninle bir çok bilgi paylaştım - umarım işe yarar," dedi Moe. "Ama önümüzdeki ay boyunca konuşacak çok şeyimiz olacak. Burada kaldığın süre boyunca benim konuk evimde yatacaksın."

"Konuk evi mi?" Sesim yüksek çıkmıştı. Kumsalda onun kulübesinden başka yapı göremiyordum.

"Evet. Şurada." Moe parmağıyla kendi "sarayının" hemen arkasındaki ahşap çerçeveli, eski yatağı gösteriyordu.

"Hawaii'deyken yıldızların altında yatacaksın. Sana çok iyi gelecek." Bunu söyledikten sonra yokuştan sahile indi, sörf tahtasını kapıp kendini dalgalara attı.

Esrarengizliğe Yürüyüş

"Hayatı bu kadar tatlı yapan, bir daha gelmeyecek olmasıdır."

Emily Dickinson

Ertesi sabah kumsalda Moe ile birlikte papaya ve portakaldan oluşan kahvaltımızı ederken içim merakla doluydu. Ona, yüreğimiz konusunda belirli bazı şeyleri açıklayıp açıklayamayacağını sordum.

"Benim hayatım yüreğimi izlemeye başladığım zaman değişti," diye başladı. "Yüreğini izlemek çok önemlidir, çünkü kalbimizdeki zekâ düzeyi kafamızdakinden çok daha yüksektir. Yüreğin bilgeliğine ulaşmak, insanı daha geniş bir dünya bilgeliğine götürür, evrenin yüreğine giden kapıyı da açar. Fazla mistik gibi görünmek istemem, ama doğruluğunu bulguladığım şey bu. Kalbimin bana sunduğu bilgeliğe tümüyle güveniyorum."

"Yani kalbimin içinde mi yaşamam gerekiyor?

"Hayır, aslında o bir denge - bir ortaklık. En yüce hayatını yaşayabilmek için, benim görebildiğim kadarıyla, kalbinle zihninin bir arada ve ahenk içinde çalışması gerek. Bazı insanlar tümüyle kalplerinin içinde yaşıyorlar - tepeden tırnağa duygu ve his onlar. Bu insanlar gerçek dünyada işlerlik açısından sık sık sorun yaşıyor, yargılan zayıf, pratik dikkatten yoksun, salak âşıklar gibi gözüküyorlar. Bazıları da tümüyle kafasının içinde yaşıyor - baştan sona akıl ve mantık, ama onları yönlendirecek sezgilere ve tutkuya hiç yer yok."

"Şu eski *Uzay Yolu* dizisindeki Mr. Spock gibi."

"Evet, Jack, çok iyi bir örnek buldun. Bu tür insanlar, Spock gibi, taşlar kadar soğuk görünürler. Benim inancıma göre, hayat bir denge tutturmakla ilgili: Kafayla kalbi, aynı takımın oyuncularıymış gibi, hayat ortaklarıymış gibi, birlikte işlet. Hem akıllı hem de iyi yürekli, hem pratik hem de içten geldiği gibi, hem cesur hem de sevgi dolu, hem sorumlu hem de tutkulu bir hayat olsun. O dengeyi doğru tutturmak çaba ve zaman gerektirir— ben hâlâ, nice günler, ayarı iyi yapmakla mücadele ediyorum. Ama azimle ve sabırla, hepsi oluyor."

"Yüreğimi nasıl açabilirim, Moe? Daha çok şey hissetmeyi ve hayatta bir sevinç bulmayı ben de istiyorum. Daha neşeli, daha mutlu yaşamak istiyorum," dedim. "Bana öyle geliyor ki, yüreğimi açabildiğim anda hayatım da açılacak - tam senin dediğin gibi — ama bana yüreğini aç demek, bir bakıma, seninle Hawaii dilinde konuşmamı istemek gibi bir şey. Neresinden başlanacağını bilmiyorum."

"Dediklerini duyuyorum," dedi Moe. Sesinde gerçek anlayış vardı. "Ben de uzun yolculuğum sırasında aynı şeyleri yaşadım. İşte o yüzden de, söylememe izin verirsen, senin için en iyi 'koç' benim. Öğrenmeye en çok ihtiyaç duyduğumuz şeyleri öğretiriz. Benim hayatımın en büyük dersi de, yüreğimin armağanlarını kendime daha yakın yere getirebilmekti. Seninle paylaşabileceğim öyle çok şey öğrendim ki! Aslında aklıma, yüreğin içindekilerle ilgili eski bir hikâye geldi. Onu seninle paylaşabilir miyim?"

"Hadi, anlat."

"Doğuda, binlerce yıl önce, dünyadaki her insanın bir tanrı olduğuna inanılırmış. Ama insanoğlu elindeki güçleri istismar etmiş, Büyük Tanrı da o güçleri geri almaya karar vermiş. Bu sefer ortaya, 'tanrılık' gücünün nereye saklanacağı sorunu

çıkmış. O güç tüm insan yetilerinin, potansiyellerinin ve şan şerefinin kaynağı olan güçmüş. Birinci danışmanı, 'Yere derin bir çukur açıp tanrılığı oraya gömsenize,' demiş. Büyük Tanrı, 'Olmaz,' diye karşılık vermiş. 'Önünde sonunda biri kazar, onu orada bulur.' İkinci danışmanı, 'Benim bir fikrim var,' demiş. 'İnsanlığın bütün gücünü en yüksek dağın tepesine koysak?' Büyük Tanrı onu da reddetmiş. 'Olmaz, sonunda oraya da birileri tırmanır, gücü orada bulurlar,' demiş. Bu sefer üçüncü danışman konuşmuş: 'Onu dünyanın en derin okyanusunun dibine koysak ya,' demiş. Büyük Tanrı ona da, 'Olmaz,' demiş. 'Gün gelir, birisi okyanusa dalıp onu orada bulur.' Bunu söyledikten sonra durup düşünmüş. Birkaç dakika sonra bilgelik içinde konuşmuş. 'Çareyi buldum. Bu olağanüstü güç kaynağım, görkemi ve şan şerefi, gezegendeki her insanın yüreğinin içine koyacağım. Oraya bakmak hiç akıllarına gelmez.'"

"Harika bir hikâye," dedim.

"Görüyor musun, Jack, yüreğindeki bilgelik ve armağanlar, senin sandığından çok daha büyük. Sana sanki bütün cevaplar zihnindeymiş gibi gelebilir — biraz daha düşünsen daha da çoğunu bulacağını düşünebilirsin. Biraz daha bilgi toplayıp biraz daha bir şeyler öğrensen, hayat oyunundan galip çıkacağını sanabilirsin. Hayatında nelerin iyi gitmediğini bir bulabilsen, onları onarmanın yolunu da bulabileceğim düşünebilirsin. Ama bence hayatın işleyişi öyle değil."

"Yüreğime doğru biraz daha yakınlaşmalıyım," diye tahmin yürüttüm.

Moe rahat bir sesle, "Birazdan fazla," dedi. "Ama lütfen kendine anlayışlı davran. Kafadan kalbe giden yol, kısa bir

yol değil. Tam açılabilmen, haftalar, aylar, hatta yıllar alabilir. Ama en önemlisi, yola koyulman."

"Onu nasıl yapacağım?"

"Şimdiden yolun üzerindesin," diye cevap verdi Moe. "Buraya kadar gelip beni arayacak kadar cesur olman bile bana, içinde bir noktanın, o kırık kalbim onarmak gerektiğini biliyor olduğunu gösteriyor."

Moe'nun kırık kalbimden söz ederken ne demek istediğini anlamıştım. Şu dünyadaki herkesin şu ya da bu zamanda kalbinin kırıldığına inanırım. Bunu söylerken, yalnız sevdiğimiz birini kaybettiğimiz zamandan söz etmiyorum. Benim demek istediğim, rüyalarımızın solmaya başladığını, en derin özlemlerimizin gerçekleşmediğini, dünyamızın halini ve onu sevgisiz kuralların yönetmekte olduğunu; ziyan olduğumuzu, yetersiz kaldığımızı, kaderimizi gerçekleştiremediğimizi gördüğümüz zaman kırılan kalbimiz. Bir zamanlar Benjamin Disraeli'nin söylediği sözü hatırlıyordum: "Hayat az olamayacak kadar kısa."

Moe konuşmayı sürdürdü: "Bu sahil senin hayatın için çok uygun bir metafor, Jack. Hayat birçok bakımlardan bir sahile benzer. Hem kumluk alanları, hem de kayalık kesimleri olan bir yolculuğu temsil eder. Bazı yeri kavisli, bazı yeri dümdüzdür. Bazı sabah uyandığında çatlayıp yarılan dalgalarla karşılaşır, okyanusun öfkesini hissedersin; bazen de huzurlu bir sükûnetle karşılaşırsın, tek zene kum bile kıpırdamaz. Ben hayatımı bu kumsalda yaşarken, hayatın kanunlarının aslında doğa kanunlarından farklı bir şey olmadığını öğrendim. Doğa nasıl işliyor, ona bak, hayatı da çözersin — en gerçek düzeyde hayat nasıl işliyor, anlarsın."

Bunu bana Peder Mike da öğretmişti.

"Sana bir örnek vereyim," dedi Moe. "Bu kumsalda yalnız başıma nice geceler geçirdim. Bazen bütün gece uyumam, yalnızca soluk alıp veririm, düşünürüm, buranın görkemini algılarım. Şafağın parlaklığı nasıl gecenin en derin karanlığının hemen ardından geliyor, ona hâlâ şaşarım. Bizim hayatlarımızda da öyle. Her birimizin karanlığa dayanabilmesi gerek - ama sonra geçiyor, ışık mutlaka geri geliyor. Aslında problemlerine en derin gömüldüğün an, çözüme en yakın olduğun andır. En derin acılan hissettiğinde, en büyük huzurun sana doğru koşuyor."

Ben daha önce hayatı hiç bu bakış açısından değerlendirmemiştim. Moe'nun bilgeliğinde bir tür zarafet ve kibarlık vardı. Peder Mike'ın onca sevgiyle birlikte benimle paylaştıklarına da çok benziyordu - her ikisi de içinde yaşadığımız dünyanın olağanüstü zekâsından söz etmişlerdi. Bu ustaların her ikisine göre her insanın hayatı dakik bir plana göre gelişiyordu - her şey bir nedenle oluyordu ve hayat mucizevî bir armağandı.

"Sana şimdi pratik bir öğüt vereyim, Jack. Yüreğinle yeniden bağlantı kurmak için ilk yapacağın şeylerden biri, içinde ölmüş olan tutkuları yeniden alevlendirmek. Bir zamanlar o koca yüreğini doldurmuş olan şeyleri yine yapmaya başla, içindeki o ihtiraslı çocuğa hitap eden şeyler neyse, onları yap. Seni keyiflendiren, gülmene, göbeğin sancıyana kadar gülmene yol açan şeyler. Seni etkileyen, gözlerine yaş getiren şeyleri yeniden keşfet - ne de olsa, evren senin nerede olmanı istiyorsa, gözüne yaş çıkaran yerler oralarıdır."

"Hayata yönelik sevgi aşamasına gelişim, acaba neden bu kadar uzun sürdü? Gerçeği söylemek gerekirse, Moe, bunca yıl sürdüğü için kendimi kötü hissediyorum," dedim.

Bakışlarım kumlara dikilmiş, içimde pişmanlık duyguları kabarmıştı.

"Kendi dövmekten vazgeç, Jack. Sana daha önce de söylemiştim - tam bulunman gereken yerdesin. Kendi yolunu sorgulamayı kes, geldiğin bu yerin keyfini çıkarmaya bak. Yol boyu başına gelmiş her şey o planın bir parçası. Burada anahtar, kabullenmek. Hayatinin özel zamanı *şu an*. Tadını çıkar. Asıl gerçek hayatim geri kazanıyorsun - bir şeyler onu engellemeden önce senin olan, hep senin olması gereken hayatını."

Moe'nun yüzünde birdenbire koskoca bir gülümseme belirdi. "Hayatta yeniden eğlenme zamanın geldi," dedi. "Ben çocukken, annemle babam bana 'gözlerin parlıyor' derlerdi. Gerçek bir pırıltı varmış gözlerimde, öyle söylerlerdi. Şimdi anlıyorum ne demek istediklerini. Oyun oynayan çocuğun gözünde vardır o pırıltı."

"Eh, ben de oldukça heyecanlı bir çocuktum."

"O pırıltı, gözlerine geri gelsin istiyorum. Bu olunca, yüreğin açılmaya başlayacak, kendi gerçeğini sana fısıldayacak. "

"Çok istiyorum bunun olmasını, Moe."

"Olacak zaten. Benim öğüdüm, seni en mutlu eden şeyleri daha çok yapmaya başlaman. Mutluluğunu kovala, geçmişte kalbine şarkı söyleten şeyleri daha çok yapmaya çalış. Yaşlarımız ilerledikçe, nabzımızı hızlandıran şeyleri gözden kaçırıyoruz."

"En sevdiğim şeylerin neler olduğunu artık hatırlayamıyorum bile," diye hüzünlendim.

"Dert değil. Sen onları aramaya başladığında, onlar gelip seni bulur. Kendine sorular sor. Kendine yaratıcı sorular sormak,

aradığın cevapların pek çoğunu ortaya çıkartacaktır. Örneğin kendine, 'Eskiden kendimden memnun olmamı sağlayan şeyler nelerdi?' diye sor. Ya da 'Çalışmam gerekmeseydi günlerimi nasıl geçiririrdim?' diye sor. Ayrıca çok daha fazla dinlemeye vakit ayırmanı da tavsiye ederim."

"Neyi?"

"O iç çağrılan, Jack, içindeki en derin yerlerden gelen o sessiz ve yumuşak teşviklere daha çok dikkat et. O derin yerler senin içinde. Sesleri de var. Seslerini duyasın diye bağırıyorlar. Çocukken tanıyordun onları — şimdi de yetişkin olarak yeniden tanı."

"Böyle şeylerden o kadar uzaklaşmışım ki, korkarım o derin tarafımla her türlü bağı kaybetmişim. Tamamen kapalıyım, biliyorum, gerçekten kafamın içinde yaşıyorum. Ama o sözünü ettiğin iç çağrıları dinlemeye başlama konusunda da çok istekliyim."

"Harika," diye karşılık verdi Moe. "Yüreğini daha fazla dinleme niyetin, onu açmaya, sana vereceği büyük armağanlardan yararlanmaya giden dev bir adım. Niyetler, evrendeki koskoca dalgalar gibidir ve her seferinde de, çok güzel armağanlar getirerek geri dönerler. Sen dinlemeyi ve gözlemlemeyi sürdür.

"Jack, unutma, yüreklerimiz bize hayatlarımızın sessiz aralıklarında seslenir, bizimle öyle zamanlarda konuşur. Oturup bir şeyleri düşünmek için zaman ayır kendine. Ve vakti gelince hayatında görmeyi umduğun tüm değişikliklerin gerçekten olacağına da güven."

"Evren dost canlısı bir yer," diye ekledim. Hayatımın haritalanmamış sularına açıldığımdan beri bu söz benim için bir tür mantra haline gelmişti.

"Doğru bildin arkadaş. Her şeyin iyi gideceğine inanınca, artık ne olursa olsun, senin yeni gerçeğin sana doğru yaklaşmaya başlayacaktır. Sufi şair Mevlânâ'nın yıllar önce söylediği gibi: 'Siz kapıyı çalmaya devam edin, sonunda içerdeki sevinç, pencereyi açacak, dışarıda kim var diye bakmak isteyecektir.' Bu teşvikler seni bazı yönlere yönlendirecek - onlar senin kalbinin sesi — seni kaderine doğru götürürler. Cesaret göster, hayatının gizemi içinde dur, o zaman yolunda güzelce ilerlersin."

"Gizem içinde durmak mı? Oldukça hoş bir ifade biçimi, Moe."

"Bak, benim kendi hayatımda bulguladıklarınla bakarsan, hayatta emin olabileceğin tek şey, beklenmedik şeylerdir. Senin hayatın olan o sihir, sen bütün bu oluşumların gizemi içine adadığın zaman uyanır. Hepimiz, hayatimizin aslında olması gereken o fantezinin içinde daha çok zaman harcamalıyız. T.H. Huxley'in bir sözüne bayılırım: 'Gerçeğin karşısında küçük bir çocuk gibi otur, daha önceden edinilmiş her kavramdan vazgeçmeye hazır ol. Sonsuz doğa seni nereye sürüklerse alçakgönüllülükle oraya yönel, yoksa hiçbir şey öğrenemezsin.'"

Moe bunu söyledikten sonra kumların üzerine oturdu, bana da, yanına oturmam için işaret etti. Kumlardan etkileyici bir şato kurmaya koyuldu. Kuleleriyle, kabuklardan yapılmış köprüsüyle tastamam. Bir süre sessizce uğraştı. Sonunda tartışmamızı sürdürmeye karar verdi: "Yüreklerimiz bizim özgür olmamızı ister," diyerek sanat eserine son rötuşları kondurdu. "Kalbimizin en büyük arzularından biri bizim kâşif olmamız, hayatin içinde bir şaşkınlık ve huşu duygusuyla yolculuk yapmamızdır - ama hayatin olanaklarına kapalı

kalıyorsak, bu olamaz. Önyargılarımızı, hayatin nasıl olması gerektiğine, bizi nelerin mutlu edeceğine dair tüm kavramlarımızı gerçekten bir kenara atmamız gerek. Ben aslında doğa beni nereye götürüyorsa, gerçekten tevazu içinde izliyorum. Kim oluyorum ki kendi hayatım için Tanrı rolü oynayayım ?"

"Ne kadar derin bir gözlem, Moe! Besbelli bu konuda çok derin düşünmüşsün."

"Daha doğrusu, o konuda çok duygu yaşadım," diye cevap verdi. "Bu noktada daha bile derin bir gözlem de Albert Einstein'dan geliyor: Tadabileceğimiz en güzel şey, esrarengizliktir. O tüm gerçek sanatın ve bilimin kaynağıdır. Bu duygunun yabancısı olanlar, duraklayanlar, huşu duygusuna artık kapılamayanlar, ölü olsalar da fark etmez

- gözleri kapalıdır onların.'"

"Yani demek ki en canlı olduğumuz zamanlar, bir tür şaşkınlık ve huşu içinde olduğumuz zamanlar. Bu çok özgür bir yaşam biçimi gibi görünüyor," dedim. "Olup bitenin esrarengizliğine açıl, tamam. Galiba yapabilirim bunu."

"İnsan olarak o işleyişe açılman, zaman zaman korkularını da su yüzüne çıkaracaktır - bu da doğal tabii. Ama o korkulan hisset, yine de yoluna devam et. Korkularınla bir arada dur, bırak üzerinden aksınlar. Sonunda geçer. Bu noktada asıl anahtarı söyleyeyim sana: *Hayatının yüce bir hayat olması için, inançların korkularından büyük olmalı.* Evrenin, senin ifadenle, dost canlısı bir yer olduğuna, seni sınırlayan korkulardan daha büyük olduğuna inancın varsa, ancak o zaman en parlak hayatın ortaya çıkıp seni çağırır. Bu dünyanın aslında senin en büyük çıkarlarının gerçekleşmesini istediğine, ama mucizelerini ara sıra zorluk kılığında

yolladığına olan inancın, o zorlukların hayatını mahvetmesine duyduğun korkudan daha büyük olmak zorunda. Evrenin zekâsına inancın da, yalnızlık korkularından çok daha büyük olmalı. Çok daha büyük bir plan var önünde, sen de ona güvenmelisin. Bir kez güvendin mi, hayatının sihrine yükselip yüzeye çıkma izni verilmiş olur."

Moe midesini kaşıdı, biraz gerindi. "Her neyse, tutkularını geri kazanma noktasına geri dönelim," dedi. "Pek fazla kişisel özerklik olmayan ortamlarda büyüdüğümüz zaman —yani bize her zaman ne yapacağımızın söylendiği ortamlarda büyüdüğümüz zaman- kalbimizin gerçek arzularıyla temasımızı kaybederiz. Tercihlerimizle, yüreğimize şarkı söyleten şeylerle bağlantımız kopar. Neyi sevdiğimizi bilmez oluruz, en sonunda gerçek arzularının ne olduğunu bile bilmeyen yetişkinler haline dönüşürüz. Artık kalbimizi nasıl çarptıracağımızı, tan anlamıyla yaşıyor olma tecrübesini nasıl tadacağımızı, nasıl şimdiki zamanda var olacağımızı bilemeyiz. Böylece gerçek tutkularımız da içimize gömülür kalır."

"Gömülmek mi?"

"Evet. Bilmem bilir misin, Jack, ama saygın ressam James McNeill Whistler bir zamanlar West Point Askeri Akademisi'nde öğrenciymiş. Mühendislik dersindeyken öğretmeni, öğrencilerden bir köprü resmi çizmelerini istemiş. Whistler taş kemerleri olan harika bir köprü çizmiş, üstüne de mutlu mutlu balık tutan iki çocuk kondurmuş. Öğretmeni çocukları görmüş, canı sıkılmış, Whistler'a kızarak o çocukları köprüden kaldırmasını söylemiş. Whistler resmi yeniden çizmiş, bu sefer iki çocuğu nehrin kıyısına koymuş. Öğretmen daha da öfkelenmiş, Whistler'a bağırmış, çocukları

resimden tümüyle çıkarmasını söylemiş. Whisder çocukları çıkarmış, ama bu son resimde iki çocuk yerine, öğretmenin tüylerini ürperten bir başka şey varmış."

"Ne yapmış Whistler?"

"Nehrin kenarına iki küçük mezar çizmiş, üstlerine de çocukların adlarını yazmış."

"O bilgelik dersini anlıyorum," dedim. "Yüreğimizle olan bağımızı kaybedince, içimizdeki o ruh dolu çocukla olan bağımızı da kaybediyoruz."

"Evet, Jack. Ve bize en derinden seslenerek çocukluk kıvılcımımızı yakalamamızı sağlayan o bağlantıyı yeniden sağlamak gerçekten çabalamamızı gerektiriyor. Kendimizin gerçekte kim olduğumuzu ortaya çıkarmak için çok uğraşmamız gerek."

"Ne tür uğraş?"

"Yine içsel işler. Her gün seni mutlu eden şeyleri mutlaka düşünmekle işe başla. Örneğin hangi uğraşlar sana enerji veriyor, yüzüne bir gülümseme getiriyor? Bunların hepsini yaz, çünkü düşüncelerini kâğıda yazmak, onları anlamanı derinleştirir. Bunlar senin yüreğinin özlemleridir, eğer olağanüstü bir hayat yaratmak istiyorsan mutlaka tatmin edilmeleri gerekir. Joseph Campbell'in ifadesiyle: Eğer mutluluğunu izleyeceksen, her zaman var olan, seni beklemiş olan bir yoldan gidersin, yaşaman gereken hayat da yaşamakta olduğun hayat olur. Bunun olduğunu gördüğün zaman, seninle aynı mutluluk uzamında bulunan insanlarla karşılaşmaya başlarsın, onlar sana kapılan açar. Ben derim ki mutluluğunu izle ve korkma, o zaman senin hiç sanmadığın yerlerde kapılar açılacaktır."

"Bu çok zengin bir gözlem," dedim.

"Öyle. Yüreğinin özlemlerini izleyip gerçek kimliğinin sesini dinlediğin zaman, önünde bir olanaklar evreni açılır, bir kapıdan yepyeni bir gerçeğe geçiş yaparsın. Anlamlı rastlantılar yer almaya başlar — örneğin, doğru bir iş, tam doğru bir zamanda karşına çıkar. Adeta bir sihirli dokunuşa sahip olursun, hayatına en iyi insanları ve en iyi fırsatları çekmeye başlarsın. Ama bu tür olaylar, senin doğru yolda olduğuna dair dünyadan gelen işaretlerden başka bir şey değildir."

Moe konuşurken dev bir dalga kıyıdaki kayalara çarptı, okyanusun serinliğini üzerimize serpti. Ben hoşlanmaktan çok sinirlendim, ama Moe gülmeye başladı.

"Huu-hiiii, çok güzel bir duygu," dedi. "Bir daha yolla onu üstüme!" Okyanusa sesleniyor, hiçbir çekingenlik göstermiyordu. Sonra yeniden yarım bıraktığı sözlerine döndü. "Aynı zamanda, mücadeleyi kesmek de önemli," dedi.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordum.

"Mücadele etmeyi bırak, *oluşa* bak. Mücadele stresi artırır, stres de zarif, rahat, akışkan bir hayatı yaşamanın önünde büyük bir engeldir. Oysa sen öyle bir durumda olmalısın ki, en iyi hayatını kendine çekesin. Ben iş dünyasaldayken hep mücadele veren, iteleyen, çabalayan insanlar görürdüm. Çok fazla *yapmak* vardı, yeterince *olmak* yoktu. Doğa kanunları öyle işlemez. Bir çiçek yetiştirmek için mücadele edilmez, uğraşılmaz - o kendi kendine olur. Çok güzel, doğal bir açılıştır o. Çiçeğin büyümesi için onu zorlar, itelersen, öldürürsün. Oysa biz hayatımızda bunu yapmaya çalışıyoruz. Okyanusu itemezsin, Jack. Onu akışına bırakmak zorundasın.

Eğer bunu anlamaz da mücadelenin içinde kalırsan, aslında doğa kanunlarının tersine gidiyorsun demektir."

"O da belayı davet etmek herhalde!"

"Eh, bu kadar da güçlü kelimeler seçer miyim, onu bilemem, ama doğa kanunlarının tersine gitmekle kendine öğrenecek bir—iki ders yaratırsın, o kesin."

"Kabul."

"Yani benim bütün dediğim daha çok hayata birlikte akmak, arkadaş. O zaman hayat da senin içinden akar. Sakin bir teslimiyet içinde yaşa, hayat sana ne getiriyorsa onunla yaşa. Hayatını bir mücadeleyle, bir savaşla geçirmekten vazgeç, mutluluğunu şöyle ya da böyle görünen şeylere şartlı hale getirme. Garip ama, bunu yaptığın zaman hayatın iyileşmeye başlar, senin de içine gerçek bir mutluluk akar. Her olayı iyi ya da kötü diye analiz etmekten vazgeç, yalnızca o olayı yaşa. Ustalığa giden yol o: kendini sonuçlardan ayırmak, araya mesafe koymak. Hayatının en iyi saatlerinin elinden kaçmasına izin verme. Mücadeleden çekil, dünyayı yöneten enerjinin içine dâhil ol. Şu güçlü okyanusu da, seni de yaratmış olan o güç. Onunla didişmek yerine birleş onunla - hayatta istediğin şeyi elde etmek için o kadar çabalamaktan vazgeç. Dünyanın ikilemlerinden biri de budur: Sen bir şeye doğru koştukça, o şey senden kaçmaya başlar. Hayatının nasıl olacağına ilişkin kaygılanmayı kestiğin zaman, bakarsın hayat daha iyi gitmeye başlamış."

"Tamam, Moe, anlıyorum. Herhalde şu yaşamakta olduğum telaşlı hayattan vazgeçmeliyim. Mücadeleden çekilmeli, neler olacaksa onlarla akmalıyım ve nerede olmam gerekiyorsa orada olduğumu bilmeliyim. Herhalde senin bana asıl söylemeye çalıştığın şey, hayatımı kendim yönetmekten

vazgeçip onu kucaklamak, şu anda nasıl görünürse görünsün, benim için daha büyük bir planın var olduğuna inanmak gerektiği."

"Evet. Senin hayatın, benim hayatım, her hayat öyle güzel ki! Ama biz zaman ayırıp o güzelliği göremiyoruz. İşte o yüzden, yavaşlamak çok önemli. Ne diye habire yarışıyorsun? Nereye doğru koşuyorsun?"

"Aslında hiç düşünmedim. Ama hakkın var. Birkaç hafta öncesine kadar hayatım upuzun bir yarıştan başka bir şey değildi. İşin tuhaf yanı, şimdi fark ediyorum ki o yarışın bitiş çizgisinin nerede olduğunu bile bilmiyormuşum. Sırf koşmak için koşup duruyormuşum. Belki de önemli görüneyim diye o kadar meşgul olmaya çalışıyordum."

Moe başıyla evetledi. "Cevabın bir bölümü de o herhalde," dedi.

"Sanırım biraz da, kendimi tamamlamak, senin dediğin o içimdeki çukurlardan birini doldurmak için öyle davranıyordum."

"Büyük olasılıkla. Ama asıl mesele şu, Jack: Sürecin tadını çıkar, hayatının büyük akışıyla git. Daha çok şimdiki zamanda ol - daha fazla var ol, dakikaların tadını çıkar. Önemli olan da o. Yol aslında varılacak noktadan daha iyi"

Moe'nun hakkı vardı. Hayat bir dizi anların toplamından başka bir şey değildi. Onları kaçırırsam, hayatı kaçırıyorum demekti. Büyük bir değişimden geçme vaktim gelmişti. "Ama insan olarak kendim üzerinde çalışırken, acele etmem gerekmez mi? Mümkün olduğu kadar hızlı değişsem daha iyi değil mi?"

"Güzel soru. Ama tekrar sorayım - acelemiz ne? Hayat bir süreçtir, Jack. Üstelik de ikilemlerle doludur. İşte bir tane daha: Fazla hızlı gitmekle aslında kendi ilerleyişini yavaşlatırsın."

"Peder Mike da bana aynı şeyi öğretti."

"Eh, hakkı var. Kendi kişisel değişimini telaşa getirmek seni geri götürür. Öğrenmelerine bir soluk payı tanımalısın. Öğren, yap, sonra da *ol*- işte sana ustanın yolu."

"Öğren, yap, sonra da ol, öyle mi?"

"Evet. Herhangi bir beceriyi öğrenirken, özellikle de sevgiye dayanan bir hayatı yaşama becerisini, yolunu sevmeyi, o ânı yaşamayı öğrenirken, ustalık düzeyine varmak için üç adımlı bir süreç vardır. İlk önce ne öğrenmen gerekirse onu öğrenirsin — bu iş bazen, öğrenmeyi hedeflediğimiz beceri hakkında doğu kitapları okumakla başarılabilir. Ondan sonra, öğrendiğin becerinin sindirilmesi, hayatına entegre olması için zaman tanımalısın. Bunu, öğrendiğin şeyi kendi günlerinin laboratuvarında *denediğin* zaman tamamlarsın. Formülün 'yap' bölümü budur. Bu bitince - ki aslında epey zaman alabilir- o zaman sıra 'ol' bölümüne gelir. Ustaların yaşadığı yer orasıdır. Onlar yaşamaya çalışmaz, yalnızca yaşar. Tam anlamıyla var olmaya uğraşmaz, zaten var olurlar."

"Çok ilginç fikirlerin var, Moe. Birçok bakımdan çok derin."

"Ve çok da basit. Sana şimdi öğrettiğimin bir başka ifade edilişini de paylaşayım seninle. Acemi gibi yaşamaktan usta gibi yaşamaya geçişte, kişinin dört aşamayı tamamlaması gerekir. *Birinci aşama, bilinçsin beceriksizliktir.* Ne yazık ki çoğu kişi hayatını o aşamada geçirir. O giriş aşamasında, neleri bilmediğimizin farkında değilizdir. Yani bilinçli

durumda değilizdir. Aslında kim olduğumuz konusunda ve hayatlarımızın ne olabileceği konusunda uykudayız. Ama bir kere gözlerimizi açıp da uyandık mı, hayatlarımız ve kaderlerimiz konusunda biraz sorumluluk üstlendik mi, ikinci aşamaya yükseliriz. Orası *bilinçli beceriksizlik* aşamasıdır. Orada, bilmediğimiz şeyler hakkında bir farkındalık duygusu geliştiririz."

"Bir başka ifadeyle, hayatlarımızı yönetme konusundaki beceriksizliğimizin farkına varırız."

"Tam öyle. Oraya vardığımızda, bilinçli kalmayı sürdürür, açılabilmek için gerekli içsel işleri yaparsak, bir sonraki aşamaya geçeriz: *bilinçli beceriklilik.* Burası hayatta harika sonuçların ortaya çıkmaya başladığı yerdir. Tek problem, hâlâ uğraşıyor, çabalıyor olmamızdır. Hâlâ mücadele vardır işin içinde."

"Ve o da stres yaratır," dedim.

"Tamam. Hayatımızı yaşayış biçimimizde bilinçli bir beceriklilik geliştirmişizdir. O nokta güzel bir nokta, ama aslında yaşamak için en harika yer değil. Hepimizin en son ve en yüce aşamayı umması gerek — *bilinçsin beceriklilik.* Hayatın o aşaması, ustalık aşamasıdır. Artık daha fazlasını öğrenmekle ya da daha çok *şey yapmakla* ilgili değildir, yalnızca *olmakla* ilgilidir."

"Anlıyorum," dedim. "Süreci anlayış biçimine bayıldım. Demek birçok bakımdan, hepimizin umması gereken hayat yolculuğu bu, öyle mi?"

"Benim için öyle. Ne olursa olsun, şu anda bilmen gereken, rahat olmak. Kendini gevşek bırak, arkadaş. Hawaii'de dedikleri gibi, 'gevşek takır. Bilge yazar Richard Bach, 'En

mükemmel hız, var olmaktır, oğlum,' diyor. Hayatında yeniden 'var olmak' zamanı gelmiştir."

Moe kalkıp "saray"ına girdi, öğle yemeği için ton balıklı sandviç ve taze meyveler getirdi. Bana bir saat gibi gelen bir süre boyunca sessizce yedik, bu güzel yerin doğasının keyfine vardık, güneş yüzlerimizi öptü durdu.

"Evet, kafanın içinde ve kalbinden uzakta yaşamak, çok stresli bir yoldur, dostum," dedi Moe sonunda. Gözleri hâlâ okyanustaydı. "İyi bir yaşam biçimi değildir. Hayatı yaşamanın daha iyi bir yolu da var. Belki de bunu en iyi ifade etme biçimi şöyle: Hayatım kontrol etmeye çalışmaktan, hayatını merak etme aşamasına geç."

"Bu ne demek?"

"Her şeyi bilmeye, çözmeye, anlamaya çalışmak yerine, bunlarla ilgili bir merak ortamında yaşa. Bir yıl sonra bugün nerede olacağım bilmek zorunda değilsin — bir ay sonra ne yapıyor olacağını bilmek zorunda bile değilsin. Hepimizde var olan bu belirlilik ihtiyacından uzaklaş, hepimizin ihtiyacı olan meraka doğru yaklaş. Yalnızca var ol. O anda, hayatının tüm gücüyle yaşa, şimdiki zamanın armağanının tadını çıkar. Hayatının hazineleri ancak sen açıksan kucağına düşer."

"Ama herhalde hiçbir zaman hiçbir şey *yapmaya* gerek yok demek istemiyorsundur. Hiçbir çaba göstermezsek, harikulade bir hayatı nasıl yaratabiliriz? Amaçlar koyup planlar yapmak, çok çalışmak kötüdür demiyorsun bana herhalde, değil mi?"

"İyi bir nokta. Her şey bir denge, öyle değil mi? Senin bu saydıklarının hepsi kafadan gelir ve bu da iyidir. Ama şimdi senin için, kalbi devreye sokmak zamanı. Hayatını, doğanın yöntemlerini kontrol etmeye çalışmayı kes. Senin için en iyi şey nedir, bilemezsin. Gerçekten bilemezsin."

"Herhalde benim zekâm, dünyayı yöneten zekâdan daha güçlü olacak değil," diye kabullendim.

"Çok parlak bir içgörü, Jack. O yüzden, kendini daha fazla aç. Şu dışarıdaki dünya, senin sandığından çok daha geniş. Merak içinde yaşa. Huşu içinde yaşa. Şaşkınlık içinde yaşa."

Kulağıma çok hoş geliyordu.

"Daha farkında, daha bilinçli olmaya başla," diye devam etti Moe. "İpuçları ara, örüntüleri gör, noktaları birleştir. Eş-zamanlılıkları ve beklenmedik şeyleri ara ve bil ki bu harikulade tesadüfler, senin en iyi hayatının sana gelmeye başlamasından başka bir şey değil. Farkındalığın alıştırmalarını yapmak için yalnızca çevrende olup bitenlere biraz daha fazla dikkat etmen yeter. Hayat dansının biraz daha bilincinde ol. Örneğin işine doğru yürürken, kendi iç diyaloguna yakalanmak yerine, dış dünyada olup bitenleri fark edecek biçimde zihnini eğit. Gökyüzünün rengini, bulutların biçimini fark et. Ağaçlardan düşen yaprakları gör, yüzünde güneşin sıcaklığını hisset. Tabanlarının Toprak Ana'yla buluşmasını duyumsa. Hatta kalbinin atışlarına bile dikkat etmeni öneririm. Biraz daha farkında olunca, zihninden çıkıp kalbine yönelmeye başlarsın. Günlerinde daha fazla yaşam hissedersin. Ve çok daha fazla eğlenir, keyifli yaşarsın. Kafandan çıkıp kalbine gitmenin daha da güçlü bir yolu... kafandan çıkıp bedenine gitmek olur."

"Hıı?" diyebildim. Kafam karışmıştı.

"Kafandan çıkmanın, hayatımızı şimdiki zamanda yaşamamızı engelleyen o zihinsel çaçaronluktan kurtulup

şimdiki zamanda yaşamanın en etkili yollarından biri, vücudunla daha fazla zaman geçirmektir."

"Onu nasıl yapacağım?"

"Vücudunun duyularına dikkat et," diye geldi cevap. "Zihninin yıldırım gibi çalıştığı günlerde, bilinçli olarak kendine, 'Kendimi nasıl hissediyorum?' diye sor. 'Şu anda vücudumdan hangi duygular geçiyor?' 'Göğsümde sıkışma, ayağımda seyrime, yüreğimde sancı var mı?' Bu güçlü küçük teknik, seni hemen kafandan çıkarır, kalbine doğru çeker. Ve daha çok kalbinde yaşamaya başlayınca, hayat yolculuğundan daha çok hoşlanmaya başladığını görürsün."

"Mücadele sona erer," diye ekledim.

"Gerçekten sona erer. Her şeyi önceden bilmene gerçekten gerek yok, Jack. Bu senin korkularından kaynaklanıyor. Hayat kocaman bir gizem romanı. İçinde senin yaşamın da var. Neler olacağını daha baştan bilsen, hiç ilginç olur muydu? Yeni bir filmin nasıl biteceğini birisi sana, daha sen filmi görmeden önce söyleseydi?"

"Hoşuma gitmezdi -, işin keyfi kaçardı."

"Tamam işte. Dediğin gibi, evren dost canlısı bir yer ve ne olursa olsun iyiyi hedefliyor. Kaderin, nasıl olması gerekiyorsa öyle olacaktır. Bu arada, sen şimdiki zamanın tadını çıkar. Onu tümüyle yaşa. Özgün yaşa. Onu kalbinin çekirdeğinde yaşa. Hayat kendi kendini idare edebilir.

"Ama bugünlük ders de yeter. Haydi, sörf yapalım!"

Bunu söyledikten sonra Moe Jackson, hippi bir sörfçüye dönüşmüş o milyoner reklamcılık dehası, sevgili sörf tahtasını kaptığı gibi denize doğru seğirtti.

Kumsalda

"Hayat süreci ruhun doğumu olmalı.

Bu en büyük simya ve dünyadaki varlığımızı doğruluyor.

Bu bizim çağrımız ve erdemimiz. "

Henri Frederic Amiel

Moe ile geçirdiğim ilk iki hafta, hayatımın en şaşılası günleri olmuştu. Erkenden kalkıyor, taze meyvelerle kahvaltı ediyor, sonra birkaç saatimizi kumsalda yürüyerek geçiriyorduk. Gezinirken o, yüreği açmak ve hayat sevgisini hissetmekle ilgili bilgeliklerini paylaşıyordu. Bana kalbin yollarını, daha oyuncu, daha "geldiği gibi", daha ruh dolu bir tutuma dönmenin değerini öğreten bu harikulade adama karşı sevgim giderek artıyordu. Yaptıklarına hayranlık duyuyordum - kalbinin sesinin peşine düşmüş, maddi bir hayatı terk etmişti. Yeni dönüştüğü kimliğe saygı duyuyordum. Tıpkı daha önceki Peder Mike gibi, Moe da yumuşak huylu, iyi yürekli ve sevgi doluydu.

"Yürekten yaşama konusunda benim bulguladığım en iyi yollardan biri, suçlamalardan vazgeçip sevgiye dönmek," diye söze başladı Moe bir sabah. Kumsala uzanmış, güneşleniyordu. "Daha sevgiye dönük bir insan olmaya niyetlenmek bile, kalbini çok güzel bir şekilde açacaktır.

Başka insanlara nasıl davrandığına biraz daha dikkat et. Onların zaaflarını fark etmektense, güçlü yanlarına odaklanmaya daha çok zaman ayır. Unutma ki ölüm yatağında, bildiğin insanlar arasında en sevgi dolu insan olmaktan pişmanlık duyacak değilsin, insanlara güvenen, onlara kayıtsız şartsız sevgi sunan biri olmaktan da pişmanlık duyacak değilsin. Aslında ömrünün sonuna vardığında, bunların sana en büyük tatmini veren şeyler olduğunu da fark

edebilirsin. Başkalarına yönelttiğin sevgi ve iyilikte daha bilinçli ve kararlı davranmak, *senin* yüreğini güçlendirecektir. Sanki kalp kaslarını güçlendirmek için uygulanabilecek çok basit bir teknikmiş gibi geliyor, ama insanlar bunu kolaylıkla görmezden gelebiliyor."

"Ama bir şeye niyet etmek, yine kafanın içinde yaşamak değil mi?" diye sordum. Bir yandan Moe'nun bahçesinin kenarındaki ahşap kerevetin üstünde karpuz dilimliyordum.

"Makul bir soru. Hem evet, hem de hayır. Niyet etmek gerçi kafada olur, ama yüreğe bir köprü kurmana yardımcı olur."

"Peki. O zaman daha sevgi dolu bir insan olma konusunda nasıl niyet edeceğim?"

"Bana o konuda yardımcı olan şeylerden biri, olmak istediğim sevgi dolu kişiyi meditasyon konusu yapmak."

"Bugünlerde bu meditasyon sözünü çok sık duyar oldum. Bu mesele nedir?" diye sordum.

Moe, "Meditasyon, zihnini ve onun hayal gücünü kullanarak daha iyi bir içsel hayat yarata aktan başka bir şey değildir," diye karşılık verdi. "Mesele, bazı durumlarda nasıl olmak istediğini gözünde canlandırmak. Meditasyon, gözünde canlandırma dediğimiz şeyin yüceltilmiş bir türü

- zihinsel konsantrasyondan başka bir şey değil, ama kişisel gelişmeyle ilgili bir yanı var. Bunu düzenli olarak yaparsan, beyninde gerçekten yeni yollar açıyorsun ve yüreğini yumuşatıyorsun. Aynı zamanda içindeki sevgiye de ulaşmaya başlıyorsun. Amacın şu dünyada daha çok sevgi dolu olmak, değil mi?"

Başımla evetledim. "Öyle."

"Harika. O zaman sabahları kalktığında —bak, bunu şu birkaç gün boyunca denemeni istiyorum- kumsalda sakin bir köşe bul, rahat bir pozda otur. Gözlerini yum ve derin soluklar alıp vermeye başla. Doğru dürüst soluk alıp vermek, doğru dürüst yaşamak demektir. Yavaş ve derin solumak seni sakinleştirir. Seni kafanın içinden çıkarıp bedenine, yüreğine götürür."

"Böylece zihinsel çaçaronluklarım yok mu olacak?"

"Tabii yok olacak. Şimdi lütfen beni iyi dinle, Jack. Sen burada benimleyken giderek rahatlayıp gevşedikçe, telkine giderek açık hale geleceksin. İşte o zaman, hayatındaki davranışlarını yeniden senaryolaştırabilir, daha sevgi dolu bir insan olmaya dönük davranışlarının bir kalıbını yaratabilirsin. Bu bir bakıma, sanki mimarmışsın da kendi ideal çizimini yaratıyormuşsun gibi bir şey. Ve o çizim bir kere senin zihninin tuvalinde hazır olunca, dış dünyan onu senin kişisel tasarımına göre ortaya koyacaktır."

"Çok güzel ifade ettin, Moe. Demek her gün meditasyon yapar, zihnimde bu daha iyi, daha sevgi dolu resimleri yaratırsam, bunu kendi gerçeğime dönüştürebileceğim."

"Dönüştürmemek elinden gelmeyecek - bu da doğa kanunlarının en önemlilerinden biri. Hayatında insanlara nasıl davranmak istediğin konusunda meditasyon yap. Kendini sık sık karşına çıkan zor durumlarda daha anlayışlı bir insan olarak gör. 'Açık yürek' meditasyonları da yapabilirsin. Yüreğini bir çiçek olarak gözünde canlandırır, sonra da onun açılışını, sevgisini evrene boşaltısını seyredersin."

"Güzel."

"Bu tür alıştırmaları her gün yapmak, seni sürekli olarak yakınındaki insanları suçlayan ve onlara kusur bulan bir insan olmaktan çıkarır, onları kendi ışığı içinde görebilmeye

başlarsın, merhameti ve gerçek sevgiyi hissedersin. Onların masum olduğunu görür, gerçek kimlikleri için seversin onları. Yüreği açmanın bir başka önemli yolu da daha fazla yardımcı olmaktır. Bu strateji kulağa sağduyu gibi geliyor ama, sağduyu da bugünlerde pek sık rastlanan bir şey olmaktan çıktı," dedi Moe. Bir yandan gözündeki güneş gözlüğünü düzeltiyordu.

"Bence de. Bir keresinde bir konuşmacıyı dinliyordum, yapması en kolay şeylerin, aynı zamanda *yapmaması* en kolay şeyler olduğunu söylüyordu."

"Doğru tabii. Fedakârca hizmet ettiğin zaman, kalp işlerinde sıçramak ilerlemeler kaydedebiliyorsun. Kişisel ıstıraplarını azalta anın en iyi yolu, başkalarının ıstıraplarını azaltmaktır, bilirsin. Başkalarına ne kadar samimiyetle yardım edersen, yüreğin de o kadar yeni bir tempoda atmaya başlar. Başkalarının hayatını daha yüksek bir düzeye çıkarma amacıyla ve samimiyetle bir şeyler verdiğinde, senin dünyan da seni o kadar ödüllendirir, yukarıya yükseltir. Zor iş değil. Yalnızca kararlılığa ve bu işlerin nasıl işlediğini anlamaya ihtiyaç var. Ayrıca vurgulamam gerekir, ödül gelecek diye vermek de gerçekten vermek sayılmaz. Antoine de Saint-Exupery bunu mükemmel ifade etmiş: 'Gerçek sevgi, hiçbir karşılık beklenmediği zaman başlar.' Bir düşün de bak, Jack,- kalbini bir başka insana açtığın, ona gerçekten yardım ettiğin zaman, nasıl bir duygu hissediyorsun?"

"Kendimi harika hissediyorum," diye cevap verdim. Geçmişte bir başkasını kendi çıkarımdan çok düşündüğüm seyrek durumları hatırlıyordum.

"Tamam işte. Ne zaman bir başkası için bir şey yapsan —bak, burası çok önemli— yalnız o kişinin hayatını iyiye

götürmekle kalmıyorsun, kendi öz değerini de artırıyorsun. Başkalarına ne kadar hizmet edersen, kendini kök düzeyinde o kadar iyi hissediyorsun. Özsaygın artıyor, insan olarak kendini daha iyi hissetmeye başlıyorsun. İçindeki derin bir yerde, bir şeyler kıpırdamaya, büyümeye başlıyor. O nedir, biliyor musun?"

"Hayır?"

"O senin özsaygındır. Kendine olan sevgindir." Moe matarasındaki sudan bir yudum aldı, sonra bana uzattı. "İster misin?"

"Hayır, sağ ol. Şimdilik iyiyim."

"Benim neyim varsa şenindir, Jack."

Bunu samimiyetle söylediğini biliyordum.

"Bahse girerim bu kumsaldan hiç ayrılmadığımı sanıyorsundur, değil mi?" dedi Moe. Sohbetin vitesini bir çırpıda değiştirmişti.

"Merak etmiştim doğrusu. Ama burası olağanüstü bir yer, hiç ayrılmasan da seni suçlamam."

"Bak, sana bir şey anlatayım. Her cuma sabahı, arkadaşım Samantha eski pikabıyla çıkagelir, birlikte kasabaya ineriz. Öğlene kadar, evsizler ve göçmenler barınağında yemek pişiririz. Hayatımdaki en önemli faaliyetlerden biri budur, benim için derin anlam taşır, kendimi toplumun katkıda bulunan bir üyesi gibi hissetmemi sağlar. 'Mutluluk başkalarına yardım etmekten gelir.' Bu sözü kavram kitaplarından birinde okumuştum, ama sonra yaşamıma aktardım ve ne kadar doğru olduğunu o zaman anladım. Hizmetin ve başkalarına iyiliğin, bu gezegende varoluşumuzun kirası olduğuna ben samimiyetle inanıyorum.

Unutma ki veren el, toplayan eldir ve vermek aslında alış sürecini başlatır."

"Demek ben de eve döndüğümde, başkalarına yardım etmeye daha fazla dikkat edebilirim," dedim. "Arkadaşlarıma daha iyi bir arkadaş olabilirim, bana en çok ihtiyaç duyduklarında arkalarında olabilirim. Her hafta biraz zaman ayırabilir, gönüllü işleri ya da toplum hizmetleri yapabilirim. Sevdiğim insanların kendi hayallerini gerçekleştirmesi, en yüksek gerçeklerini yaşaması için destek verebilirim. Bunları yaparken de, benim ne çıkarım var diye düşünmeyebilirim. Hatta diyorum ki, sokaktaki yabancılara bile daha iyi, daha sevgi dolu davranabilirim. Köprü gişesinde arkamdaki aracın parasını da ödemek pek hoş olurdu. Bunu her gün işe giderken yapabilirim. Sık sık uğradığım kafede birine kahve ısmarlamak da harika olurdu. Çevremdeki insanlarla kendimi biraz daha paylaşabilirim, trafik sıkışıklığında bir araca yol verebilirim, daha sık gülümseyebilirim. Bunun değerini çok iyi anlıyorum, Moe."

"Bunlar mükemmel fikirler - özellikle de başkalarının rüyalarını desteklemek ve yabancılara iyilikler yapmak. Her gün insanlara iyi bir şeyler yapmak çok basit bir strateji gibi geliyor, oysa bu hep unuttuğumuz bir şey. Ben iyi bir hayatın, onyıllarla değil, yapılan iyiliklerle ölçülmesi gerektiğine her zaman inanmışımdır. Ama söylemem gerekir, en kapsamlı gelişimim başkalarına sınırsız sevgi verebilişim, kendime sınırsız bir sevgi hissettiğim noktaya ulaştığım zaman gerçekleşmiştir. Bak, Jack, inan bana, kendini sevme sanatını uygulamaya başladığında hayatın yepyeni bir düzeye ulaşacak."

"Ben de kendimi çok daha fazla sevmeyi isterim," dedim. "Sen diyorsun ki, kendime gerçek bir sevgi beslemezsem, başkasına da sevgi veremem."

O başıyla evet dedi. "Öyle. Kendini sevmek, kişisel değişimin benzinidir, seni başkalarına daha çok sevgi veren biri haline getirebilir."

"Şu son birkaç gündür kendini sevme konusunu bir hayli düşündüm, Moe. Ben kendimi sevdiğimi düşünürdüm, ama derinlere indikçe, inkâr etmiş olduğum bazı yanlarım olduğunu görüyorum. Sanıyorum hayatımda olmuş bazı olaylardan ötürü bir hayli kızgınlık var içimde. Bunun günlük hayatıma, başkalarıyla ilişkilerime, hatta kendimle olan ilişkime nasıl sızdığını daha yeni yeni fark ediyorum."

"Eh, onun üzerinde çalışman gerek. Çoğumuzun içinde, dünyaya yansıttığımız ama kendimizin hissetmediği bir hayli öfke vardır. Bu öfke, yaptığımız her şeye bir renk verir, bizim insan olarak nasıl olduğumuzu da etkiler. Hatta kendi öfkelerini bize yansıtan insanları da hayatımıza çeker. Bu yüzden, yüreğini katılaştırmış olan öfkeyi temizlemen gerek. O bitince, onun ardından ortaya çıkacak hüzün duygusunu da tasfiye etmelisin. Bundan sonra sıra, kalbini örten öbür tabakalara, korku ve pişmanlıklara gelecek. Hayatına devam etmek için gereken bağışlayıcılığı ancak o zaman bulabilirsin. Bağışlamanın aslında kendin için yaptığın bir şey olduğunu biliyorsun, değil mi?"

"Şahımı?"

"Evet. Bağışlanmayı bekleyen tüm geçmiş incinmişliklerini sırtında taşırsın. Sen hayatında ilerlemeye çalıştıkça bunlar seni aşağıya çeker. O incinmişliklerle ilgili içsel çalışmalarını yaptığın zaman, yani bağışlamaya doğru giderken, öfkeni

hissedip hüznü yaşarsan, sırtındaki o maymunlardan kurtulursun, bir daha da gelmezler. Koskoca bir ağırlıktan kurtulursun, dünyana yeni bir hafiflik girer, o zaman kolaylıkla ilerlemeye başlar, dünyaya ışığını getirirsin. Unutma, tek ayağın öbür ayağının üzerindeyken gideceğin yere varamazsın. Eski yaralarına takılıp kalmak da olduğun yerde kalmakla birdir. Derine, daha derine in, Jack. Geçmişinin daha fazlasını serbest bırak. Çok geçmeden mesafe alırsın, sonra daha da ileri gidersin. Sonunda da gün gelir, yuvana varırsın."

"Yani hayat yolculuğu aslında yuvaya dönüş yolculuğu," dedim. "Peder Mike öğretmişti bana bunu."

"Peder Mike yine haklı. Mark Twain'in lafına da bayılıyorum: 'Bağışlamak, menekşenin kendisini ezen topuğa bulaştırdığı kokudur.'" Moe sırıtıyordu.

"Ah, bu harika," dedim hevesle.

"Görüyorsun, Jack, bağışlamak geçmişte birisinin sana yaptığı bir şeyi onaylamak demek değildir, onu kabullenmek, o kişinin seni incitmesinin nedeninin de o sıra bir tür korku içinde olmasından kaynaklandığını fark etmektir. Ben hayatımda bana acı vermiş bazı şeyleri kabullenme konusunda içsel çalışmalarımı yaparken, sık sık 'Huzur Duası'na sığınırım. Şöyle bir duadır: 'Tanrım bana değiştiremeyeceğim şeyleri kabullenecek metanet, değiştirebileceğim şeyleri değiştirecek cesaret, ikisinin farkını bilecek kadar hikmet ver.'"

"O dediğin çok ileri bir yaşam biçimi Moe, beni incitmiş birini, korkmuş olarak görmek..."

"Ama ben bunun doğru olduğunu hissediyorum. Hayatta ya sevgi durumundasındır..."

"Ya da korku durumunda," diye sözünü kestim.

"Evet. Onu nereden bildin? Yine mi Peder Mike?"

"Yine Peder Mike," diye gülümsedim.

"Eh, neden söz ettiğini iyi biliyor. Eğer hareketin, bir insana yönelik sevginden kaynaklanmıyorsa —ki o insan annenden bir yabancıya kadar herkes olabilir— o zaman korkudan kaynaklanan bir hareket içindesin demektir. Demek ki seni inciten biri derin düzeyde bir tür korku hissetmiştir."

"Sanırım bir örnek versen işe yarar, Moe. Bu seferki çok ustalık isteyen bir kavram. Sindirmekte zorluk çekiyorum," deyip güneş banyosuna katılmak üzere kumlara, onun yanma uzandım.

"Dert değil. Diyelim ki sen bir şirketi yönetiyorsun ve çalışanlardan bin dünya kadar parayı yürütüyor."

"Bunu bağışlamak zor olur."

"Ama korkudan yapıyor, neden bağışlamıyorsun?"

"Nasıl korkudan? Adam paramı çalmış!"

"İnsan ya sevgi ya da korku nedeniyle hareket eder, tamam mı?" dedi Moe kesin bir sesle. "Korku dediğim zaman, mutlaka kişisel güvenlikle ilgili olmayabilir. O korkunun yalnızca bir türüdür. Bizi derin düzeyde kontrol eden daha birçok türü vardır. Belki kandırılmaktan, istismar edilmekten korkarız. Terk edilmekten, aptal görünmekten, desteksiz kalmaktan korkarız. İhanete uğramaktan korkabiliriz. "

"Peki, senin örneğindeki o hırsızı motive eden, bu korkulardan hangisi?" diye sordum. Dinlemekte olduğum felsefe ilgimi çekmişti.

"Belki de yetersizlik korkusu olabilir, dünyamızın ne kadar zengin olduğu fark eder, bir şeylerin yetersiz olacağı korkusundan kurtulursa, nasıl her şeyin hayatına doğru akacağının farkında değildir. Belki kökü derinlere inen bir inancı vardır, çok çalışır, insanlara iyi davranırsa, zengin bir hayat süremeyeceğini sanmaktadır, o yüzden de senin paranı çalmıştır. Ya da belki insan olarak, senin elemanın olarak, yeterli olmadığından korkmaktadır, yani kovulmaktan korkmaktadır. Ailesini besleyebilmek için para gerekmektedir, o da *senin* paranı çalmıştır. Yaptığı hareket kesinlikle yanlış, davranışını onaylamak mümkün değil, ama içinde korku var. Adam derinlerde, psikolojik düzeyde korku içinde. Korkan bir çocuğu cezalandırır mısın?"

"Yo, herhalde hayır."

"Ne yaparsın peki?"

"Çocuğa sevgi, destek veririm, avuturum, yardım ederim."

"Tam üstüne bastın. Paranı çalan adama da yapman gereken o. Bağışlarsın, yardım edersin, ona sevgi gösterirsin."

"Ona sevgi mi gösteririm?" Kulaklarıma inanamamıştım.

"Evet, ideal olarak öyle yapman gerekir. Eğer bunu yapabilirsen son derece yüksek bir aydınlanma düzeyinde yaşıyorsun, kişisel gücün öyle yüksek ki, hayatında sevinçten başka bir şey yok demektir. Böyle bir durumdaysan şaşılacak hazineler sana doğru akıp gelecektir. Hırsıza gelince, eğer hayatında ilerlemek istiyorsan, en azından onu bağışlaman gerekir. Seni nasıl incittiği konusu üzerinde çalışmak, olup biteni kabullenmek, sonra sisteminden atabilmek kolay bir iş olmayacaktır. Ama gerçekten ileriye doğru adım atmak için ondan kurtulmalı, bu olayın sana bir armağan getirdiğini

anlamalısın. O yaşadığın acıda bir fırsat ve bir ders gizlidir, dersi öğrenip ilerlemelisin."

"Hayat bir gelişim okulu, tamam mı?"

"Gerçekten öyle," dedi Moe.

"Bu anlattığın 'takılmama' işini çok kere uygulamam gerek, çünkü insanların geçmişte bana yaptıklarını sık sık hatırlayıp duruyorum, bu bir tutku bende. Beni yoruyor, enerjimi tüketiyor. Bazen uyumak, beni kaygılandıran bütün bu olayları unutmak istiyorum." Açık konuşuyordum.

"Bana öyle geliyor ki sen ne kadar şanslı olduğunun farkında değilsin, Jack. Sana hayatındaki tüm iyi şeylerle ilgili bir perspektif edinmeni tavsiye ederim. Hani eski bir özdeyiş vardır, o aklıma geliyor: 'Ayağımda pabuç yok diye ağladım, ağladım, ama sonra ayakları olmayan adamı gördüm.'"

O sözler yüreğime ok gibi girdi. İçimden duyguların kabardığını hissettim.

"Sahip olduğumuz artıların farkına daha çok vardığımızda hayatlarımız değişebilir," diye devam etti Moe. "O zaman daha geniş bir perspektif duygusuyla yaşamaya başlar, gerçeğin değerini daha çok kavrarız. Aslında pek azımız kendi hayatlarıyla ilgili gerçeğin bilincindedir. Kendi hikâyelerimizin rüzgârına kapılır gideriz. Demin konuştuğumuz gibi, bir yıl önce, iki yıl önce, on yıl önce başımıza gelmiş şeylere takılır kalırız. Jack, ben de oturup günlerimi insanların bana yıllar önce neler yaptığını düşünüp kaygılanarak geçirirdim. Bana yöneltilmiş hakaretleri olduğundan fazla büyütür, öcümü nasıl alacağımı düşünür, insanlara bütün bu bana yaptıklarım nasıl ödeteceğime kaygılanırdım. Bu, bir hayat sürdürmenin çok yetersiz bir biçimi, o kadarım söyleyeyim."

"Ben de aslında senin o eski haline çok benzer durumdayım. Aynı şeyleri yapıyorum, ama artık yapmayacağım."

"Konfuçyüs bir zamanlar, 'Öç almaya kalkışmadan önce iki mezar kazmak iyi olur,' demiş," diye güldü Moe.

"Çok güzel bir nokta, Moe. Tanrım, amma da ciddiye alıyoruz kendimizi! Öylesine kendimizle meşgulüz ki, evrenin merkezi olduğumuzu sanıyoruz. Kendi dertlerimizin dünyadaki en büyük, hatta tek dertler olduğu yolunda kandırıyoruz kendimizi. Oysa zannettiğimiz kadar da önemli değiliz, değil mi? Rivayete göre büyük fizikçi Stephen Hawking, yüzbinlerce milyon galaksinin dış sınırlarına yakın yerde, orta boy bir yıldızın önemsiz bir gezegenindeyiz, demiş. Böyle olunca, sorunlarımızın ve çaresizliklerimizin pek de önemli olamayacağım görebiliyorum. Bu gezegende çok kısa bir süre kalıyoruz, yine de müthiş ciddiyiz bu konuda. "

"Gerçekten öyle," diye katıldı bana Moe. "Hayatımızdaki armağanları daha fazla takdir etmemiz gerek. Hayatımızdaki iyiliklerin değerini daha iyi anladığımızda, o iyilikler de artacaktır."

"Nasıl yani?"

"Ekonomi açısından düşün: Bir şeyin değeri artınca, diyelim ki senin evinin değeri artınca, ne olur o eve?"

"Değer artması demek, fiyatının yükselmesi demek. Evim daha değerli olur."

"Peki. Aynı şey hayatında değerlenenler için de geçerlidir. Gündoğumuna değer veriyorsan, o senin hayatının daha değerli bir parçası olur, senin ona biçtiğin değer yükselir. Arkadaşlarına değer verirsen, onların dostluklarının değeri yükselir, senin için daha değerli olurlar. Sağlığına değer

verirsen, bu sefer o senin hayatında daha değerli duruma geçer, sen de onu daha önemli görürsün."

"Vay canına, olaylara bakmanın amma da zekice bir yolu," diye yorumda bulundum.

"Herhalde can alıcı noktası şu: Sürekli ve sonu gelmez bir minnet duygusu içinde yaşamak, hayat tecrübesini çok daha değerli kılacaktır. Dünyayı görüş biçimin değişecek, küçük zevkleri daha sevinçle yaşamaya başlayacaksın, her günün getirdiği ufacık güzelliklerin tadını daha iyi çıkaracaksın. O minnet duygusunu daha sık yaşamalısın. Bunu yapmak da, yüreğini açmanın ve hayatını sevmenin bir başka yoludur. Her gün minneti uygulamak, her gün sevgiyi uygulamaktan fazla bir şey değildir."

"O halde minneti nasıl uygularım?" diye sordum.

"Benim her gün yaptığım şeylerden biri, yediğim yiyecekleri kutsamak. Her yemekten önce, yemek üzere olduğum yiyecekler için sessiz ve içten bir teşekkür sunarım: ürünleri yetiştiren çiftçilere, balıkları yakalayan balıkçılara, hepsini bize getiren o pazarcılara. Dünyaya da teşekkür ederim. Milyonlarca insanın yeterli yiyeceği yokken bu yiyecekleri benim masamda bulundurma ayrıcalığını tanıdığı için. Çok basit ve küçük bir teknik bu, ama senin içinde çok derin değişimler yaratacak. Bu konuda bana güvenebilirsin."

"Güçlü bir şeye benziyor. Yiyeceğine değer vermekle onun hayatındaki değerini artırıyorsun, onu sıradan bir şeymiş gibi kabul etmekten vazgeçiyorsun, öyle mi?"

"Öyle. Bu ritüeli uygulamakla yüreğim açılıyor, dünyayı daha güzel, daha verici bir yer olarak görüyorum. Önce de söylediğim gibi, bunu yapmak, ne kadar şanslı olduğun konusunda bir perspektif kazanmaya başlamanı da sağlıyor"

"İyi bir nokta," diye karşılık verdim. "Dünyanın bu coğrafyalarında, bizler gerçekten de ne çok şeyimiz olduğunu anlayamıyoruz. Artılarımızı saymıyoruz."

"Hım. Ben artılar listesi yazmaya bayılırım. Hayatta sahip olduğum tüm iyi şeylere odaklanmamı sağlar."

"Nedir artılar listesi?"

"Hayatımda sevdiğim tüm şeyleri, ne kadar küçük olurlarsa olsunlar, alt alta yazmak. Bu kumsalda yaşıyor oluşumu yazıyorum. Harika bir sağlığım olduğunu yazıyorum. Çok güzel dans edebildiğimi yazıyorum. Her gece yıldızların altında uyuyabildiğimi yazıyorum. Dediğim gibi, her gün karnımı doyuracak yiyeceğim olduğunu hatırlıyorum. Buna bir sürü şey ekleyebilirim. Asıl önemli noktaya gelince, her birimizin şükran duyacağı tonlarca şeyi var, ama çoğumuz bolluklar yerine eksiklere odaklanıyoruz. İşin komik yanı da, hayatımızda iyi olan şeylere ne kadar çok odaklanırsak, o kadar daha fazla iyi şey olmaya başlıyor."

"Hep şükran duyabilmek için uygulayabileceğim başka yöntemler de var mı?" diye merak ettim.

"Günlük dua alışkanlığını kuvvede tavsiye ederim. Bunun dindar olmakla ilgisi yok, o senin kendine kalmış bir şey. Benim sözünü ettiğim dua, şükran duymakla ilgili.

Kısa, duygusal açıdan hayli yüklü bir dua yarat. Sahip olduğun tüm şeyler için kalpten gelen minnetini ifade etsin. O duayı sabah ilk iş olarak, gece de son iş olarak birer kere söyle. Yine söylüyorum, sonuçların inanılmaz olduğunu göreceksin."

Moe bir an beni inceledi. "Jack, sana verdiğim bu araçlar biraz garip görünebilir. Ama önemli olan, gerçekten işe

yarıyorlar. Ha, kişisel minnet kaslarını güçlendirmenin iki yolu daha var. Biri aşk mektupları yollamak."

"Ama ben kimseye âşık değilim."

"Olmak zorunda değilsin. Bu aşk mektupları farklı bir türde, romantik aşkla ilgisi yok bunların, insani sevgiyle ilgisi var. Sana örnek vereyim. Diyelim ki akşam yemeğe çıkıyorsun ve yemekler harikulade güzel. Ertesi sabah lokantanın aşçısına bir teşekkür mektubu yazmanı, yemekleri ne kadar beğendiğini belirtmeni, ona özel yetenekleri konusunda iltifat etmeni tavsiye ederim. Öyle mutlu olur ki!"

"Ben de kendimi harika hissederim."

"Tamam. Bu senin öz değerini yükseltir, kendini daha iyi, daha saadet dolu hissedersin. Arabanı tamire götürsen, tamirci harika bir iş çıkarsa, onun patronuna bir sevgi mektubu yollayabilirsin, çok beğendiğini, nezaketlerinin farkında olduğunu söylersin. Sürekli sevgi mektupları yollayabileceğin insanları ara. Aslında evine döndüğünde kendine yüzlük ya da iki yüzlük kart paketleri almanı öneririm. Ben üzerinde güzel almalar, anlamlı mesajlar olanları tercih ederim. Beğendiğim bir tane bulunca, aynısından bir sürü alırım. Sonra biri bana güzel bir şey yapağında, sevgi mektubum yoldadır."

"Ama sen bu kumsaldan hemen hemen hiç ayrılmıyorsun, Moe."

"Eh, son bir-iki haftadır burada seninleydim çünkü sana yardım etmek gibi bir misyonum var - Cal'e o konuda söz verdim. Ama genelde birkaç günde bir kasabaya inerim, inince de, minnetimi ifade edecek fırsatlar ararım."

"İkinci bir şey daha var demiştin."

"Var. Minnetini göstermenin son aracı da, her karşılaştığın insana bir hediye vermek."

"Bu iş çok pahalıya patlayabilir," dedim açık yüreklilikle.

"Ben satın alınmış hediyeden söz etmiyorum," dedi Moe. "Karşılaştığın birine gerçek bir gülümseme sunmak bile olabilir. Anlamı, o insanı kucaklamak ya da içten bir iltifat sunmaktır - hem de içtenlikli övgünün değerini çoktan unuttuğumuz bir dünyada. Birine tek bir tane, taptaze kesme çiçek verebilirsin. Bahçenden kesmiş olabilirsin onu. Ya da yeni pişirdiğin sıcak bir keki sunabilirsin. Birini açık yüreklilikle, tüm dikkatinle dinlemek de önemli bir hediyedir. İnsanların akla gelmeyecek noktalarını etkiler."

Moe bana biraz daha yaklaştı. Gözlerime derin derin bakıyordu. Yüzünde yumuşak bir gülümseme ifadesi vardı. Tek kelime söylemedi, yalnızca gözlerime olanca dikkatiyle, o yoğun bakışlarıyla bakmayı sürdürdü

Birkaç saniye sonra inanılmaz bir şey oldu. Sanki göğsüm yarılıyor gibi hissettim. Aynı zamanda, çocukluğumda ben uyumadan önce annem beni kucakladığı zaman hissettiğim o rahatlığı ve güven duygusunu da hissettim.

"Ne yapıyorsun bana?" diye sordum Moe'ya. "Şaşırtıcı duygular yaşıyorum."

"Bir başka insanın yanındayken her zaman yapmaya çalıştığım şeyi yapıyorum, Jack. Sana sevgi yolluyorum. Yüreğim ardına kadar açık, senin kişi olarak tüm varlığına değer veriyorum. Kalbim senin kalbinle konuşuyor, sen de bunu hissediyorsun. Başka insanlarla karşılıklı etkileşime girdiğimizde, bizim bilinç düzeyinde farkında olduğumuzdan çok daha başka şeyler de olmaktadır."

"Bana yolladığın tüm sevgiyi hissetmek olağanüstü," diye cevap verdim.

"Biliyorum," dedi Moe. Bu benim sana en büyük hediyem."

Sonra Moe uzandı, beni kucakladı. Gözlerinde yaş damlacıkları biriktiğini fark ettim. "İyi adamsın, Jack," dedi. "Öğrendiğin bütün şeyleri, tüm gelişmeni iyi amaçlarla kullanman için duacıyım. Dünyamızın daha sevgi dolu, daha anlayışlı insanlara umutsuzcasına ihtiyacı var. Sen eğer kendi hayatında bu niteliklerin modeli haline gelirsen, öyle çok insana lider olabilirsin ki! Eminim bundan. Başkalarına ne kadar çok sevgi verirsen, kendini de o kadar çok seveceğine güven. Ve yüreğini ne kadar açarsan, en iyi hayatın sana kendini o kadar gösterecek."

Moe suya doğru yürümeye başladı. Önce tek ayağını suya soktu, sonra derinlere ilerledi. Çok geçmeden, zarif hareketlerle yüzmeye başlamıştı. Gözleri ufuklardaydı. Sulan şıpırdatırken güldüğünü, kendi kendine şarkı söylediğini duyuyordum. Bu bilge öğretmenin o anki armağandan keyif alışını seyrederken, içimin derinliklerinde bir şeyler değişmeye başladı... ve her nedense, kendimi ağlıyor buldum.

Sörf Yapmak ve Kendini Sevmek

"Ancak tüm öğrendiklerimizi unuttuğumu zaman bilmeye başlarız."

Henry David Thoreau

O hafta boyunca yüreğimin derinliklerine her zamankinden daha çok inmeyi başardım. Bir süreden beri, yalnız Moe'nun dersleriyle değil, Peder Mike'ın bilgelikleriyle de bütünleşiyordum. Hayatımda yer almakta olan değişiklikler gerçekten şaşkınlık vericiydi. Öğrendiğim felsefeler, bazdan biraz mistik havada olsa da, gerçekten işe yarıyordu. Kendimi hayal edemeyeceğim bir hızla değişir hissediyordum. Gerçekten kendimin daha üst bir çeşitlemesiyle bağlantı kurmaya başlıyor, dünyayı yepyeni gözlerle görüyordum. Tıpkı Peder Mike'ın beni teşvik ettiği gibi. Yalnız bu kadarla da bitmiyordu, kendimi hiç olmadığım kadar mutlu hissetmeye başlamıştım. Derin bir iç huzuru oluşmaya başlamıştı içimde. Sevgi aslında daha önce gerçek anlamda hissetmediğim bir duyguymuş, en azından böylesi değil. Bunu ilk kez yaşıyordum, belli bir insana yönelik bir sevgi değildi bu, aslında onun da gelmekte olduğunu hissetmiyor değildim, ama şimdi yaşamakta olduğum kendime yönelik sevgiydi.

Moe birlikte geçireceğimiz son haftanın ilk gününde, "Epeyce iyi bir sörfçü oluyorsun, Jack," dedi. Çok sevdiği sporu benim de öğrenmem için çaba sarf etmişti. Şimdi gururla gülümsüyordu. "Doğal yeteneğin var, biliyor musun?"

"Bende tutku uyandırmaya başlıyor. Yüreğime şarkı söyleten şeylerden biri oldu. Seninle sörf yaparken kendimi yeniden

çocukmuşum gibi hissediyorum. İnanılmaz bir keyif. Beni buna başlattığın için sana çok teşekkür ederim," dedim.

"Bir şey değil. Bugün dalgalarla buluşmadan önce, kendine yönelik sevgi konusunda biraz daha konuşmak istiyorum. Son üç haftadır seninle bir hayli bilgi paylaştım, içinde bir şeylerin kıpırdanmaya başladığı da açıkça görülüyor."

"Bana olan şeyler mucize gibi, Moe. Sana gerçekten minnet duyuyorum."

"Boş ver. Bunun için varım. Başkalarına yardım etmeyeceksen yaşamanın ne amacı kalır, öyle değil mi?"

"Öyle."

"Her neyse, harika gidiyorsun. Kendine duyduğun sevgiyi teşvik etmek için, kendini tarif etmekte kullandığın dili bilgece kullanmanın da yaran vardır. Hangi kelimeleri seçip kullandığımızın önemi, bizim sandığımızdan çok daha fazladır. Kendi kendinle konuşurken anlayışlı sözler sarf etmezsen, iç diyalogun için sevgi dolu kelimeler seçmezsen, başkalarına da iyi davranamazsın. Kendine ne kadar çok sevgi verirsen, başkalarına da o kadar çoğunu verebilirsin, bunu şimdiye kadar öğrenmişsindir. Kendinde var olmayan bir şeyi başkalarına veremezsin, değil mi?"

Başımı iki yana salladım. "Verememem."

"Demek ki unutmamak gereken şu: Sevgi senin içinde var ve ona sahipsin. Ancak o zaman onu çevrendekilere gerçek anlamda verebilirsin. Demek istediğim, kendine karşı anlayışlı ol. *Gerçekten* iyi davran kendine. En büyük kahramanına nasıl davranırsan kendine de öyle davran. Buna başlamanın bir yolu da, kendinden iyi şekilde söz etmektir.

Kullandığın kelimeler dev bir güce sahiptir, Jack. Her bir kelimemize bağlı belirli enerjiler vardır."

"Öyle mi?"

"Evet. Şu dünyadaki her şey enerjiden başka ne ki zaten? Sen üniversitedeyken hiç fizik dersi almış mıydın?"

"Aslında aldım. Birkaç fizik dersi aldım, çünkü o sıra tıp okumayı düşünüyordum."

"Harika. O halde sana bir soru sorayım: Şu sörf tahtası gerçekten bir sörf tahtası mı?"

Aklım karışmıştı. "Şey, evet... değil mi?"

"Hatırla... fizik kanunlarına geri dön. Göze madde gibi görünen her şey aslında bir..."

"Enerjidir!" diye bitirdim cümleyi.

"Tamam. Bu sörf tahtası da, inanılmaz bir hızla hareket eden sub-atomik parçacıklardan başka bir şey değil. Ve... hangi fizikçiye sorsan aynı şeyi söyler, o sub-atomik parçacıklar da enerjiden başka bir şey değildir. İnsan gözüne bu sörf tahtası katı bir cisim gibi görünür. Ama değildir — bu da hayatın illüzyonlarından biri."

"Demek dünyadaki her şey yalnızca enerji," diye güldüm. "Bunun doğru olduğunu biliyorum, ama unutması öyle kolay ki! Hakkın var. Nesnelerin başlangıçta göründükleri gibi olduğu illüzyonuna kapılıyoruz."

"Evet," dedi Moe.

"Ve seçtiğimiz kelimeler de enerjiden başka bir şey değil, öyle mi?"

"Gayet tabii. Kafamızdaki düşünceler nasıl dünyaya yolladığımız enerji demetleriyse, ağzımızdan çıkan kelimeler

de birer haberci."

"Tam olarak ne demek istiyorsun?"

"Çok fazla teknik konuşmak istemiyorum, ama bizler aslında fizikçilerin *holografik evren* dediği yerde yaşıyoruz — yani dışarıya ne yolluyorsak, aynısı geri geliyor. Örneğin yetersizlikle, kıtlıkla ilgili düşüncelerimiz varsa, hayatınıza daha çok kıtlık gelir, çünkü o düşünceler enerjiden başka bir şey değildir ve her şey kendi benzerini çeker. Korkuyla ilgili düşünceler beslersek, korkulu olaylarla karşılaşırız. Büyük lider Mahatma Gandhi'nin sözünü hatırla: 'Hiç kimsenin, zihnimden kirli ayaklarıyla geçmesine izin vermeyeceğim.'"

"Bunu biraz daha açıklar mısın?" Konu gerçekten içimde hayranlık uyandırmıştı.

"Peki. Kıtlıkla ilgili bir düşünce, diyelim ki, *biç yeterli param olmuyor, zengin olmak da çok zor,* şeklinde bir düşünce, kendine göre bir enerjiye sahiptir ve içindeki parçacıklar belli bir hızda hareket etmektedir."

"Akla yatkın."

"Ve fizikten biliyoruz ki, aynı hızda hareket eden şeyler birbirini kendilerine çeker ve yaklaşırlar."

"Tamam."

"Demek ki kafandan geçen düşünceler aslında mıknatıs gibi, kendilerine uyan insanları ve olayları hayatına çekip duruyor. "

"Ciddi misin?" diye sordum. Bu açıklama beni tam anlamıyla afallatmıştı.

"Evet, ciddiyim. İnanılmaz bir şey, değil mi? Kendi düşüncelerimiz, aslında kendini gerçekleştiren birer kehanet gibi. Eğer dünyayı kıtlıklarla dolu bir yer olarak düşünürsek,

sonunda o gerçeği yaratıyoruz. Bizi kimsenin sevmediğini, sevemeyeceğini, gerçekte nasıl biri olduğumuzu bilseler bizimle olmak istemeyeceklerini düşünürsek, hep özlemini çektiğimiz o ruh ikizimizi hiçbir zaman bulamayız. Hayatın zor olduğuna inanırsak, gerçekten dünya bize zor bir hayat gönderir."

"Gerçekten müthiş. Demek hayatımda iyi gitmeyen şeyleri her düşünüşümde, işleri daha beter ediyorum."

"Evet."

"Ve hayatımın hoşlanmadığım bir yanma her odaklanışımda, *istediğim* bir şeyin girişini engelliyorum."

"Doğru. Dünyamızı aslında düşüncelerimizin biçimlendirdiğini görebiliyor musun? Neye odaklanırsan o büyür, düşündüğün şey genişler, neye takılırsan, kaderini o biçimlendirir. Bu söylediklerim, motivasyon jargonundan çok öte bir şey. Bu sözler doğa kanunlarına dayanan bilimsel gerçekler."

"Yani bunlar, olumlu düşünmek demek değil mi? Sen bana, olumlu düşünmenin aslında sağlıksız bir şey olduğunu söyledin sanıyordum - şimdi de değil diyorsun."

"Bence durum senin dediğin kadar da siyah-beyaz değil, Jack. Çok daha karmaşık bir şey."

"Ne gibi?"

"Duygular gibi mesela. Eğer olumlu düşünmek dediğin şey, zor bir durumda gerçeği görmemek, inkâr etmek, ille de 'mutlu düşüncelere' sarılmak anlamındaysa, gerçekten sağlıklı değil," diye cevap verdi Moe. Peder Mike'ın Roma'da geçirdiğim ay boyunca bana öğrettiklerini tekrarlar gibiydi.

Sonra devam etti: "Duygusal sağlığımız için, duygularımızı fark etmek ve onları yaşamak çok önemlidir. Böyle yapmak, kendimizin tümünü kabul etmek ve sevmektir; aynı zamanda duyguların, ömür boyu taşıyıp durduğumuz o bagaja ilave olmasını da önler. Ayrıca, duygularımız bize daha büyük bir farkındalığın kapılarını açacaktır, bize dikkate değer içgörüler sunacaktır, onları yaşamak bizim 'netliğimizi korur. Ama bir duyguyu uç noktasına kadar tamamladıktan sonra -çünkü her duygunun bir uç noktası vardır- artık o olayın iyi yanlarım aramakta bir kötülük yoktur. Tam tersine, yapılabilecek en akıllıca şey odur."

"Neden?"

"Birincisi, her durumun biraz da iyi bir yanı vardır - başımıza gelen her şey bize bir gelişme fırsatı getirir, bizi en iyi benliğimize doğru evrilmeye iter. İkincisi, huzurlu ve mutlu bir hayat yaşamanın tek yoludur. Üçüncüsü de, sana dediğim gibi, düşüncelerimiz mıknatıs gibi, kendilerine uyan insanları ve olayları hayatımıza çekip dururlar. Olumsuza odaklanmayı sürdürürsek, hayatımız olumsuz olur. Kendini her durumun iyi yanına konsantre olmak üzere eğit - her şeyde bir hayır vardır; yeterince ararsan, bulursun — o zaman hayatinin gerçeği de daha çok o iyi şeylerden oluşmaya başlar."

"Dünyayı bizim düşüncelerimiz biçimlendiriyor. Çok enfes."

"Bir şey daha söylemem gerek. İç dünyanda yarattığın *resimler,* kendilerini dış dünyanda da göstermeden edemezler. Ben bu sürece, *resmi dışarı vurmak* diyorum, içsel şeyler hep dışsala dönüşür, çünkü her şey çift yaratılmıştır: önce zihninin içinde, sonra gerçekte. Hayal ettiğin her resim, eğer yeterince uzun süre her gün ona odaklanırsan, dış dünyanda ortaya çıkmamazlık edemez. Kendini gözünde iyi yürekli, sevgi

dolu, özgüvenli bir insan olarak canlandır, sonunda öyle olursun. Bu çok güzel bir araçtır, sana da koyulduğun yolda çok yararlı olacağından eminim."

"Bak, Moe, dünyanın yalnızca enerji olduğuna, fizik kanunlarına ve holografik evrene ilişkin bu şaşırtıcı tartışmayı başlatmadan önce, kullandığımız kelimelerin çok büyük güce sahip olduğunu söylüyordun. Şimdi artık bunun neden böyle olduğunu çok daha iyi anlıyorum, ama lütfen o noktayı biraz daha açıklayabilir misin?"

"Tabii. Düşüncelerimiz nasıl dünyalarımızı biçimlendirirse, kelimelerimiz de aynı şeyi yapar. Konuştuğun kelimeler konusunda son derece dikkatli olman gerek... yalnızca başkalarıyla konuşurken değil, kendinle konuşurken de. Olumlu ve güçlü kelimeler kullanırsan, olumlu ve daha güçlü olursun. İnsanları da hayal edemeyeceğin kadar derin bir düzeyde etkilersin."

Bunu söyledikten sonra Moe kumlar üzerinde yürümeye başladı. Yine harika bir gündü. Güneş suların üzerinde dans ediyor, sihirli bir etki yaratıyordu.

"Yürü haydi! Ne bekliyorsun?" diye sordu, sörf tahtasını kumlara bırakıp ufacık kulübesine doğruldu. "Sana göstermek istediğim bir şey var."

Sessizce ilerledik, sahilde rahat adımlarla, zarafetle, sulara gire çıka yürüyerek varmak istediği yere yaklaşan Moe'nun yüzüne bir gülümseme yerleşmişti. Bu "basit" adamın derin sevincini hissedebiliyordum. Çok az şeye sahipti, ama öyle çok şeyi vardı ki!

Moe'nun kulübesine vardığımızda, eğilip bir an için içeri girdi. "Bekle beni, Jack. Buna bayılacaksın," dedi şakacı bir sesle.

Birkaç saniye sonra göründüğünde, elinde garip bir şey taşıyordu — iki ucu kesilmiş bir sörf tahtası.

"Bu eskiden benim en sevdiğim sörf tahtamdı," dedi. "Şimdi de kelime tahtam."

"Kelime tahtası da ne demek?" Meraklanmıştım.

"İşte, bak şuna," deyip tahtayı çevirdi, üzerine kazılmış dizi dizi kelimeleri gösterdi. "Dediğim gibi, kelimelerin gücü vardır. Doğru kelimeleri kullanırsan hayatın değişir. Gücün artar, güvenin yükselir, sahip olduğunu hiç bilmediğin bir öz sevgiyi keşfedersin." Bordu gösterdi. "Her gece **uyumadan** önce bu kelimeleri, yavaş yavaş ve yüksek sesle okurum. Bu alıştırma kalbimi açar, beni içsel parlaklığıma bağlar. Al, Jack. Oku bunları."

Kelimelere baktım, her birini yüksek sesle söylemeye başladım. Yavaş tempoda ve özgüvenle: "Uyum. Barış. İyilik. Mutluluk. Sevinç. Bilgelik. Canlılık. Gerçek. Keyif. Merhamet. Bolluk. Bağışlama. Denge. Cesaret."

Moe, "Şimdi sonuncu ve en önemli olanım tekrarla," dedi.

"Sevgi," dedim.

"Bu uygulamayı düzenli olarak yap. Seni gerçekten değiştirecek. Kendine ve başkalarına karşı daha fazla merhamet hissedeceksin. Bilinç düzeyini yükselteceksin. Ve yüreğini açmayı sürdüreceksin."

"Bu çok yeni bir teknik, Moe. Çok sevdim. Kim öğretti bunu sana?"

"Biliyor musun, Jack, kendimi ne kadar iyi tanırsam, olağanüstü bir hayat yaratmak için bilmem gereken her şeyin burada olduğuna o kadar inanıyorum," dedi. Eliyle kalbini gösteriyordu. "Tabii sana hep söylediğim gibi, mesele bir

denge meselesi. Zihin seni güçlendirecek, hayat yolundaki noktaları birleştirebilmeni sağlayacak harikulade içgörüler verebilir - ama ben yine de diyorum ki, hiçbiri kalbindeki zekâyla ve bilgelikle boy ölçüşemez. Seninle şimdi paylaştığım bu teknik, bir kitaptan falan gelmedi. Günün birinde, yüreğimi açmayı sürdürmek için yaptığım meditasyonlardan biri sırasında, öylece geliverdi. Bilirsin, ne kadar derinleşirsem, kendime ve dünyaya yönelik ne kadar sevgi hissedersem, evren bana olağanüstü bir hayat için o kadar çok bilgelik, gerçekler ve şaşırtıcı fikirler yolluyor. İzah edemiyorum — bana öyle oluyor, o kadar."

"Galiba ben zaman zaman yüreğime tam anlamıyla güvenmekten korkuyorum," diye itirafta bulundum. "Hayatımın öyle büyük bölümünü, hep kafamın dediklerine güvenmekle geçirdim ki!"

"Bu sana istediğin hayatı getirdi mi, Jack? O strateji, vaadini gerçekten yerine getirdi mi?"

"Hayır," diye kabullendim.

"Demek belki de artık kalbine çok daha fazla güvenme zamanın gelmiş. Belki yüreğini açmak için yaptığın bu çalışmalar, hayat yolunda bir üst aşamaya geçmek için tam ihtiyacın olan şeyler."

"Öyle olduğunu zaten biliyorum," dedim. "Herhalde yalnızca kendi korkumdan kaynaklanıyor, incinmek istemiyorum, hayatımı bundan da fazla berbat etmek istemiyorum. Sanırım benim asıl korktuğum, yeni hatalar yapmak."

Moe beni avutmak için elini omzuma dayadı. "Hata ancak tekrarlarsan hatadır," dedi. "İlk seferinde, çok güzel bir dersten başka bir şey değildir - biliyorsun. Kendine karşı anlayışlı ol. Harika gidiyorsun. Bu kalkıştığın çok büyük bir

iş. Geçmişteki hataların seni şimdi bulunduğun yere getiren harikulade armağanlar olsun. Geçmişte karşına dikilen her sorun, evren tarafından seni bir üst bilinç düzeyine çıkarmak için planlanmış. Engeller, mücadeleler ve acılar, bizi açılmaya teşvik eder - onlar bize, daha iyiye yönelelim diye gönderilmiştir. Örneğin acı, bir armağandır."

Doğru duyduğumdan emin olamamıştım. "Acı bir armağan mıdır?"

"Elbette öyledir. Bizi derinleştirir, gerçek yerimize getirir. Eski ermişler, hayatta en çok acı çekenlerin en şanslı ve en kutsal kişiler olduğuna inanırlardı."

"Buna neden inandıklarım anlayamıyorum."

"Çünkü hüzün bizi genleştirir," dedi Moe. Bir yandan, elindeki portakalı soyuyordu**.**

"Öyle mi yapar?"

"Evet, bizi hüzün olmasa kaçıracağımız hayatın güzelliklerine açar. Hiç engelleri olmayan bir hayat, yüzeysel bir hayattır. Hayatım tam anlamıyla yaşayabilmek için çıkışları da, inişleri de tatmaksın - yaşamak neymiş, ancak o zaman anlarsın. Acı o kadar da kötü bir şey değildir, biliyor musun? Ben acının hayatlarımızı bir üst düzeye çıkarmak için gönderildiğine gerçekten inanıyorum."

"Hiç böyle düşünmemiştim."

"Ve bence daha çok acı ve ıstırap çeken insanlar, bu gezegende daha önemli şeyler yapması beklenen kişiler. İnsanın hayatında ne kadar acı varsa, gözleri gerçeklere **o** kadar açılır. Acı, olanaklara götürür insanı. Seni derinleştirir, sana seni gösterir. İnsanlarda büyüme sağlar. Thomas Carlyle'in sözünü çok severim: 'Hasımlık, cennetin

mücevherlerini parlatmak için kullandığı elmas tozudur.' Sen bir mücevhersin, Jack. Bu gezegende her birimiz mücevheriz, büyük bir amaç için buradayız. Keşke bu gerçeği daha çok kişi anlasaydı."

"Keşke," diye ona katıldım.

"Başımıza gelen her şey, büyük bir tasarımın parçalan ve değirmene gerekli tahıl - hayatlarımıza renk, doku ve derinlik katar. Kolay hayatlar sığ hayatlardır. Yani hasımlardan korkmamalı, onları kucaklamalıyız. Aristo'nun dediği gibi: 'Kişi peş peşe gelen ağır şanssızlıkları hiç sarsılmadan savuşturdukça, ruhunun güzelliği daha da parlar, nedeni o zorlukları hissetmemesi değil, üstün ve kahraman mizaçlı bir kişi olmasıdır.'"

Moe gözlerini okyanusa çevirdi, sessizleşti. "Tamam, kendini sevmekle ilgili öğüdüme geri dönelim. Kendine gerçekten iyi davranmanın bir yolu da, hayatında bol bol kendine özen gösterme etkinliğinin yer almasını sağlamaktır."

"Pekâlâ... neymiş kendine özen gösterme etkinlikleri, Moe?"

"Kendini ne kadar çok sevdiğini göstermek için yaptığın şeyler. Düzenli masaj yaptırmak, her hafta yıldızların parlayışını seyretmeye biraz zaman ayırmak gibi şeyler. Bedenin olan o mabede saygından ötürü çok güzel yiyecekler yemek. Yalnızca en iyi kitapları okumak, ruhunu yücelten en güzel müzikleri dinlemek. Kendine özen göstermek... kendini sevmenin en başta gelen anahtarlarından biridir."

Moe portakalından birkaç dilim koparıp aldı, gerisini bana uzattı. "Buyur, bu senin. Kendi hayatımı dengeli, huzurlu ve keyifli tutmak için uyguladığım beş kendine özen gösterme yöntemini paylaşmak istiyorum seninle. İzin var mı?"

"Elbette."

"Birincisi, karmaşıklıktan basitliğe geç."

"Lütfen açıkla," dedim.

"Karmaşık bir dünyada yaşıyoruz ve her birimiz karmaşık hayatlar sürüyoruz. Olmaktan yapmaya doğru ne kadar kayarsak, hayatlarımız o kadar karmaşıklaşıyor, düzensizleşiyor, kaosa sürükleniyor, stres içinde kalıyor. Her zaman basitliğe doğru yönelmek gerek, kendine hep sor: 'Hayatımı nasıl basitleştirebilirim?' Hayatına şiar edinebileceğin çok güçlü bir soru. Hayatına girip onu karmaşıklaştıran her şeye karşı tetikte ol: Yeni bir ilişkiye karşı da, ikinci bir gazeteyi düzenli olarak almaya karşı da. Harika bir hayatın düzenleyici ilkelerinden biri şudur: 'Basitleştir, basitleştir, basitleştir.' Benim hayatım öyle basit ki, Jack. Sonuçta da çok güzel. Güzel ve yalın -tam benim sevdiğim gibi. Cep telefonu yok. Gereksiz e-postalar yok. Televizyon yok. *Basit. "*

"Yalnızca bana bir rahatlık hissi veren o ses," dedim.

"Reklam dünyasında çalıştığım sıralarda, hayatımın neredeyse her saniyesi planlıydı. Toplantı saatlerimi, projelerin hangi aşamalarının ne zaman biteceğini, molaları ne zaman vereceğimi, telefonlarımı ne zaman edeceğimi hep planlardım. Özel antrenörümle ne zamanlar çalışacağım, kız arkadaşımla ne zaman birlikte olacağım falan. Ne zaman uyuyup ne zaman yemek yiyeceğim bile saati saatine planlıydı."

"Kulağa aşın karmaşık geliyor," dedim. "Benim standartlarıma göre bile."

"Aşırı lafı çok doğru, dostum. Serbest akışa hiç zaman yoktu."

"O da ne?"

"Serbest akış, şimdiki zaman bilincine sahip olduğun durumdur. Vücudundaki her hücre, yaşamakta olduğun an ile bağlantılıdır. Bak, haftalarım planlamanın hatalı bir yanı yok, beni yanlış anlama — ama planlatırım sana sahip olmasına izin vermemelisin. Her şey bir denge meselesi, değil mi?"

"Hayatın tümü gibi."

"Tamam. Yani alan bırakmalı - hem de bol bol. Hayatının değerli anlarının tadını çıkarmak için. Dünyanın basit zevklerini tatmaya zamanın olmalı, çünkü onların süresi pahalı olanlardan daha uzundur. Büyük zevkleri kovalamakla fazla meşgul olup da küçükleri kaçırmamalı. Çabalamakla uğraşırken yaşamayı kaçırmamalı. Biliyor musun, içimin derinliklerinde çoğumuzun gerçekten ölümden korktuğuna inanmıyorum."

Bu beni şaşırttı. "Sahi mi?"

"Evet. Bence çoğumuzun asıl korkusu, gerçek anlamda yaşamamış olmak."

"Bu akla yakın geliyor," dedim düşünceli bir sesle.

Moe kendimizi nasıl yenileyip derinleştireceğimize ilişkin derslerini sürdürüyordu: "Sana tavsiye ettiğim ikinci kendine özen gösterme uygulaması, her gün bir 'günlük' tutma alışkanlığını hayatına sokman. Senin hayatın yaşanmaya değer bir hayat, öyle değil mi?"

"Elbette öyle. O konuda şimdi daha da eminim. Hiçbir zaman olmadığım kadar."

"Harika. Hayatın yaşanmaya değer olduğuna göre, kaydedilmeye de değer demektir. Ben her sabah, sörfe çıkmadan önce biraz vakit ayırıp günlüğüme sayfalarca yazı

yazarım. Hayatımın hikâyesini anlatırım, nasıl ilerlemekte olduğumu ortaya sererim. Gerçekleşmemiş özlemlerimi anlatır, tadını çıkardığım zaferleri kutlarım. Beni neyin mutlu ettiğini, neyin hüzünlendirdiğini yazarım. Acılarımı, geçmişte beni yaralayan şeylerden neler öğrendiğimi. Her sabah içimi o beyaz, gevrek kâğıda dökmekte sihirli bir şey var. Sanki hayatımı her yeni gün baştan yaratıyormuşum gibi. İdeal hayatımı tam gün doğarken bir gerçeklik tuvaline işliyormuşum gibi. Her yeni günün bize yeni bir hayata başlama fırsatı getirdiğini bilmek oldukça inanılmaz bir şey."

"Buna gerçekten inanıyor musun, Moe?"

"Evet, inanıyorum. Hayatim değiştirme işi, bir ay, bir yıl, on yıl süren bir şey değildir - bir anda olur. İçindeki derin bir yere ulaşıp arak vasatlığı kabul etmeyeceğine, kaderinin hayatını yaşamaya adanacağına dair söz verdiğin anda gerçekleşir. "

"En iyi hayatımı."

"iyi bildin'"

"Haklısın herhalde. O seçimi yapmak, bir saniye ancak sürer."

"Evet," diye bana katıldı Moe. "Ve eğer yüreğinin çekirdeğinde o taahhüde girmişsen, içindeki bir şeyler değişmeye başlar. Eski yaşama biçimini artık kabul etmezsin, hayatinin çıtasını otomatik olarak yükseltir, kendine yeni standartlar koyarsın. Ama - hayatını değiştirmek bir tek dakika sürse bile, gerçekçi olmakta yarar var. Asıl aylar, yıllar, onyıllar süren şey, en iyi hayatını *sürdürmektir.* Spor salonunda çalışmak gibi bir şey. Vücudunu bir kere en iyi durumuna getirip şartlandırdın mı, o yarattığın şeyi sürdürmen gerek."

"Anladım. Peki, bana günlük tutmayı anlat. Son zamanlarda bunun hakkında çok şey duyuyorum."

"Kendi içindeki en derin yerleri yoklamanın harika bir yolu. En yüce yeteneklerini de serbest bırakıyor. Örneğin, günlük tutma işi bile, zihnimi dolduran kaygılarımı boşaltıyor, günlerimi zenginleştiren derin içgörülere ulaşıyorum. Günlük tutmak düşüncelerimi netleştiriyor, dışarıdaki hayatımla içimdeki hayati birbiriyle uyumlu hale getirmek bana enerji veriyor. Bana kendi kendimle konuşacak bir yer sağlıyor, bunu yaparken de kendimle İlgili daha büyük farkındalık getiriyor, daha çok kendime ilişkin bilgi veriyor. Tüm fikirlerimi o sayede yakalayıp kaydediyorum, daha sonra gözden geçirebileceğim bir yere koyuyorum. Bir dene, Jack. Bu saydığım yararlan sen de göreceksin."

"Yani yalnızca düşüncelerimi mi yazmalıyım?"

"Aslında ben sana, başlangıçta bu alışkanlığı edinmek için her sabah o sayfalara bilincindeki şeyleri boşaltmanı tavsiye ederim. Hayatında korku ve çaresizlik yaratan her şeyi at oraya. Zihninde çaçaronluk edenleri dök, bir bilinç deresi gibi boşalt. Yüzeye çıkan tüm duygulan kaydet. Yazmaya başla, yaz, yaz, yaz. Kalemi kâğıttan ayırmadan yaz. Sonra kendini netleşmiş ve özgürleşmiş hissedince dur. Bu uygulama, zihinsel huzurun için harikalar yaratacaktır. İçsel gücün için de. Yeniden elde etmekte olduğun en iyi hayatın için de."

"Çok iyi. Günlük tutmak gerçekten harika bir şeye benziyor, Moe."

"Öyledir. Her sabah oturup iç dünyanda olup bitenleri yazmaya başla. Seni sinirlendiren şeyleri. Olumsuzlar bir kere temizlenince, bu sefer hayatındaki ve yüreğinin içindeki

olumlulara geç. Büyük hayallerini ve benim *Soylu Amaçlar* dediğim şeylerini de yazmanı tavsiye ederim."

"Soylu Amaçlar nedir? Kulağa gelişini beğendim."

"Onlar yüreğinin en büyük arzulan. Büyümene yakıt sağlayacak, seni biçimlendirecek şeyler. Şimdi olduğun kişiyi de, olmak istediğin kişiyi de yaz. Serbestçe yaz - günler geçerken giderek derine in. Aynı zamanda her sabah, beş soruya da cevap yazmanı tavsiye ederim. Bu Sabah Soruları'na cevap vermek birkaç dakika ancak sürer, ama seni gün boyu büyük başarılara hazırlar."

"Nedir o 'Sabah Sorulan'?"

"Birincisi: 'Bugünün son günüm olduğunu bilsem, nasıl geçirirdim?' İkincisi, 'Hayatımda neye minnet duymam gerek?'"

"O çok iyi işte. Minnet duygumu geliştirmeme yardıma olur."

"Tamam. Üçüncüsü, 'Hayatimi olağanüstü hale getirmek için bugün bir tek şey yapacak olsam, ne olurdu?' Dördüncüsü, 'Bugünü inanılmaz keyifli kılabilmek için ne yapabilirim?' Beşinci soru da, 'Bugün birine nasıl yardım edebilirim?'"

"Bu uygulama bana yardımcı mı olacak?"

"Büyük ölçüde. Kendine bu beş soruyu sormak, sonra her sabah her birine cevap vermek, en derin bilgeliğinle aranda bağ kurar. O bilgelik, günün geri kalan her dakikasına sızar. Sevdiklerine, birlikte çalıştıklarına karşı daha iyi davranırsın. Hatta sokaktaki insanlara bile. Bu çok güçlü bir uygulamadır."

"Moe, umarım bu söylediğime kızmazsın ama, en iyi hayatımı yaratmak için her gün yapmam gereken tonlarca iş çıktı gibime geliyor. Altında eziliyorum. Bütün bu dediklerini

yapmaya kim nereden zaman bulabilir? Benim bir kariyerim var. Arkadaşlarım var. Yükümlülüklerim var."

"İyi bir nokta, Jack. Bunların hepsi, sana üzerinde düşünebileceğin fikirler vermek için. Hepsi denenmiştir ve sonuç veren şeylerdir. Sen de hepsini *tecrübe et.* Temsil ettikleri olanaklara açık ol. Daha sonra, hepsini bir süre deneyince, senin için en iyi sonuç veren uygulamaları seç, kazanan formüllerin olarak haftalarına yerleştir, hiç ihmal edilmesinler. Bu çok önemli bir nokta. Bu uygulamaların düzenli olarak yapılmasını garantiye almak için, onları hayatinin parçası haline getirmelisin. İşine herhalde duş yapmadan, tıraş olmadan gitmezsin, değil mi?"

"Tabu ki hayır."

"Bunlar senin rutin işlerin olmuşlarda- da ondan. Hayatın şartlanmıştır. Onları otomatik olarak yaparsın. Senin için en iyi sonuçlan veren uygulamalara da aynı biçimde davranmalısın."

"Tamam. Bu çok mantıklı."

Moe çıplak göğsünü kaşıdı, sonra esnedi. "Öf, bugün kendimi çok tembel hissediyorum," dedi.

"Ben de."

"Üçüncü kendine özen gösterme uygulaması da, günlük huzur süresi. Her gün vakit ayırıp bir süre sessiz ve sakin kalmalısın. Bunu kendine borçlusun."

"Ben çocukken, annemle sık sık ormanın sessizliğinde yürüyerek vakit geçirirdik. Bunun bana ne büyük mutluluk verdiğini hâlâ hatırlarım," dedim.

"Sessizliğe çekilmek öyledir. Her gününe sessiz ve sakin oturacağın kısa bir süre dâhil etmek. Sessizlik doğadaki en

tatlı onarıcıdır. Hayatlarımızın içinde en iyi benliğimizle bağlantı oluşturabileceğimiz bir alan açar. Ruhumuzu iyileştiren ve okşayan bir iksirdir. Her gün sessizlik içinde zaman geçirmek seni insan olarak güçlendirir, hayatına harikulade sonuçlan davet eder. Her gün bir süre sessizliğe sığınırsan yepyeni bir insan olursun, özgüvenin artar, fikirlerin gelişir, yücelik kazanır."

Moe parmaklarını gür san saçlarının arasından kaydırdı. "Biz gürültüsü çok, sessizliği yetersiz bir dünyada yaşıyoruz. Her gün sessiz ve sakin olmaya vakit ayırmak çok önemli. Blaise Pascal bir zamanlar bir şey söylemiş: 'İnsanların tüm mutsuzluklarının bir tek gerçekten kaynaklandığını keşfettim: odalarında sessiz kakmamalarından."

"Güzel söylemiş," dedim.

"Dördüncü kendine özen gösterme uygulaması, doğayla birleşmek," diye devam etti Moe. "Bunu yapmakla hayatlarımızı içe yöneltebilir, en önemli şeyle bağ kurarız - benliğimizin daha geniş kesimine erişir, evrenle bağlantı kurarız. Örneğin ben, okyanusta tek başıma olmakla, bir ben bir de sörf bordumla kalmakla, hiçbir zaman yalnız olmadığımı hatırlıyorum. Beni özgürleştiriyor ve açılmamı sağlıyor. Düzenli biçimde doğayla baş başa geçen dönemleri olmayan bir hayat, yarım bir hayat olur bence."

"Ben ormanda yürümeye bayılırdım. O alışkanlıktan neden Vazgeçtiğimi bilmiyorum. Herhalde daha meşgul bir hayata kaydım, o tür şeyleri bıraktım. Kendimi iyi hissetmem açısından ne kadar önemli olduklarım hiçbir zaman anlayamamışım. Şimdi **anlıyorum.**"

"Aferin, Jack. Doğa sana harika bir dost olacak, sen de öyle bir dostu hak ediyorsun zaten. Pekâlâ. Beşinci kendine özen

gösterme uygulaması da bedenini beslemek. Bedenin senin mabedindir, ruhunun yaşadığı yerdir, evindir. Hayatında liderlik yapmak, istediğini bildiğim hayatı yaratmak için bedenine iyi davranman çok önemlidir. Vücuduna iyi bakarken, hayatına da iyi bakarsın."

"Sahi mi?"

"Elbette. Benliğinin fiziksel boyutuna iyi baktığında, uzun ömürlülüğe sağlam yatırımlar yapmış olursun. Kendini iyi, güçlü ve sağlıklı hissedemeyecek olduktan sonra, uzun yaşa-m akta ne yarar var?"

"Akla yatkın. Sen bedenini beslemek için neler yapıyorsun, Moe?"

"Yaptıklarımın en önemlilerinden biri formda kalmak. Her sabah bu sahilde koşuyorum. Günün **büyük** bölümünde sörf yapıyorum. Akşamlan genellikle uzun yürüyüşlere çıkıyor ya da şu tepede yoga yapıyorum." Gökyüzünü seyretmek için kurulmuşa benzeyen tepeyi gösteriyordu. "İdmana zamanı olmayanlar, sonunda hastalığa zaman ayırmak zorunda kalır, bilirsin."

Bu söz beni çok sarstı.

Moe devam ediyordu: "Başımı iki yana sallamadan edemem."

"Ne dedin?" diye sordum.

"Güzel bir hayat yaratmak için insanın fiziksel durumunun iyi olması ne kadar önemli bir türlü anlayamıyoruz. Gençken sağlığımızın çok büyük bir kısmım servet peşinde koşmaya feda ediyoruz. Sonra yaşlanıp bilgeleşince, bu sefer havamız değişiyor, tüm servetimizi bir günlük sağlık için **feda** etmeye hazır oluyoruz. Ama o zaman iş işten geçmiş oluyor. Senin de başına bunların gelmesine izin verme, Jack. Sağlık

koşullarının iyi olmasının ne kadar önemli olduğunu lütfen anla. Kişisel liderliğin harika bir boyutu da budur, yararlan da hayatının pek çok alanına akar. Daha çok enerjin olur, öz saygın artar, uyku alışkanlıklarının bile daha iyiye gittiğini görürsün."

"Hakkın var, Moe. Sana tümüyle katılıyorum. Bu konuda söz veriyorum sana, kendimi forma girmeye adayacağım. Bu disiplinin ne kadar önemli olduğu gerçekten anlayabiliyorum."

"Ben aynı zamanda mabedime yiyeceklerin en iyilerini vermeye de dikkat ederim. Olağanüstü hayat yaratmak için mükemmel beslenme de çok önem taşır. Elimde olan yiyeceklerin yalnızca en iyilerini yemek, benim kendime verdiğim bir armağandır. Özsaygının işaretidir. Düşük kalite yiyecekleri yemek, kendine yapabileceğin en büyük kötülüktür. Bence bunu düzenli olarak yapan insanların kendilerini daha çok sevmeye ihtiyaçları var."

"Akla uygun."

"Tabii. Kendim gerçekten seviyorsan, harika yiyecekler dışındaki şeyleri nasıl yiyebilirsin? İyi yemek, öz saygının göstergesidir ve kendim daha çok sevmem sağlar."

"Sen ne tür yiyecekler yersin, Moe? Ben geldiğimden beri çoğunlukla meyve ve sebze yiyoruz."

"Basit şeyler yerim. Taze yiyecekler bana en çok uyanlardır. Taze meyveye bayılırım. Bu adada o da bol bol var şansıma. Tonlarca sebze yerim. Balığı da çok severim. Arada sırada diğer et türlerinden de yerim, ama kendimce abartıya kaçmamaya da dikkat ederim."

"Her şey dengeli olmalı."

"İyi bildin, Jack. Esas anahtar o. Ha, bir şey daha var vücudum için yaptığım. O da masaj. Bir arkadaşım var, haftada bir uğrar, bana harika bir masaj yapar. Vücudumu esnek tutuyor, kan dolaşımımı hızlandırıyor, en iyi durumumda olmamı sağlıyor. Hiç masaj yaptırdın mı, dostum?"

"Aslında hiç yaptırmadım."

"Düzenli yaptırmaya çalış. Bunda ısrar etmeme izin ver. Seni rahatlatır, enerjini artırır, kendini harika hissedersin, göreceksin. O da kendini sevmenin ve kendine iyi davranmanın bir başka harika uygulaması. Hayat kendine pek çok sevgi vermemek için fazlasıyla kısa."

Moe ile son günlerim konuşarak, sörf yaparak, yüzerek ve oynayarak geçti.

Moe Jackson gibi birine daha önce hiç rastlamamıştım, bir daha da rastlamayacağımı seziyordum. O da, Peder Mike da, gerçek birer hazineydi: güçlü, bilge, kocaman yürekli, geniş ruhlu insanlar.

Hawaii'den New York'a doğru yola çıkacağım gün, Moe kumsalda uzanıp mavi gökteki bulutların kayışını seyrettiğim yere geldi.

"Seni özleyeceğim, Jack," dedi

"Ben de seni özleyeceğim, Moe." içimde derin bir hüzün hissediyordum.

"Pekâlâ amigo, gitme vaktin geldi. Lütfen teması kaybetme, yıldızının yükselişini görmek istiyorum. Harika şeyler yapacağını, kendine büyüleyici bir hayat yaratacağım biliyorum. Hey, eğer bir-iki haftam sörf yaparak geçirme

ihtiyacı duyarsan, benim yerim senin yerindir, biliyorsun." Gülümsüyordu.

Kucaklaştık. Kumsalın öbür ucunda beni bekleyen taksiye doğru yürümeye başladım.

Bir ara arkamı dönüp, "Moe!" diye seslendim. "Harika biri olduğun için teşekkürler."

"Boş ver. Şimdi izninle, sörf tahtamla birlikte bir dalgayla randevumuz var."

Çocuk yürekli sörfçü bunu söyledikten sonra okyanusa koştu, kendi mutluluğunu kovalamaya başladı.

PATRON

En Çok Veren Kazanır

"Kaderin nasıl olacak, bilemem, ama bildiğim bir şey var: Aranızda gerçekten mutlu olacaklar, nasıl hizmet edeceğini arayıp bulanlardır."

Albert Schweitzer

"Hayal et ki hayatın amacı yalnızca senin mutluluğunmuş — o aman yaşam zalim ve anlamsız bir şey olurdu, insanlığın bilgeliğini, senin kendi aklının ve yüreğinin sana söylediklerini kucaklamak zorundasın: Hayatın anlamı seni dünyaya gönderen güce hizmet etmektir. .Ancak o zaman hayat bir sevince dönüşür. "

Leo Tolstoy

New York kentinin kalbimde her zaman özel bir yeri olmuştur. Nereye gidersem gideyim, hiçbir zaman unutamadığım yerlerden biridir. Sokaklarda satılan o lezzetli *pretzel'*lere, kalın, sulu sosislerle yapılmış sandviçlere bayılırım —herhalde o sosisler hayatımdan birkaç yılı çalıp götürmüştür. Kente o güçlü görünümünü kazandıran görkemli gökdelenler bir harikadır. O göz kamaştırıcı tempo, o elektrikli enerji, bana daha büyük rüyaların ilhamını verir, daha büyük adımlar attırır. New York'a daha önce yalnızca birkaç kere gitmiştim, yine gitmek harika bir duygu veriyordu.

Hawaii'den New York'a uçak yolculuğu çok keyifli geçmişti. Birinci sınıfta bir avuç insandık. Büyük Okyanus üzerinden uçarken arkadaş olduk. Yol arkadaşlarımla ilişkilerim rahatladıkça, son iki ayda öğrendiğim derslerden bazılarım onlarla paylaşmaya başladım. Peder Mike'la Roma'da geçirdiğim zamanı anlattım onlara. Özgün bir insan olma konusunda bana öğrettiği şeyleri söyledim. Dünyanın bir gelişim okulu olarak nasıl işlediğine dair teorileri sıraladım, zorlukların nasıl aslında fırsat olduğunu açıkladım — biz o fırsatları yakalama bilgeliğini gösterirsek elbette. Bütünlük Boşluğu kavramından söz ettim, kendimize karşı dürüst davranmadığımızda nasıl kendimize ihanet ettiğimizi söyledim. Sonra vitray pencere metaforunu onlarla paylaştım, bunun nasıl her birimizin dünyayı farklı gözlerle görmesini temsil ettiğini anlattım.

Yeni arkadaşlarıma Moe Jackson'dan, o sıra dışı sörfçüden de söz ettim. Onun bir bakıma modern çağ üstadı olduğunu hissediyordum. Yüreğin içinde yaşamak konusunda onun bana söylediklerini aktardım. Hayatımızın gizemi içinde durma, çoğumuzun sarıldığı kontrolü bırakma, hayatlarımızın gerçek hazinelerini keşfetme düşüncelerini izah ettim. Kendimizi yenileme, en iyi benliğimizi yaratma konusunda o hayranlık uyandırıcı kendine özen gösterme uygulamalarını da sıraladım.

Yanımdaki koltukta oturan genç kadın, "Sen bir kitap yazmalısın," dedi içtenlikle. "En çok satılanlar arasına girer. Bu tür bilgelikleri bütün dünya arıyor. Hem bu kurallara göre yaşanırsa, dünya çok daha iyi bir yer olur. Ben dünyanın büyük bir değişime hazır olduğu kanısındayım."

"Ben şimdilik hayatımda olup bitenlere açık kalmayı, ne tür mucizelerin ortaya çıkacağına bakmayı düşünüyorum," dedim. Niyetim Moe'nun hayat felsefelerinden birini uygulamaktı. Bilgiç bir gülümsemeyle, "Her şey olacağına varır," diye ekledim sonra.

New York'a vardığımda, Cal'in haritası beni kentin finans merkezinin tam ortasına, en itibarlı gökdelenlerden birine götürdü. Seçkin bir adresti elimdeki. Binada dev boyutta çokuluslu şirketler, dünya çapında kuruluşlar vardı. Asansörde 53. kata çıkarken belli belirsiz bir çekingenlik hissediyordum. O kata varınca, babamın benim için atadığı yeni rehberimle tanışacaktım. Daha önce, bir tür aziz sayılabilecek Peder Mike'la tanışmıştım. Soylu hayat süren bir adamdı. Moe Jackson'la tanışmıştım, o enfes yaratık da bana yüreğin gerçeklerini, kendi dünyamın çeşitli anlarında kendimi gevşek bırakmayı öğretmişti, içimdeki duygu bu sefer kariyerime yardımcı olacak, profesyonel boyutlarımı yepyeni bir düzeye çıkaracak şeyler öğreneceğimi fısıldıyordu. Kalbim hızlı hızlı çarpmaya başlamıştı, çünkü serüvenimin son aşamasının başlamak üzere olduğunun farkımdaydım.

Asansörün kapısı açıldı, ömrümde gördüğüm en modem ofislerden birine adımımı attım. Yerden tavana kadar pencerelerden görünen manzara soluk kesiciydi, mobilyalar modem ve şıktı. Saat sabahın 7:45'iydi ama kaliteli takımlar giymiş adamlar, güzel tayyörler içinde güzel kadınlar koridorlarda hızlı adımlarla yürüyor, müthiş bir özgüven ve amaçlarına kenetlenmişlik duygusu yansıtıyorlardı.

"Jack, New York'a hoş geldin!" Bu tatlı ama güven dolu ses, Japon heykellerinin, Kuzey Amerika yerli sanatı örneklerinin

sıralandığı uzun koridorun ucundan geliyordu.

Sese doğru döndüğümde, pahalı bir siyah tayyör giymiş, şaşılacak kadar güzel bir kadının dosdoğru bana yürümekte olduğunu gördüm. Porselen cildi pırıl pırıldı. Yüzü harika bir sıcaklık yansıtıyor, gözleri parlıyordu. Kuzgun siyahı saçları topuz halinde toplanmış, yüzünü dikkat odağı haline getirmişti. Ya o gülümseme! Bin vatlık katıksız karizma!

Bana yaklaştığında, müthiş bir gücü çevresine yaymakta olduğunu hissettim. Bu duyguyu neden hissettiğimi size anlatamayacağım, ama öyle oldu. Geçmişte bir Hollywood yıldızına sokakta ya da bir spor yıldızına havaalanında rastladığımda hissettiğim duygunun aynısıydı. Bu kadın içeriye adımını attığı anda bir odanın sessizliğe bürünmesini sağlayacak türden biriydi. Onun gibi çok fazla insan olmadığının farkındaydım.

Elimi sıkmak üzere uzanırken, "Jack," dedi terbiyeli bir verimlilikle. "Ben Tess Welch, bu broker firmasının yönetim kurulu başkanıyım. Baban çok aziz dostumdu."

"Öyle mi?" diye mırıldandım. Görünüşü ve göz kamaştırıcı enerjisi beni hâlâ etkisi altında tutuyordu.

"Öyleydi. Onu çok özlüyorum." Sesi yumuşacıktı. Durakladı. "Kaybından ötürü de çok üzgünüm," diye ekledi. "Ölmeden hemen önce bana senin geleceğini söyledi. Senin için bütün bunları planladı. Tanrım, ne kadar çok seviyor olmalı seni. Her neyse, nasılsın?"

"Şey, doğrusu çok şaşırtıcı iki ay geçirdim," diye karşılık verdim. "Roma'da geçirdiğim süre inanılmayacak kadar verimliydi — doğrusunu söylemek gerekirse, dünyaya bakışımı değiştirdi. Hawaii de inanılmazdı. Her şey bir rüya gibiydi. Tüm hayatım tepetaklak oldu."

"Bu her zaman kötü bir şey olmayabilir, değil mi Jack? Cal'den dinlediklerime göre, sen bazı büyük değişikliklerin eşiğindeydin." Çok anlayışlı bir sesle konuşuyordu.

"Doğru, Bayan Welch," dedim resmi tavrımı takınarak. Bu iddialı ortamda kendimi biraz tedirgin hissediyordum. Üstümde şortumla tişörtüm, ayaklarımda eski sandaletlerim vardı, sırt çantamı da omzuma asmıştım.

O gülümsedi. "Lütfen bana Tess de. Herkes beni öyle çağırır. Neyse, geldiğine çok sevindim. Sana Morgan'da oda ayırttım. En sevdiğim otellerden biridir. Hiçbir şeyin seni kaygılandırmasına izin verme. Sana iyi bakacağıma dair Cal'e söz verdim, sözlerime de çok sadığımdır."

"Önümüzdeki dört haftada neye odaklanacağız, Tess?"

"Ben senin kariyer, liderlik, hayat-vasiyeti antrenörün olacağım — 'Kapanış Soruları'nın üçüncüsü hakkında sana her şeyi öğreteceğim."

"Nasıl harika hizmet edilir?" diye hatırladım.

"Evet. Sana *önemli* bir hayat yaşamanın yolunu öğreteceğim; en yalın tutumu benimseyip başarı peşinde koşmak yerine, nasıl kalıcı bir *önem* yaratılabileceğini; kalbinin arzularını psişik boyutta ortaya koyarken, kariyerinde potansiyelini nasıl gerçekleştirebileceğini, yüceliğe nasıl varacağını göstereceğim. Ayrıca sana, katma değer yaratmanın önemini, iş dünyasında esas amacın niçin kendini düşünmeksizin hizmet etmek olduğunu da göstereceğim."

"Bütün bunlar, oyunun bu aşamasında tam öğrenmem gereken şeyler," dedim. "Geçtiğimiz haftalar içinde içsel başarılar hakkında pek çok şey öğrendim. Şimdi artık o kavramlardan bazılarını kariyerime aktarmaya hazır olduğumu

hissediyorum. Sanırım profesyonel rotamda birtakım kötü seçimler yapmışlığım da var. İşimde kendimi çok tatminsiz hissediyorum."

"Hayat demek seçimler demektir, Jack. Einstein'in dediği gibi: 'Kim bilir kaç kişi, bazısının nutku tutulmuş, bazısı korku içinde, bazısı da kaygısız, günlük alışkanlıklarına hapsolmuş durumdadır! Daha iyi bir hayatımız olması için nasıl yaşadığımızı sürekli kendimiz seçmeliyiz.'"

"Ne güzel bir alıntı. Hele 'nasıl yaşadığımızı sürekli kendimiz seçmeliyiz' demesine bayıldım. Herhalde hepimiz, insan olarak, hayatın her ânında bunu yapmalıyız - en iyi düşüncelerimizi ve en iyi eylemlerimizi seçmeliyiz." Filozof gibi konuşuyordum. Son haftalarda benliğimden dışarı akmaya başlayan bilgelikler beni bile etkiliyordu.

"Çok haklısın. Ve her an yaptığımız seçimler sonunda birbirine ekleniyor, kendimize yarattığımız hayatı oluşturuyor." Tess bekleme salonunun duvarındaki çerçeveli litografi işaret etti. "İş filozofu Peter Koestenbaum'un daha bile güzel bir sözü de burada: 'Bazı insanlar daha yeteneklidir. Ama yücelik kapasitesi hepimizde vardır. Yücelik potansiyelinizin seçimlerinizle, özgürlüğünüzü kullanış yönteminizle, kendinizi çözümleyişinizle, azminizle sınırlı olduğunu kabullenmekten ibarettir. Kısacası davranış ve tutumunuz yüceliğinizi belirler. Nasıl bir tutum içinde olacağınızıysa seçme özgürlüğüne sahipsinizdir."

"Güzel," diye karşılık verdim. Bir yandan başımı sallıyor ve inşallah kafamdaki kum tanelerini görmüyordur diye umuyordum. Onlar Hawaii'de geçirdiğim ayın mutlu anılarıydı. Sandaletlerim de pırıl pırıl cilalı parkelerde iz bırakıyordu zaten.

Tess konuşmasını sürdürdü. "Hayatımızı nasıl yaşayacağımızı gerçekten her an seçmeliyiz," dedi. "Sürekli kendimize, 'Şu anda yaptığım şey, zamanımı ve yeteneklerimi en iyi kullanış biçimim mi?' diye sormalıyız. Hayatımızın her ânı, bir bakıma en önemli andır. Yüzleşme ânı. Her an yaptığın seçimlerle, ya insan olarak büyüyorsun ya da insan olarak küçülüyorsun. Şu anda ne olduğun, doğduğun andan bugüne kadar yaptığın seçimlerin bir toplamı. Seçimlerin gerçek anlamda senin kaderini tayin ediyor."

"Güçlü bir içgörü, Tess," diye karşılık verdim.

"Yaptığın seçimler, alışkanlık edindiğin düşünceleri, çevrene topladığın insanları, okuduğun kitapları, giriştiğin eylemleri biçimlendirmekle senin hayatını tayin ediyor. Şu yaşadığın hayatı sen kendin yaratmışsın, başkaları değil,"

"Aynı fikirdeyim. Ve tüm sorumluluğunu da ben almalıyım. " Güvenle konuşuyor, bir bakıma Peder Mike'ın bilgeliğini yankılıyordum. "Rudyard Kipling'in bir sözü geliyor aklıma: 'Başarısızlığımız için kırk milyon nedenimiz vardır, ama bir tek bahanemiz bile yoktur.'"

"Enfes bir cümle, Jack. Hayatının sorumluluğunu almayıp başkalarını suçlamakla, kendi gücünü o insanların eline vermiş olursun - herhalde bunu şimdiye kadar anlamışsındır. Geçmişte başına gelenleri ya da hayatının harika olmayan yönlerini suçlamakla o olayları güçlendiriyorsun. Çünkü hayatındaki bir durumu ya da bazı insanları, bazı şeyleri suçladığında, bunların senin kaderini biçimlendirdiğini, şimdiki durumunun nedeni olduklarını söylüyorsun demektir. Oysa durum hiç öyle değildir."

"Hayatımdaki her şeyin sebebi *benim,"* dedim. "Son sekiz hafta içindeki düşünme sürelerimde bulguladım bunu.

Sanırım önümdeki zorluk, bunu kabullendikten sonra, kendime anlayışlı davranma ihtiyacımla dengelemek. Hayatımın başından bu yana yaptığım tüm hatalar için kendimi dövmeye başlamak istemiyorum."

"Akıllıca bir nokta. Evet, bir denge gerek."

"Ama gerçekçi olmak da şart," diye ekledim.

"Doğru. Gerçekçilik de sorumluluğu almaktan geliyor. İnsanı tanımlayan şey, koşullar değildir, Jack. Onlar insanı *ortaya çıkarıp gösterir.* Benim demek istediğim: Hayatının vesayetini üstlenme zamanının gelmiş olduğuna inanıyorum. Bence kendinden daha fazla şey talep etmeye hazırsın. Daha ilham veren standartlara göre yaşamaya hazırsın."

"Daha ilham veren standartlar mı?"

"Evet, Jack Valentine'in kusursuz bir insan gibi davranmaya başlamasının, kusursuz bir insan olmasının zamanı gelmiş. Al, şunu oku." Tess bana kartvizite benzer

bir şey uzatıyordu. "Bunu cüzdanımda taşırım, cüzdanı ne zaman açsam bir kere okurum. Hayatımın neyi temsil etmesini istiyorsam oraya odaklanmamı sağlıyor. Haydi, yüksek sesle oku."

"'İnsanın başına gelebilecek en hazin tecrübelerden biri verimsiz bir kariyerin sonuna doğru, saçı kırlaşmış, yüzü buruşmuş durumdayken, yıllar boyunca kendinin ancak ufacık bir bölümünü kullanmış olduğunu anlamasıdır. V.W. Burrows.'" Başımı kaldırıp Tess'e şaşkın bakışlarla baktım. Okuduğum sözlerin etkisini çok güçlü biçimde hissediyordum.

"Ne demeye çalıştığımı anlıyor musun, Jack? Hayat gerçekten kısa. İnsan olmanın anlamına ilişkin standartlarını

yükseltmenin, gerçekte kim olduğunu dünyaya göstermenin zamanı geldi. Şimdi değilse ne zaman?"

Bu son soru içimde titreşti. Sanki kafam geriye bükülmüş, sorunun gücü beni Tess'in şık bekleme salonunun cam duvarına yapıştırmış gibi oldum. Hayatımda gerçekten başarılı olmak için yapmam gereken şeyleri hep daha sonraya erteleyip durmuştum. Biraz daha fazla vaktim olduğu zaman işimde ilerleyip bir yıldız olacağımı söylemiştim kendime. Terfi edince ilişkilerimi yoluna koyacağım, demiştim. Biraz daha para kazanınca hayat biçimimi iyileştireceğim, demiştim.

Ama o düşünüş biçimi artık sonuç veremezdi — yeni farkındalık düzeyime uymuyordu. Hayatımı gerçekten en yüksek seviyesine çıkarmak zorundaydım. Gelecek yıl değil. Gelecek ay da değil. *Şimdi.* Peder Mike'a ve Moe'ya yaptığım ziyaretlerle hayatim zaten değişim geçirmişti. Düşünüşüm, hareket edişim, duygularım, artık yeni biri olduğumu gösteriyordu. Ama geride daha keşfedilecek başka yanlarım olduğunu da biliyordum. Bir sürü. Standartlarımı yükseltmem, işi sonuna kadar götürmeye kendimi adamam gerekiyordu. Kendi yüceliğimden kaçamazdım artık - bunu Peder Mike'a ve Moe'ya borçluydum. Filozof Baltasar Gracian'ın sözü geliyordu aklıma: "Bilge kişi budalaların en son yaptığı şeyi her zaman en başta yapar."

Tess düşüncelerimi yanda kesti: "Biliyor musun, Jack, sıradan hayatın tuzağına düşmek öyle kolay ki! Hayatımızı elimize alıp gerekenleri yapmazsak, hayat bizi eline alıp yönetiyor. O zaman günler haftalara, haftalar aylara, aylar da yıllara doğru kayıyor. Bir de bakıyorsun hepsi bitmiş! Hayatımızı düşüncesiz bir kazaymış gibi yaşamaya karşı bizi uyaran —

galiba Nictzsche'ydi. Eğer anlamlı bir başarı istiyorsak, hayatımızın kaptanlığını da, pilotluğunu da kendimiz yapmalı, ona yeni rotalar çizmeliyiz. Daha iyi alışkanlıklar edinip daha büyük düşüncelere yönelmeliyiz."

"Son zamanlarda alışkanlıklarımın pek çoğunu değiştiriyorum. "

"Harika! Bizi kimsek o yapan alışkanlıklarımızdır. Kötü alışkanlıklarımızın sonuçlan da genellikle yıllar sonra ortaya çıkar. O yüzden, hayatımızı nasıl yönettiğimizi gözden kaçırırız. Tavuklar yumurtlamak için, somonlar tohumlamak için, hep yuvasına döner."

"Hu?"

"Her hareketin bir sonucu vardır - her -zaman. Kendin ve başkaları için iyi şeyler yap, sana da kesinlikle iyi şeyler akmaya başlar. Kendine kötü davran, kötü alışkanlıkların tuzağına düş, sonunda bedelini ödersin. Kendini nasıl kandırmaya çalışırsan çalış, tavuklar yumurtlamak için her zaman folluğuna döner."

Tess lobide dolanırken bir yandan konuşmayı sürdürüyordu. "Kariyerinde ve hayatında seçkin bir performans göstermek kişisel sorumluluğu teşvik etmektir aslında. Kendine verdiğin sözleri yerine getirmektir. Onurlu bir hayat yaşamak için, kendine verdiğin sözleri tutmak zorundasın. Kişi olarak büyüklük, genellikle neler yapacağımızı ilan edip ardından da gerçekten yapmamızla ilgilidir. Basit şeyler bunlar, ama çoğumuz şu çılgın dünyada bunları bile unutuyoruz."

"Hayatımın tam sorumluluğunu almanın ve sözlerimi tutmanın ötesinde, başka neleri düşünmeliyim?"

"Hayatındaki insanların yanında ol, Jack, bu en önemli şey. İnsanları gerçekten sev. Onlar için beklemedikleri bir şeyler yap, onlara kendinden parçalar ver. Biz iş dünyasındakiler, başarılı, zengin ya da saygın olma konusuna bu kadar kaygılarım aktan vazgeçmeliyiz. Asıl *iyi biri olmaya* daha çok ilgi göstermeliyiz. Bizi ideal hayatımıza götürecek odak odur. İş dünyasının içindeki bir sürü insanın nasıl davrandığını görmek içime hüzün veriyor. Hep, 'Benim çıkarım ne' diye bakıyorlar. Profesyonel hayatı sürdürmenin çok miyop bir biçimi bu."

"Ben de işimde tam öyle davranıyordum," dedim. "Ama artık bitti. Eve dönünce artık öyle olmayacağım. Ayrıca, bir işadamı olarak da daha *insani* bir tutum istiyorum."

"Mükemmel. Ancak çoğumuzun bütün gün giydiği o zırhı çıkardığında, biraz kırılganlık, açıklık ve sevgi göstermeye başladığında hayatın da göklere doğru tırmanışa geçer. En iyi liderler zaaflarını sergilerler - gerçek insanlardır ve halk da onları bu yüzden çok sever. İş hayatında açık, dürüst ve tutarlı olmak, günümüzde çok büyük bir rekabet avantajıdır. Seni rakiplerinden gerçekten ayırır, müşterilerinin sadakatini perçinler."

"Öylemi?"

"Elbette - çünkü artık hiç kimse öyle davranmıyor!" dedi hevesle. "Oysa tüm büyük liderler biliyor bunu. Hayatındaki insanlarla özgün bir biçimde birlikte olmayı, onlarla olağanüstü ilişkiler geliştirmeyi öğrendiğinde o kadar mutlu olacaksın ki! Kendini savunmayı bir yana at, kendini insanlara gerçekten ver. Verip vereceğin kararların en güzellerinden biri olacak, Jack."

"Ben hayatımda hiç insanların yanında olmadım, Tess. Başkalarına nasıl davrandığımı düşünmek kendimi kötü hissetmeme yol açıyor."

"Onlara değer verdiğini gösterirsen, onlar da sana değer vermeye başlar. Onları sevgiye ve ilgiye boğ, onlar da seni sevgiye ve ilgiye boğar. Umutlarını sor onlara. Rüyalarını, arzularını sor. Onlar da senin için aynı şeyi yapar. İşte ve evde yaşanan harika hayatlar, harika ilişkilerin üzerine inşa edilir, biliyorsun."

"Bu son derece makul."

"Son istatistiklere göre, insan yüreğinin yarattığı elektromanyetik alanın, insan zihninin yaratabildiğinden beş bin kat daha fazla olduğunu biliyor muydun?"

"Hiç duymamıştım," dedim. Bu yaman kadının bilgi haznesinin genişliği karşısında şaşırmıştım.

"Bunun anlamı belli. Bilimsel olarak böyle bir durum, insanların o alanı, senden bir buçuk, hatta iki buçuk metre uzaktayken *hissedebildiklerini* gösteriyor. Bu bulgunun ne kadar önemli olduğunu görebiliyor musun?"

"Başka insanlar senin onları sevip sevmediğini hissedebiliyor, onların çıkarını kollayıp kollamayacağını anlayabiliyorlar. Müthiş bir şey."

"Evet, öyle. Demek ki sen kendini ne kadar zeki sanırsan san, sevgiyi taklit edemiyorsun. İstediğin kadar konuş, eğer müşterilerinin hayatını daha iyiye götürme konusuna ciddi biçimde kendini vermemişsen seninle iş yapmazlar — senin samimi olmadığını sezerler. İş dünyası demek güven demektir, Jack. İnsanlar senin onlara yardım etmek istediğine

güvenmek zorunda. Eğer güven varsa, hizmetlerin kendiliğinden satılır."

"Güven gerçekten o kadar önemli mi?" diye sordum. "Yani ben — iş dünyasındaki başarıyı getiren şeylerin aslında mal kalitesi, servis düzeyi, yenilikler falan olduğunu duyuyordum."

"Hepsinin başı güvendir. İnsanlar güvendikleri kimselerle iş yapar. Diyelim ki kalp krizi geçirdin, Allah korusun. Tam anlamıyla güvendiğin bir cerraha mı gidersin, yoksa çok ünlü, ama senin güvenemediğin birine mi?"

"Güvendiğime giderim. Onun harika bir iş çıkaracağına inanırım."

"Elbette ona gidersin," dedi Tess. "Güven, cerrahın tanımlayıcı avantajıdır. Aynı zamanda her güçlü iş ilişkisinin de köşe taşıdır. Güven olmasa, muhtemel müşterilerin senden alışveriş etmez. Takım arkadaşların senin sözünü dinlemez, ailen ve dostların senden kaçar."

"Her şeyin anahtarı güven," diye kabullendim.

"Gerçekten öyle, Jack. O olmazsa, ilişkilerin gerçekte olabileceğinin kabuğu gibi olur. Ayrıca, hayatındaki her kişiyle bir güven hesabını sürdürürsün. Biriyle karşılıklı bir ilişkin oldu mu, ya o hesaba bir şey yatırmış ya da o hesaptan bir şey çekmiş olursun. Verdiğin sözü yerine getirdiğin her seferde, vakit ayırıp 'teşekkür ederim' dediğin her durumda, birine gerçek ilgi gösterdiğin her olayda, gerçek bir yardımda bulunduğun her fırsatta, hesaba bir şey yatırmışsın demektir."

"Ve kendimi ön plana aldığım her sefer de hesaptan bir şey çekiyorum demektir."

"Evet. Yapacağım dediğin şeyi her yapmayışında, telefonda birini geri aramayı her ihmal edişinde, birinin arkasından her laf edişinde, kalitesiz bir ürünü teslim ettiğin her seferde, hesaptan bir şeyler çekiyorsun. Günlük yatırımların bir ilişkiyi derinleştirir, günlük çekimlerin de onu eksiltir, ilginç olan da o güven hesabına pek çok şey yatırdığın zaman, fazla bir sorun yaşamadan birkaç çekim yapma hakkının doğmasıdır."

"Yani kredim varmış gibi."

"Ya da sana açık hesap koruması verilmiş gibi." Tess anlayışla gülümsüyordu. "Özel hayatında da aynı şey geçerlidir. Örneğin birlikte çıktığın çok özel bir kadın olsun. Onu almaya her zaman vaktinde gitmişsin, telefon edeceğim dediğin zaman gerçekten aramışsın, ona çok ilgi ve özen göstermişsin, senden yardım istediği zaman da yardım etmişsin. Yani sözün kısası, o güven hesabında hayli kredin birikmiş. İşinde acil bir durum çıktığında bir-iki randevunu iptal etmek zorunda kalırsan, sence onun tepkisi ne olur?"

"Gücenmez. Bence acil bir durum çıkağında beni destekler."

"Tamam. Nedeni de, daha önce hesaba onca şey yatırmış olman. Şimdi senaryoyu değiştirelim: Diyelim ki bir sürü randevuları iptal etmişsin, arayacağım dediğin zaman aramamışsın, birkaç önemli kutlama gününü de unutmuşsun.

"Durumu anlıyorum - hesaptan çok fazla çekmişim."

"Evet. Ve günün birinde ona telefon açıyor, peş peşe birkaç randevunu iptal etmek zorunda olduğunu, işyerinde bir kriz çıktığını söylüyorsun. Tepkisi ne olur dersin?"

"Herhalde hoşlanmaz. Hatta adamakıllı gücenirse belki de havlu atar, ilişkimizi sonlandırır."

"Bildin işte. Böylece, ilişkide olduğumuz herkes için güven hesabına sık sık bir şeyler yatırmaya ihtiyacımız olduğunu anlıyorsundur. Bu yalnız iş hayatımızda değil, özel hayatımızda da böyle."

"Evet, anlıyorum. Bunu yapmanın en harika yollarından biri de iyi davranmak ve sevgi göstermek, öyle değil mi?"

"Öyle, Jack. Sürekli sevgi ve gerçek iyilik çok önemlidir

– özellikle de iş hayatında — çünkü bu dünyanın insanları artık başkalarına nasıl davranmak gerektiğini unutmuş durumdalar. Ben ekibime her fırsatta onları sevdiğimi göstermeye çalışırım."

"Onları sevdiğini mi söylüyorsun?"

"Evet. Gerçekten seviyorum da. Her an onları düşünüyorum. Bu insanlar hayatlarının en iyi yıllarını, benim bu şirketi büyütmeme yardım etmekle geçirdiler. Bu yüzden onlara saygı duyuyorum. Onların başarısı benim de başarım, onların önüne çıkan engeller de benim önüme çıkan engellerdir."

Tess iki avucunu göğsü hizasında birleştirip Hindistan usulü selam verir gibi yaptı. Bekleme salonunun orta yerinde durmaktaydı. Şık giyimli yöneticiler etraftan geçmeyi sürdürüyorlardı. Koca pencerelerden New York'un siluetini görebiliyordum. Tess'in pozu çevresindeki ortama pek uymuyor gibiydi. Ona ne yapmakta olduğunu sordum.

"Bunu yıllar önce, Güneydoğu Asya gezisine gittiğim zaman öğrenmiştim. Hindistan'da insanlar birbirlerini böyle selamlıyor," dedi. "Namaste."

"O ne demek?"

"Anlamı, senin içindeki en yüce ve en yüksek şeylere saygı duyuyorum. Birini selamlamak için ne harika bir yol, değil mi

Jack? içindeki en yüce ve en yüksek şeyleri onurlandırdığın biriyle her karşılaşmanda, hayatın hakkında neler hissedeceğini, başkalarının da sana ne tür duygular yönelteceğini düşünebiliyor musun? Aslında sana bu ritüeli dışardan gözükür biçimde uygulamanı söylüyor değilim — ama yolun biriyle kesiştiğinde, bunu sessiz biçimde de kolaylıkla ifade edebilirsin. Bilim de onaylıyor ki başkaları gözle görülmeyen derin bir düzeyde, kendilerine yönelik iyi niyetini hissedebiliyorlar.

Böyle olunca da, seninle ilişkilerinde içlerindeki en iyi şeyleri yansıtacak biçimlerde davranıyorlar."

"Bunun işleyiş biçimi bir harika," dedim. İş dünyasının bu süperstarından olağanüstü bir profesyonel hayat yaşama konusunda dinlediğim sarsıcı şeyleri düşünmekteydim.

"Demek ki ne zaman biriyle karşılaşsan, bir saniye ayır, karşındakinin içinde bulunan en iyi şeyleri onurlandırmayı kendine hatırlat. Harikulade bir insan olduğu için ona değer ver. Sana göstereceği tepkide çok büyük bir değişiklik yaratacaktır. Sen de kendini işinde ve özel hayatında daha fazla tatmin olmuş hissedeceksin. Biliyor musun, burada ekip arkadaşlarımın yanından geçerken, ne müthiş insanlar olduklarını sessizce takdir ediyorum. İlişkilerimizde çok büyük fark yaratıyor."

O sırada modem havalı bir resepsiyonist araya girdi. "Tess, Birinci hatta Cenevre'den sana çok önemli bir telefon var. Bay Valentine'le birlikteyken kimsenin araya girmemesini söylemiştin, biliyorum, ama durum acil gibi."

"Sorun değil, Summer, odamdan konuşurum. Jack, çok büyük bir anlaşma üzerinde çalışıyoruz. İşler biraz rayından çıktı. Bana bir on beş dakika kadar izin ver, sonra yine dönerim. Bu

arada sen otur, rahat et. İstersen Summer sana güzel bir bardak portakal suyu getirir. Çok özür dilerim."

Tess koridorda uzaklaşırken ben kanepeye oturdum, kafamı toplamaya çalıştım. Gözüm sehpadaki bir kitaba takıldı: *Bir Bilgelik Takvimi*. Büyük Rus romancısı Leo Tolstoy'un derlediği mükemmel alıntılar vardı içinde. Kitabı alıp açtım, gözüme ilişen ilk alıntıyı okudum. Basit bir cümleydi, ama içimdeki derin bir yere hitap etmeyi başardı:

"Hayat kısadır. Hayattaki en önemli şeyleri unutmayın: başkaları için yaşamak ve onlara iyilikler yapmak. "

Bir İş Aracı Olarak Sevgi

"Altın da, gümüş de senin olsun, ama bize bilgeliği ver. "

Arap atasözü

Tess konferans görüşmesini bitilip geri döndüğünde, "Jack, bir insanın içinde, herhangi bir anda, ancak iki durumdan biri var olabilir: korku ya da sevgi," dedi.

"Onu Moe bana Hawaii'de öğretti," dedim.

"Tahmin etmiştim. Moe çok bilge insandır. Sana öğrettiklerine güven."

Şaşırmıştım. "Moe'yu tanıyor musun?"

Başıyla evetledi. "Çok iyi dostumdur. Her neyse, herhangi bir anda ya korkunun ya da sevginin içindesin derken, doğru söylüyor. Ben de hayatımı korku içinde yaşa- mamayı seçtim, çünkü beni sınırlıyor, yaratmaya adandığım hayatımı da sınırlıyor. Her günün her ânında, benim bilinçli seçimim sevgidir. Bu da başarımın en derin sırlarından biridir."

"Bir iş stratejisi olarak sevgi. Oldukça ilginç, Tess, çok da farklı."

"Biliyor musun, Jack, çevrendekilerin hayattan her istediklerini elde etmelerine yardımcı olmaya odaklandığın anda, sen de hayatından her istediğini alabilmeye başlıyorsun."

"Bunu beğendim."

"Ben kendime yeni bir standart edinmeye karar verdiğim anda, hayatim değişiverdi: *Bildiğim en sevgi dolu insan ben olacaktım* Kendine bu ilhan dolu standardı edinmeye çalış,

neler oluyor gör. Hayatımda 'istisnasız' benimsediğim ilk şey bu. Ne engel çıkarsa çıksın, önemi yok. O değeri her şeyin üzerinde tutuyorum. Bildiğim en sevgi dolu insan olmaya kendimi adamış durumdayım - bunu sanki yüreğime kazımış gibiyim."

Tess derin bir soluk aldı, sonra devam etti: "Bu şirket geçtiğimiz yıl bir milyar doların üzerinde gelir elde etti. Ama beni daha da mutlu eden şey, bu şirketi oluşturan insanların başarısını görmekti. Onlar yaptıkları işten ötürü kişi olarak geliştiklerinde, ben de kişi olarak geliştim. Bana her şeyden çok doyum veren, elemanlarımın birer lidere dönüştüğünü, mutlu insanlar olduğunu, dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeye katkıda bulunduklarını hissediyor olduklarını görmek. *En* ilham verici şey, şirket kültürümüzün insanları gerçekten birinci plana koyacak şekilde gelişmesi. Burada insan olmanın güvene alındığı, tehlike yaratmadığı bir işyeri yarattık. Beni banka hesabımdaki paradan çok daha fazla tatmin eden şey, elemanlarımla, müşterilerimle, tedarikçilerimde olan ilişkilerimin kalitesi."

"Vay canına! Sen gerçekten çok farklı iş standartlarına göre çalışıyorsun," dedim. Sesim samimi bir saygıyla doluydu.

Tess, "Biliyorum," diye karşılık verdi.

Sonra ceketinin cebinden altın bir mahfaza çıkardı, açtı, bir kart çekip bana uzattı.

"Al, şunu oku. Unvanım neyi temsil ettiğimi insanlara göstermeye yetiyor."

Tess'in kartviziti gümüş kabartma harflerle yazılmıştı. Pahalı bir basım olduğu belliydi. En tepede adı vardı. Tam altında, unvanı olarak, B.S.Y. harfleri okunuyordu.

"B.S.Y. ne demek, Tess? Ben C.E.O. beklerdim."

"B.S.Y. harfleri, 'Baş Sevgi Yöneticisi'nin kısaltılmışı," diye güldü. "Tabii o kartı ancak özel durumlarda kullanıyorum — ofisimde daha alışılmış kartlarım da var. Ama işin gerçeği, bu şirkette ben kendi rolümü Baş Sevgi Yöneticisi olarak görüyorum. Ekibime onlara önem verdiğimi, onları sevdiğimi göstermek için buradayım."

"Benzersiz bir şey," diyebildim ancak.

"Farkındayım - belki de o yüzden, tüm tepe yöneticilerin mutsuz olduğu, tatminsiz ve boşluk içinde olduğu bir piyasa dalında, en mutlu insan benim. Depresyon hastası olup doktorlara koşan tepe yöneticilere ruh doktorları ne tavsiye ediyor, biliyor muydun? Günlük bir dostluk dozu."

"Ciddi misin?"

"Evet. Gerçeği gör, Jack, o yöneticilerin çoğu hayatlarını fildişi kulelerde geçiriyor — tek başlarına, toplumdan uzak yaşıyorlar. Sonuçta da, her insanın ihtiyacı olan şey, toplumla bağlantı, bir türlü gerçekleşemiyor."

"Yani ruh doktorları onlara, git, birileriyle arkadaş ol, mu diyor?"

"Hemen hemen öyle. Yöneticilere, gidip insanlarla arkadaşlıklar kurmalarını, başkalarının durumuna kaygılanmalarını, birlikte gülmelerini, günbegün birlikte çalıştıkları, birlikte yaşadıkları kimselerle bazı hikâyeler paylaşmalarını, kalplerini başkalarına açmalarını söylüyor. İyi de sonuç veriyor. *Harvard Business Rewiev'de* çıkan 'İş Başında İnsani Bir An' makalesinde bunların hepsini yayınlamışlardı."

"Müthiş bir şey, Tess. Fikir de son derece basit."

"Evet, öyle. Yani senin kariyerin açısından önermek istediğim, gerçekten insanlar için var olman. Bir satışı gerçekleştirmekten çok, bir ilişkiyi derinleştirmeye önem ver... o zaman satışlar kendi kendine gerçekleşir. İş dünyasında büyük başarılar aslında hep insani bağlardan kaynaklanır."

"Nedir insani bağlar tam olarak?"

"İnsanı insana bağlayan bağlardır. İnsani bağlar, biz gerçek anlamda başkalarına hizmet etmek, havadarında bir fark yaratmak için uğraştığımız zaman gerçekleşir - yürekten iletişim kurmayı, doğruyu söylemeyi, samimiyetle iyi dinleyici olmayı, dinlerken kendimizi karşımızdakinin yerine koymayı, onu anlamaya çalışmayı öğrendiğimiz zaman. Kariyerinde liderlik gösterebilmen için iletişim o kadar şart ki!"

"Bu ilginç, Tess. Benim benimsediğim yeni amaçlardan biri de mükemmel bir İletişimci olmak. İnsanlara onları sevdiğimi ve anladığımı göstermek için özel bir gayrette bulunmak. Bunun kariyerimde bana yardımcı olacağını biliyorum."

"Evet. Zaten yapabileceğin en doğru şey de o. Bilirsin, bu gezegende fazla uzun süre kalamıyoruz. Neden buradaki süremizi, çevremizdeki insanların keyfini çıkararak, daha hoş bir şekilde geçirmeyelim? Sohbetlerde beceri kazan."

"Bununla ne demek istedin?"

"Hayat yolunda öğrendiğim en gerekli derslerden biri, güzel bir hayatın bir dizi harika sohbetten başka bir şey olmadığı. İş başarısı, ekip arkadaşlarımızla, müşterilerimizle ve gelecekteki muhtemel müşterilerimizle düşünce dolu konuşmalar yapmaktan gelir. Bu konuşmaları yapmazsak işleri kaybederiz. Aile başarısı da eşlerimizle ve

çocuklarımızla anlamlı konuşmalar yapmaktan gelir. O konuşmaları kaybeden ailesini de kaybeder. İçsel başarı da öyle - yani insan olarak başarı. O da birçok bakımdan, en yüksek ben- liginle ilgili aralıksız konuşmalar demektir. Onu kaybeden, kendini kaybeder."

"Bu çok değerli bir içgörü."

"Teşekkür ederim, Jack. Bugün dünyamızda o kadar çok kişi kendi kendinden boşanmış durumda ki! Şöhreti ve saygınlığı kovalamaktan, kendileriyle derin düzeyde iletişim kurmayı kesmişler. Biliyorsun, bir liderin yapabileceği en önemli şeylerden biri kendini derinleştirmektir. Ne kadar derinleşirsen, hayat denilen yolculuğun ne olup ne olmadığı konusunda o kadar uyanık hale gelirsin. Uyandıkça da, başarının aslında dünyada bir fark yaratmak olduğunu görürsün. Tabii bu da başka bir önemli noktayı ortaya çıkartıyor. Eğer hayatında bolluk yaratmak ve kariyerinde başarılı olmak istiyorsan, katma değer oluşturan biri olmak şart."

"O da nedir?"

"Hayatta seçkin performans sergileyenler zamanlarım para kazanmaktan çok yaratmaya, değer oluşturmaya odaklar. Başkalarını zenginleştirmenin yollarım ararlar, kendileriyle iş yapma imtiyazına ulaşanların durumunu daha iyiye götürmek için yaşarlar. Kendilerini denklemden çıkarır, birçok bakımdan, başkaları için yaşarlar. İşin garip yanı, en başarılı ve varlıklı duruma yükselenler de onlar olur."

"Sahi mi?" diye sordum.

"Evet, sahi. Dünyada daha fazla şeye sahip olmak için, başkalarından fazlasını vermelisin. Bu da hayatın zamana meydan okuyan kanunlarından biri."

"Son zamanlarda o kanunların sözünü çok duyuyorum."

"O da iyi bir şey," diye gülümsedi Tess. "Hep kendine şu soruları sor: 'Bu kişiye nasıl değer katabilirim?' ve 'Dünyaya bugün nasıl hizmet edebilirim?' Büyük bolluklarla ödüllendirilirsin. Martin Luther King Jr. çok güzel söylemiş: 'Hayatın en ısrarlı ve acil sorusu, başkaları için neler yaptığımızdır.'"

"Güçlü sözler," diye yorumda bulundum.

Tess koridorda yürümeye başladı. "Jack, lütfen benimle gel."

Beni pırıl pırıl parke kaplı geniş bir odaya soktu. Kocaman deri koltuklar, yanlarında da cam sehpalar vardı. Duvarlar kitap raflarıyla kaplıydı. Adlarına baktım: *Yaşama Sanatı*, yazan Epictetus; *Marcus Aurelius'un Meditasyonları; Düşün ve Zengin ol*, yazan Napoleon Hill; ve garip isimli bir kitap daha vardı orada: *Ferrari'sini Satan Bilge*. Baktığım zaman gülümsemeden edemedim.

"Burası bizim şirketin öğrenme salonu," dedi Tess. Kendine bir fincan bitki çayı alıyordu. "İster misin? Bal karıştırınca tadı harika oluyor."

"Tabu," dedim.

"Her neyse, bu oda hepimizin düşünmek için geldiğimiz yer. İş dünyasında seçkin performans sergileyenler düşünmeye de hep vakit ayırırlar. En çok düşündükleri konulardan biri de, hizmet verdikleri insanlara nasıl daha çok katma değer sağlayabilecekleridir. Bilirsin, pek çok insan bunu tümüyle yanlış algılar."

"Öyle midir?"

"Evet. Hayatın amacı mutlu olmak değildir. O, hayal edebileceğin en ben-merkezli yaşam türüdür ve günümüzde

dünyada gördüğümüz pek çok sorunun da kaynağıdır. Kendi bireysel mutluluğumuzu düşünmeyi bırakıp kolektif hizmetleri düşünürsek, küresel toplumumuz birdenbire değişir. Başka bir ifadeyle, daha mutlu olmakla değil de, daha değerli olmakla uğraşsak, işte o zaman değişir dünya. Hayatlarımızın bir üst düzeyine çıkmak için sorulacak soru, 'Nasıl daha çok şeye sahip olurum?' sorusu değil, 'Nasıl daha çok şey olabilirim?' sorusudur. Keşke hayat daha kolay olsaydı demekten vazgeçip keşke *ben* daha iyi olsaydım, daha sevgi dolu, daha anlayışlı olsaydım, demek gerekir. Daha az sorun olmasını ummaktan vazgeçip daha fazla bilgelik istemeliyiz. Biliyorsun, mutluluk bir yan üründür ve onu aramayanlara gelir."

"Bir ikilem bu. Değil mi?" diye sordum.

"Evet. Birçok bakımdan öyle. Hatta bana öyle geliyor ki, mutluluğu ve başarıyı ne kadar ararsan, onlar senden o kadar kaçacaktır. Mutluluk ve başarı, niyet edilmeden gelen, ama başkaları için katma değer yaratmaya hasredilmiş bir hayatın sonunda kaçınılamayacak bir yan üründür. Onu yap, diğer şeylerin hepsi tam yerli yerine oturur."

"Yani günümüzde pek çok şirket bunu yanlış düşünüyor. Amaç aslında çok para kazanmak değil..."

"Anlam yaratmak," diye araya girdi Tess. "İş girişiminin en başta gelen amacı, hizmet verdiğin insanların hayatlarında daha büyük anlamlar bulmasına, sevinçler bulmasına, başarılar bulmasına yardımcı olmaktır. Tabii ki para kazanmak da çok önemlidir, ama gerçek başarıyı arıyorsan, bir numaralı güdücü amacın para kazanmak olmamalıdır. İyi şirketler yalnızca kâra odaklanır; *harika* şirketler daha yüksek

bir amaca odaklanır - o amaç, müşterileri için harika sonuçlar yaratmak, onların hayatına bir fark getirmektir."

"Böyle bir şeyi ömrümde ilk defa duyuyorum."

"Bak, ben iş hayatına para kazanmak için girmiş biriyim - dediklerimi yanlış anlamanı istemiyorum. Gerçek dünyanın nasıl işlediğini hiç anlamayan bir idealist değilim. Harvard Business School'dan MBA, Stanford'dan doktora sahibiyim. Yetişkin hayatımın büyük bölümünü burada, Wall Street'te geçirdim, iş dünyasının oyununu en üst seviyelerde oynayan biriyim. Para bir yere kadar özgürlüğü satın alabilir, onun da farkındayım. Bu dünyanın yoksullarına yardım etmek için yapabileceğin en iyi şey, kendinin de onlardan biri olmamasını garanti altına almaktır. Ve dürüst davranmak gerekirse,

Jack, ben tonlarca para kazandım — milyonlarca — kesinlikle. İnsan bir noktaya varıyor, artık kaç para kazanmış olduğunu bilemiyor, çünkü olay bir mesele olmaktan çıkıyor. Her istediğime, ne zaman istersem sahip olabilirim. Ama daha başlangıçtan beri para benim için yolu işaretleyen bir şey, bir tür karne olmuştur yalnızca."

"Hangi yolu işaretleyen?"

"Ne kadar katma değer yarattığımı. Bulgulanma göre, dünyada ne kadar değer yaratırsam, hayatıma o kadar çok para akıyor. Paranın kendi başına bir değeri olamaz, öyle değil mi?"

"Herhalde haklısın. Kâğıt o yalnızca."

"Evet. Para bir tek şeyin sembolüdür, o şey de değerlerin değiş-tokuşudur. Bana göre, paranın değer kazandığı yer, benim değer sunduğum yerdir. Para benim için bir ölçü

yalnızca, bundan ne fazla ne de eksik. Yani benim dediğim şu: Para önemlidir, ama kesinlikle beni asıl motive eden şey değildir. Beni sabahın beşinde yataktan kaldırabilecek bir şey değildir para. Her yaptığım şeyde yenilikler yaratıp dünyanın en iyisi olmaya çalışmamı sağlayan da para değildir. Bana parasal ödüller yerine manevi ödüller verilmesini tercih ederdim, çünkü onlar, insan olarak kendimi iyi hissetmemi sağlıyor. Anlam bana paradan değil, hizmetten gelir. Başkalarına yardım etmek için yaşarım. Beni motive eden odur - bir misyon ve anlam duygusu, yoksa para ve maddi ödüller değil. İşte nice şirket tam da bu noktada doğru yoldan sapıyor — başka insanların rüyalarını gerçekleştirmelerine yardıma olmak yerine, servet biriktirmeye daha çok odaklanıyorlar."

Tess bundan sonra beni kendi ofisine götürdü. Kusursuz bir zarafet. Oda modern minimalist stilde döşenmişti. Pencereden görünen nefis manzara tüm kenti kapsıyordu. Kocasının ve üç çocuğunun resimleri her yandaydı.

"Jack, Woodrow Wilson'un sözlerine göre yaşamaya çalış: 'Buraya para kazanmak için gelmedin. Dünyanın daha bolluk içinde, daha büyük vizyonla, daha yüce bir umut ve başarı ruhuyla yaşanasım sağlamaya geldin. Dünyayı zenginleştirmeye geldin sen buraya ve eğer bunu unutursan, kendini yoksullaştırmış olursun.'"

"Derin sözler."

"Ve hizmet ettiğin zaman, bunu herhangi bir ödül beklentisine kapılmadan yap. İşinde birine yardım ettiğinde, ister bir çalışma arkadaşının yeni bir bilgisayar programını öğrenmesine yardım etmek olsun, ister ürününün tam ihtiyaç duyulan şey olduğunu müşteriye gösterip onun gözünü

kamaştırmak olsun, bunu yalnızca vermenin sevinci için yap. Bir şey almak amacıyla vermek, aslında vermek bile sayılmaz, ticaret sayılır — ve insanlar bunu hemen sezer. Sen samimiyetle, yardım etmek için ver, hizmetkâr-lider gibi davran. Büyüklüğe ancak öyle ulaşılır."

"Hizmetkâr-lider de nedir?"

"En iyi liderler hizmetkâr-liderlerdir. Tek istedikleri, seçmenlerine hizmettir. Hayatları bir misyon duygusu yansıtır - onları güden, enerjilerini sağlayan budur."

Heyecanlarım iştim. "Bu harika bir yaşam biçimi!" diye patladım. "Kendini adayabileceğin bir misyon bulmak, sonra da günlerini hep o misyonu ileriye götürmek çabasıyla geçirmek."

"Tam öyle," diye karşılık verdi Tess. "Mahatma Gandhi'yi, Nelson Mandela'yı, Azize Teresa'yı, ayrıca tarihin büyük dini liderlerini düşün. Hepsi hizmetkâr-liderdi. Kendilerinden daha büyük bir davaya adanmışlardı - bir misyona."

"O misyon da başkalarına bir şeyler vermekle ilgili olmalı, değil mi?"

"Öyle olmalı. Ama bir misyon duygusu edinmek için ille de dünyayı değiştirmeye çalışmak zorunda değilsin. Seninki, belli bir işte müşterilerine sevgiyle, dürüstlükle, onların işine katma değer yaratarak hizmet: etmek olabilir. Bu amaç da, dünyayı değiştirmeye çalışmaktan daha küçük sayılamaz. İşin sokakları süpürmek, çöpleri toplamak bile olsa, yine de bir misyon duygusuyla, bir hizmet etiğiyle çalışmayı seçebilirsin, o işi, mahalleyi daha iyi bir yer haline getirmenin yolu olarak görebilirsin. Küçük iş diye bir şey yoktur. Mahatma Gandhi bunu çok güzel ifade etmiş: 'Yapman gereken şey ne kadar önemsiz olursa olsun, yine de onu elinden geldiği kadar iyi

yap, en önemli saydığın şeye vereceğin dikkati ve özeni ondan esirgeme. Çünkü sonunda bu küçük şeylere göre yargılanacaksın.'"

"Çok güzel bir nokta, Tess."

"Azize Teresa da hoş bir şey söylemiş: 'Hiç kimsenin, senin yanından ayrılırken, kendini geldiği zamankinden daha iyi ve daha mutlu hissetmemesine izin verme.'"

"Harika sözler."

"Ben William Penn'ın sözünü de severim: 'Beklentim hayattan bir tek kere geçmektir. Bu durumda, başka insanlara gösterebileceğim bir anlayış, yapabileceğim bir iyilik varsa, geciktirmeden, hemen yapmam gerekir; çünkü aynı yerden bir daha geçecek değilim.' Bu felsefeyle yaşamaya başladın mı, inan bana, her şey daha iyi gitmeye başlayacaktır.

"Bak, çalışmayı bu kadar sevmemin bir nedeni de bu dur," diye devam etti sonra. "Çalışma biçimim sayesinde her insanın en derin ihtiyaçlarından birini tatmin edebiliyorum."

"O nedir?"

"Kendini aşmak. Hepimizin içinde, ilkel bir düzeyde, dünyada bir fark yaratma arzusu vardır. Ben her birimizin dünyaya kendine göre bir katkı sağlamak üzere programlanmış olduğumuza inanırım - genetik yapımızda var bu.

Bazılarımız için, ülkelerini özgürlüğe götürmek, milyonların hayatını değiştirmektir, bazılarımız için de sokakları süpürmek, mahalledeki marketin kasasında oturmaktır. Dediğim gibi, hiçbir iş diğerinden daha iyi olmadığı gibi, bizim saygımızı bir diğerine kıyasla daha fazla hak eden bir iş de olamaz; yeter ki işimizi tüm yüreğimizi koyarak, bir görev

duygusu içinde yapalım. John Ruskin adlı düşünürün dediği gibi: 'Aramızdaki en zayıfın da bir özelliği vardır, bize önemsiz gözükse de o özellik sırf ona aittir, değerini bilerek kullanılırsa, nesline de bir armağan olabilir.'"

"Bu sözleri yüreğimin içinde hissettim," dedim samimi- yede.

"Çünkü senin içindeki en iyi yere hitap ediyor da ondan, Jack. Bu sözlerin gerçeği, senin içindeki o her şeyi bilen noktaya ulaşıp orada titreşiyor. İnsan yüreğinin en derin ihtiyacı, kendimizden daha önemli bir şey uğruna yaşamaktır. Belki şu anda bunun farkına varamamış olabilirsin. Bu sesin kulağına ulaşamaması, bir ton para kazanıp Cayman Adalarında ev alma hayalinden ötürüdür. Ya da belki 'Önce Ben' diyen bir dünyada böyle bir sesi duymamayı seçebilirsin. Ama, Jack, sana söylemek zorundayım, hayatın aslında ne olduğunun gerçeğine ne kadar çok yaklaşırsan, kendi doğal bilgeliğinin derinliklerine de o kadar çok inebilirsin, o zaman da asıl gerçekten kaçamazsın:

Kusursuz hayat, kusursuz hizmet verdiğin zaman yaratılır. İnsan

olarak kendin üzerinde ne kadar içsel çalışma yaparsan, dünyayı o kadar farklı şekilde görmeye başlarsın. Başkalarının sana saygı göstermesi için ille de bol para kazanman gerektiği saplantısından kurtulursun. Yüksek misyonuna o kadar odaklanırsın ki, özsaygın seni taşımaya yeter. Bu gezegene hepimizin lider olarak geldiğini bil — bu bizim doğuştan hakkımız."

Tess çalışma masasının üzerine asılmış alıntıyı işaret etti. Usta bir sanatçı tarafından, oyma biçiminde işlenmiş, çerçevelenmişti.

"Oku bunu," dedi. "Her sabah yeniden odaklanmama yardımcı oluyor. Bu kelimeleri okuyorum, sonra gözlerimi kapıyor, onların kalbime işlemesine izin veriyorum. Bana özgü bir tür meditasyon. Günümün akışına harikulade etkiler yapıyor."

Sözler şöyleydi:

"Hayattaki mutluluğun, dünyaya ne kadar yardımcı olduğunla doğru orantılıdır."

Başarının Gerçek Yolu

"Ölüm hayatta büyük bir kayıp değildir. Asıl büyük kayıp, yaşarken içimizde ölen şeylerdir. "

Norman Cousins

Tess'in ofisindeki deri kanepeye oturduğumuzda o, "Önemli olan, kariyerinde nereye vardığın değil," dedi. "Önemli olan, seni insan yapan noktaya giderken izlediğin yol. İyi yaşanmış bir hayatın gerçek ödülü yolun sonunda eline geçen değil, oraya vardığında ne *olduğundur"*

"Şaşırtıcı bir içgörü," dedim.

"Hayatının anahtarı aslında *süreçtir,* sonunda ulaştığın ver değil. Basan, amaçlarına ulaşmakta değil, amaçlarına ilerlerken mutlaka yer alacak olan kişisel değişimlerde, bilinçlenme farklarında yatar. Asıl armağan, amacı yakalamak değil, o noktaya varmanın seni insan olarak nasıl biri durumuna getirdiğidir. Açık söylemek gerekirse, bence iş hayatına girmek için yalnızca iki neden olabilir."

Söze devam etmesini bekledim.

"Birincisi, daha önce de dediğim gibi, başkalarına değer yaratmak ve daha büyük iyiliklerin yolunu açmak; İkincisi de, insan olarak büyümektir. Gerçekte kim olduğumuzu ortaya çıkarmak, onu sağlayınca da kendimizle barışa varmaktır."

"Gerçekte kim olduğumuzu keşfettiğimiz zaman kendimizle barış mı sağlarız?"

"Evet. Zengin ve huzurlu bir hayat sürmenin en iyi yolu budur."

"Çok mantıklı, Tess. Belki çoğumuzun hayattaki mücadeleleri, içimizdeki bir noktada kendimize ihanet etmekte olduğumuzu, en yüce potansiyelimizi yaşamadığımızı biliyor olmamızdandır."

"Evet, öyle. En yüksek insani potansiyelimize erişemediğimiz zaman çok büyük bir özsaygı kaybına uğruyoruz. Gerek evde, gerekse işte, en iyi hayatımıza ulaşmak için yapmamız gereken içsel çalışmaların çok fazla enerji gerektireceğini sanıyoruz - oysa aslında vasat kalmak çok daha fazla enerji tüketiyor."

"Galiba buna katılıyorum."

"Düşlerini inkâr etmenin ve en iyi hayatına giden yolu ihmal etmenin insanı tüketen bir şey olduğu kesinlikle oltada. Gerçek benliğini yaşamamak çok büyük enerji gerektirir."

"Peki, hangi mantıkla konuştuğunu anlayabiliyorum. Bu konuşmamız bana çok ilham veriyor, Tess. Başkalarını sevmenin ve insani bağlantılar kurmanın önemini gerçekten görüyorum. Daha çok başkaları için yaşayan bir insan olma konusunda, şu anda ve şurada taahhütte bulunabilirim. .Aynı zamanda kendimi bir değer katıcı olacak göreceğime de söz verebilirim. Kariyerimi başkalarından alabileceklerimin değil, başkaları için ne olabileceğimin üzerine inşa edeceğim." Gülümsedim. "Şunu da eklemem gerek, bunları söylemek bile, kendimi kariyerim konusunda çok daha iyi hissetmeme yol açıyor. Ayrıca çok daha yüksek bir düzeyde yaşamaya da başlayacağım. "

"Bu harika bir şey," diye karşılık verdi. Sözlerime memnun olduğu belliydi.

"Ama kendini başkalarına verme konusunda şeytanın avukatı olmama izin ver. Eminim sen de katılırsın, dünyada acımasız

ve gaddar insanlar davar."

"Bazı insanların *davranışının* acımasız ve gaddar olduğunu kabul ederim."

"Peki, aradaki farkı anlamıyor değilim. Ama o bir insanlarla iş görürken, her zaman da sevgi dolu olamazsın."

"Ben *her zaman* sevgi dolu olmayı seçiyorum, Jack. Hayatımı o standarda göre yaşıyorum, benim için iyi sonuç veriyor. Ama —ki bu nokta çok önemli— sevgi dolu olmak, zayıf olmak demek değildir. Bilge bir insan, merhameti cesaretle birleştirebilir."

"Yaa?!"

"Evet. Ben o ilkeye göre yaşarım. Bazen koşullar beni, sevgimi merhametle ifade etmeye zorlar, bazen de cesur olmanı gerektirir. İnsanlar sevgi dolu olmanın, başkalarının her isteğine teslim olmak olduğunu, seni paspas gibi ezmelerine iyin vermek olduğunu sanıyor. Oysa öyle değildir. Kendime olan sevgim buna izin vermeyecek kadar fazladır. Karşımdaki sının aşarsa, bunu ona, anlayışlı, ama cesaretli biçimde bildiririm. Onlara batıcı gelmeyecek bir biçimde konuşurum, ama bana kötü muamele edemeyeceğini de anlamasını sağlarım. Yani merhameti cesaretle birleştiririm. Biliyor musun, Jack, bize nasıl muamele edeceklerim insanlara biz kendimiz öğretiyoruz. Öyle mi?"

"Kesinlikle. Eğer hayatındaki biri sana sert davranıyorsa, hak ettiğin saygıyı göstermiyorsa, seni temin ederim ki bir şekilde bunun olmasına sen izin vermişsindir. Belki ilk kaba davranışında sının koymamışsındır, bunun kabul edilemez olduğunu o kişiye bildirmemişsindir. Bunu yapmamakla, saygısız davranışların yanma kâr kalacağı izlenimini vermiş olabilirsin."

"Yani hayatımdaki her bir insana, bana nasıl davranacağım ben kendim öğretmişim ve bunu bana davranış biçimine izin vererek öğretmişim."

"Tam öyle. Sana nezaketle, özenle, sevgiyle davranılmasını talep et, o zaman öyle davranılır, insanların seni ezip geçmesine izin verirsen, onları o tekniğe eğitirsin, o düşük standarda indirirsin."

"Anlıyorum." Bir an düşündüm. "Peki, rekabet hakkındaki düşüncelerin nedir? Dünyanın en rekabetçi sektörlerinden birinde çalışıyorsun —finansal hizmetler— ve belli ki çok başarılısın. Yüksek düzeyde sevgiyle yaşayan biri, dünyamızda nasıl başarılı olabiliyor? Kazanmaya çalışmadığım halde yine de başarılı olabilir miyim?"

"Aslında yalnızca kazanmaya çalışırsan, sana garanti veririm ki hiç başarılı olamazsın," diye güldü Tess. "Bu kuruluşun CEO'su olarak, piyasa payımızı düşünürken, bir yandan da her an rakipleri kollamam gerekir. İçinde çalıştığımız ekonomide, o şart. Ama yallar önce, ailemle birlikte tatile çıkıp dünyayı dolaşıp döndüğümde, dünyaya bakmakta kullandığım merceği de açmaya başlamıştım. Kendimi zorladığım o sürgünden sonra dünya görüşüm büyük ölçüde değişti." Gülümsüyordu.

"Jack, hayatımı üzerine inşa ettiğim bazı kurumsal ilkelerimi dinledin. Rekabet konusundaki sorunla ilgili olduğu için sana bir ilkeden daha söz edeyim: *Senin kapanman için hiç kimsenin kaybetmesi gerekmez.* Biliyorum, iş dünyasındaki bizler için bunu sindirmek hiç kolay değil. Ne de olsa, daha çocukken bile, kıt kaynaklar için yarışmaya alıştırıldık. Sınıfının en iyisi

ol, dendi, sporlarda bile birinci olmaya teşvik edildik. Sürekli başkalarıyla kıyaslandık, bize onların daha iyi, daha akıllı, daha hızlı olduğu söylendi. Bunların sonucunda, kıtlık zihniyeti doğar. Dünyanın gerçekten kıt kaynaklı bir yer olduğuna inanmaya başlarız. Eğer sınıfın birincisi olarak mezun olmazsak, kariyerimizde başarılı olamazmışız gibi gelir. Sporlarda kazanamazsak, hiçbir zaman zaferin tadını bilemeyiz. Bütün bunlar yanlış tabii - gerçeklerle ilgisi bile yok. Filozof Mevlânâ bunu çok iyi saptamış: 'Damladan vazgeçin, okyanus olun,' demiş.

"Bu söz omurgamda ürpertiler dolaşmasına yol açtı, Tess."

O devam etti: "Ve bu yanlış düşünceden de korku doğuyor — dünyada herkesin beklentilerinin ötesinde başarılı olmasına yetecek kadar zenginlik yoktur diye korkarız; biriktirmek için o kadar uğraştığımız şeyleri kaybederiz diye korkarız; elimizdekileri hak etmediğimizden korkarız. Bu korku çok ilginç bir duruma yol açar: Başkalarının kazanmasına yardım edersek bizim kaybedeceğimizden ne kadar çok korkarsak, elimize o kadar az şey geçer. Ne kadar cimrilik edersek, bize gelecek bolluğu o kadar uzağa itmiş oluruz."

"Bu nasıl olabilir?"

"Çünkü düşüncelerimiz kendi gerçeğimizi biçimlendirir — algılayış biçimimiz de denetimimizi ortaya koyar. Eğer tüm düşündüğün her şeyi kendine almak, başkalarının düşlerini gerçekleştirmesine hiç yardım etmemekse, o zaman kendi korkularını dünyaya yansıtıyorsun demektir. O korku dolu düşünceler senin gerçeğini yaratacaktır, demek ki bir yokluk hayati yaşayacaksın."

"Yani senin demek istediğin, sırf kendimizi düşünürsek, her şeyi kendimize almaya çalışırsak, kaybetme durumuna mı

düşeriz?"

"Evet. İnanması zor, değil mi? Bunun anahtarı şöyle — bu gezegendeki her bir insan, birbiriyle bağlantılıdır. Hepimiz aynı kumaştan kesilmişiz. Rekabetin tek yaptığı hepimizin ayrı ayrı olduğu hayalini körüklemek. Bu durumda tek kişi küçük kalır. Daha yüksek bir düzeyde iş gördüğümüzde, her şeyin birbirine bağlı olduğunu görebilecek kadar yükseldiğimizde, hep birlikte kazanım. Dünya kazanır. Ana amacımız başkalarını zenginleştirmek, kaderlerinin çizdiği insan olacak kadar büyümelerini desteklemek olduğunda, dünyaya korku yansıtmaz, bolluk düşünceleri yansıtırsın."

"O zaman da dünya bizim hayatlarımıza bollukları akıtır," diye gülümsedim.

"Tam öyle. İşin aslı, dünyamız hiçbir zaman bu kadar çok fırsat sunmamıştı. Hep birlikte çalışırsak, bir işbirliği ve uyum içinde iş görürsek, bütün dünya çok daha iyi bir yer olur. Ama sürekli olarak rakipleri alt etmeye çalışmak büyük bir stres yaratır — performans tuzağına düşersin, ancak kazanırsan beğenileceğini düşünmeye başlarsın. Bu da hayatlarımızda ilginç bir örüntü oluşturmaya başlar."

"Ne tür bir örüntü?"

"Başkalarından daha iyi performans verme konusunu tutku haline getiririz. Sirk hayvanı gibi, başkalarının takdiri ve alkışı için performans vermeye çalışırız. Kendimize verdiğimiz değeri, sevdiklerimizden gelecek takdire bağlarız, o yüzden de kendimizi acımasızca zorlar dururuz. Oysa öyle bir hayatta *hiçbir şey* yeterli değildir. Bir büyük amacı gerçekleştiririz, ama basan merdivenini tırmanmakla o kadar meşgulüz- dür ki, o yaptığımızın sevincini yaşayamayız. Bu tür bir inanç yapısı edindiğimizde artık bize hiçbir şey

yetmez. Hiçbir şey yeterince iyi değildir, çünkü bir numara olmak zorundayızdır."

"Mükemmeliyetçiliğe benziyor."

"Zaten ta kendisi. Mükemmel olmaya çalışırız. O süreç içinde de ruhlarımızı mahvederiz."

"Peki, çözümüne o zaman?"

"Güven ve kendini daha rahat bırak."

Peder Mike bana daha çok güven duymam gerektiğini söylemişti, Moe da aynısını söyledi. İkisi de evrenin dost bir yer olduğuna inanıyordu. Hayat yolunda ilerlerken başımıza

ne gelirse gelsin, sonunda her şey iyiye varır, diyorlardı. Aslında görünüşe göre, ben hırçın çabalarımı bir yana bırakıp dünyanın iyi işlediğine ne kadar güvenirsem, dünya da benim başarıma o kadar katkı sağlar, bana daha çok ödüller yollar. İlginç... ne kadar az zorlarsam, o kadar çok şey geliyor. Ben aslında birçok bakımdan, Peder Mike'la Moe'nun öğrettiği bu yasaların, ben onlara inanmadan önce kendilerini kanıtlamalarını beklerdim. Ancak ben onları benimsedikten sonra kendilerini kanıtlayacaklarını anlayamamıştım.

Bütün mesele güven. Dünyanın o incelikli tasarımına, hayatlarımız için çizdiği o zekice plana güvenmekti. Hayatlarımızın işlerlikli olacak şekilde planlanmış olduğunu öğreniyordum. Tek yapacağımız, kendi yolumuzu tıkamamaktı. Düşündükçe bütün bunları çok daha şaşırtıcı buluyordum.

"Rekabetten korkmak bizi başkalarına karşı kuşkucu yapar, Jack. Bu türlü yaşamak, bu türlü çalışmak iyi bir şey değil. Kaybetmekten korkmak, yaratıcılığımızın şalterini kapatır, hayatımızdaki olanakları sınırlar, üzerimizde inanılmaz

düzeyde baskı yaratır, vücutlarımızda gerilimi yükseltir. Garip ama, rakiple savaşmak bizim performans düzeyimizi yükseltmek yerine düşürür. Çözümü basit: Yalnızca olabileceğinin en iyisi olmaya odaklan. O zaman kendini yalnızca eskiden olduğun kişiyle karşılaştırabilirsin - eski benliğinle. Eskiden kim olduğunu incele, nereye varmak istediğine bak. Hayat denilen bu kişisel yolculuğunda sürekli ilerle."

"Tess, sana karşı dürüst olmak zorundayım. Benim korkum eğer iş hayatında rekabet etmez, kazanmak için her fırsatı kapmazsam, en büyük kayba ben uğrarım. Senin bu paylaştığın felsefe kulağa harika geliyor, ama samimi olmak gerekirse, oldukça idealist bir şey."

"Bu kadar dürüst davrandığın için sana teşekkür ederim, Jack. Ben bu şirketi daha en başından, bu kazan-kazan felsefesine göre kurdum. Bunun iyi işlediği konusunda bana gerçekten güvenmek zorundasın. Ayrıca unutma ki binlerce değilse bile yüzlerce yıldan beri iş dünyası hep bu korkuya dayalı rekabetçi zihinsel tutumla hareket etti. Sonunda bu anlayış dünya toplumlarını nereye getirdi, kendin bak ve gör. Sevginin ve ilginin eksikliğini anla. Biliyorsun ki bunu aynı biçimde sürdürürsek, aynı sonuçlar gelmeye devam edecek."

"Doğru."

"Demek ki dünyayı değiştirmek için her birimizin daha yüksek liderlik uygulaması, bir şeyleri farklı şekilde yapması gerek. Bu senin için *dev* bir fırsat, Jack - kalabalığı izleyip korkudan hareket edecek yerde, sevgiden hareket ederek kendi usulünde bir lider olabilirsin. Eğer kendi piyasana çıkar, kendini samimi hizmete, katma değer yaratmaya, ilişkiler geliştirmeye, her durumda kazan-kazan sonuçlan aramaya

adarsan, hayatın asla değişmeden kalamaz. Hayatın işleyişini her zaman doğa kanunları yönetmiştir — doğaya bak, bu dediklerimin canlı kanıtlarını görürsün. *Uyum içinde çalıştığımızda, herkes daha çok kazanır.* Bugün iş dünyasında bulunan insanlara verilebilecek en büyük ders bu. Bunu kavramayı başaramazsak, dünya daha da berbat bir yer olacaktır."

Tess sehpasındaki gümüş tepside duran bir tabaktan bir dilim limon aldı, bir bardak suyun içine attı.

"Buyur, bu senin. Su beynine iyi gelir."

"İyi mi gelir?"

"Elbette. Daha net düşünmeni sağlar. Özellikle de stresli durumlarda. Ayrıca enerji düzeyini yüksek tutma yolunda, bildiğim en etkili çarelerden biridir." Kendi bardağından bir yudum aldı. "Her neyse, toplantıya gitmek üzere senden ayrılmadan önce bir—iki noktaya çabucak değinmek istiyorum."

"Bu sabahtan çok yararlandım. Zaman ayırdığın için sana minnet borçluyum, Tess."

"Yardıma olabildimse sevinirim," diye karşılık verdi. "Sen öğrettiklerimi başkalarıyla da paylaş, yeter. Dünyamızın değişmeye ihtiyacı var ve sen başkalarının değişiminde güçlü bir tetikleyici olabilirsin."

"Peki."

"Benim en değer verdiğim varlığım, maddi bir varlıktır, biliyor musun?"

Tek şaşırmadım."

"Benim için en değerli şey, nasıl bir isim yaptığımdır. Hep şaşarım, insanlar onyıllarca uğraşıp itibarlı bir isim edinir,

sonra saçma sapan bir şey yapar, bir anda o itibarlarını kaybederler. O zaman iş yönetme olanaklarının da çoğu uçar gider. Bak, Jack, insanların telefonla seni geri aramasına iliştirebileceğin bir fiyat etiketi yoktur. İtibarına değer ver, onu sev. Şöhretine leke sürecek bir şeyi asla yapma. Son derece dürüst yaşa ve çalış."

Tess'in derli toplu masasındaki telefon hatlarından birinin ışığı yandı.

"Ah, toplantı için olmalı. Bunun için üzgünüm, Jack - bir ayı aşkın bir süre önce ayarlanmışta ve iptal edemedim. Al şu kartviziti," dedi çabucak. "Kalacağın otel için. Şoförüm seni oraya götürecek. Gider yerleşirsin. Yolculuk nedeniyle yorgun olman gerek, biliyorum. Kısa sürede çok şey konuştuk. Şimdi birkaç günü keyifli geçirmen gerek. Kentin en iyi rehberlerinden birini seni gezdirmek üzere tuttum. Birkaç gün içinde seni ararım. Ev telefonum karan arka yüzünde - bir şeye ihtiyacın olursa beni ara."

Tess uzanıp beni çabucak kucakladı.

"Harika gidiyorsun, Jack. Biliyorum, şu sıra senin için bir değişim zamanı, ama hiçbir şey için kaygılanma. Sezgilerim bana, hayat yolunda tam olman gereken yerde bulunduğunu söylüyor. Rotandan sapma, her şey yolunda gidecek."

Bu sözleri bitirince, superstar CEO Tess Welch odadan çıktı, koridor boyunca uzaklaştı.

Arzular ve Hayaller Üstüne

"Dünyada en acınası insan, bakan ama imgelemi olmayandır."

Helen Keller

Bundan sonraki birkaç gün harika geçti, bir tür kutlama gibiydi.

Geçtiğimiz haftalarda öyle çok şey öğrenmiştim ki, artık bu gelişmem için kendimi onurlandırmam gerektiğini anlamıştım. Sanat galerilerini, müzeleri gezdim, dünya çapında lokantalarda yemek yedim, İlci Broadway piyesini salonun en güzel koltuklarından seyrettim. Tess Welch her şeyi özenle hazırlamış, bana prensler gibi muamele edilmesini sağlamıştı. Çok iyi yürekli bir kadındı.

İlk buluşmamızdan dört gün sonra aradı. "Merhaba, Jack," dedi "Bugün seninle Central Park'ta buluşalım, birkaç saat birlikte yürüyelim. Sana çok yardıma olabilecek bazı dersleri paylaşmak istiyorum."

Bir saat sonra, parkta gezinmeye başlamıştık. Çevremiz bu özel yerin keyfini çıkaran New Yorklularla doluydu. Pırıl pırıl bir güneş yüzlerimizde parlıyordu. Tess söze birkaç gün önce bıraktığı yerden başladı:

"Jack, yüreğinin arzulanın ortaya koymak konusunda ger çekten ciddiysen, her şeyi olduracak beş basit adım var. Bu

konuda bana güven - bu adımlar sihir gibi iş görüyor," diye güvence verdi.

"Dinlemek için ölüyorum," dedim hevesle.

"İlk adım, bir vizyonu ifade etmek. Hayattaki arzunun peşine düşmeden önce, o arzuya bir *isim* vermelisin."

"Güzel anlattın."

"Hayalinde canlandırdığın amaca ne kadar netlik, renk, duygu ve tanını katabilirsen, onu dış dünyanda gerçekleştirebilme olasılığın o kadar artar. Amaçlanın tanımlaman gerek - onlar birer niyetten başka bir şey değil ve yaratacağın gerçekliği de senin niyetlerin biçimlendirecek. Bu arada, vizyonu kâğıt üzerinde kelimelendirmenin çok yardımcı olduğunu ben tecrübelerimle bulguladım. Arzuna görsel kelimeleri bağlamak, ona bir hayat soluğu vermek gibi oluyor."

"Öyle mi?"

"Kesinlikle." Sesi güven doluydu.

"Peki, bunu yapmak kolay. Sonra?"

"ikinci adım stratejini geliştirmek." dedi Tess. "Dünyanın en iyi şirketleri hep kendilerine ustaca stratejiler geliştirmiş olanlardır. Hayatında çok stratejik olmayı öğrenmen gerek. En iyi hayatının nasıl olacağını, ideal geleceğinin neye benzeyeceğini her zaman düşünmen gerek. Ondan sonra vizyonu uygulayabilmek için stratejiye oturtursun."

"İdeal bir geleceğim olsa, çok mutlu olurum."

"Olacak, Jack. Aslında stratejin, vizyonunla sonuçların arasındaki boşluğu kapatmak için senin eylem planın. Hayallerinle eylemlerin arasına köprü kurmak için senin kazanan formülün o. Hayatında gerçekleştirmek istediğin arzu, hayalinde beliren bir vizyondan başka bir şey değildir. O gerçi çok güzel bir şeydir, ama asıl amaç onu elle tutulabilir sonuçlara dönüştürmektir — yoksa neye yarar İd?"

"Ayni fikirdeyim. Hayal kurup durmak bizi hiçbir yere ulaştırmaz."

"Doğru. Kariyerinde lider olmak, baştan sona proaktif olmayı gerektirir. Demek ki vizyonla ulaşmak istediğin nihai sonuç arasındaki boşluğu kapatabilirsen, yolunda her hafta için bir strateji geliştirmen gerek. Büyük bir hayal eğer yönetilebilir parçalara ayrılırsa, gerçekleştirmesi daha kolay olur."

"Ve daha az ürkütücü olur," dedim. "Amaç çok büyükse, o da bir sorun, biliyorum. O kadar korkutabiliyor ki, ilk adımı atmak güç oluyor."

Tess başıyla evetledi. "Ben de hayatımda aynı şeyi yaşadım. Evet, makro- niyeti mikro parçalara böl. Bunu yaparsan, ilerleyişin daha yumuşak olur, daha az mücadele edersin."

"Anladım. Üçüncü adım nedir?"

"Kendinle bir anlaşmaya var. Ne yapmak istediğini ve onu ne zaman yapmak istediğini açıkça ifade eden bir anlaşma. Bilgisayardan baskı al, altına mühür bas, resmi bir görünümü olsun. Ben imza da atıyorum ki bağlayıcı olsun. Büyük bir iş anlaşmasıymış gibi."

"Kendinle anlaşma imzalamanın gerçekten bir değeri var mı?"

"Hiç kuşkuya yer yok. Son derece önemli olan hesap verme olgusunu yerli yerine oturtuyor. Bak, Jack, eğer kişisel hesap verme ilkesi olmasa, o hayali gerçekleştirme sözünden kaçabilmen kolaylaşırdı. Arzuyu gerçekleştirme konusunda verdiğin sözlerden dönmemen için bağlayıcı bir hesap verme olgusu olmadı mı, bir şeyleri ertelemek, uydurup kaydırmak kolaydır. 'Azalan Niyetler Kanunu' nedeniyle nice güzel hayal, daha çizim masasındayken ölmüştür."

"Ne kanunu?"

"Azalan Niyetler Kanunu'na göre, sen bir amacı gerçekleştirmeyi kararlaştırdıktan sonra üzerinden ne kadar zaman geçerse, senin o hayali gerçekleştirmek için ona hayat soluğunu üfleme ihtimalin o kadar azalır. Bir amacı gerçekleştirmeyi ilk aklımıza koyduğumuzda içimiz heyecanla doludur, geleceğin olanaklarıyla ilgili umutlanınız çok yüksektir. Ama günler geçerken hayat araya girer, engel oluşturmaya başlar, sınırlayıcı inançlarımız da ona yardım eder. İç eleştirmenimiz işe koyulur, bu amacın nasıl hiç gerçekleşemeyeceğini dair bir yığın mazeret sıralar. Aradan ne kadar uzun zaman geçerse, önümüze çıkan acil işler aklımızı o kadar dağıtır - çok geçmeden o hayal oluverir. Bir düşün, ömrün boyunca aklına gelen parlak fikirlerin yüzde beşine işlerlik kazandırmış olsan neler olurdu — hem yalnız kariyerinde değil, hayattaki başarın için de."

"Bambaşka bir düzeyde yaşıyor olurdum." Yüzümde kabahat işlemiş çocuk ifadesi vardı.

"Ben de onu demek istiyorum. Baştan beri sürdürdüğüm bir inancını var. Bence seçkin bir performans sergileyenler, yeni bir fikirlerini asla o konuda bir adım atmadan terk etmezler. Demek ki Azalan Niyetler Kanunu'nun arzularını boğmasını önlemek için, seninle paylaştığım sürecin içine bir de hesap verme olgusu yerleştirmen gerekiyor. Yaptığın planlan uygulama konusunda seni şahsen sorumlu tutan bir mekanizma. Benim bu konuda bildiğim en iyi yol da kendine bir antrenör tutmak."

"Bu 'koç'ları son günlerde çok sık duyuyorum."

"Eminim duyuyorsundur," diye karşılık verdi Tess. "Ben son iki yıldır her hafta bir profesyonel koçla çalışıyorum. Bu kadın benim hayatımda çok derin değişiklikler olmasını

sağladı. Benini basanlarımı kutlayan hevesli bir alkışçı gibi davranmakla kalmıyor, aynı zamanda çok da sıkı bir öğretmen — beni sözümü yerine getirmeye zorluyor, bir şeyi yapacağım dedimse, yapmamı bekliyor. Hayatımda gördüğüm sonuçlar, onun ücretine yaptığım yatırımın karşılığını katbekat getirmiş durumda."

"Ya öyle bir antrenöre param yetmezse?"

"O zaman yapabileceğin ikinci en iyi şey, bir zihin ortaklığı oluşturmak."

"Bu terimi hiç duymadım."

"Zihin ortaklığı demek, seninle aynı kafada olan bir ya da daha çok insanla bir kazan-kazan ortaklığı kurmak, rüyaların gerçekleşmesi için birlikte uğraşmak."

"Kulağa çok iyi geliyor."

"Bu fikri uygulamaya koymakla ilgili sana bazı tavsiyelerim var. Her hafta buluşma saati saptayın, ortaklığın üyeleriyle mümkün olduğu kadar erken toplanın — sabah erken saatte toplanmak önemlidir, çünkü kendinizi bu işe adamışlığınızı ortaya koyar. Toplantıya başlarken önce her birinizin kendine seçtiği arzu veya amaçlan yeniden ortaya koyun. Ardından, neler iyi gidiyor, neler gitmiyor, onu konuşun. En önemlisi, kendinizle imzaladığınız anlaşmaları ortaya koyun, yapacağım dediğiniz şeylerde ne ilerleme kaydettiğinize bakın, birbirinizden hesap vermesini isteyin. Bunun iyi işlemesi için, grubun her üyesi dürüst ve açık konuşmaktan bir zarar gelmeyeceğini, güvenli bir ortam içinde olduğunu bilmeli. Geçen hafta bir şeyi yapacağınıza söz vermiş, ama yapmamışsanız, grubun diğer üyeleri bunun hesabını sormaya mecbur tutulmalı. Bunu hem cesaretli, hem de merhametli biçimde yapmak mümkündür."

"Bu harika bir fikir — çok basit, ama çok güçlü."

"Bana sorarsan, kalbimin arzularını yerine getirmek ciddi bir iş. Hayatımda olağanüstü sonuçlar yaratmaya kalkışmışsam, oyun oynamıyorum demektir. En iyi hayatımı yaşamak istiyorum, o yüzden de kazanmak üzere oynuyorum. Seninle paylaştığım bu beş adımlı süreç gerçekten işe yarar."

"Peki, demek bilinci adım, vizyonumu tanımlamak, İkincisi stratejiyi yaratmak, üçüncüsü kendimle bir anlaşma yapıp hesap verme olgusunu işin içine katmak, böylelikle dediğimi gerçekten yapacağımı garantiye almak. Bundan sonraki ne?"

"Dördüncü adım ölçümle ilgili. Ben gerek işte, gerekse hayatta, ölçülmeyen şeylerin asla üstesinden gelinemeyeceğine her zaman inanmışımdır. Bizim işimizde, ilerlemelerimizi sürekli denetleyecek ve ölçecek sayısız ölçüm türleri var. Ben bu şirketi ilk kurduğumda, felsefem çok basitti. Bu gezegendeki en iyi şirketleri kıstas alıyor, nasıl işledikleri konusunda net bir resim oluşturuyordum. Ardından da, her ne kadar biz çok küçük bir girişim olarak başlamış olsak da, günbegün işlerimizi o dünya klasmanındaki şirketlerden biri gibi yürütmeye çalışıyorduk. Sabahlan hızlı bir toplantı yapıyor, kendimize olmak istediğimiz şirketin nasıl bir şey olduğunu hatırlatıyorduk. Akşam olunca da neler yaptığımızı ölçüyorduk, yani o fikre göre elde ettiğimiz sonuçların ne düzeyde olduğuna bakıyorduk. Şimdi, eğer sen bu tür bir işlerlik stratejisini kendi *hayatına* uygulasan neler olur, düşünebiliyor musun? Her günün sonunda on ya da on beş dakika ayırsan, koyduğun vizyona göre o günün nasıl geçtiğini ölçsen. Benjamin Franklin o harikulade otobiyografisinde, bu stratejiyi kendi hayatında uyguladığını yazıyor. Bu arada söyleyeyim, o kitabı okuman şart. Franklin

hayatını on üç düstura göre yaşayacağına dair kendine söz vermiş. Sonra her akşam, sessiz bir köşeye çekiliyor, o on üç düstura göre o gün neler yaptığını değerlendiriyormuş."

"Bir başka ifadeyle, her gün sonuçlan vizyonuyla karşılaştırıp ölçüyormuş."

"Doğru. Bunu yapa yapa nelerin iyi sonuç verdiğini, nelerin vermediğini çok rahat fark edebilmeye başlamış. Bu kendini inceleme süreci onu gün boyu çok daha bilinçli ve amacına odaklanmış hale getiriyormuş. Her gece bu ölçümü yapmakla, her günü bir önceki günden daha iyi geçer olmuş, böylelikle kendine harika bir hayat kurabilmiş."

"Çok ilginç."

"Görüyorsun, Jack, hayatta haralar yapmak ayıp değil. Hatalar harika öğretmenlerdir. Bize kişisel büyüme için en verimli alanları tanırlar. Ama aynı hatayı hayatımız boyunca tekrar tekrar yapıyorsak sorun ciddi demektir. Öz bilincimizin hiç olmadığını, kişisel talihimizden ders almayı reddeden biri olduğumuzu belli eder. Oyunun anafikri kendi geçmişinden ders almak. Ya da belki daha iyi ifade etmek mümkün: *Bırak geçmiş sana hizmet etsin.* Geçmişinin başarısızlıklarını kullan. Amaçlarına göre nasıl performans verdiğini sürekli olarak ölçersen, gerekli ve önemli rota düzeltmelerini yapabilirsin ve vakit kaybetmeden en iyi hayatına varabilirsin. Bu da beni beşinci ve son adıma getiriyor."

"Kulak kesildim, Tess."

"Gururlu Anlarını kutla."

"Nedir onlar?"

"Gururlu Anlar, hafta içinde, belirlediğin emelini gerçekleştirmek yolunda büyük puan kazandığın anlar demek.

İlhamımızı ve tutkumuzu kaybetmemizin en başta gelen nedenlerinden biri, nelerin iyi gittiğine odaklanmak yerine, nelerin iyi gitmediğine odaklanmaya çok daha fazla süre ayırmamız." [c]

"Ben de hayatımda genelde bunu yapıyorum," dedim. Buyandan, ahşap yürüyüş yolunda ilerliyorduk.

"Biliyorum, Jack, ama ilerlemeleri övmek gerçekten önemlidir. Her hafta biraz zaman ayırıp Gururlu Anlarım kaydet. Zillin ortaklığı grubundakilerle bu anlan paylaş. Biraz kendinle övün — motivasyonunu sürdürmene katkısı olur, hayaline doğru güvenle ilerlerken sana enerji verir. Şu da çok önemlidir: Amaçlarına doğru giderken o yolculuktan zevk al. Ufacık başarılan kutla — bu kutlamalar yüreğine heyecan ve sevinç doldurur, daha sonra gelecek başka armağanları umutla beklersin. Küçük kazanımlarını görüp takdir ettikçe çok büyük bir ivme yaratırsın, kendini nihai kişisel hayaline daha çok adarsın. Harold Melchert bunu şöyle anlatmış: 'Hayatını her gün sanki dağlara tırmanıyormuş gibi yaşa. Zirveye doğru bakmak sana amacını hatırlatır. Vardığın her tepede yepyeni ve güzel manzaralar vardır. Belli bir hızda yavaş yavaş tırman, her geçen ânın tadını çıkar; zirveye vardığında göreceğin manzara, bu yolculuğa layık olacaktır.'"

"Güzel sözler."

"Evet, güzel," diye bana katıldı Tess. "Jack, sık sık niyetlerinden ve arzularından söz et. Onları bütün dünyaya açıkla. Ailene ve arkadaşlarına nelere sahip olmak istediğini, neleri yapmak, ne olmak istediğini söyle. İstediğin şey hakkında ne kadar çok konuşursan, o şeye kavuşma olasılığın o kadar artar."

"O neden?"

"Çünkü yüreğinin arzularını seslendirdikçe, o arzular senin farkındalığını motive eder. Daha önce görünmez sandığın fırsatları görebilmeye başlarsın. Zihninde yeni yeni bağlar kurar, hayatının olanaklarını daha yüksek bir bakış açısından görürsün."

"Peki, bundan sonraki?" diye sordum.

"Bütün bu süreci işlerlikli kılmak için, başarının uygulamada yattığını asla unutmamalısın," dedi Tess.

"Uygulamada mı?"

"Evet. Kurulan bunca şirketin batmasının nedeni uygulamalarının zayıf olmasıdır. Bir şeyleri oldurmak için gerekli disiplini kurmamışlar. Parlak bir stratejileri olabilir, ama o stratejiyi *uygulamada* zaaf göstermişler. Bizim şirketimiz piyasanın lideri çünkü biz büyük hayaller görmekten fazlasını yapıyoruz, büyük adımlar da atıyoruz İşleri yapmakta harikayız. Ayrıca eklemem gerekir, işleri yapmaktan da fazlasını yapıyoruz - *doğru* işleri yapıyoruz. Yönetim gurusu Peter Drucker bir zamanlar şöyle demiş: 'Hiç yapılmaması gereken bir şeyi verimli bir biçimde yapmak kadar işe yaramaz bir şey olamaz.'"

"Harika bir nokta," diye gülümsedim.

"Biz gerekli şeylere odaklanmakta çok iyiyiz. Araştırmalarımız nelerin bizi hedefimize ulaştıracağını gösteriyorsa, tüm dikkatimizi onlara veriyoruz."

Tess'in telefonu çaldı, "özür dilerim, Jack," dedi. "Tokyo'dan aramalarını bekliyordum. Açsam bir sakıncası var mı?"

"Rica ederim, buyur."

Arayana hemen döneceğini söyledi, bana döndü. "Jack, ofise dönmem gerek. Bir başka ihale üzerinde çalışıyoruz, ekibi

toplayıp stratejimizi konuşmamız gerek."

"Ve uygulamanızı," dedim.

"Haklısın. Her neyse, bugün konuşmak istediklerimi bitirdik, seninle yarın görüşürüm. Harika bir öğrencisin. Olağanüstü şeyler yapacağını biliyorum. Cal seni görse büyük gurur duyardı, Jack. Lütfen bunu bil."

"Teşekkür ederim, Tess."

Tess gittikten sonra, bir ağacın altına oturup bana öğrettiklerini düşünmeye başladım. Hayatta bir şeyleri oldurmanın önemini düşündüm önce. Bunu Moe'nun, "her şeyin gizemiyle birlikte yaşama, tüm olanaklara açık olma" talimatıyla bir araya getirdim.

Hayatta başarının her zaman bir dengeye ihtiyaç duyduğunu anlıyordum. İnsan gizemin ortasında yaşarken pratik değilse, plan yapmak için gerekli adımları atmıyorsa, hayallerini gerçekleştirmeye bu yoldan gitmiyorsa, o hayaller "manevi duyarsızlık" düzeyinde kalır, gerçeklerden kaçmak sayılırdı. Buna rağmen insanın günlerini plan yaparak, düzenleyerek, odaklanarak geçirmesi de bütün her şeyi kontrol etmeye çalışmaktan başka bir şey değildi. Böyle yaşayıp çalışmak hayatın sunacağı olanaklara hiç yer bırakmıyor, onların yolunu kesiyordu.

Evet, bir kere daha söylüyorum, bu gerçeği fark etmemek olanaksızdı: Hayat bir denge mesel esiydi.

Güzel Bir Hayatın Kapıları

"Herkes kapısının önünü süpürse,

Bütün dünya tertemiz olur. "

Azize Teresa

Tess'le birlikte geçireceğim haftalar çok çabuk geçmişti. Tıpkı Peder Mike ve Moe gibi, Tess de düşünceleri açısından son derece zeki ve olağanüstü yaratıcı olduğunu ortaya koymuştu, ayrıca gerçekten iyi bir insandı.

İyi insanlar iş dünyasında gerçekten başarılı olabiliyorlarmış, dedim kendi kendime.

Birlikte geçirdiğimiz haftalarda **Tess,** iş hayatında iyi yürekli ve sevgi dolu olma ihtiyacına olan inancımı güçlendirmişti. Kendi kaderimi gerçekleştirmek, gerçek başarıyı tatmak istiyorsam karşımdakilerle ilişki kurmanın şart olduğuna, kendimi başkaları -daha geniş bir açıdan dünya- için katma değer yaratmaya adamam gerektiğine dikkatimi çekmişti. Bana terbiyeli davranışların önemini anlatmış, dakik olmaya dikkat etmemi söylemiş, insani dürüstlüğü de bunlarla birlikte stratejik avantaj saymamı istemişti. Ayrıca, eğer dünyanın bugünkü halini daha iyiye götürmek istiyorsak, iş dünyasındaki herkesin liderlik göstermesi gerektiğini de belirtmişti.

Güneşli bir öğle sonrasında, onun ofisinde rahatça oturuyorduk. Bir zarf çıkarıp bana uzattı. Sevinçle açtım, ama içinden yalnızca bembeyaz bir mektup kâğıdı çıkınca hayal kırıklığına uğradım.

"Anlayamadım, Tess," dedim. "Bu kâğıtta hiç yazı yok." "Jack, bugün birlikte son günümüz. Ben sana son birkaç haftayı benimle geçirdiğin için teşekkür etmek amacıyla çok özel bir armağan verdim."

"Hâlâ anlamıyorum. Bu boş kâğıdın ne anlamı olabilir?" "Bu gece, uyumadan hemen önce, kutsal bir ritüel uygulamanı istiyorum. Bu beyaz kâğıdı çıkar, oraya hayatının öyküsünü yaz. Mümkün olduğu kadar özetleyerek hayatının nasıl gelişmesini istediğini o kâğıda dök. Niyetini belitle ve onu da kâğıda yaz. Yüreğinin arzularını, yeni dönüştüğün kişinin dünyada ne gibi bir fark yaratmayı umduğunu yaz. Sonra da vasiyetini yaz."

"Vasiyet derken tam olarak ne demek istiyorsun?" "İnsanın ihtiyaçlarının en derini kendimizden daha büyük bir şey uğruna yaşamaktır. İnsan olarak büyüklük, kendini bir şeye adadığın zaman, kendinden büyük bir amaç uğruna yaşadığın zaman gelir. Bu gece, sessiz saatlerde kendine bir soru sormanı istiyorum: Sen hayatta neyi temsil etmek istersin? Cevabı bul ve kâğıda yaz. Geride bira kaçağın izin nasıl bir şey olmasını istiyorsun, onu düşün, bir sonraki neslin seni nasıl hatırlamasını istediğini de düşün. Mirasın hakkında bir tür vizyonun ve hayalin olmalı — inan bana, Jack, böylelikle günlerine odaklanacaksın, bu yüreğinin büyük bir umutla dolmasını sağlayacaktır."

"Peki. Bunu bu gece yaparım."

Tess kolunu omzuma sardı, beni yanağımdan öptü. "Alt katta iki iş arkadaşımla buluşmam gerek," dedi. "Benimle yürür müsün?"

"Memnuniyetle. Tess, seninle geçirdiğim zaman gerçekten çok güzeldi. Benimle paylaştığın içgörülerin hem kariyerimde

hem de tüm hayatımda da bana çok yardımcı olacağını biliyorum. Çok teşekkür ederim."

"Bir şey değil, Jack. Sana bütün o anlattıklarımı başkalarına da aktar, yeter. Dünyada bir ışık ol, belirsizlik ortamlarında bir bilgelik feneri ol, nereye gitsen, bir değişim ve sevgi misyoneri ol. Eğer başkalarının hayatını etkileyebilir, kendi hayatını yaşayış biçiminle lider olabilirsen, o zaman seninle geçirdiğim zamana değmiş demektir."

"Teşekkür ederim," dedim duygu dolu bir sesle.

Asansörde giriş katma kadar sessizce indik. Ayrıldığımız için ikimizin de üzgün olduğumuzu hissediyordum.

Tess'le yan yana kalabalık caddeye çıkarken, karşımda garip bir manzara gördüm. Parlak sarı bir cip hızla bize doğru geliyordu. Komasını çala çala yaklaşmaktaydı. Tepesine eski bir sörf tahtası bağlanmışa. Tam önümüzde lastiklerini gıcırdatarak durdu. İçindekileri görünce afalladım.

Moe Jackson'la Peder Mike'tı gelenler.

"Merhaba, Jack," diye seslendiler bir ağızdan. Doğum günü partisine gelmiş çocuklar gibi gülüyorlardı.

Moe, "Harika görünüyorsun!" diye ünledi.

"Vay canına!" diyebildim. "New York'ta görmeyi en ummadığım iki kişi sizsiniz!"

Cipten çabucak atladılar, beni sıcacık kucakladılar. Sonra da Tess'e döndüler.

"Hey, tatlım," dedi Moe sevgiyle. "Yolculuğa hazır mısın?"

İçim merakla dolu, "Nereye gidiyorsunuz üçünüz böyle?" diye sordum.

Sörfçü dostum, "Bir tür yuvaya dönüş toplantısı," diye açıkladı. "Başarımızı kutlamaya gidiyoruz. Bir değişimi tamamlayınca hep uyguladığımız bir ritüel."

"Değişim mi?"

"Tabii! Sana öğrenmeye ihtiyaç duyduğun şeyleri öğretmek için üçümüz de çok çalıştık. Baban arkadaşımızdı, seninle çalışmak da bize büyük zevk verdi. Çok özel bir insansın." Moe durakladı, bana yumuşak bakışlarla baktı. "Ama, Jack, bunu daha önce başkalarıyla da yaptık biz. Aslında *herkesin* özel olduğuna inanıyoruz. Her yıl bize bir öğrenci gönderilir. Ve biz de her yıl, felsefemizi ve bilgeliklerimizi yeni biriyle paylaşır, o kişinin gözlerimizin önünde değişmesini izleriz."

Peder Mike, motoru yarış arabası gibi kükreterek, "Çok keyifli olur!" diye bağırdı. "Öğrencilerimiz başarılı olunca, biz de başarılı oluruz. İnsanların en iyi benliklerine yükselmesine yardım ettikten sonra onların dünyayı etkilemek üzere yola koyulusunu görmekle, biz de dünyayı etkilemiş oluyoruz."

"Bu da *bizim* mirasımız," dedi Tess.

Çağdaş üstatların üçü birlikte cipe bindiklerinde bir an sessizleştiler.

Sonunda Peder Mike, "Tanrı seni kutsasın, Jack!" dedi.

Moe, "Seni çok sevdim," diye ekledi.

Tess, "Bir miras bırak," diye talimat verdi.

Moe uzanıp radyoyu açtı, hoparlörlerden eski bir Beach Boys şarkısı dökülmeye başladı.

Cip yola çıkıp ilerlerken, "Hah, bu daha iyi," dediğini duydum. Üçü birlikte bana el salladılar. Gülüyor, radyonun eşliğinde şarkı söylüyorlardı.

Birdenbire zınk diye durdular. Cip geri geri gelmeye başladı.

Tess, "Neredeyse unutuyordum, bu sana, Jack. Üçümüz birlikte hazırladık bunu," deyip bana çok şık paketlenmiş bir kutu uzattı. "Hayat yolculuğunda bunun sana yardımcı olacağını umuyoruz. Zor zamanlarda biraz rehberliğe ihtiyacın olursa, bizi düşüneceğini, bizimle geçirdiğin bu üç ayı hatırlayacağını umuyoruz. Hayat güzel bir serüvenden başka bir şey değil. Senin serüvenin de daha yeni başlıyor."

Cip bir kere daha harekete geçip yola koyuldu, üç yaman öğretmenim yeniden el sallayarak uzaklaştılar. Rüya görüyorum sanmıştım.

Yakındaki parka yürüdüm, bir gül fidanının yanındaki banka oturdum. Güneşin ışığı yüzümü ısıtıyor, gül kokusu ruhumu keyiflendiriyordu. Hüzünlüydüm — üç şaşırtıcı rehberimle yaptığım o müthiş yolculuk sona ermişti. Artık yalnızdım. Bana öğretilenleri uygulamak, onların mesajını kendi usulüme göre yaymak üzere yalnız bırakmışlardı beni. Gerçek kimliğime ulaşmayı çok istiyordum. Hayatımı onların felsefelerine göre yaşamaya kendimi adamıştım bile. En önemlisi de, bir fark yaratma, daha mutlu, daha sağlıklı bir dünyanın oluşmasına katkıda bulunma ihtiyacını daha önce hiç hissetmediğim kadar kuvvetle hissediyordum.

Eğildim, kutuyu açtım, içinde deri kaplı, günlük tutmak için bir defter vardı. Peder Mike'ın ilk günümüzde bana verdiği defterin aynısıydı. İlk sayfasını açtım. Oradaki yazılan okuyunca kalbim hızlı hızlı atmaya başladı. Yazılar şöyleydi:

GÜZEL BİR HAYATIN KAPILARI

1. Her insanın esas işi içsel işleridir. Her gün kendini derinleştirmek için kayda değer bir şey yap. Gerçekten

istediğin hayata daha fazla sahip olabilmek için, önce hakikatten kimsen. o olmalısın.

2. Hayatım olağanüstü bir gelişim okulu gibi gör. Başım gelen iyi ya da zorlayıcı her şey, insan olarak evriminin o aşamasında öğrenmeye en çok ihtiyaç duyduğun dersi sana öğretmek için gönderilmiştir. Bu gerçeği anla ve hep kendine şunu sor. "Benim kişi olarak büyümem açısından, bu kişi ya da olay hangi fırsatı temsil ediyor? " iç huzurun için bu büyük, bir kaynak olacaktır.

3. Kendine karşı dürüst ol— en iyi hayat özgün olandır. Kendine asla ihanet etme. Sosyal maskeni çıkar, dünyaya "gerçek sen"i gösterecek kişisel cesarete sahip ol Dünya bununla dahi zenginleşecektir.

4. Unutma ki neyi yansıtırsak o bize geri gelir. Dış hayatlarımız iç hayatlarımızın ayna imgesinden başka bir şey değildir. Karanlık tarafına ışık tut. Yanlış varsayımların, sınırlayıcı inançların, seni küçük tutan korkuların farkına var, o zaman dış dünyan değişecektir.

5. Biz dünyayı olduğu gibi değil, kendi olduğumuz gibi görürüz. Bil ki her durumdu hakikat, senin kendi vitray pencerenden süzülerek gelir

– senin kişisel kapsamın Pencereleri sil, hayatını da temizlemiş olur sun. O zaman hakikati görebilirsin.

6. Yüreğinde yaşa- onun bilgeliği asla yalan söylemez- Kalbinin fısıltılarını izle, o ses seni kaderine doğru götürür.

7. Hayatı merak et. Kontrolü teslim etmekle, olanakların içeri girmesine, hazinelerin akıp gelmesine alan yaratmış olursun.

8. Kendine iyi bak. Her gün, zihnini, vücudunu ve ruhunu besleyecek bir şey yap. Bunlar özsaygın ve özsevgin için şarttır.

9. insani ilişkiler kur. Kendim çevrendeki insanlarla bağlarını derinleştirmeye ada. Başkalarının hayallerini gerçekleştirmesine yardım etmeye odaklan ve kendi çıkarlarına değil, fedakârca hikmet etmeye daha duyarlı ol. Sen bu dünyayı zenginleştirmek için buradasın, bu hakikati unutursan kendine ihanet etmiş olursun.

10. Bir miras bırak. insan yüreğinin en derin özlemi kendinden yüce bir dava uğruna yaşamaktır.

Gözlerimi yumdum, okuduğum bilgelikleri özümsedim. İçime büyük bir huzur duygusu, ardından da katıksız bir sevinç doldu. O anda öyle büyük bir minnet duyuyordum ki! Bunları hissederek öylece oturdum.

Sonra günlüğü kenara koyup ayağa kalktım, ellerimi gökyüzüne doğru uzattım. Yaşıyor olmak için ne harikulade bir gün!